

j.m. coetzee

dezonoare (Disgrace)

Traducere din limba engleza de FELICIA MARDALE

Cuprins

UNU	2
DOI	15
TREI	24
PATRU	39
CINCI	48
ŞASE	63
ŞAPTE	80
OPT	92
NOUĂ	102
ZECE	108
UNSPREZECE	119
DOISPREZECE	135

TREISPREZECE	143
PAISPREZECE	152
CINCISPREZECE	164
ŞAISPREZECE	182
ŞAPTESPREZECE	197
OPTSPREZECE	202
NOUĂSPREZECE	218
DOUĂZECI	234
DOUĂZECIŞIUNU	251
DOUĂZECIŞIDOI.....	262
DOUĂZECIŞITREI.....	275

UNU

Pentru un bărbat de vârsta lui, cincizeci și doi de ani, divorțat, reușise să-și rezolve destul de bine, credea el, nevoile sexuale. În fiecare joi după-amiaza, merge cu mașina până la Green Point. La două după-amiaza fix, apasă pe butonul interfonului aflat la intrarea în imobilul Windsor Mansions, se prezintă și intră. La ușa apartamentului cu numărul 113, îl așteaptă Soraya. Se duce direct în dormitor, care este plăcut mirositor și iluminat discret, și se dezbracă. Soraya iese din baie, își lasă halatul să alunece pe pardoseală și se strecoară lângă el în pal,

— Ți-a fost dor de mine? îl întreabă ea.

— Mi-e tot timpul dor de tine, îi răspunde el.

Îi mângâie trupul cafeniu ca mierea, neatins de razele

soarelui, îi desface picioarele, îi sărută sânii. Fac dragoste.

Soraya este zveltă și suplă, are păr lung și negru și ochi negri, limpezi. Tehnic vorbind, este destul de bătrân încât să-i fie tată; însă, tot tehnic vorbind, un bărbat poate avea copii și la doisprezece ani. O vizitează de peste un an; o găsește total satisfăcătoare. În plictisul săptămânii pustii, joia a devenit o oază de *luxe et volupte*.

În pat, Soraya nu este exuberantă. Are mai degrabă o fire calmă, calmă și docilă. Și, judecând după părerile pe care le are, e surprinzător de moralistă. Se simte ofensată când vede turistele cum își expun sânii dezgoliți pe plajele publice („ugere”, cum le numește ea); consideră că vagabonzii ar trebui adunați de pe străzi și puși la muncă, să dea cu mătura. Cum reușește să pună de acord opiniile personale cu activitatea profesională, preferă să n-o întrebe.

Fiindcă Soraya îi oferă plăcere, și fiindcă nu-i înșală niciodată așteptările, a-nceput să simtă un soi de afectiune pentru ea. Până la un punct, crede el, această afectiune este împărtășită. Sigur, poate că afectiunea nu înseamnă tocmai dragoste, însă cel puțin face parte din aceeași familie de cuvinte. Ținând cont de începutul tern al relației lor, sunt norocoși, și unul și celălalt: el s-o fi găsit pe ea, ea să-l fi găsit pe el.

Sentimentele lui, își dă seama de asta, sunt cele ale unui bărbat mult umit de sine, chiar condescendent. Cu toate astea, nu vrea să renunțe la ele.

Pentru o sesiune de nouăzeci de minute, îi plătește 400 de

rand¹, din care jumătate îi revine Agent¹ iei *Discreet Escorts*. Păcat că *Discreet Escorts* încasează atât de mult. Însă apartamentul cu nr. 113, ca și alte apartamente din clădirea Windsor Mansions, le aparțin; într-un anumit sens, se poate spune că și Soraya le aparțin, această parte a ei, această funcție pe care o îndeplinește.

A cochetat cu ideea de a o ruga să se întâlnească în timpul ei liber. I-ar plăcea să-și petreacă o seară în compania ei, poate chiar o noapte întregă. Însă nu și dimineața următoare. Se cunoaște prea bine pe sine pentru a o supune experienței ei din dimineața următoare, când este rece, ursuz și abia așteaptă să rămână singur.

Așa e firea lui. Și nu mai are cum să se schimbe, e prea bătrân pentru asemenea schimbări. Temperamentul lui este format, definitiv. Craniul, și apoi temperamentul: cele mai solide părți din corpul omenesc.

Fă cum te îndeamnă firea. Și nu-i o filosofie, nu ar onora-o cu acest calificativ. Este o regulă, ca și Regula Sfântului Benedict.

El e un bărbat în putere, cu mintea limpede. De profesie este, sau a fost și este, un exeget, iar erudiția încă îi solicită, cu intermitențe, latura cea mai intimă. Trăiește în limitele venitului său, ale firii sale, ale resurselor lui afective. Dacă e fericit? După majoritatea etaloanelor, da, crede că este. Totuși, nu uită ultimul refren al corului din *Oedip*: nu spune că un om e fericit decât după moarte.

Cât privește sexul, trăirile lui, deși intense, nu au fost

niciodată pasionale. Dacă ar fi să-și aleagă un totem, acela ar fi șarpele. O partidă de amor cu Soraya probabil că este, așa a își închipuie el, asemănătoare împerecherii dintre doi șerpi: lungă, abandonată, însă într-o câțva abstractă, seacă, până și în momentele cele mai toride.

Să fie și totemul Sorayerii tot șarpele? Fără îndoială, cu alți bărbați și ea devine o altă femeie: *la donna e mobile*. Totuși, la nivel temperamental, afinitatea dintre ei sigur nu poate fi mimată.

Deși, judecând după ocupația ei, Soraya este o ușuratică, el are încredere în ea, în anumite limite. În timpul petrecut împreună, el îi vorbește cu oarecare lejeritate, în unele ocazii chiar și se destăinuie. Ea știe datele existenței ei lui. I-a povestit despre cele două căsătorii, despre fiica sa, despre suferințele și coborâșurile din viața acesteia. Soraya îi cunoaște multe dintre păreri.

Despre existența pe care o duce în afara imobilului Windsor Mansions, Soraya nu i-a spus nimic. Este convins că Soraya nu e numele ei adevărat. Sunt unele semne că ar fi născut un copil, sau chiar mai mulți. Și poate că nici măcar nu e o profesionistă. Poate că lucrează pentru agenție una sau două după-amiezi pe săptămână, iar în rest duce o viață respectabilă undeva la periferie, în Rylands sau în Athlone. Deși ar fi neobișnuit pentru o musulmană, orice e posibil în ziua de azi.

Despre slujba lui nu vorbește prea mult, pentru că nu vrea să o plictisească. Își câștigă existența la Universitatea

Tehnică din Cape, fosta Universitate Cape Town. A fost profesor de limbi moderne până la desființarea catedrei de Limbi Clasice și Moderne, o măsură luată în cadrul marii raționalizări, iar după aceea a devenit profesor adjunct de comunicare. Ca toți cei care fac parte din personalul restructurat, are dreptul să susțină în fiecare an un curs într-un domeniu de specialitate, indiferent de numărul studenților înscriși, fiindcă asta îi ridică moralul. Anul acesta, ține un curs despre poezii romantice. În rest, predă Comunicare 101, „Cunoștințe de comunicare”, și Comunicare 102, „Cunoștințe avansate de comunicare”.

Deși își dedică un număr de ore pe zi acestei noi discipline, consideră că premisa sa fundamentală, după cum apare enunțată în manualul de Comunicare 101, este scandalosă: „Societatea omenească a creat limbajul cu scopul de a-l ajuta pe om să transmită semenilor gândurile, sentimentele și intențiile sale”. Părerea lui în această privință, deși preferă să nu o facă publică, este că originea limbajului se află în muzică, iar originea cântului în nevoia de a umple cu sunete sufletul omenesc, mult prea încăpător și oarecum pustiu.

Într-o carieră de un sfert de secol, a publicat trei cărți, dintre care niciuna nu a iscat vâlvă, nici măcar vreun frison: prima este despre operă (*Boito și legenda lui Faust: geneza lui Mefistofel*), cea de-a doua, despre viziune ca eros (*Viziunea sfântului Victor*), cea de-a treia, despre Wordsworth și istorie (*Wordsworth și povara trecutului*).

În ultimii ani, a cochetat cu ideea unei opere despre Byron.

La început, și-a spus că va fi o altă carte, un alt opus critic. Însă toate elanurile sale scriitoricești au degenerat în plictis. Adevărul este că e sătul de critică, de proză cântărită la kilogram. Ceea ce și-ar dori într-adevăr să compună este muzică: *Byron în Italia*, o meditație despre iubirea dintre sexe, transpusă în forma unei opere camerale.

În timp ce înfruntă cursurile de comunicare, prin minte i se perindă frânturi de replici, acorduri, fragmente muzicale din opera sa nescrisă. Niciodată n-a fost un profesor prea grozav; în această instituție de învățământ, transformată și, în opinia lui, secătuită, el se simte mai străin ca oricând. Însă, în fond, la fel se simt și alți colegi de-ai săi de generație care poartă, ca și el, povara unei educații inadecvate sarcinilor ce le revin; un fel de clerici într-o eră postreligioasă.

Și cum nu are niciun pic de considerație pentru materia pe care o predă, nici nu produce cine știe ce impresie asupra studenților săi. Ei privesc în gol când le vorbește sau uită cum îl cheamă. Indiferența lor îl doare mai mult decât ar vrea să recunoască. Își onorează însă conștiințios obligațiile pe care le are față de ei, față de părinții lor și față de stat. În fiecare lună, clasează, adună, citește și face adnotări pe marginea lucrărilor studenților săi, le corectează greșelile de punctuație, de ortografie sau de limbă, punând câte-un semn de întrebare în dreptul argumentărilor slabe, atașând fiecărei lucrări o succintă și atentă observație critică.

Continuă să predea fiindcă așa a înșis câștigă pâinea; dar și pentru că e o lecție de umilință, îi amintește care îi e locul în

lume. Nu-i scapă ironia situației ei: cel care este chemat să predea învață cea mai aspră lecție, iar cei care sunt chemați să învețe nu învață nimic. Este un aspect al meseriei lui de care preferă să nu îi pomenească nimic Sorayei. Se îndoiește că în profesia ei ar putea exista ironii asemănătoare.

În bucătăria apartamentului din Green Point se găsesc un ibric, cești din plastic, un borcan cu nesi, un bol cu plicuri de zahăr. În frigider există o mică rezervă de apă îmbuteliată. În baie, în dulapul pentru lenjerie curată, se află un săpun și prosoape împăturite și aranjate în teanc. Soraya își păstrează trusa de machiaj în mica geantă de voiaj. Este un loc de tranzit, nimic mai mult, funcțional, curat, bine organizat.

Prima dată când l-a primit, Soraya era dată pe buze cu un ruj roșu-aprins și machiată violent la ochi. Fiindcă îl deranja să simtă cum i se lipește de față fardul ei, a rugat-o să se ștergă. Ea s-a conformat, docilă, iar de atunci nu s-a mai machiat niciodată. O persoană dispusă să învețe, ascultătoare, doritoare.

Îi place să-i ofere cadouri. De Anul Nou i-a dăruit o brățară lucrată în email, iar la încheierea Ramadanului i-a dăruit un bățlan miniatural din malahit care i-a atras privirile într-un magazin cu antichități. Îl încântă bucuria pe care o afișează ea, mai ales că nu este afectată.

Este surprins să constate că cele nouăzeci de minute pe săptămână în compania unei femei sunt suficiente să îl facă fericit, el care credea până nu demult că are nevoie de o soție, un cămin, o căsnicie. Nevoile sale se dovedesc a fi foarte

sumare, uş oare şi pasagere, ca acelea ale unui fluture. Fără sentimente, în orice caz nu foarte profunde, doar din cele care abia se ghicesc: o părere de mult umire, un fundal liniştit de bas, asemenea vuietului înfundat al traficului care îi leagănă pe cetăteni până cad în braţele somnului, sau liniştea desăvârşită care îi învăluie pe locuitorii de la ţară.

Gândul îi zboară la Emma Bovary, întorcându-se acasă împlinită, cu privirea tulbure, după o după-amiază de regulat nebunesc. *Aşadar, asta-i fericirea!* îşi spune Emma, admirându-se în oglindă. *Aşadar, aceasta-i fericirea pe care o emită poetii!* Dacă Emma, spectrala Emma, ar reuşi vreodată să găsească drumul spre Cape Town, ar lua-o cu el într-o după-amiază de joi, să-i demonstreze cum poate să arate fericirea: o fericire moderată, o fericire temperată.

Apoi, într-o sâmbătă dimineaţă totul se schimbă radical. Iese cu treburi în oraş. Se plimbă pe strada St. George, când privirea îi cade pe o siluetă zveltă, care înaintează purtată de valul multimei, chiar în faţa lui. Este Soraya, fără îndoială, încadrată de doi copii, doi băieţi. Toţi trei cărănişte pachete; au fost la cumpărături.

Mai întâi ezită, apoi o urmează păstrând o oarecare distanţă. Cei trei intră în localul cu specialităţi pescăreşti Captain Dorego's Fish Inn. Băieţii au aceiaşi ochi negri şi strălucitori ca ai Sorayei. Nu pot fi decât copiii ei.

Trece de restaurant, se întoarce, trece pentru a doua oară prin faţa localului Captain Dorego. Cei trei s-au aşezat la o masă, chiar în dreptul ferestrei. Preţ de o clipă, privirea

Sorayei se încrucișează cu privirea lui, prin sticla ferestrei.

De când se știe, a fost un citadin, simțindu-se ca la el acasă în marea de trupuri omenești în care amorezii se plimbă ușor și aruncă priviri pătrunzătoare ca niște săgeți. Regretă pe loc schimbul de priviri dintre el și Soraya.

La rendez-vous-ul din joia următoare, niciunul dintre ei nu pomenește despre incident. Totuși, amintirea momentului plutește în aer, făcându-i să nu se simtă în largul lor. Nu intenționează să tulbure ceea ce trebuie să fie, pentru Soraya, o viață dublă, cu toate riscurile pe care le presupune ea. Este total de acord cu viețile duble, cu viețile triple, cu viețile trăite în compartimente. Adevărul este că acum simte pentru ea parcă și mai multă tandrețe decât înainte. *Secretul tău este în siguranță*, i-ar plăcea să îi spună.

Însă nici ea, nici el nu pot ignora întâmplarea. Cei doi băieți încep să se insinueze între ei, jucându-se tăcuți ca niște umbre într-un colț al camerei în care mama lor se acuplează cu necunoscutul. În brațul ele Sorayei, el devine, pentru o clipă, tatăl lor: tată adoptiv, tată vitreg, tată fantomă. Mai târziu, după ce pleacă din patul ei, le simte privirea studiindu-l curios, pe furiș.

Fără voia lui, îi zboară gândul la celălalt tată, cel adevărat. Oare bănuiește cu ce se ocupă soția lui, sau preferă să aibă conștiința împăcată a neștiutorului?

El însuși nu are fii. Copilăria și-a petrecut-o într-o familie cu multe femei. Pe măsură ce mama, mătușile, surorile au ieșit din peisaj, au fost înlocuite, la momentul convenit, de

iubite, soț ii, o fiică. Compania acestora a făcut din el un bărbat care iubește femeile și, până la un punct, un afemeiat. Cu statura sa, oasele lui tari, pielea oacheșă, părul bogat, putea oricând conta pe o anumită doză de magnetism. Dacă privea o femeie într-un anumit fel, cu o anumită intensitate, ea îi întorcea privirea, se putea bizui pe asta. Aș a trăia el; de ani, de decenii, aceasta era coloana vertebrală a existenței ei lui.

Apoi, într-o bună zi, totul s-a sfârșit. Fără niciun avertisment, puterea sa de atracție l-a trădat. Privirile care odinioară răspundeau privirilor lui au început să alunece peste el, să treacă de el, prin el. S-a transformat peste noapte într-o stafie. Dacă își dorea să aibă o femeie, trebuia să învețe să alerge după ea; adeseori, într-un fel sau altul, să o plătească.

Își ducea existența într-un neastâmpăr promiscuu. Avea aventuri cu soții iile colegilor; agăț a turiste la barurile de pe faleză sau la Clubul Italia; se culca uneori cu prostituate.

Momentul în care i-a fost prezentată Soraya s-a produs într-un mic salon slab luminat, aflat în spatele biroului de primire al Agenției *Discreet Escorts*, cu obloane trase la ferestre, ghivece cu flori așezate în colțuri, miros stătut de țigară plutind în aer. Soraya apărea în registrele lor la capitolul „Exotic”. Fotografia o înfățișea cu o pasifloră roșie prinsă în păr și cu cea mai fină linie de machiaj trasată la colțul ochilor. În fișă scria „Numai după-amiaza”. Mențiunea aceasta este cea care l-a ajutat să se hotărăască: promisiunea unui spațiu intim, închis ermetic, a cearșafurilor răcoroase, a orelor furate.

De la început a fost satisfăcătoare, exact ceea ce își dorise.

Punct ochit, punct lovit. Timp de un an, nu a fost necesar să mai apeleze la agenț ie.

S-a produs apoi întâlnirea accidentală de pe strada St. George și sentimentul de înstrăinare care i-a urmat. Deși Soraya continuă să vină la întâlniri, simte cum se strecoară între ei o răceală tot mai pregnantă, pe măsură ce ea se transformă într-o altă femeie, iar el într-un client oarecare, între atâț ia alț ii.

Are o idee destul de precisă despre felul în care discută prostituatele între ele despre bărbaț ii care le frecventează, în special despre bărbaț ii vârstnici. Își povestesc ce fac, se amuză, dar se și scutură de silă, aș a cum te în-fiori scârbit când vezi în miez de noapte un gândac de bucătărie în chiuvetă. Curând, pe nesimț ite, și el va stârni silă. Este un destin de care nu poate scăpa.

În cea de-a patra joi după incident, în timp ce se pregăteș te de plecare, Soraya îi face anunț ul pentru care a tot încercat de atunci să se pregătească.

— Mama e bolnavă. Am să lipsesc, ca să am grijă de ea. Nu voi fi aici săptămâna viitoare.

— Te văd săptămâna cealaltă?

— Nu și tiu. Depinde cum se va simț i. Ar fi mai bine să telefonezi înainte.

— Nu am numărul de telefon.

— Sună la agenț ie. Vor și ti ei.

Aș teaptă câteva zile, apoi sună la agenț ie. Soraya? Soraya nu mai lucrează pentru noi, îi răspunde bărbatul de la telefon.

Nu, nu vă putem pune în legătură cu ea, ar fi împotriva regulamentului agenției. Ați dori să vă prezentăm o altă fată de-a noastră? Avem multe fete exotice, la alegere

— Malaysiene, thailandeze, chinezoaice, trebuie doar să ne spuneți.

Își petrece o seară în compania unei alte Soraya – se pare că Soraya a devenit un *nom de commerce* foarte popular –, într-o cameră de hotel de pe Long Street. Această Soraya nu are mai mult de optsprezece ani, nu are experiență și, după gustul lui, e ușor vulgară.

— Și, cu ce te ocupi? îl întreabă ea în timp ce se dezbracă.

— Export-import, îi răspunde.

— Nu mai spune, adaugă ea.

La catedra de la facultate a venit o secretară nouă. O invită la prânz la un restaurant aflat la o distanță suficient de discretă de campus și o ascultă plângându-i-se, la o salată de crevete, despre școala la care învață băieții ei. În jurul terenului de sport își fac veacul traficanții de droguri, spune ea, iar poliția nu mișcă un deget. De trei ani, ea și soțul ei sunt trecuți pe o listă de emigrare la Consulatul Noii Zeelande.

— Pentru voi e mai ușor. Vreau să spun că, indiferent care erau avantajele și dezavantajele unei situații, voi cel puțin știți cum stați.

— Voi? întreabă el. Care voi?

— Mă refer la generația voastră. Acum, oamenii își aleg pur și simplu legile pe care vor să le respecte. Asta-i anarhie. Cum să-ți crești copiii când în jur domnește anarhia?

O cheamă Dawn. La a doua întâlnire, o invită acasă la el și fac amor. Eșec total. Agitându-se și zgâriindu-l, tânăra muncește să atingă apogeul excitației, efort care sfârșește prin a-l scârbi. Îi împrumută un pieptene, apoi o conduce cu mașina înapoi în campus.

După aceea o evită sistematic, având grijă să ocolească biroul în care lucrează ea. Drept răspuns, când se întâlnesc, ea îi aruncă o privire jignită, apoi îl ignoră.

Trebuie să se retragă din sportul acesta, să renunțe la el. La ce vârstă, se întreabă, s-a castrat Origene? Nu este cea mai elegantă soluție, dar nici bătrânețea nu este o afacere tocmai elegantă. Cel puțin, ar trebui să se adune și să se concentreze asupra singurului lucru decent pe care trebuie să-l facă un om bătrân: să se pregătească de moarte.

Oare în asemenea cazuri trebuie să-i ceri ajutorul unui medic? Firește, trebuie să fie o operație simplă: doar animalele trec zilnic prin așa ceva, iar animalele trăiesc foarte bine după aceea, dacă ignori o oarecare umbră de tristețe. Să tai, apoi să coșii la loc: cu puțin anestezic local, o mână sigură și un strop de sânge rece probabil că orice bărbat o poate face singur, ca la carte. Un bărbat așezat pe un scaun, tăind cu mișcări mici și iuți din propriul corp: o priveliște urâtă, însă nu la fel de urâtă, dintr-un anumit punct de vedere, ca aceea în care același bărbat își încearcă puterile pe un trup de femeie.

Mai rămâne totuși Soraya. Ar trebui să închidă capitolul, în schimb, apelează la o agenție de detectivi particulari să o găsească. În câteva zile, îi știe numele adevărat, adresa,

numărul de telefon. O sună la ora nouă dimineața, când presupune că soțul și copiii nu sunt acasă.

— Soraya? întreabă el. La telefon este David. Ce mai faci? Când te mai pot vedea?

Se lasă o tăcere prelungă înainte ca ea să vorbească.

— Nu știu cine sunteți, spune ea. Mă deranjați în propria mea casă. Vă cer să nu mă mai căutați niciodată aici. Niciodată.

Vă cer. Adică vă ordon. Asprimea ei l-a luat prin surprindere: nimic din comportamentul ei anterior nu l-ar fi lăsat să bănuiască această latură a firii ei. Pe de altă parte, însă, la ce ar trebui să se aștepte un prădător când pătrunde în bârlogul vulpii, în căminul puilor ei?

Pune receptorul în furcă. Îl străbate o umbră de invidie, gândindu-se la soțul pe care nu l-a cunoscut.

DOI

Fără interludiile de joi, săptămâna este pustie ca un deșert. Sunt zile în care nu știu ce-ar putea face cu propria persoană.

Își petrece mai mult timp la biblioteca universității, citind tot ceea ce găsește despre cercul mai larg de cunoscuți ai lui Byron, adunând fișe peste fișe care au ajuns deja să umple două dosare voluminoase. Gustă din plin liniștea din partea a doua a zilei, care domnește în sala de lectură, gustă plimbarea către casă, pe care o face după aceea: aerul înțepător al iernii, străzile umede, lumina pe care o reflectă asfaltul.

Se întoarce acasă într-o vineri seară, pe traseul mai lung care străbate parcul vechiului colegiu, când o remarcă pe una dintre studente mergând pe alee, chiar în fața a lui.

Numele ei este Melanie Isaacs, de la cursul despre romantism. Nu este cea mai bună studentă a lui, însă nici cea mai slabă: destul de isteț, dar complet detașată de problemă.

Fata merge fără grabă. O ajunge curând din urmă.

— Bună, îi spune el.

Ea îi răspunde cu un surâs, clătinând din cap, iar zâmbetul ei e mai curând frivol decât sfios. Este micuț și subțire, cu părul negru strâns la spate, cu pomeți de chinezoaică și ochi mari, negri. Se îmbracă întotdeauna tipător, șocant. Astăzi poartă o minijupă de culoarea castanei, asortată cu un pulover de culoarea muștarului și colanți negri; brelocurile aurii de pe curea se asortează cu globurile aurii ale cerceilor.

Este ușor îndrăgostit de ea. Nu-i mare lucru: nu trece trimestru fără să nu se înamoreze de una sau alta dintre pupilele lui. Cape Town: un oraș prolific în frumusețe, în frumusețe.

Să știe fata că o place? Probabil că da. Femeile sunt sensibile la lucrurile astea, la greutatea privirilor încărcate de dorință.

Plouă de ceva vreme; în rigola de pe marginea aleii se scurg mici șuvoaie de apă.

— Anotimpul meu preferat, momentul preferat al zilei, remarcă el. Locuiești în apropiere?

— Peste drum. Împart un apartament cu o colegă.

— Te-ai născut la Cape Town?

— Nu, am crescut în George.

— Eu locuiesc în apropiere. Te pot invita să bem ceva?

O pauză, prudentă.

— OK. Însă trebuie să fiu acasă la șapte treizeci.

Din grădinile colegiului, intră în insula rezidențială liniștită unde a locuit în ultimii doisprezece ani, mai întâi cu Rosalind, apoi, după divorț, singur.

Deblochează sistemul de siguranță al porții, deschide ușa, îi face loc tinerei să intre. Aprinde lumina, îi ia geanta. Fata are picături de ploaie în păr. Rămâne cu privirea ațintită asupra ei, sincer cucerit. Ea își coboară privirea, oferindu-i același mic surâs evaziv, poate ușor frivol, de la-nceput.

În bucătărie, el deschide o sticlă de Meerlust și așază pe o farfurie câțiva biscuiți și niște brânză. Când revine, o găsește stând în fața bibliotecii, cu capul ușor aplecat și citind titlurile cărților. Pune muzică: cvintetul pentru clarinet de Mozart.

Vin, muzică: un ritual pe care îl îndeplinesc bărbatul și femeile ori de câte ori sunt împreună. Nu că ar avea ceva împotriva ritualurilor, ele au fost inventate pentru a ușura lucrurile în momentele delicate. Numai că fata pe care a adus-o cu el acasă nu este doar mai tânără decât el cu treizeci de ani; este studentă, este studenta lui, i-a fost dată în grijă. Indiferent ce s-ar petrece acum între ei, se vor întâlni din nou și în mod obligatoriu în postura de profesor și elev. Este oare pregătit pentru asta ceva?

— Îți place cursul? o întreabă el.

— Mi-a plăcut Blake. Mi-a plăcut treaba cu Wonderhorn.

— Wunderhorn.

— Nu mă dau în vânt după Wordsworth.

— N-ar trebui să-mi spui tocmai mie asta. Wordsworth este unul dintre maeștrii mei.

Așa este. De când se știe, acordurile armonioase ale *Preludiului* îl fac să vibreze cu toată ființa sa.

— Poate că la sfârșitul cursului o să ajung să-l apreciez mai mult. Poate că o să-mi spună ceva, o să-mi devină mai simpatic.

— Poate. Numai că știu, din experiență, că poezia ori îți spune ceva de la bun început, ori nu-ți spune nimic. După scânteia unei revelații de moment vine o reacție inspirată. Asemenea fulgerului. Sau ca atunci când te îndrăgostești.

Ca atunci când te îndrăgostești. Oare tinerii de astăzi se mai îndrăgostesc, sau mecanismul este depășit, a devenit de-acum inutil, neobișnuit, ca locomotiva cu aburi? A ieșit din joc, e demodat. Dinspre partea lui, se poate ca obiceiul oamenilor de a se îndrăgosti să fi ieșit din modă, apoi să fi revenit de câteva ori.

— Tu scrii poezii? o întreabă el.

— Am scris când eram la școală. N-am talent. Iar acum nu mai am timp.

— Te pasionează ceva? Ai vreo pasiune literară? Fata se încruntă la auzul aceluia cuvânt straniu.

— Am studiat Adrienne Rich și Toni Morrison în anul doi. Și Alice Walker. M-au prins destul de serios. Însă nu aș numi-o

pasiune.

Prin urmare: nu este o persoană pasională. Oare încercă să-ți transmită un avertisment, printr-o aluzie fină?

— Am să încropesc ceva pentru cină, spune el. Vrei să rămâi la masă? Va fi ceva simplu, frugal.

Fata pare nehotărâtă.

— Ei, haide! continuă el. Spune da!

— OK. Însă mai întâi trebuie să dau un telefon. Convorbirea durează mai mult decât s-ar fi așteptat.

Din bucătărie aude șoapte, urmate de pauze.

— Ce planuri de carieră îți ai făcut? o întreabă după aceea.

— Actorie și design. Îmi pregătesc lucrarea de diplomă în teatru.

— Și ce te-a determinat să te înscrii la un curs de poezie romantică?

Ea face o pauză, gânditoare, încrêțindu-și ușor nasul.

— L-am ales în special pentru atmosferă, îi răspunde ea. N-am vrut să-l studiez pe Shakespeare din nou. Am făcut Shakespeare anul trecut.

Ceea ce a reușit să încropească pentru cină este într-adevăr foarte simplu: anșoa cu tagliatelle și sos de ciuperci. O lasă pe ea să toace mărunt ciupercile. În rest, ea stă pe un taburet, privindu-l cum gătește. Iau masa în sufragerie și deschid o sticlă de vin. Fata pare în largul ei cât timp mănâncă. Ce apetit sănătos, pentru o persoană atât de slăbuțică!

— Îți gătești întotdeauna singur? îl întreabă ea.

— Locuiesc singur. Dacă nu-mi gătesc, nu are cine să-o facă în

locul meu.

— Detest să gătesc. Presupun că ar trebui să învăț .

— De ce? Dacă nu-ți place într-adevăr să gătești, atunci mărită-te cu un bărbat care gătește.

Contemplă împreună, cu ochii miștii, această scenă: tânăra soție, îmbrăcată în hainele ei îndrăznește și împodobită cu bijuterii ostentative, intră pe ușă, adulmecă nerăbdătoare aerul din apartament; soțul, insipidul Domn Potrivit, încins cu un șorț și amestecând într-o cratiță, în bucătăria încețoșată de aburi. Răsturnarea de roluri: chintesența a comediei burgheze.

— Asta-i tot, spune el la sfârșit, după ce au golit castronul. Nu avem nimic la desert, doar dacă nu vrei să mănânci un măr sau un iaurt. Îmi cer scuze, însă nu mă așteptam la oaspeți.

— A fost bun, spune ea golindu-și paharul, după care se ridică. Mult umesc.

— Mai stai.

O prinde de mână și o conduce spre canapea.

— Vreau să-ți arăt ceva. Îți place dansul? Nu să dansezi, ci dansul, îi spune el introducând o casetă în aparatul video. Este un film făcut de un tip pe nume Norman McLaren. E foarte vechi. L-am găsit la bibliotecă. Uită-te și spune-mi ce părere ai.

Privesc împreună, așezați unul lângă celălalt pe canapea. Pe o scenă goală, evoluează doi dansatori. Înregistrate cu un aparat stroboscopic, imaginile celor doi, umbre fantomatice ale mișcărilor lor, se pierd în fundal, ca niște bătăi de aripi. Deși

l-a văzut pentru prima oară în urmă cu un sfert de secol, filmul continuă să-l fascineze și acum: momentul prezent și trecut al unei clipe unice, evanescentă, captivă în același spațiu.

Își dorește te ca și fata să fie captivată de film. Însă simte că nu este așa.

După încheierea filmului, fata se ridică și face câțiva pași prin cameră. Ridică iute capacul pianului, atinge clapa notei de.

— Cântă? îl întreabă ea.

— Puțin.

— Muzică clasică sau jazz?

— Mi-e teamă că nu știu jazz deloc.

— Îmi cântă ceva?

— Nu acum. Mi-am ieșit din mână. Poate altă dată, după ce o să ne cunoaștem mai bine.

Ea trage cu ochiul curioasă spre birou și îl întreabă:

— Pot să mă uit?

— Aprinde lumina.

El mai pune un disc: sonatele lui Scarlatti, muzică de jazz.

— Ai o grămadă de cărți și de Byron, spune ea când iese din încăperea. E favoritul tău?

— Lucrez la un studiu despre Byron. Despre perioada petrecută în Italia.

— Nu cumva a murit tânăr?

— La treizeci și șase de ani. Toți au murit tineri. Sau s-au ratat în tinerețe. Sau au înnebunit și au fost închiși la ospiciu. Însă nu în Italia a murit Byron, ci în Grecia. A fugit în

Italia să scape de un scandal și s-a stabilit acolo. S-a statornicit. E locul unde a trăit ultima mare poveste de dragoste din viața a lui. La vremea aceea, Italia era una din destinațiile predilecte ale englezilor. Erau convinși că italienii nu pierduseră încă legătura cu natura omenească. Erau mai puși în îngrădiți de conveniențe, mai pasionali.

Fata face încă un tur al încăperii.

— Aici e soția ta? îl întreabă, oprindu-se în fața a unei fotografii înrămate, așezată pe măsuta a joasă.

— E mama. Fotografia a fost făcută în tinerețe.

— Ești căsătorit?

— Am fost. De două ori. Acum nu mai sunt.

Nu continuă spunând: acum mă mulțumesc cu ce-mi pică. Nici nu adaugă: acum mă descurc cu prostituate.

— Pot să-ți ofer un lichior?

Ea nu vrea lichior, însă acceptă să-i pună un strop de whisky în cafea. În timp ce soarbe din ceașcă, el se apleacă și o mângâie pe obraz, spunându-i:

— Ești încântătoare. Am să te invit să faci ceva nesăbuit.

O mângâie din nou.

— Nu pleca. Rămâi să-ți petreci noaptea cu mine.

Ea îl privește peste buza ceștii, susținându-i cu fermitate privirea.

— De ce?

— Fiindcă aș a ar trebui să faci.

— De ce să trebuiască?

— De ce? Fiindcă frumusețea femeii nu-i aparține în

totalitate. Este un dar pe care îl aduce cu sine odată cu venirea pe lume. Are datoria să-l împartă cu ceilalți.

Mâna ei se odihnește încă pe obrazul ei. Ea nu se retrage, însă nici nu dă curs gestului lui.

— Și dacă îl împart deja cu altcineva?

În vocea ei se ghicește o undă de emoție. Este palpitant, întotdeauna este palpitant când țîi se face curte: excitant, plăcut.

— Atunci, poate ar trebui să-l împărtășești cu mai mare generozitate.

Cuvinte dulci, de-o vârstă cu însăși seducția. Totuși, în această clipă, crede sincer ce spune. Ea chiar nu-și aparține. Frumusețea ei nu-și aparține.

— Frumosele fapte le vrem vlăstare, recită el, iar frumusețea ei-un spor de dăinuire.

N-a fost o mutare inspirată. Zâmbetul ei și-a pierdut nuanța ludică și mobilitatea. Pentametru al cărui ritm slujise atât de bine odinioară să picure dulceața în vorbele șarpei nu face acum decât să-i înstrăineze. El a redevenit profesorul, eruditul, păstrătorul moștenirii culturale. Ea lasă ceașca pe măsută.

— Trebuie să plec. Sunt așteptată.

Norii s-au risipit, stelele strălucesc.

— Ce noapte minunată! spune el, descuind poarta grădinii.

Ea nu-și înalță capul, să îl privească.

— Vrei să te conduc până acasă?

— Nu.

— Foarte bine. Noapte bună.

Întinde mâna spre ea și o prinde în braț e. O clipă, îi simte sânii mici lipiți de pieptul lui. Apoi fata se desprinde din îmbrățișare și dispăre.

TREI

Acesta este momentul în care ar trebui să pună punct. Nu pune punct. Duminică dimineață, se urcă în mașină și merge până în campusul pustiu, apoi urcă în biroul catedrei. Scoate din fișier dosarul de înscriere al Melaniei Isaac și copiază pe o bucată de hârtie datele ei personale: adresa de acasă, adresa din Cape Town, numărul de telefon.

Formează numărul. Îi răspunde o voce feminină.

— Melanie?

— O chem imediat. Cine întreabă?

— Spune-i că sunt David Lurie.

Melanie-melodii: o rimă ieftină. Numele nu i se potrivește. Mai bine schimbă accentul. Melani: cea întunecată.

— Alo!

În acest singur cuvânt, el îi percepe nedumerirea. Prea tânără. Nu știe cum ar trebui să se poarte cu el; ar trebui să-l lase în pace. Simte doar că i se pregătește ceva. „Frumuseții-un spor de dăruire”: poemul merge drept la țintă, asemenea unei săgeți. Ea nu-și aparține și poate că nici el nu-și aparține sieși.

— Mă gândeam că poate vrei să iei prânzul în oraș, îi spune

el. Trec să te iau la douăsprezece, ce zici?

Ea ar avea timp să spună o minciună, să se eschiveze. Numai că a fost luată prin surprindere, este derutată, iar momentul a trecut.

Când ajunge în fața blocului în care locuiești te, o găsești așteptându-l pe trotuar. Este îmbrăcată într-o pereche de colanți de culoare neagră și un pulover negru. Are și oldurile înguste, ca ale unei fetițe de doisprezece ani.

O duce în Golful Hout, în partea dinspre port. În timp ce merg cu mașina, el se străduiește să o ajute să se destindă. O întreabă despre celelalte cursuri. Îi răspunde că joacă într-o piesă. Este una dintre cerințele lucrării de diplomă. Repetițiile îi ocupă foarte mult timp.

La restaurant, fata nu are poftă de mâncare, este apatică și privește ursuză spre mare.

— S-a întâmplat ceva? Vrei să-mi spui ceva? Ea clatină din cap.

— Ești îngrijorată în privința noastră?

— Poate, îi răspunde fata.

— N-ai de ce. Am să mă ocup eu de asta. Nu voi permite ca lucrurile să meargă prea departe.

Prea departe. Ce înseamnă departe, sau prea departe, într-o situație de acest soi? Oare pentru ea prea departe are același înțeles ca și pentru el?

A început să plouă: ploaia se scurge în rafale, ca o perdea densă, peste golful pustiu.

— Plecăm? o întreabă el.

O duce acasă la el. Pe podeaua camerei de zi, în sunetele ploii care răpăie în geamuri, face dragoste cu ea. Corpul ei are contururi clare, simple și, în felul lor, perfecte; deși fata este pasivă de la început și până la sfârșit, găsește plăcut actul de amor, atât de plăcut, încât după momentul culminant cade într-un abandon total.

Când revine la realitate, constată că ploaia s-a oprit. Fata stă întinsă sub el, ține ochii închiși, are mâinile întinse deasupra capului, iar pe chip, o ușoară expresie de încruntare. El își ține mâinile sub puloverul cu ochiuri largi, direct pe sânii ei. Colanții și chiloții ei zac aruncați pe podea, unde formează o grămăjoară, iar pantalonii lui sunt lăsați până la glezne. După furtună, își spune el: direct din George Grosz.

Ferindu-și fața, ea se eliberează, își strânge lucrurile și părăsește încăperea. Revine în câteva minute, gata îmbrăcată.

— Trebuie să plec, murmură ea.

Iar el nu face nicio încercare să o rețină.

Se trezește a doua zi de dimineață și are o stare profundă de bine, care persistă. Melanie nu este la curs. Din biroul lui, sună la florărie. Trandafiri? Poate că trandafirii nu sunt o idee bună. Comandă un buchet de garoafe.

— Roșii sau albe? îl întreabă o voce de femeie. Roșii? Albe?

— Trimiteți douăsprezece fire roz, îi răspunde el.

— N-am douăsprezece roz. Să le combin?

— Combinați-le, răspunde el.

Ploaia continuă să cadă marți, toată ziua, aversele scurgându-se din norii groși împinși deasupra orașului de

vântul care suflă dinspre apus. În timp ce traversează holul Facultății de Comunicare, la sfârșitul acelei zile, o caută din priviri, discret, și o zărește în mijlocul unui grup de studenți adunați lângă ușa de la intrare, pândind momentul în care ploaia se va potoli puțin. Se apropie de ea venind din spate, o atinge pe umăr, îi spune:

— Așteaptă-mă aici. Te conduc acasă cu mașina. Revine cu o umbrelă. În timp ce traversează scuarul îndreptându-se spre parcare, o trage mai aproape de el, să o apere de ploaie. O rafală violentă de vânt întoarce umbrela pe dos, obligându-i să continue în fugă până la mașină în acest mod caraghios.

Este îmbrăcată într-o pelerină de ploaie de culoare galbenă, foarte șic. După ce urcă în mașină, își lasă gluga. Este îmbujorată, iar el îi remarcă mișcarea sacadată a pieptului în timp ce respiră. Fata șterge cu limba o picătură de ploaie rămasă pe buza superioară. *O copiliță!* își spune el: *E doar o copiliță! Ce-o fi în capul meu?* În pofida acestui gând, simte cum i se încălzește inima de dorință.

Mașina înaintează în traficul aglomerat al seriei.

— Mi-a fost dor de tine ieri, îi spune el. S-a întâmplat ceva?

Fata nu îi răspunde. Fixează tăcută lamelele ștergătoarelor de parbriz.

Când se opresc la semafor, el îi prinde mâna rece într-a lui.

— Melanie, i se adresează el, încercând să păstreze un ton liniștit.

Numai că a uitat cum se curtează o fată. Iar vocea care îi

răsună în urechi este mai degrabă cea a unui părinte îngrijorat decât a unui iubit.

Opreș te mașina lângă trotuar, în fața blocului în care locuiești te fata.

— Mult umeșc, îi spune ea deschizând ușa a mașinii.

— Nu mă inviți i sus?

— Cred că e acasă colega mea de apartament.

— Și diseară?

— Am repetiție astă-seară.

— Atunci, când ne mai vedem? Nu îi răspunde.

— Mult umeșc, spune ea încă o dată și se strecoară afară din mașină.

Miercuri este la curs, așezată la locul ei obișnuit. Încă sunt la Wordsworth, Cartea 6 din *Preludiul*, poetul din Alpi. Începe să le citească cu glas tare:

„De pe creasta pustie, întâiași dată am văzut
Dezvăluit piscul Mont Blanc, și inima a lăcrimat
Că ochiul prins-a imaginea pustie
Ce gândul viu a uzurpat,
Ce nicicând nu va mai fi să fie”.

— Prin urmare, maiestuosul munte alb, Mont Blanc, se dovedește a fi o mare deziluzie. De ce? Să începem cu verbul mai puțin obișnuit, „a uzurpa”. A căutat vreunul dintre voi sensul acestui verb în dicționar?

Tăcere.

— Dacă ați fi căutat, ați fi constatat că „a uzurpa” are sensul de „a impune”, „a tulbura” sau „a atenta la”. „Uzurpat”,

preluat complet, este perfectivul verbului „a uzurpa”. Uzurparea încheie acțiunea de a uzurpa. Norii s-au risipit, ne spune Wordsworth, piscul s-a dezvăluit, iar sufletul nostru, mâhnit, a plâns când l-am văzut. O reacție bizară pentru un călător în Alpi. De ce lăcrimează sufletul? Fiindcă, ne spune tot poetul, o imagine neînsuflețită, o simplă imagine imprimată pe retină a atentat la ceea ce a fost odată un gând viu. Și care era acest gând viu?

Din nou tăcere. Aerul în care plutesc agățate cuvintele lui este apatic ca o coală goală de hârtie. Un bărbat contemplând un munte: de ce trebuie să fie totul atât de complicat, încât îți vine să plângi? Ce răspuns le poate da el studenților? Ce i-a spus oare lui Melanie în prima lor seară? Că nu există nimic fără scânteia revelației. Și unde este fulgerul revelației în această sală de curs?

Îi aruncă pe furis o privire. Stă cu capul aplecat, este absorbită de text, sau lasă impresia că se concentrează.

— Același cuvânt, a uzurpa, se repetă după câteva versuri. Uzurparea este una din marile teme care revine în ciclul Alpilor. Marile arhetipuri mentale, ideile pure, sfârșesc toate prin a fi uzurpate de imagini senzoriale pure. Totuși, nu putem trăi în cotidian hrănindu-ne numai din idei pure, apărute ca într-un cocon de experiențe ele dobândite la nivelul simțurilor. Întrebarea corectă nu este: Cum putem să menținem imaginația pură, apărută de asaltul realității? Întrebarea ar trebui să fie: Putem descoperi o modalitate prin care cele două aspecte să coexiste? Căutați versul 599.

Wordsworth scrie despre limitările percepției senzoriale, o temă pe care am evocat-o anterior. Pe măsură ce organele senzoriale ating limita propriei forțe, lumina lor începe să pălească. Și totuși, înainte de a muri complet, acea lumină mai pâlpează o dată, ca flacăra unei lumânări, oferindu-ne o viziune a invizibilului. Trecerea este dificilă, se poate chiar spune că intră în contradicție cu momentul Mont Blanc. Însă Wordsworth pare să înainteze prudent spre o stare de echilibru: nu ideea în stare pură, învăluită în nori, nici imaginea vizuală arsă pe retină, copleșitoare și dezamăgitoare sub aspectul clarității sale prozaice, ci imaginea senzorială, menținută cât mai evanescentă, ca o cale de a înviora sau de a activa ideea ascunsă mai profund, în solul memoriei.

Face o pauză. Lipsă totală de înțelegere. A mers prea repede și a ajuns prea departe. Cum să îi aducă spre el? Cum să și-o apropie pe ea?

— Ca atunci când ești îndrăgostit, continuă el. Dacă ești orb, e puțin probabil că te poți îndrăgosti la prima vedere. Pe de altă parte, chiar îți dorești un bărbat îndrăgostit să o vadă pe iubita lui cu toată claritatea rece a organului văzului? Probabil că este în interesul celui îndrăgostit să arunce un vâl asupra imaginii, pentru a-și păstra vie iubita, în forma ei arhetipală, de zeiță.

Nu-i tocmai ideea lui Wordsworth, însă cel puțin în reușește să le stârnească interesul. Arhetipuri? Și-or fi repetând în mintea lor.

Zeie? Ce-o fi vrând să spună? Ce ştie moşul ăsta despre dragoste?

Mintea îi este invadată de o amintire: clipa în care erau întinşi pe jos, iar el i-a ridicat puloverul, dezvăluindu-i sânii mici, fermi, perfecţi. Pentru prima dată de la începutul orei, fata îşi înalţă capul, iar ochii lor se întâlnesc într-o străfulgerare de înţelegere. Tulburată, fata coboară din nou privirea.

— Wordsworth scrie despre Alpi, continuă el. În ţara noastră nu există Alpii. Avem în schimb munţii Drakensberg, sau, la scară redusă, munţii Table, pe care îi putem escalada mergând pe urmele poetului, sperând că vom trăi unul din acele momente de revelaţie wordsworth-iene despre care am auzit cu toţii.

Acum nu face decât să spună vorbe, ascunzându-se în spatele lor.

— Însă momentele de acest gen nu vor apărea decât dacă ochiul este pe jumătate deschis spre marile arhetipuri ale imaginaţiei pe care fiecare din noi le poartă în sine.

Destul! îi este silă de sunetul propriei voci, şi parcă îi pare rău pentru ea, că o obligă să asculte toate aceste confesiuni care ţin de intimitatea lui. Le spune studenţilor că sunt liberi, zăboveşte în sala de curs, sperând că va putea schimba o vorbă cu ea. Numai că fata se strecoară afară, odată cu studenţii care se îmbulzesc la uşă.

În urmă cu o săptămână, era o studentă frumoşică din seria lui. Acum este o prezentă în viaţa lui, o prezentă vie.

Sala de spectacole a campusului universitar este cufundată în întuneric. Se strecoară pe nesimțite în sală și se așază într-un fotoliu din ultimul rând. Cu excepția unui bărbat cu început de chelie, îmbrăcat în uniformă de om de serviciu și așezat cu câteva rânduri în față a lui, este singurul spectator.

Titlul piesei pentru care se fac repetițiile este *Apus de soare la Salonul Globe*, o comedie despre noua Africă de Sud, al cărei decor este un salon de coafură din Hillbrow, Johannesburg. Pe scenă, o coafeză de o veselie contagioasă și ușor stridentă se ocupă de două cliențe, una albă, cealaltă de culoare. Cele trei personaje sporovăiesc, fac schimb de glume, de insulte. Ideea în jurul căreia gravitează acțiunea pare să fie *catharsis-ul*, toate vechile prejudecăți primitive, grosolane, sunt expuse în lumina crudă a zilei și desființate prin hohote de râs.

În scenă își face intrarea un al patrulea personaj, o tânără cocoșată pe tocuri, cu capul încadrat de o cascadă de bucle.

— Ia loc, scumpo. Mă ocup imediat de tine, îi se adresează coafeza.

— Am venit pentru slujbă, îi răspunde fata. Cea pentru care ați dat anunțul. Vorbește cu un vădit accent *Kaaps*. Este Melanie.

— OK, ia o mătură și fă-te utilă, îi spune coafeza.

Ia o mătură și se fâțâie pe scenă unduindu-și corpul cocoșat pe tocuri și agitând mătura în față a ei. Mătura se încurcă în firul unui aparat electric. Ar trebui să se producă o scânteie, urmată de țipete și de agitație, însă se pare că a intervenit o problemă de sincronizare. Regizoarea vine în

grabă pe scenă, urmată de un tânăr îmbrăcat într-un costum negru din piele care începe să meș terească la priza din perete.

— Mai vioi, spune regizoarea. Atmosfera ar trebui să fie ceva în stilul fraț ilor Marx, spune ea. Apoi se întoarce spre Melanie:

— OK?

Melanie dă din cap, semn că a priceput. Omul de serviciu de pe rândul din față a lui se ridică și, cu un oftat puternic, părăsește sala. Și el ar trebui să plece. Ce afacere indecentă, să stea pe întuneric să spioneze o copilă (nepoftit, îi vine în minte gândul că îi curg balele după ea ca unui *destrăbălat*). Totuși, bătrâneii în a căror categorie pare că va intra și el curând, golanii și vagabonzii cu trendurile lor pătate, cu dinți ii falși, crăpați și, și cu urechile păroase, toți i au fost odinioară, demult, copiii lui Dumnezeu, cu membre ferme și priviri clare.

Pot fi ei oare învinovați și că se agață pentru ultima oară de locul pe care l-au ocupat la dulcele banchet al simț urilor?

Pe scenă, acțiunea se reia. Melanie împinge mătura; se aude o pocnitură, urmată de o scânteie, apoi de țipete alarmate.

— Nu-i vina mea, strigă Melanie pe un ton strident. Pe legea mea, de ce trebuie să fiu eu întotdeauna de vină pentru ce se întâmplă?

Se ridică în tăcere și o ia pe urmele omului de serviciu, pierzându-se în întunericul de afară.

La ora patru în după-amiaza zilei următoare, se înființează în față a apartamentului ei. Îi deschide ușa chiar ea. Poartă un tricou boțit, o pereche de pantaloni scurți și de biciclist și este

încălț ată într-o pereche de papuci de casă de forma unor popândăi, care par desprinși dintr-o revistă cu benzi desenate și pe care îi găsești caraghioși și lipsiți de gust.

Nu a prevenit-o că va veni, iar ea este prea surprinsă să se opună intrusului care se năpustește asupra ei. Când o ia în brațe, membrele fetei trosnesc ca ale unei marionete. Cuvintele se abat ca niște lovituri asupra spiralei delicate a urechii ei.

— Nu, nu acum! îi spune ea zbatându-se. Veriș oara mea trebuie să se întoarcă!

Însă nimic nu îl mai poate opri. O poartă în brațe până în dormitor, îi scoate papucii absurzi, îi sărută picioarele, uimit el însuși de sentimentul pe care i-l stârnește actul în sine. Pesemne că are o legătură cu apariția ei scenică: peruca, mersul ei șerpuit, dialogul frust. Bizară iubire! Cu siguranță, este fiorul Afroditei, zeița născută din spuma mării.

Ea nu îi opune rezistență. Se mulțumește să se ferească, își ferește buzele, își ferește privirea. Îl lasă să o întindă pe pat, să o dezbrace, ba chiar îl ajută, ridicând brațele, apoi coapsele. Trupul ei este scuturat de mici frisoane scurte, de frig, iar după ce rămâne goală, se strecoară sub cuvertura matlasată asemenea unei cârtițe în bârlogul ei și îi întoarce spatele.

Nu e chiar un viol, nu-i chiar așa, totuși este o apropiere nedorită, nedorită până în măduva oaselor. Ca și când ea s-ar fi hotărât să rămână inertă, să moară în forul ei interior pe durata actului, asemenea unui iepure când colții vulpii i se

încleș tează în jurul gâtului. Ca și când tot ce i s-ar face ar fi departe, undeva în afara ei.

— Pauline trebuie să se întoarcă dintr-o clipă în alta, spune ea după ce totul s-a încheiat. Te rog. Trebuie să pleci.

El o ascultă docil, însă, odată ajuns la mașină, se simte cuprins de un asemenea sentiment de mâhnire, de o asemenea descurajare, încât se prăbușește pe scaun, incapabil să schițeze vreun gest.

A fost o greșeală, o greșeală enormă. În chiar această clipă, este sigur, ea, Melanie, încearcă să se purifice de ceea ce i s-a întâmplat, să se spele de amintirea lui. O și vede lăsând să se umple cada, pășind apoi în apă, cu ochii închiși, ca un somnambul. Și lui i-ar plăcea să facă o baie. O femeie cu picioare durdulii și butucănoase, îmbrăcată într-un costum serios, de business, pătrunde în imobil. Să fie verișoara Pauline, colega de apartament de a cărei atitudine dezaprobatoare se teme atât de mult Melanie? Se dezmeticește brusc, pornește motorul și pleacă.

A doua zi ea nu vine la oră. O absență neinspirată, fiindcă este ziua în care a fost programată examinarea de la mijlocul trimestrului. Mai târziu, când completează catalogul, o trece prezentă și o notează cu șaptezeci. În partea de jos a paginii, face o adnotare în creion, pentru sine: „Provizoriu”. Șaptezeci: o notă indecisă, nici bună, nici rea. Ea se ține departe de el tot restul săptămânii. O caută la telefon în repetate rânduri, însă nu îi răspunde. Apoi, duminică la miezul nopții, cineva sună la ușă. Este Melanie, îmbrăcată în negru din cap până-n picioare,

și cu o băscuț ă neagră, din lână. Pe chip i se citește încordarea, iar el se pregătește să audă cuvinte furioase, să îi facă o scenă.

Însă scena nu se produce. Adevărul este că fata este cea jenată.

— Pot dormi la tine în noaptea asta? și optește ea, evitând să îi întâlnească privirea.

— Cum să nu, cum să nu.

Își simte inima invadată de un sentiment de ușurare. Se apropie de ea, o îmbrățește, lipind de pieptul lui trupul ei înfrigurat și rece.

— Vino, să-ți fac un ceai.

— Nu, nu, fără ceai, nu vreau nimic. Sunt epuizată. N-am nevoie decât de un pat.

Îi pregătește patul în fosta cameră a fiicei lui, o sărută urându-i noapte bună, o lasă singură. Când revine după o jumătate de oră, o găsește cufundată într-un somn profund, în hainele cu care a venit îmbrăcată. Îi scoate pantofii, o învește.

La ora șapte dimineața, când păsările încep să scoată primele triluri, bate la ușă a camerei ei. Fata s-a trezit, dar stă întinsă pe pat cu cuvertura trasă până sub bărbie, uitându-se în jur cu o privire rătăcită.

— Cum te simți? o întreabă el. Ea ridică din umeri.

— S-a întâmplat ceva? Vrei să discutăm? Ea clatină din cap, fără a scoate o vorbă.

Se așază lângă ea pe pat, o trage spre el. În brațele lui, ea

începe să plângă cu suspine. În pofida situației ei, simte că îl invadează un val de dorință.

— Hai, hai, îi șoptește el, încercând să o liniștească. Zi-mi ce s-a întâmplat, continuă el. Aproape că-i spune: „Hai, zi-i lui tăticu’ ce s-a întâmplat”.

Ea se adună și încearcă să vorbească, însă are nasul înfundat. Găsește o batistă de hârtie și i-o oferă.

— Mai pot sta o vreme aici? îl întrebă ea.

— Vrei să rămâi aici? repetă el atent întrebarea fetei. Ea nu mai plânge, însă o scutură suspine prelungi, de amărăciune.

— Crezi că ar fi o idee bună?

Fata nu îi spune dacă ar fi o idee bună. În schimb, se strânge și mai mult în brațele lui, lipindu-se și față de pieptul lui. Cearșaful alunecă de pe ea și constată că fata este îmbrăcată doar cu un maiou și cu chiloții.

Oare știe ce vrea, în acest moment?

Când a făcut prima mișcare, în parcul universității, socotise că avea să urmeze o scurtă poveste de amor – iute înăuntru, iute afară. Și iată acum la el acasă, aducând după ea o sumedenie de complicații. Ce joc joacă? Ar trebui să fie prudent, e sigur de asta. Pe de altă parte, ar fi trebuit să fie prudent de la bun început.

Se întinde pe pat alături de ea. Ultimul lucru din lume de care are nevoie în acest moment este ca Melanie Isaacs să se mute la el acasă. Dar iată că, în clipa aceasta, gândul în sine este amețitor. Va fi cu el noapte de noapte; în fiecare noapte se va putea strecura în patul ei ca și acum, se va strecura în ea.

Oamenii vor afla, lucrurile astea se află întotdeauna; lumea va începe să vorbească, va urma poate un scandal. Dar ce important ă are? O ultimă zvâcnire de pasiune înainte ca simțurile să se stingă. Dă așternutul la o parte, se întinde spre ea, îi mângâie pătimaș sânii, fesele.

— Sigur că poți rămâne, rostește el în șoaptă. Sigur că poți.

În dormitorul lui, aflat două camere mai încolo, începe să sune ceasul deșteptător. Ea se desprinde din braț ele lui și își trage cearșaful peste umeri.

— Trebuie să plec acum, îi spune el. Am câteva ore. Încearcă să mai dormi. Mă întorc la prânz, și-atunci vom putea sta de vorbă.

O mângâie pe păr, o sărută pe frunte. Amantă? Fiică? Oare ce încearcă ea să îi fie, în sufletul ei? Ce-i oferă?

Când se întoarce la prânz, o găsește trează, instalată la masa din bucătărie, mâncând pâine prăjită și miere și bând ceai. Are un aer firesc, de parcă ar fi la ea acasă.

— Ei, îi spune el, arăți mult mai bine.

— Am dormit după ce ai plecat.

— Acum vrei să-mi spui despre ce-i vorba? Ea îi evită privirea.

— Nu acum, îi răspunde ea. Trebuie să plec. Am întârziat. Îți explic data viitoare.

— Și când va fi data viitoare?

— Astă-seară, după repetiții. OK?

— Bine.

Se ridică, își duce cana și farfuria la chiuvetă (dar nu le spală), se întoarce spre el.

— Ești sigur că nu-i nicio problemă? îl întreabă ea.

— Sigur, e-n regulă.

— Vreau să spun, am lipsit de la o grămadă de ore, însă repetițiile îmi mănâncă tot timpul.

— Înțeleg. Vrei să-mi spui că activitatea ta dramatică are prioritate. Poate ar fi fost bine să-mi fi spus de la bun început. Vii mâine la oră?

— Da. Îți promit.

Ea promite, însă. Este o promisiune care nu-i oferă garanția că se va ține de cuvânt. Se simte vexat, iritat. Fata se comportă urât, a câștigat deja prea mult teren; învață să-l exploateze și probabil îl va exploata în continuare. Însă dacă ea a obținut mult, el a obținut și mai mult; iar dacă ea se poartă urât, el s-a purtat și mai urât. În măsura în care sunt împreună – dacă se poate spune că sunt împreună –, el este cel care conduce, iar ea, cea care se supune. Ar fi bine pentru el să țină minte acest lucru.

PATRU

Face din nou dragoste cu ea, pe patul din camera fiicei lui. Este bine, la fel de bine ca prima oară; a început să se obișnuiască cu trupul ei, cu felul în care se mișcă. Este rapidă, avidă de experiențe noi. Nu simte la ea apetit sexual în adevăratul sens al cuvântului doar pentru că fata este încă mult prea tânără. Un moment îi rămâne suspendat în amintire,

când ea își încolăcește un picior peste fesele lui ca să-l tragă mai ușor înăuntru; iar când tendonul coapsei fetei i se lipește ferm de coapsă, se simte invadat de un val de bucurie și de dorință. Cine știe, își spune el, este posibil să aibă, în ciuda aparențelor, un viitor împreună.

— Faci des chestii de genul ăsta?

— Adică ce?

— Te culci cu studentele? Te-ai culcat cu Amanda?

Nu îi răspunde. Amanda este o altă studentă de-a lui, o blondă cu părul subțire și lins. Nu se simte atras de Amanda.

— De ce ai divorțat? Îl întreabă ea.

— Am divorțat de două ori. Am fost căsătorit de două ori și am divorțat de două ori.

— Ce s-a întâmplat cu prima ta soție?

— E o poveste lungă. Ți-o spun cu altă ocazie.

— Ai fotografii?

— Nu colecționez fotografii. Și nu colecționez femei.

— Pe mine nu m-ai trecut în colecția ta?

— Firește că nu.

Se dă jos din pat, se mișcă nonșalant prin cameră și își strânge lucrurile de parcă ar fi singură. Este obișnuit cu femei care sunt conștiente de ceea ce fac atunci când se îmbracă sau se dezbracă. Numai că femeile cu care s-a obișnuit el nu sunt nici tinere și nu au nici forme perfecte.

În după-amiaza aceleiași zile, se aude un ciocănit la ușă a biroului său de la facultate, iar în încăperea pătrunde un tânăr

pe care îl vede pentru prima oară. Tânărul ia loc fără să-l fi poftit, studiază încăperea și clatină admirativ din cap la vederea rafturilor pline de cărți.

Este înalt și zvelt; are o țicălie subțire și poartă un cercel în ureche. Este îmbrăcat cu un veston negru din piele și cu pantaloni negri din piele. Arată mai matur decât majoritatea studenților lui și pare genul care aduce numai necazuri.

— Prin urmare, tu ești profesorul, spune el. Profesorul David.

Melanie mi-a vorbit despre tine.

— Serios? Și ce ți-a spus despre mine?

— Că o regulezi.

Urmează o pauză lungă. Așadar, își spune el, puii se duc noaptea acasă la cuib să se culce. Trebuia să-mi fi dai seama: o copilă de vârsta ei trebuie să fie în întretreținerea cuiva.

— Cine sunteți?

Vizitatorul ignoră întrebarea.

— Te crezi deștept, continuă el. Un adevărat crai. Crezi că o să mai fii la fel de mândru când o să afle nevastă-ta de ce te ții?

— Destul. Ce vrei?

— Mie să nu-mi spui destul.

Cuvintele tânărului se înșiruie acum într-o succesiune mai rapidă, într-un ritm amenințător.

— Să nu-ți închipui că poți să dai buzna în viața oamenilor și după aia să pleci când ai tu chef.

În ochii negri începe să îi joace un licăr. Se apleacă spre el și

mătură cu mâinile în dreapta și i-n stânga. Hârțiile de pe birou zboară în toate direcțiile.

Se ridică.

— De ajuns! E momentul să pleci!

— E *momentul să pleci!* îl îngână băiatul, în bătaie de joc. OK.

Se ridică și se îndreaptă fără grabă spre ușă.

— La revedere, profesore Chips! Ai răbdare și ai să vezi!
După care se face nevăzut.

Un ucigaș plătit, își spune în sine sa. Fata e încurcată cu un ucigaș plătit, iar acum m-am încurcat și eu cu un ucigaș plătit! Simte cum i se strânge stomacul.

Deși nu se culcă, aș teptând-o să vină până târziu în noapte, Melanie nu apare. În schimb, mașina lui, parcată în fața casei, este vandalizată. Roțile sunt dezumflate, în încuietori s-a introdus lipici, pe parbriz a fost lipită hârtie, iar vopseaua mașinii este zgâriată. Încuietorile trebuie înlocuite, iar nota de plată se ridică la șase sute de rînd.

— Aveți idee cine a făcut porcăria asta? îl întreabă lăcătușul.

— N-am nicio idee, răspunde el pe un ton scurt și tăios.

După această *coup de main*², Melanie se ține la distanță. Nu este surprins: dacă el a fost făcut de ocară, și ea a fost făcută de ocară. Însă luni, ea re apare la curs; așezat lângă ea, instalat comod în scaun, lăsat pe spate, cu mâinile vârate în buzunare și afișând o nonșalanță obraznică, stă băiatul în negru, iubitul ei.

De obicei, dinspre clasă se aude un bâzâit de voci, însă astăzi

e liniș te. Deși nu crede că studentii știu într-adevăr ce se petrece, este limpede că toți așteaptă să vadă ce atitudine va adopta în privința intrusului.

Chiar așa, ce are de gând să facă? Ceea ce s-a întâmplat cu mașina lui pare să nu fie, desigur, suficient. Nu încapă îndoială, mai are de plătit și alte polițe. Ce ar putea face? Trebuie să strângă din dinți și să plătească.

— Vom continua cu Byron, spune el, adâncindu-se în însemnările sale. După cum am văzut săptămâna trecută, notorietatea și scandalul nu au afectat doar viața a lui Byron, ci și modul în care publicul i-a receptat opera. Omul Byron a ajuns să fie confundat cu propriile sale creații poetice: cu Harold, Manfred, chiar cu Don Juan.

Scandal. Păcat că asta trebuie să fie tema abordată astăzi, numai că nu se simte în stare să improvizeze.

Aruncă pe furiș o privire înspre Melanie. De obicei, este conștientă și ia notițe: astăzi, parcă mai trasă la față și cu un aer de epuizare, stă aplecată deasupra cărții. Este înduioșat și simte că i se înmoaie inima, fără voia lui. Biata pasăre fragilă, își spune el, pe care am strâns-o la pieptul meu!

Le-a cerut să citească *Lara*. Însemnările lui sunt despre *Lara*. Nu are cum să treacă peste acest poem. Și recită cu glas tare:

„Trăia străin, ca duh rătăcitor,
Din alte lumi picat aici, în zbor,
Muncit de sumbre-nchipuiri de care,
Primejduit scăpase la-ntâmplare.”³

— Cine dorește să comenteze aceste versuri? Cine este

duhul răătăcitor”? De ce, referindu-se la sine, îş i spune ”muncit de sumbre-nchipuiri”? Din ce lume vine el?

E mult de când a încetat să fie surprins de uriaş a ignoranţ ă a studenţ ilor săi. Post-creş tini, post-istorici, post-alfabetizaţ i, la fel de bine puteau să fi ieş it din găoace chiar ieri. Aş adar, nu se aş teaptă ca ei să fi auzit de îngerii căzuţ i, sau de sursa în care a citit Byron despre ei. Dar se aş teaptă la o rundă de presupuneri de bun-simţ pe care, cu puţ in noroc, să le poată conduce către ţ intă. Numai că astăzi îl întâmpină o liniş te desăvârş ită, o tăcere bine strunită care se organizează în mod palpabil în jurul străinului aflat printre ei. Refuză să vorbească, refuză să intre în acest joc atâta vreme cât necunoscutul este acolo să-i asculte, să-i judece ş i să-ş i râdă de ei.

— Lucifer, spune el. Îngerul alungat din rai. Despre existenţ a îngerilor se ş tie foarte puţ in, însă putem presupune că nu au nevoie de oxigen. Acasă, Lucifer, îngerul întunecat, nu are nevoie să respire. Deodată, are sentimentul că a fost aruncat în această „altă lume” stranie. „Rătăcitor”: o fiinţ ă care îş i alege propria cale, care trăieş te periculos, care chiar creează situaţ ii periculoase pentru propria persoană. Să continuăm lectura.

Băiatul nu s-a uitat nici măcar o dată peste text. În schimb, arborând un mic surâs pe buze, un zâmbet în care se ghiceş te, foarte posibil, o notă de amuzament, îl urmăreş te atent în timp ce recită.

„Dar, mai presus de-un egoism de rând,

Pentru alți ei se jertfea din când în când,
O, nu din milă: din perversitate
Gândind că numai el să facă poate
Ce prea puțin ini ar cuteza vreodată,
Ce tainică mândrie-încrâncenată!
Imbold ce-l împinsese, ca pe mine,
La fel, spre fapte bune, ori spre crime.”⁴

— Așadar, ce fel de ființă ă este acest Lucifer?

De-acum, este sigur că studentul ei simțea vibrațiile care circulă între ei doi, între el și băiat. Băiatului, și numai băiatului, i-a fost adresată întrebarea. Și asemenea unui somnambul trezit brusc la viață ă, băiatul reacționează spunând:

— Face ce-i vine să facă. Nu-i pasă dacă e bine sau rău. Pur și simplu face ce are chef.

— Exact. El doar face, fie că-i bine sau rău. Nu acționează conform unor principii, ci instinctual, iar sursa pulsuniilor lui rămâne întunecată. Să citim câteva versuri mai departe: „Iar nebunia nu-i a minții ei, ci a inimii”. O inimă nebună. Ce este o inimă nebună?

Cere prea mult. Își dă seama că băiatul ar vrea să meargă cu intuiția mai departe. Ar vrea să le demonstreze că se pricepe și la altceva decât la motociclete și haine țipătoare. Și poate că se și pricepe. Poate că intuiește ce va să fie o inimă nebună. Însă aici, în sala lui de curs, înaintea atâtor necunoscuți ei, cuvintele refuză să îi iasă de pe buze. Clatină din cap.

— Nu-i nimic, să trecem peste asta. Remarcăți că nu ni se cere să condamnăm această ființă ă cu inima nebună, această

ființă la care, din constituție, pare că ceva nu este în regulă. Dimpotrivă, suntem invitați să o înțelegem și să o tratăm cu compasiune. Însă și compasiunea are limitele ei. Pentru că, deși trăiește printre noi, el nu este la fel ca noi. Mai precis, este, după cum se autodefinește, un *străin*, cu alte cuvinte, un monstru. În final, după cum sugerează Byron, este imposibil să îl iubim, cel puțin nu în sensul profund, omenesc, al cuvântului. El este condamnat la singurătate.

Capetele se apleacă, studenții îi notează comentariul lui. Byron, Lucifer, Cain; pentru ei e același lucru.

Termină poemul. Le dă temă primele cânturi din *Don Juan*, apoi sfârșește ora devreme. Peste capetele lor, o strigă:

— Melanie, poți veni, te rog? Am ceva să-ți spun.

Trasă la față, epuizată, fata stă dinaintea lui. Din nou simte cum i se înmoaie inima de dragul ei. Dacă ar fi singuri, ar strânge-o în brațe, ar încerca să o înveselească. *Porumbița mea*, i-ar spune el.

— Să mergem la mine în birou, rostește el în schimb.

Cu tânărul în urma lor, urcă scările, conducând-o spre biroul lui.

— Așteaptă aici, îi spune băiatului și îi închide ușa în nas. Melanie stă pe scaun în față a lui, cu capul lăsat în piept.

— Draga mea, îi spune el, și tiu că treci prin clipe dificile, și tiu asta, și n-ai vrea să-ți îngreunez și mai mult situația, însă trebuie să-ți vorbesc în calitate de profesor. Am obligați de față de studenți, față de toți studenții. Ce face prietenul tău în afara campusului este problema lui. Însă nu pot tolera să-mi

întrerupă cursul. Transmite-i, te rog, acest lucru din partea mea. În ceea ce te priveș te, va trebui să îți i dedici mai mult timp studiului. Va trebui să participi la ore mai des, în mod regulat. Și va trebui să susț ii testul la care nu te-ai prezentat.

Se uită la el uimită, aproape ș ocată. *M-ai rupt de toată lumea, are aerul că ar vrea să spună. M-ai făcut părtaș ă la secretul tău. Nu mai sunt o simplă studentă. Cum poți i să-mi vorbeș ti aș a?*

Când se face auzită, vocea ei este atât de mică, încât abia reuș eș te să înț eleagă.

— Nu pot da examenul, n-am citit pentru examen.

Ceea ce ar vrea el să rostească este imposibil de spus, cel puțin in nu într-o manieră decentă. Tot ce poate face este să îi transmită un semnal, să îi sugereze, sperând că ea va înț elege.

— Prezintă-te la examen, Melanie, la fel ca toată lumea. Nu contează că nu eș ti pregătită, important este să treci prin examinare. Să fixăm împreună o dată. Ce zici de luna viitoare, în cursul pauzei de prânz? Asta înseamnă că îți i rămâne sfârș itul de săptămână pentru a citi bibliografia obligatorie.

Îș i ridică bărbia și îi susț ine privirea aproape sfidător. Fie nu a înț eles, fie refuză mâna pe care i-o întinde.

— Ne vedem luni, aici, în biroul meu, repetă el. Ea se ridică și iș i potriveș te geanta pe umăr.

— Melanie, am obligaț ii. Cel puțin in prezintă-te. Nu complica situaț ia mai mult decât este cazul.

Obligaț ii: fata consideră că acest cuvânt nu merită un răspuns.

Ceva mai târziu în cursul serii, revenind spre casă de la un

concert, oprește mașina la semafor. O motocicletă îl depășește cu un zgomot infernal, o Ducati de culoare argintie care poartă două siluete înveșmântate în negru. Pasagerii au căștii pe cap, însă asta nu îl împiedică să îi recunoască. Pe locul din spate stă Melanie, cu genunchii depărtați și pelvisul arcuit. Îl străbate un scurt fior de dorință. *Am fost acolo!* își spune el. După care motocicleta țâșnește înainte, purtând-o cu ea.

CINCI

Nu apare la testul de luni. Găsește în schimb la cutia poștală o înștiințare de retragere oficială: studenta 7710101SAM, dra M. Isaacs, se retrage de la cursul COM 312, cu aplicare imediată.

Nicio oră mai târziu, i se face legătura telefonică în birou.

— Domnul profesor Lurie? Aveți o clipă pentru mine? Sunt Isaacs. Sun din George. Fiica mea este înscrisă la cursul dumneavoastră. O știți, Melanie.

— Da.

— Domnule profesor, mă gândesc că ne-ați putea ajuta. Melanie este o studentă foarte bună, iar acum spune că vrea să renunțe la facultate. Ne-a luat complet prin surprindere, suntem șocați.

— Nu cred că înțeleg.

— Vrea să renunțe definitiv la studii și să-și ia o slujbă. Mi se pare așă păcat, după trei de facultate în care s-a descurcat

atât de bine, să renunț e aproape de sfârșit. Măntreb dacă v-aș putea ruga, domnule profesor, să stați de vorbă cu ea. Poate încercați să o readuceți pe drumul cel bun?

— Ați stat de vorbă cu Melanie? Știți ce a determinat-o să ia o asemenea hotărâre?

— Am vorbit tot weekendul la telefon cu ea, soția mea și cu mine, însă n-am reușit să o facem să-și vină în fire. E foarte prinsă într-o piesă în care joacă, așa că, știți, poate muncește prea mult, poate e prea stresată. Ia lucrurile foarte în serios, domnule profesor, așa e ea, se implică prea mult. Însă dacă ați sta de vorbă cu ea, poate ați convinge-o măcar să se mai gândească. Vă respectă atât de mult. N-am vrea să renunț e la toți acești ani dintr-o prostie.

Așa deci, Melanie-Melani, cu zdrăngănele cumpărate de la Oriental Plaza și cu slăbiciunea ei pentru Wordsworth, ia lucrurile în serios, pune totul la suflet. N-ar fi crezut. Ce altceva nu a înțeles despre ea?

— Domnule Isaacs, nu știu dacă sunt persoana cea mai potrivită să discut cu Melanie.

— Ba sunteți, domnule profesor, sigur că sunteți! Cum vă spuneam, Melanie vă respectă foarte mult.

Respect? Ați rămas în urmă, domnule Isaacs. Fiica dumneavoastră și-a pierdut respectul față de nune cu câteva săptămâni în urmă și are și de ce. Asta ar fi trebuit să-i spună omului. În schimb, răspunsul lui sună:

— Am să văd ce pot face.

N-ai să scapi ușor din situația asta, își spune după aceea.

Și nici tata Isaacs din îndepărtatul George nu va uita ușor discuția, cu toate minciunile pe care le-ai servit și cu răspunsurile tale evazive. *Am să vad ce pot face.* De ce nu a mărturisit totul, să scape de povara acestui secret? *Eu sunt viermele găunos care roade din măr,* ar fi trebuit să spună. *Cum va pot ajuta dacă tocmai eu sunt sursa nenorocirii voastre?*

O sună la apartament și i dă peste verișoara Pauline. Melanie nu este disponibilă, îi spune Pauline cu un ton glacial.

— Cum adică, nu este disponibilă?

— Adică nu vrea să stea de vorbă cu tine.

— Spune-i, continuă el, că este în legătură cu hotărârea pe care a luat-o de a se retrage de la facultate. Spune-i că face un gest nesăbuit.

Ora de miercuri decurge foarte prost, iar cea de vineri, încă și mai rău. Numărul cursanților ilor a scăzut, singurii studenți i care se prezintă la oră fiind cei cuminți i, cei pasivi, cei docili. Nu poate exista decât o singură explicație. Povestea s-a aflat și a intrat în circulație.

Este la cancelaria catedrei când aude o voce în spatele lui:

— Unde îl pot găsi pe domnul profesor Lurie?

— Eu sunt, răspunde el automat.

Bărbatul care i s-a adresat este scund, slab și are umerii lăsați. Este îmbrăcat într-un costum prea larg pentru el și miroase a tutun.

— Domnul profesor Lurie? Am vorbit la telefon. Sunt Isaacs.

— Da. Îmi pare bine să va cunosc. Vă invit în birou.

— Nu-i nevoie.

Bărbatul se oprește, își adună forțele, trage profund aer în piept.

— Domnule profesor, începe el, apăsând pe ultimul cu vânt, poate că aveți multă carte și știți lucruri de soiul ăsta, însă ce-ați făcut nu este bine.

Se oprește din nou și clatină din cap.

— Nu-i bine.

Cele două secretare nu își disimulează curiozitatea. În birou mai sunt și câțiva studenți. Toți tac atunci când necunoscutul ridică tonul.

— Noi ne încredințăm copiii în mâinile voastre, fiind că ne zicem că putem avea încredere în voi. Dacă nici în universitate nu mai putem avea încredere, atunci în cine să mai avem? N-am fi crezut niciodată că ne-am trimis fata într-un cuib de vipere. Nu, domnule profesor Lurie. Poate că ești superior și puternic și ai tot felul de studii și diplome, însă, dacă aș fi în locul dumitale, mi-ar fi rușine cu mine, martor mi-e Dumnezeu că spun adevărul. Și dacă mă înșel, acum e momentul s-o spui, dar nu cred, îmi dau seama după fața dumitale.

Într-adevăr, asta era ocazia să spună tot: cei care au ceva de spus, să spună acum. Însă el rămâne împietrit, cu limba legată, simțind cum sângele îi țiuie în urechi. E o viperă: cum ar putea nega?

— Scuzăți-mă, rostește el șoptit. Am treabă.

Se răsucesc rigid pe călcâie și pleacă.

Isaacs iese după el pe culoarul întesat de lume.

— Domnule profesor! Profesore Lurie! strigă el. Nu-ți permit să fugi ca un laș! Încă n-ai auzit nimic, ascultă-mă ce-ți spun!

Așa a început totul. A doua zi de dimineață a sosit te, cu o rapiditate surprinzătoare, un memoriu trimis de biroul vicerectorului (pentru problemele studenților) prin care este încunoscându-te că a fost depusă împotriva lui o plângere care invocă articolul 3.1 din Codul de conduită universitară. Este invitat să aibă amabilitatea și să se prezinte cât mai curând posibil la biroul vicerectorului.

Înștiințarea – sosită te ambalată într-un plic pe care stă scris *Confidențial* – este însoțită de o copie a codului. Articolul 3 se referă la agresare sau hărțuire din motive rasiale, etnice, religioase, sexuale, legate de preferințe sexuale sau de un handicap fizic de orice fel. Articolul 3.1 se referă la agresarea sau hărțuirea studenților de către profesori.

Un al doilea document conține o prezentare a Constituției universitare și a competențelor comisiei de anchetă. Îl citești te, simți induși inima cum îi bate dezagreabil în piept. Ajuns cu lectura la jumătatea documentului, își pierde interesul. Se ridică, încuie ușa biroului și se așază fără a lăsa hârtia din mână, încercând să înțeleagă ce s-a întâmplat.

Melanie nu a făcut singură pasul ăsta atât de serios, este convins că a fost sfătuită. E prea candidă pentru a fi în stare de așază ceva, nu este încă conștientă de puterea pe care o are. El, omulețul cu costumul care nu-i vine bine, el trebuie să fie cel care a manevrat lucrurile, el și verișoara Pauline, fata asta

care spune lucrurilor pe nume, această *duenna*⁵. Sigur cei doi au bătut-o la cap spunându-i ce să facă, au convins-o și au dus-o pe sus până la Rectorat.

— Vrem să depunem o plângere, trebuie să fi spus ei.

— Să depuneți i o plângere? Ce fel de plângere?

— E o chestiune personală.

— Hărțuire, a intervenit probabil verișoara Pauline, în timp ce Melanie stătea tăcută, copleșită de rușine. Împotriva unui profesor.

— Trebuie să vă duceți i la camera cutare-și-cutare. La camera cutare-și-cutare, el, adică Isaacs, a prins probabil curaj.

— Vrem să depunem o plângere împotriva unuia dintre profesorii voștri.

— V-ați i gândit bine? Sunteți i sigur că vreți i să faceți i asta? Probabil i s-a răspuns, respectându-se procedura obișnuită.

— Da, și tim ce avem de făcut, probabil a răspuns el, aruncându-i fiicei sale o privire prin care îi interzicea să se opună.

Există un formular care trebuie completat. Li se oferă acest formular, împreună cu un pix. O mână ridică pixul, mâna pe care el a sărutat-o, mâna care îi este cunoscută în cele mai intime detalii. Mai întâi, numele reclamantului: MELANIE ISAACS, scris citeț , cu majuscule. Mâna caută tremurând în căsuțe ele din josul coloanei pe cea în care trebuie să bifeze. Acolo, îi indică degetul patern, pătat de nicotină. Mâna se liniștește te, se oprește te, marchează un X, crucea dreptăț ii:

J'accuse. Urmează apoi un spațiu de completat cu numele pârâtului. DAVID LURIE, scrie mâna: PROFESOR. În final, în partea de jos a paginii, data și semnătura ei: arabescul literei M, Z-ul cu buclă amplă în partea superioară, litera I despiciând pagina în jos, înfloritura s-ului final.

Actul oficial este încheiat. Pe pagină sunt două nume, al lui și al ei, unul lângă celălalt. Doi în așternut, și nu mai sunt iubiți, sunt dușmani.

Sună la secretariatul vicerectorului și i se face programare pentru ora cinci, după încheierea programului.

La ora cinci așteaptă pe culoar. Aram Hakim, suplu și cu un aer tineresc, iese din cabinet și îl poartă să intre. În încăperea mai sunt deja două persoane: Elaine Winter, șefa catedrei, și Farodia Rassool, de la științe sociale, care este și președinta comisiei interuniversitare în probleme de discriminare.

— E târziu, David. Știm cu toții de ce te afli aici, spune Hakim, așa încât propun să intrăm direct în subiect. Cum crezi că putem aborda mai bine afacerea?

— Ați putea să mă puneți la curent în legătură cu plângerea.

— Foarte bine. Discutăm despre o plângere depusă de domnișoara Melanie Isaacs. Și despre – se întoarce și se uită la Elaine Winter – câteva nereguli anterioare în care pare să fie implicată domnișoara Isaacs. Elaine?

Elaine Winter se pregătește să ia cuvântul. I-a fost antipatic de la bun început. Îl privește ca pe un soi de relicvă a trecutului, de care, cu cât se debarasează mai repede, cu atât

mai bine.

— David, există un semn de întrebare referitor la prezența a la cursuri a domnișoarei Isaacs. Conform declarațiilor sale – am vorbit cu ea la telefon –, în ultima lună nu a participat decât la două cursuri. Dacă este adevărat, aspectul trebuia semnalat. Tot ea susține că a lipsit de la examinarea de la jumătatea trimestrului. Cu toate acestea, continuă ea uitându-se la dosarul pe care îl țin dinaintea sa, conform evidențelor scrise de tine, frecvența ei este nepătată și are șaptezeci la jumătatea trimestrului. Prin urmare, spune ea fixându-l cu o privire interogativă, doar dacă nu sunt două studente cu numele de Melanie Isaacs...

— Nu există decât una singură, îi răspunde el. Nu am nimic de spus în apărarea mea.

Hakim intervine într-o încercare de a tempera tonul discuției ei.

— Prieteni, nu este momentul, nici locul să intrăm în chestiuni de fond. Ceea ce-ar trebui să facem, continuă el privindu-i pe rând pe cei doi, este să clarificăm situația. Inutil să adaug, David, că această chestiune va fi rezolvată cu maximă discreție. Te asigur că așa va fi. Îți vom proteja numele, ca și pe cel al domnișoarei Isaacs. Vom constitui o comisie a cărei funcție va fi aceea de a decide dacă există motive întemeiate să se aplice măsuri disciplinare. Ție și reprezentantului tău legal vi se va da șansa să acceptați sau să respingeți competența membrilor comisiei. Audierile se vor desfășura cu ușile închise. Între timp, până când comisia va face

recomandări rectorului, iar rectorul va lua notă și va adopta o atitudine, totul va decurge ca până acum. Domnișoara Isaacs se va retrage de la cursul tău, iar de la tine ne așteptăm că te vei abține să iei legătura cu ea. Mi-a scăpat ceva? Farodia, Elaine?

Cu buzele strâns lipite, dr Rassool dă din cap, senin că n-a omis nimic.

— E-o problemă tare încurcată, povestea asta cu hărțuirea, David. Și încurcată, și nefericită, însă suntem convinși că procedura universității este bine pusă la punct și corectă, așa încât o vom lua pas cu pas, iar lucrurile se vor face ca la carte. Singura sugestie pe care îmi permit să ți-o fac este să te familiarizezi cu procedura, poate chiar să-ți găsești un avocat.

Este pe punctul de a riposta, însă Hakim ridică mâna, prevenindu-l să tacă.

— Gândește-te bine la ce ți-am spus, David, îi recomandă el. A suportat destul.

— Nu-mi spune mie ce să fac. Nu mai sunt copil.

Se ridică și pleacă enervat. Clădirea însă este închisă, iar paznicul a plecat acasă. Și ușa din spate este încuiată. Hakim va fi cel care îi va descuia să plece.

A început să plouă.

— Vino sub umbrela mea, se oferă Hakim, apoi, ajuns la mașină, adaugă: Vorbesc în numele meu, David, și vreau să-ți spun că te bucur de toată înțelegerea mea. Serios. Chestiile astea sunt îngrozitoare.

Îl cunoaș te bine pe Hakim, de ani de zile, au jucat tenis împreună în vremea când el încă mai juca tenis, însă acum nu are dispoziț ia necesară pentru camaraderia asta masculină. Ridică iritat din umeri și se urcă în maș ină.

Se presupune că acest caz va fi tratat cu discreț ie, însă, desigur, nici vorbă de aș a ceva, lumea vorbeș te. Altfel de ce, când intră în cancelaria cadrelor didactice, conversaț ia se întrerupe brusc, și de ce o colegă mai tânără, cu care a avut până acum relaț ii perfect cordiale, pune ceaș ca jos și pleacă, privind prin el în timp ce trece mai departe? Și de ce se prezintă la primul curs despre Baudelaire numai doi student i?

Moriș ca bârfelor, îș i spune el, se învârte zi și noapte, măcinând reputaț ii. Comunitatea drept ilor și a cinstiț ilor, care îș i ț in ș edinț ele pe la colț uri, sau la telefon, în spatele uș ilor închise. Șoapte zglobii. *Schadenfreude*⁶. Mai întâi se dă sentinț a, apoi urmează și judecata.

Îș i impune să meargă cu capul sus pe culoarele clădirii în care funcț ionează Facultatea de Comunicare.

Vorbeș te și cu avocatul care s-a ocupat de divorț ul lui.

— Hai să clarificăm mai întâi ceva, îi spune acesta. Cât adevăr conț in acuzaț iile respective?

— Destul de mult. Am avut o legătură cu fata.

— Serios?

— Și dacă e serios, e mai bine sau mai rău? După o anumită vârstă, toate legăturile sunt serioase. Ca și infarctul.

— Ei bine, în acest caz, sfatul meu este, din punct de vedere strategic, să-ț i găseș ti o avocată care să te reprezinte.

Îi dă două nume.

— Încearcă să obții o înțelegere în particular. Fă și tu niște concesii, ia o pauză, pleacă în concediu, și poate că universitatea o va convinge pe fată, sau pe părintii ei, să renunțe la acuzații. E tot ce poți spera. Acceptă cartonașul galben. Cel mai bine este să reduci pagubele, să aștepți până se potolește scandalul.

— Și ce concesii ar trebui să fac?

— Psihoterapie de grup. Muncă voluntară în folosul comunității. Consiliere. Acceptă orice se poate obține prin negociere.

— Consiliere? Adică am nevoie de consiliere?

— Nu mă-nțeleg greșit. Ce vreau să spun este că una din ofertele pe care îți le vor face ar putea fi consilierea.

— De ce? Să mă repara? Să mă vindece? Să mă scape de dorințele inadecvate?

Avocatul ridică din umeri.

— Cum spui tu.

În campus a început Săptămâna de conștientizare privind pericolele violului. Femeile se declară împotriva violului, au declarat RĂZBOI, anunțând organizarea unui priverghi de douăzeci și patru de ore în semn de solidaritate cu „victimele recente”. Sub umbrela lui, cineva strecoară o broșură cu tema: „FEMEILE AU HOTĂRÂT SĂ VORBEASCĂ”.

Mâzgălit în grabă la sfârșitul materialului, se află mesajul:

„CASANOVA, ZILELE ÎȚI SUNT NUMĂRATE”.

Ia cina cu fosta lui soție, Rosalind. Sunt despărțiti de opt

ani; încet, prudent, încep să redevină prieteni – într-un fel. Asemenea veteranilor de război. Îl linișțește gândul că Rosalind locuiește în apropiere; poate că și ea nutrește aceleași sentimente în privința lui. Să ai pe cineva pe care să te poți bizui la necaz: când leșini în cadă, sau când descoperi firișoare de sânge în scaun.

Discută despre Lucy, singura realizare din prima lui căsătorie, și care locuiește în prezent la o fermă din Eastern Cape.

— S-ar putea s-o revăd curând, spune el. Mă gândesc să plec într-o călătorie.

— La mijlocul trimestrului?

— Trimestrul este pe sfârșite. Au mai rămas doar două săptămâni, și apoi se termină.

— Are vreo legătură cu problemele pe care le ai acum? Am auzit că ai probleme.

— Unde ai auzit?

— Oamenii vorbesc, David. Toată lumea este la curent cu ultima ta cucerire, în cele mai picante detalii. Nu e în interesul oamenilor să-și țină gura, ci doar în interesul tău. Îmi permiti să-ți spun cât este de jenant și de stupid?

— Nu, nu-ți permit.

— Tot am s-o fac. Povestea e stupidă; și urâtă, pe deasupra. Nu știu ce faci în privința vieții tale sexuale, și nici nu vreau să știu, însă, crede-mă, nu aș a se rezolvă lucrurile astea. Ai... Cât? Cincizeci și doi de ani. Crezi că unei copile îi face plăcere să se culce cu un bărbat de vârsta ta? Crezi că-i place să te

privească în timp ce, în cursul...? Te-ai gândit vreodată la asta?

El nu scoate o vorbă.

— Să nu te aștept și la înțelegere din partea mea, David. Și nu te aștepta că te va înțelega sau compătimi cineva. Să nu te aștept și nici la compasiune, nici la iertare, nu acum și nu în epoca noastră. Toată lumea o să te arate cu degetul. Și, în definitiv, de ce n-ar face-o? Chiar aș a, cum ai putut să faci una ca asta?

Tonul de altă dată, tonul pe care se purtau discuțiile în ultimii lor ani de căsnicie, se manifestă din nou – un ton acuzator-pătimaș. Până și Rosalind trebuie să fie conștientă de asta. Și totuși, poate că are dreptate. Poate că este dreptul tinerilor să fie feriți de a-i vedea pe cei mai bătrâni prinși în ghearele patimii trupești. În definitiv, la asta sunt bune prostituatele: să satisfacă dorințele pătimășe ale celor mai puțin plăcuți la vedere.

— În fine, continuă Rosalind, spunei că vrei să o vezi pe Lucy.

— Da, mă gândeam să plec cu mașina și să-i fac o vizită după anchetă. Să-mi petrec o vreme cu ea.

— După anchetă?

— Se convoacă săptămâna viitoare o comisie de anchetă.

— Câtă promptitudine! Și după ce-ai s-o vezi pe Lucy?

— Nu știu. Nu sunt sigur că mi se va permite să revin la universitate. Nu sunt convins că îmi voi dori să o fac.

Rosalind clatină din cap.

— Un sfârșit de carieră lipsit de glorie, nu crezi? Nici nu

vreau să te întreb dacă ce ți-a oferit fătucă asta a meritat prețul pe care-l plătești. Și cu ce-o să-ți omori timpul? Te-ai gândit la pensie?

— Cred că o să ajung la o înțelegere cu ei. Nu mă pot lăsa fără un ban.

— Chiar nu pot? Nu fi atât de convins. Câți ani are... iubita ta?

— Douăzeci. De ani. E suficient de mare să știe ce face.

— Zvonurile spun că a luat somnifere. Este adevărat?

— Nu știu nimic despre somnifere. Mi se pare o invenție. Cine ți-a vorbit de somnifere?

Ea îi ignoră întrebarea.

— S-a îndrăgostit de tine? Ai sedus-o?

— Nu. Niciuna, nici alta.

— Și atunci, de unde a apărut reclamația asta?

— Cine poate ști? Nu mi-a făcut confidente. A existat o luptă în culise despre care nu deținem suficiente date. A existat un prieten gelos. Au mai apărut și niște părinți scandalizați. Probabil că a sfârșit prin a ceda. Povestea m-a luat complet prin surprindere.

— Trebuia să te fi gândit, David, să-ți fi dat seama. Ești prea bătrân să te încurci cu copiii altora. Trebuia să te aștepti la tot ce poate fi mai rău. Oricum, întreaga istorie este extrem de umilitoare. Zău aș a.

— Nu m-ai întrebat dacă o iubesc. N-ar trebui să mă-ntrebi și asta?

— Foarte bine. Ești îndrăgostit de tânăra asta care îți

târăș te numele în noroi?

— Nu e ea de vină. N-o acuza pe ea.

— Să n-o acuz! Tu de partea cui eș ti? Bineînț eles că o acuz! Și ea este vinovată și tu eș ti vinovat! Întreaga istorie este josnică, de la un capăt la altul. Degradantă și vulgară, pe deasupra. Și, crede-mă, nu-mi pare rău s-o spun.

Odinioară, ar fi izbucnit furios în acest punct al discuț iei. Numai că astă-seară nu o face. Și-au tăbăcit pielea după anii petrecuț i împreună, el și Rosalind, sunt insensibili la reactiile celuilalt.

A doua zi, Rosalind îl caută la telefon.

— David, ai citit *Argus-ul* de azi?

— Nu.

— Ei bine, blindează-te. Au scris un articol despre tine.

— Și despre ce-i vorba?

— Citeș te și află singur.

Articolul este publicat pe a treia pagină, sub titlul

„Profesor acuzat că a întreț inut relaț ii sexuale cu o studentă”. Sare peste primele rânduri. „... este convocat în faț a comisiei de disciplină sub acuzaț ia de hărț uire sexuală. CTU păstrează tăcere pe această temă, într-o serie de scandaluri printre care se numără plata frauduloasă a unor burse și presupusa organizare a unor cercuri sexuale care funcț ionează în căminele student eș ti. Lurie (53 de ani), autorul unei cărți despre poetul englez al naturii William Wordsworth, nu a putut fi găsit pentru comentarii.”

William Wordsworth (1770-1850), poetul naturii. David Lurie

(1945-?), critic al operelor lui William Wordsworth și discipol josnic al acestuia. Binecuvântată fie nevinovata copilă. Iar el nu unul dintre proscriși. Binecuvântată fie copila.

ȘASE

Audierile se desfășoară într-o sală de ședință e aflată lângă biroul lui Hakim. Este poftit înăuntru și invitat să ia loc în capătul mesei, lângă Manas Mathabane în persoană, profesor de istoria religiilor, care va prezida audierile. În stânga sa sunt așezați Hakim, secretara lui și o tânără, o studentă la ceva; iar în dreapta lui, se află cei trei membri ai comisiei conduse de Mathabane.

Nu este agitat. Dimpotrivă, se simte stăpân pe el, are încredere în el. Inima îi bate regulat, a dormit bine. Trufia, își spune el, trufia periculoasă a jucătorului; trufia și autosuficiența. Intră în povestea asta cu stângul, orgoliul nu este cea mai potrivită stare de spirit. Totuși, nu-i pasă.

Îi salută pe membrii comisiei înclinând sec din cap. Pe doi dintre ei îi cunoaște: Farodia Rassool și Desmond Swarts, decanul Institutului Politehnic. Conform hârtiilor pe care le găsește așezate pe masă, în fața lui, cea de-a treia persoană predă la Școala de Afaceri.

— Comitetul întrunit astăzi aici, domnule profesor Lurie, spune Mathabane deschizând ședința, nu are niciun fel de putere. Tot ceea ce le stă în putință membrilor ei este să facă recomandări. Mai mult decât atât, aveți dreptul să contestați

componentă a comisiei. Așadar, permiteți i-mi să vă întreb: considerați că vreunul dintre membrii comisiei v-ar putea prejudicia în vreun fel interesele?

— Nu contest pe niciunul din membri—în sens juridic, îi răspunde el. Am, în schimb, rezerve de natură filosofică, însă presupun că ele nu fac obiectul acestei întâlniri.

Se produce o foială generală.

— Cred că este recomandabil să ne rezumăm la aspectul legal al problemei, spune Mathabane. Așadar, nu contestați componentă a comisiei. Aveți obiectii în privința prezenței ei unui observator din partea studenților ilor, delegat de Coaliția împotriva discriminărilor?

— Nu mă tem de comisie. Nu mă tem nici de observator.

— Prea bine. Să trecem la chestiunea zilei. Prima plângere este cea depusă de domnișoara Melanie Isaacs, studentă la clasa de actorie; a făcut o declarație din care fiecare dintre voi a primit câte un exemplar. Este necesar să prezint în rezumat declarația respectivă? Domnule profesor Lurie?

— Dacă înțeleg bine, domnule președinte, domnișoara Isaacs nu va participa personal?

— Domnișoara Isaacs a compărut ieri în fața acestei comisii. Dați i-mi voie să vă reamintesc că nu este vorba de un proces, ci de o audiere. Regulamentul nostru de procedură nu este cel al unei instanțe de judecată. Există vreo problemă din punctul dumneavoastră de vedere?

— Nu.

— O a doua acuzație referitoare la această chestiune,

continuă Mathabane, vine de la Arhivă, prin Oficiul de înregistrare a studenților, și se referă la valabilitatea dosarului domnișoarei Isaacs. Conform acuzațiilor, domnișoara Isaacs nu a fost prezentă la toate cursurile, nu a susținut toate lucrările scrise și nici toate examenele pentru care i-a fost acordată notă.

— Aceasta este suma acuzațiilor?

— Acestea sunt acuzațiile.

Trage aer adânc în piept.

— Sunt încredințat că membrii acestei comisii au lucruri mult mai importante de făcut decât să readucă pe tapet o poveste asupra căreia nu există motive de litigiu. Recunosc că sunt vinovat, la ambele capete de acuzare. Dați sentința și să ne vedem mai departe de viață.

Hakim se apleacă spre Mathabane. Între ei are loc un schimb de cuvinte, rostite în șoaptă.

— Domnule profesor Lurie, roștește Hakim, mă văd obligat să repet că aceasta nu este o comisie de anchetă. Rolul ei este acela de a audia ambele părți și de a face recomandări. Nu are puterea, nici căderea de a lua decizii. Mă văd obligat să repet întrebarea: considerați că ar fi mai potrivit să fiți reprezentat de o persoană care este familiarizată cu procedura noastră?

— Nu am nevoie să fiu reprezentat. Mă pot reprezenta foarte bine și singur. Dacă am înțeles corect, în ciuda faptului că mi-am recunoscut vinovăția, audierile trebuie să continue?

— Dorim să vă oferim posibilitatea de a declara care este

poziție ia dumneavoastră.

— Am declarat care este poziția mea. Sunt vinovat.

— Vinovat de ce?

— De toate acuzațiile care mi se aduc.

— Ne obligați să ne învârtim în cerc, domnule profesor Lurie.

— Sunt vinovat de tot ceea ce susține domnișoara Isaacs și de a fiți înut evidente false.

În acest moment al discuției, intervine Farodia Rassool.

— Spuneți că sunteți de acord cu declarația domnișoarei Isaacs, domnule profesor Lurie, însă știți într-adevăr ce conține?

— Nu țin să citesc declarația domnișoarei Isaacs. Sunt de acord. Nu știu ce interes ar avea domnișoara Isaacs să mintă.

— Totuși, nu credeți că ar fi mai prudent să citați declarația înainte de a fi de acord cu conținutul ei?

— Nu. Consider că în viață există alte lucruri mult mai importante decât să fii prudent.

Farodia Rassool își reia locul în fotoliu.

— Tot ceea ce susțineți este foarte donquijotesc, domnule profesor Lurie, și, mă întreb, oare sunteți în postura de a vă permite o asemenea atitudine? Încep să cred că este de datoria noastră să vă protejăm de dumneavoastră înșivă, conchide ea, acordându-i lui Hakim un zâmbet glacial.

— Susțineți că nu ați apelat la sfatul competent al unui avocat. Ați consultat vreun specialist, de orice fel – un preot, de pildă, sau un consilier? Ați fi dispus și pregătit să

participați la ședințele de consiliere?

Întrebarea respectivă îi este adresată de tânăra care predă la Școala de Afaceri. Simte cum îl cuprinde iritarea.

— Nu. Nici nu am încercat să primesc sfaturi competente și nici nu intenționez să le caut. Sunt bărbat în toată firea. Nu sunt receptiv la sfaturile avizate ale avocaților. Chiar nu mă impresionează sfaturile avocăților.

Se întoarce spre Mathabane.

— Eu mi-am susținut pledoaria. Există vreun motiv în virtutea căruia ar trebui să continuăm dezbaterea?

Între Mathabane și Hakim se produce o consultare rapidă în șoaptă.

— S-a propus, spune Mathabane, ca pledoaria domnului profesor Lurie să fie analizată de comisie.

Urmează o rundă de încuviințări din cap.

— Domnule profesor Lurie, sunteți amabil să ieșiți din sală pentru câteva minute, dumneavoastră și domnișoara van Wyk, pentru a lăsa comisieii răgazul să delibereze?

El și studenta-observator se retrag în biroul lui Hakim. Niciunul nu scoate o vorbă. Este evident că tânăra nu se simte în largul ei.

„CASANOVA, ZILELE ÎȚI SUNT NUMĂRATE.”

Oare ce impresie îi produce acum Casanova, când se află față în față cu el?

Sunt invitați să revină în sală. Atmosfera din interior nu anunță nimic bun; este acidă, sulfuroasă – după impresia lui.

— Prin urmare, rostește Mathabane. Să revenim. Domnule

profesor Lurie, afirmați i că acuzați iile care vi se aduc sunt adevărate?

— Sunt de acord cu tot ceea ce susți ine domniș oara Isaacs.

— Dr Rassool, doriți i să mai adăugați i ceva?

— Da.

Doresc să se consemneze o obiecți ie la aceste răspunsuri ale profesorului Lurie pe care le consider în mod fundamental evazive. Domnul profesor Lurie susți ine că este de acord cu acuzați iile. Totuși i, încercările noastre de a-i atrage atenți ia asupra conți inutului a ceea ce acceptă se lovesc de o atitudine de subtilă persiflare. Din punctul meu de vedere, atitudinea sa nu poate sugera decât că acceptă doar formal acuzați iile în chestiune. Într-un caz cu conotați ii atât de grave, comunitatea în ansamblul ei are dreptul să...

Nu se poate abți ine să nu îi dea o replică tăioasă:

— Nu există conotați ii grave în acest caz.

— Comunitatea în ansamblul ei are dreptul să ș tie, continuă ea imperturbabil, ridicând glasul și acoperindu-l, cu o dexteritate izvorâtă din exerciți iul practic la catedră, ce anume recunoaște domnul profesor Lurie că a făcut și, prin urmare, motivul pentru care va fi suspendat.

— Dacă va fi suspendat, intervine Mathabane.

— Dacă va fi suspendat. Nu vom reuși să ne îndeplinim corect misiunea, atâta timp cât lucrurile nu sunt limpezi ca lacrima, și dacă nu exprimăm cu toată claritatea recomandările pe care le vom avea de făcut și motivele pentru care cerem suspendarea profesorului Lurie.

— Cred că pentru noi lucrurile sunt limpezi ca lacrima, doamnă profesor Rassool. Problema este dacă ele sunt la fel de clare și pentru profesorul Lurie.

— Exact. Ați exprimat foarte exact ceea ce doream să spun.

Ar fi fost mai înțeles din partea lui să tacă, însă nu reușește să-și țină gura.

— Ce-mi trece mie prin minte mă privește personal, nu-i treaba ta, Farodia, îi răspunde el. Sincer vorbind, tu nu aștepti de la mine un răspuns, ci o recunoaștere a vinovăției printr-o confesiune. Ei bine, uite că nu fac nicio confesiune. Mi-am formulat poziția și mi-am susținut pledoaria. Sunt vinovat de toate acuzațiile care mi se aduc.

Asta-i poziția mea. Până aici mă simt eu în stare să merg.

— Domnule președinte, mă văd obligată să protestez. Problema depășește limitele unei chestiuni formale. Domnul profesor Lurie recunoaște că este vinovat, însă, mă întreb, își acceptă cu adevărat vinovăția, sau pur și simplu vrea să treacă prin formalitățile procedurale, în speranța că acest caz va fi îngropat sub un munte de hârtii și dat uitării? Dacă pur și simplu bifează motiunea, atunci insist să îi aplicăm sancțiunea cea mai severă.

— Vă reamintesc, doamnă profesoară Rassool, rostește Mathabane, că nu este de competența comisiei să impună sancțiuni.

— Atunci va trebui să recomandăm aplicarea sancțiunii celei mai grave. Să propunem concedierea cu efect imediat a profesorului Lurie și decăderea din toate drepturile și

privilegiile.

— David? se face auzit glasul lui Desmond Swarts, care nu a scos niciun cuvânt până în acest moment. David, ești ti sigur că tratezi acest subiect în maniera cea mai potrivită? îl întreabă Swarts și continuă, adresându-se președintelui: Domnule președinte, după cum afirmam cât a lipsit profesorul Lurie din sală, consider cu tărie că noi, în calitate de membri ai comunității universitare, nu ar trebui să procedăm împotriva unui coleg de breaslă într-o manieră rece și formalistă. David, ești ti sigur că nu ai nevoie de o amânare care să-ți dea răgazul să mai reflectezi, sau poate să consulți un specialist?

— De ce? La ce-ar trebui să reflectez?

— La gravitatea situației ei, pe care, sunt convins, nu o înțelegi la adevărata sa dimensiune. Mai direct spus, ești ti pe punctul de a-ti pierde slujba. Și nu-i de glumit cu asta în zilele noastre.

— Și atunci, ce mă sfătuiești să fac? Să renunț la ceea ce doamna profesoară Rassool numește te persiflare subtilă? Să vărs lacrimi de căință? Ce-ar trebui să fac să mă salvez?

— Poate că-ți vine greu să crezi, David, însă noi, cei adunați în jurul acestei mese, nu-ți suntem dușmani. Cu toții îi avem momentele noastre de slăbiciune, fiindcă suntem cu toți îi oameni. Cazul tău nu este singular. Am dori să găsim împreună o soluție, să te ajutăm să-ți continui cariera. Hakim intervine liniștit în discuție.

— David, noi vrem să te ajutăm să găsești ieșirea din această situație care probabil ți se pare un coșmar.

Toț i sunt prietenii lui. Toț i vor să-l salveze de păcatele lui, să-l trezească din acest coșmar. Niciunul nu vrea să-l vadă cerșind pe străzi, muritor de foame. Cu toț ii îș i doresc să-l revadă instalat la catedră.

— În tot acest cor al bunelor intenț ii, rosteș te el, nu aud niciun glas feminin.

Liniș te.

— Prea bine, continuă el, vreau să fac o mărturisire. Povestea a început într-o seară, am uitat data exactă, însă nu cu mult timp în urmă. Traversam parcul vechiului colegiu și întâmplarea a făcut ca acolo să se afle și tânăra în chestiune, domniș oara Isaacs. Drumurile noastre s-au intersectat. Am schimbat câteva cuvinte, iar în acel moment s-a întâmplat ceva, s-a produs un declic pe care, nefiind poet, prefer să nu mă căznesc să-l descriu. Este suficient să precizez că Eros și i-a făcut atunci intrarea în scenă. După această întâmplare, n-am mai fost același.

— N-ai mai fost același cu cine? întrebă prudent tânăra cu aer de femeie de afaceri.

— N-am mai fost eu însumi. Am încetat să mai fiu un bărbat divorț at de cincizeci de ani, care trebuie să-și umple timpul cumva. M-am transformat într-un slujitor al zeului Eros.

— Adică asta este tot ce ne poț i spune în apărarea ta? Că ai făcut totul dintr-un impuls incontrollabil?

— Dar nu vreau să mă apăr. Aț i vrut să mă spovedesc, uite că mă spovedesc. Cât despre impuls, departe de a fi fost incontrollabil. Am refuzat să accept multe asemenea impulsuri

în trecut, mi-e și rușine să recunosc.

— Nu crezi, intervine Swarts, că prin însăși natura sa viața a de profesor impune anumite sacrificii? Că, pentru binele general, suntem obligați să respingem anumite plăceri?

— Te referi la interzicerea relațiilor intime între cei din generații diferite?

— Nu, nu neapărat. Numai că noi, în calitate de profesori, deținem o poziție de putere. Poate mai degrabă ar fi vorba de interdicția de a amesteca relațiile de putere cu relațiile sexuale. Și simt că așa s-au petrecut lucrurile în acest caz. Sau, cel puțin, ar trebui să manifestăm o prudență extremă.

Farodia Rassool intervine în acest moment al discuției.

— Domnule președinte, iar ne învățăm în cerc. Da, ne spune el, recunosc că sunt vinovat. Însă, când încercăm să ajungem la fondul chestiunii, brusc nu mai recunoaște că a molestat o tânără, ci ne vorbește despre impulsul căruia nu i-a putut rezista, fără să pomenească niciun cu vânt despre suferința pe care a provocat-o; și fără să pomenească nimic despre faptul că a participat la exploatarea unei tinere. Din acest motiv susține că este inutil să continuăm discuția în contradictoriu cu profesorul Lurie. Cred că trebuie să acceptăm pur și simplu faptul că își recunoaște vinovăția și să facem recomandările în consecință.

Molestare: parcă aștepta să audă aceste cuvinte. Rostite de un glas care tremură de emoție – emoția celui drept. Oare ea ce vede când se uită la el, încât să o facă să fie atât de încrâncenată? Vede un rechin scăpat printre peștișori

neajutoraț i? Sau poate că are o cu totul altă viziune: un mascul osos și musculos care se năpustește asupra unei copile, înăbușindu-i sub palma lui mare țipetele. Ce absurd! Apoi își dă brusc seama: aceeași comisie a fost ieri prezentă în aceeași încăpere, iar ea a stat în fața lor, Melanie, care abia dacă-i ajungea până la umăr. Șansele sunt inegale, cum ar putea nega evidentul?

— Înclin să îi dau dreptate doamnei profesor Rassool, spune femeia de afaceri. Dacă domnul profesor Lurie nu mai are nimic de adăugat, cred că ar trebui să începem deliberările și să luăm o hotărâre.

— Înainte de a face acest lucru, aș dori, domnule președinte, intervine din nou Swarts, să pledez o ultimă oară pentru cauza domnului profesor Lurie. Există vreun tip de declarație la care ar putea să subscrie în condițiile date?

— De ce? De ce este atât de important să subscrie la o declarație?

— Fiindcă asta ne-ar ajuta să calmăm o situație care s-a cam încins. În mod ideal, ar fi preferabil pentru noi toți să rezolvăm cazul cu cât mai mare discreție, departe de reflectoarele presei. Numai că acest lucru nu este posibil. Cazul a atras deja atenția și are conotații pe care nu le mai putem controla. Privirile tuturor sunt ațintite asupra universității, așteptând să vadă cum vom rezolva cazul. Ascultându-te, David, am impresia că ți se pare că nu ești tratat corect. Te înșeli grav. Noi, cei din această comisie, suntem într-o postură în care ne străduim să ajungem la un compromis care să te

ajute să nu-ți pierzi slujba. De aceea mă întrebam dacă nu există vreo formă de declarație publică, acceptabilă și din punctul tău de vedere, și care să ne permită să facem o recomandare mai puțin severă decât sancționarea, cu alte cuvinte concedierea cu vot de blam.

— Vrei să mă întrebi dacă sunt dispus să mă umilesc și să cer clemență?

Swarts oftează.

— David, chiar n-are rost să fii sarcastic și să-ți bați joc de faptul că ne străduim să te ajutăm. Măcar fii de acord cu amânarea ședinței ei, astfel încât să ai și tu timp să-ți reconsideri poziția.

— Ce-ai și dori să conțînă declarația?

— Recunoașterea greșelii.

— Asta am recunoscut. De bunăvoie. Admit că sunt vinovat de toate acuzațiile care mi se aduc.

— Nu-ți bate joc de noi, David. Există o diferență între a te declara vinovat când îți se aduce o acuzație și a recunoaște că ai greșit, și tii și tu foarte bine acest lucru.

— Și asta v-ar da satisfacție, să recunosc că am greșit?

— Nu, intervine Farodia Rassool. Asta ne-ar readuce în punctul din care am pornit. *Mai întâi*, profesorul Lurie trebuie să facă declarația. *Apoi*, noi vom hotărî dacă este cazul să o acceptăm ca circumstanță atenuantă. Nu putem negocia de la bun început ce-ar trebui să conțînă declarația. Declarația trebuie să vină de la el, să fie exprimată în propriile sale cuvinte. După care noi vom putea constata dacă declarația sa

este sinceră.

— Și sunteți și convinși că puteți deduce – din cuvintele pe care le folosesc – că puteți și ști, așadar, dacă sunt sincer?

— Vom constata ce atitudine exprimă cuvintele tale. Vom vedea dacă ele exprimă regretul.

— Foarte bine. Am profitat de poziția mea față de domnișoara Isaacs. Am greșit profund și îmi regret greșeala. Este suficient de bine din punctul tău de vedere?

— Nu asta este problema, dacă e bine din punctul meu de vedere, profesor Lurie, problema este dacă e bine din punctul tău de vedere. Adică, reflectă sentimentele tale sincere?

Clatină din cap.

— Am spus exact ce mi-ați propus să spun, iar acum vreți mai mult, îmi cereți să demonstrez că sunt sincer. Este scandalos. Asta depășește domeniul legal. M-am săturat. Să revenim la început și să procedăm ca la carte, îmi recunosc vinovăția. Mai departe de atât nu sunt dispus să merg.

— Bine, rostește Mathabane din fotoliul său. Dacă nu mai sunt alte întrebări pentru domnul profesor Lurie, atunci îi voi mulțumi pentru participare și îi voi permite să plece.

La început nu îl recunosc. Coboară scările și abia când ajunge la jumătatea distanței ei către următorul etaj aude strigătul: *El e!* urmat de o învălmășeală de pași.

Îl prind din urmă în capul scării, iar unul din studenți îl trage de haină pentru a-l împiedica să ajungă jos.

— Putem discuta cu dumneavoastră un minut, domnule profesor Lurie? se aude un glas.

Îl ignoră, continuându-și drumul prin holul întesat de oameni care se întorc să se holbeze la bărbatul înalt, grăbit să scape de urmăritori. O tânără îi atinge calea.

— O clipă! îi spune ea.

Își ferește fața și și-o acoperă instinctiv cu mâna. Un flash de aparat.

O față se agită în jurul lui. Părul drept în care sunt împletite mărgelile de culoarea chihlimbarului, îi încadrează chipul. Îi zâmbește, dezvăluind un șirag de dinți albi, refușându-i.

— Ne putem opri să discutăm? îl întreabă ea.

— Despre ce?

Cineva împinge spre el un reportofon. Îl respinge.

— Despre cum a fost, continuă fata.

— Ce să fie?

Blitzul aparatului de fotografiat fulgeră din nou.

— Știți dumneavoastră, audierea.

— Nu pot face niciun comentariu.

— OK, ce puteți comenta?

— Nu am ce să comentez.

În jurul lor, încep să se strângă gură-cască și curioși. Dacă vrea să scape din mulțime, trebuie să îi împingă și să treacă printre ei.

— Regrețiți? îl întreabă tânăra. Reportofonul este împins și mai aproape de el.

— Regrețiți ce ați făcut?

Zâmbetul nu dispare de pe chipul fetei.

— Credeți că ați mai face acest lucru?

— Nu cred că voi mai avea ocazia.

— Și dacă ați avea ocazia?

— Asta nu-i o întrebare.

Fata vrea mai mult, mai mult pentru pânțelele micului aparat, însă pentru moment ezită, nu știe cum să-l ademenească să comită o nouă indiscreție.

— Și cum s-a simțit după experiența asta? Întreabă cineva *sotto voce*.

— S-a simțit îmbogățit.

Urmează un țistuit indignat.

— Întreabă-l dacă și-a cerut scuze, îi strigă cineva fetei.

— L-am întrebat.

Confesiuni, scuze: de unde vine setea asta nestăvilită de umilire, de degradare? Se așterne tăcerea. L-au încercuit asemenea unor vânători care au încolțit un animal ciudat și nu știu cum să-i vină de hac.

Fotografia este publicată a doua zi în gazeta studentescă, cu subtitlul explicativ „Cine a rămas corigent?”, îl înfățișează pe el, cu ochii ridicați spre cer, întinzând mâna înspre aparat, într-un gest nesigur. Postura este suficient de ridicolă ca atare, însă ce face din această imagine o adevărată bijuterie jurnalistică este coșul de hârtii răsturnat pe care îl ține deasupra capului său un tânăr care râde batjocoritor. Printr-un joc de perspectivă, coșul pare să-i fie așezat direct pe cap, asemenea unui coif al măgarului pe care sunt pedepsiți să-l poarte elevii leneși. După o asemenea fotografie, ce șansă mai are?

„Comisia este discretă în privința a verdictului” sună titlul articolului. „Comisia de disciplină care anchetează acuzațiile de hărțuire și de proastă conduită aduse profesorului de Comunicare David Lurie păstrează discretia asupra verdictului dat ieri. Președintele Manas Mathabane s-a rezumat să declare că toate concluziile comisiei au fost înaintate Rectoratului, care va lua măsuri. Într-un duel verbal purtat cu membrii WAR după audiere, Lurie (53 de ani) a declarat că experiențele sale cu studenți «l-au îmbogățit».

Scandalul a izbucnit odată cu înaintarea unor plângeri împotriva lui Lurie, specialist în poezie romantică, de către studenți din anul său.”

Primește acasă un telefon de la Mathabane.

— David, comisia a înaintat recomandarea, iar rectorul m-a rugat să intervin personal și să am o ultimă discuție cu tine. Este dispus să ia măsuri extreme, a adăugat el, cu condiția să faci o declarație publică, în nume propriu, și care să fie satisfăcătoare atât din punctul tău de vedere, cât și din al nostru.

— Manas, am mai discutat o dată acest aspect. Eu...

— Așteaptă. Lasă-mă să termin. Am în față a mea un model de declarație care va satisface cerințele noastre. Este foarte scurtă. Ți-o pot citi?

— Citește-te-o.

Și Mathabane începe să citească:

— Recunosc fără rezerve că am încălcat drepturile reclamantei și că am abuzat de autoritatea cu care am fost

învățat de universitate. Cer sincer scuze ambelor părți și accept pedeapsa adecvată, indiferent care ar fi ea, și care mi se va aplica în acest sens.

— „Pedeapsa adecvată, indiferent care ar fie ea?” Ce înseamnă asta?

— Din cât am înțeles, nu vei fi concediat. Este foarte probabil să îți se impună un concediu fără plată. Dacă vei reveni la îndatoririle de profesor, asta nu depinde decât de tine și de hotărârea pe care o vor lua decanul și șeful catedrei tale.

— Asta-i tot? Acesta-i pachetul de propuneri?

— Din cât am înțeles eu, da. Dacă afirmi că ești de acord cu declarația, care va avea statut de recunoștere a vinovăției și va acționa drept circumstanță atenuantă, rectorul va fi dispus să o accepte în acest spirit.

— În ce spirit?

— În spirit de căință.

— Manas, am trecut și ieri prin povestea asta cu căința. V-am spus părerea mea. N-am de gând să mă repet. Am compărut în fața unui tribunal legal constituit, în fața unui braț al legii. Dinaintea acestui tribunal al laicilor mi-am recunoscut vinovăția, o vinovăție de laic. Acest act de recunoștere cred că este suficient. Căința nu are ce căuta nici aici, nici acolo. Căința ține de o altă lume, de un alt univers și de un discurs diferit.

— Tu confunzi lucrurile, David. Nu îți se recomandă să te căiești. Ce se petrece în sufletul tău este un mister pentru noi,

ca membri a ceea ce tu numești tribunal laic, dacă nu ca semeni ai tăi. Ți se cere doar să faci o declarație publică.

— Mi se cere să adresez scuze în mod public în legătura cu o chestiune, chiar dacă nu sunt sincer?

— Aspectul nu are de-a face cu sinceritatea. După cum spuneam, asta te privește pe tine personal și conștiiți a ta. Se pune problema dacă ești pregătit să-ți recunoști în mod public greșeala și să iei măsuri pentru a o repara.

— Acum chiar că despicăm firul în patru. Voi m-ați acuzat, iar eu am recunoscut că sunt vinovat la toate capetele de acuzare. Asta-i tot ce așteptați de la mine,

— Nu. Avem nevoie de mai mult. Nu foarte mult, dar ceva mai mult. Sper că poți înțelegi limpede că trebuie să ne oferi acest lucru.

— Regret, dar nu înțeleg.

— David, să știi că nu pot continua să te apăr de tine însuși. Eu am obosit, ca și ceilalți membri ai comisiei. Ai nevoie de mai mult timp să te mai gândești?

— Nu.

— Bine. În acest caz, nu-mi rămâne decât să te anunț că vei primi vești de la rectorat.

ȘAPTE

Odată ce și-a pus în minte să plece, nimic nu-l mai poate reține. Golește frigiderul, încuie casa, iar la amiază intră deja pe autostradă. Se oprește peste noapte în Oudtshoorn, apoi

pleacă în zori de zi, iar pe la prânz se apropie de destinație, orașul Salem de pe ruta Grahamstown-Kenton, aflat în Eastern Cape.

Mica proprietate a fiicei sale se află la capătul unui drum șerpuit, acoperit de colb, situat la câteva mile în afara orașului, compus dintr-un teren de cinci hectare, în majoritate arabil, o pompă eoliană, grajduri și anexe, și o casă care se întinde pe un singur nivel, cu pereți vopsiți în galben, acoperiș din tablă galvanizată și verandă acoperită. Limita din față a proprietății este marcată de un gard de sârmă și de tufe de condurul-doamnei și de năprasnic, iar în rest de praf și pietriș.

Pe alee este parcată o Volkswagen combi, în spatele căreia își trage și el mașina. Lucy iese din penumbra pridvorului în lumina puternică a soarelui. Pentru o clipă, nu o recunoaște. A trecut un an de când nu a mai văzut-o, iar de atunci s-a îngrășat. Coapsele și sânii ei sunt (încearcă să găsească termenul cel mai potrivit) planturoși. Este desculță și se îndreaptă dezinvoltă spre el să-l întâmpine, cu brațele larg deschise. Îl îmbrățișează și îl sărută pe amândoi obraji.

Ce față drăguță, își spune în sinea lui în timp ce o strânge la piept. Și ce primire călduroasă la capătul unui drum atât de lung!

Casa, care este spațioasă, întunecoasă și, chiar și la amiază, răcoroasă, datează de pe vremea familiilor numeroase și a oaspeților care veneau cu duiumul. În urmă cu șase ani, Lucy s-a mutat aici ca membră a unei comunități de tineri, un soi

de trib adolescentin, care făceau comerț ambulant în Grahamstown, ocupându-se cu vânzarea de articole din piele și ceramică uscată la soare, și care, printre și iruri de porumb, cultivau și ierburi dagga⁷. După ce comunitatea s-a destrămat, iar ultimii tineri au plecat mai departe spre New Bethesda, Lucy a rămas la micuța fermă, împreună cu prietena ei Helen. Susținea că se îndrăgostise de acest loc și dorea să se ocupe serios de agricultură. A ajutat-o să cumpere proprietatea. Și iată-o acum, îmbrăcată într-o rochie înflorată, desculță și tot restul, instalată într-o casă în care plutește aromă de pâine coaptă, nu o copilă care se joacă de-a cultivatul pământului, ci o femeie puternică de la țară, o adevărată *boervrou*.

— Am să te instalez în camera lui Helen, îi spune ea. Dimineața este scăldată în soare. N-ai habar ce reci au fost diminețile aici în iarna asta.

— Ce mai face Helen? o întreabă el.

Helen este o femeie solidă, cu un aer trist, o voce groasă și o piele urâtă, mai mare decât Lucy. Nu a reușit niciodată să înțeleagă ce a văzut Lucy la ea; în forul său interior, speră ca Lucy să-și găsească, sau să fie găsită, de o persoană mai bună.

— Helen este la Johannesburg din aprilie. Așa că am rămas singură la fermă, cu excepția ajutorului meu.

— Asta nu mi-ai spus. Și nu îți-e urât singură aici?

Lucy ridică cu indiferență din umeri.

— Am câini. Câinii sunt încă importanți. Cu cât sunt mai mulți câini, cu atât mă plictisesc mai puțin. Oricum, în cazul unei spargerii, nu văd cu ce-ar fi mai bune două persoane în loc

de una.

— Mare filosof ai devenit.

— Aș a este, când nimic nu merge, începi să filosofezi.

— Dar, spune-mi, ai o armă la fermă?

— Am o pușcă. O să ți-o arăt. Am cumpărat-o de la un vecin. N-am folosit-o niciodată, însă, se poate spune că am o armă.

— Perfect. Un filosof înarmat. Sunt de acord.

Câini și o armă; pâine în cuptor și grâne pe câmp. E curios cum el și mama ei, amândoi orășeni și intelectuali, au putut concepe un copil atât de anacronic, venit din alt timp, pe această tânără colonistă robustă. Dar poate că nu este rodul lor: poate că a fost zămislită într-o mai mare măsură de istorie.

Fata îi oferă ceai. Îi este teribil de foame și înghite hulpav două felii uriașe de pâine unse cu marmeladă de cactus⁸, preparată tot în casă. Îi simte privirea ațintită asupra lui cât timp mănâncă. Trebuie să se controleze: nimic nu este mai dizgrațios pentru un copil decât să asiste la modul în care funcționează corpul părintelui său.

Unghiile fetei sunt departe de a fi curate. Mizerie de țără. Pesemne onorabilă.

Își despachetează lucrurile în camera lui Helen. Sertarele sunt goale, iar în șifonierul vechi, imens, nu găsește decât o salopetă albastră atârnată pe un umerăș. Dacă Helen este plecată, înseamnă că a plecat pentru multă vreme.

Lucy îl însoțește într-un tur al fermei. Îi repetă că apa este prețioasă și că nu trebuie risipită, că trebuie să evite

contaminarea fosei septice. Știe lecția, însă o ascultă cu răbdare. După care îl conduce în zona adăpostului pentru câini. La ultima lui vizită, nu exista decât o singură cușcă aici. Acum sunt cinci, trainice, construite pe o fundație din beton, cu stâlpi și montanți zincăți, cu plasă cu ochiuri mari, și umbrite de arbori tineri de eucalipt. La vederea ei, câinii încep să se agite: dobermani, ciobănești germani, ogari cu spinarea arcuită, bull terrieri, rottweileri.

— Toți sunt câini de pază, spune ea. Câini utilitari, care muncesc, aduși cu contracte scurte: două săptămâni, o săptămână, uneori, poate doar un weekend. Animalele de companie sunt aduse aici numai în vacanța de vară.

— Și pisici? Nu luați și pisici?

— Să nu râzi de mine. Mă bate gândul să mă reprofilez pe pisici. Dar nu sunt încă organizată pentru asta.

— Mai ai taraba aceea din piață?

— Da. Mă duc sâmbăta dimineața. O să te iau și pe tine.

Astfel își câștigă ea existența: de pe urma pensiunii pentru câini, din vânzarea florilor și zarzavaturilor culese din grădină. Nimic mai simplu.

— Câiniiăștia nu se plictisesc? o întreabă el arătând o câșea bulldog, de culoare arămie, singură în cușcă, care, cu botul așezat pe labe, îi urmărește morocănoasă, fără a se obosi măcar să se ridice.

— Katy? A fost abandonată. Stăpânii ei au șters-o. N-au achitat nota de luni de zile. Nu știu ce voi face cu ea. Cred că am să încerc să-i găsesc un alt cămin. E abătută, însă altfel

merge. O scoatem în fiecare zi să facă miș care. Eu sau Petrus. Face parte din tratamentul câinilor.

— Petrus?

— Ai să-l cunoș ti. Petrus este noul meu ajutor. De fapt, din martie, îmi este asociat. E-un tip pe cinste.

Trece, mergând cu paș i mari alături de ea, pe lângă poiata cu pereți i de chirpici în care picoteș te fără griji o familie de raț e, apoi trece de stupi, traversează grădina: straturi de flori ș i de legume bune pentru iarnă – conopidă, cartofi, sfeclă, ceapă. Vizitează pompa de apă ș i silozul care se află la marginea proprietăț ii. Ploile din ultimii doi ani au fost binevenite, iar nivelul apei a crescut.

Vorbeș te cu uș urinț ă despre aceste lucruri. Un fermier de frontieră, vlăstar al unei noi rase de oameni. În trecut, crescător de vite ș i cultivator de porumb. În prezent, crescător de câini ș i cultivator de narcise. Cu cât lucrurile se schimbă mai mult, cu atât ele rămân mai neschimbate. Istoria se repetă, deș i parcă i-a mai scăzut din vigoare. Poate că istoria ș i-a învăț at lecț ia.

Se întorc pe alt drum, mergând de-a lungul unui ș anț pentru irigaț ii. Degetele goale de la picioarele lui Lucy muș că din pământul roș u, lăsând amprente precise. O femeie robustă, bine instalată în noua ei existenț ă. Foarte bine! Dacă asta i-a fost scris să lase în urma lui – pe această fiică, pe această femeie –, atunci nu are de ce să-i fie ruș ine.

— Nu-i nevoie să-ț i pierzi vremea cu mine, îi spune el după ce intră în casă. Mi-am adus câteva cărț i. Nu am nevoie decât

de o masă și de un scaun.

— Lucrezi la ceva anume? îl întreabă ea precaută (munca lui nu este o temă de discuție comună).

— Am un plan. Ceva despre ultimii ani din viața a lui Byron. Propriu-zis, nu-i vorba despre o carte, în fine, nu genul de carte pe care am scris-o în trecut. Mai degrabă ceva pentru scenă. Cuvinte și muzică. Personaje care conversează și cântă.

— Nu știu că încă ai planuri în direcția asta.

— M-am gândit să-mi fac o plăcere. Atâta doar că lucrurile sunt ceva mai complicate. Orice om vrea să lase ceva în urma sa. Sau, cel puțin, un bărbat vrea să lase ceva în urma lui. Pentru o femeie este mult mai ușor.

— Și de ce este mai ușor pentru o femeie?

— Vreau să spun, este mai ușor să dea naștere unei vieți de sine stătătoare.

— Pentru un bărbat nu contează că este tată?

— Să fii tată... Nu pot să nu mă gândesc că a fi tată, prin comparație cu a fi mamă, este o chestiune într-o câțiva abstractă. Dar să avem răbdare și să vedem ce se mai întâmplă. Dacă se întâmplă ceva, tu vei fi prima căreia îi voi spune. Prima și, probabil, și ultima persoană.

— Ai de gând să compui tu însuși muzica?

— Mă voi inspira în cea mai mare parte. N-am niciun fel de muștrări de conștiință să folosesc muzica pe care au compus-o alții. La început, m-am gândit că subiectul impune o orchestră mai complexă. Ceva de genul Strauss. Ceea ce m-ar fi depășit complet. Acum, sunt înclinat să aleg dintr-un

registru opus, sunt atras de un acompaniament mai simplu – vioară, violoncel, oboi, poate chiar fagot. Totuș i, proiectul a rămas încă la stadiul de idee. N-am scris nici măcar o notă, am avut alte probleme pe cap. Probabil că ai auzit de necazurile mele.

– Roz mi-a spus ceva la telefon.

– Ei bine, n-am chef să discut despre asta acum. Poate altă dată.

– Ai renunț at complet la universitate?

– Am demisionat. Mi s-a cerut să-mi dau demisia.

– O să-ț i lipsească?

– Dacă o să-mi lipsească? Nu ș tiu. N-am produs cine ș tie ce cutremur ca profesor. Am descoperit treptat că reuș eam din ce în ce mai puț in să stabilesc o legătură cu studentț ii. Ce aveam eu de spus nu aveau ei chef să audă. Aș a încât probabil că n-o să-i simt lipsa. Poate chiar o să-mi placă libertatea.

În uș ă a apărut un bărbat, un bărbat înalt, într-o salopetă albastră, cu cizme de cauciuc ș i un fes din lână.

– Intră, Petrus. Fă cunoș tinț ă cu tata, spune Lucy.

Petrus se ș terge pe picioare. Cei doi dau mâna. Are chipul brăzdat de riduri, asprit de vreme; ș i o privire ageră. Să aibă patruzeci de ani? Poate patruzeci ș i cinci?

Petrus se întoarce spre Lucy.

– Spray-ul, spune el. Am venit după spray.

– E în maș ină. Aș teaptă aici, mă duc să ț i-l aduc. Îl lasă singur cu Petrus.

– Te ocupi de câini? spune ș i el ceva pentru a rupe tăcerea.

— Da, am grijă de câini și lucrez în grădină, spune Petrus cu un zâmbet larg. Sunt grădinarul și omul câinilor.

Se întrerupe și cugetă pentru o clipă.

— Omul câinilor, repetă el, savurând expresia.

— Am bătut drumul tocmai de la Cape Town. Sunt momente când îmi fac griji să o și tiu pe fiica mea singură. Stă într-un loc izolat.

— Da, e periculos, spune Petrus și se oprește din nou. Astăzi orice e periculos. Dar aici cred că e bine, continuă el și îi acordă încă un zâmbet.

Lucy revine aducând cu ea o sticlă ă.

— Știi măsurile: o linguriță la zece litri de apă.

— Da, și tiu.

Petrus iese pe uș a joasă, aplecându-se uș or.

— Petrus pare să fie un tip de treabă, remarcă el.

— Are capul bine înfipt între umeri.

— Locuiește te la fermă?

— Locuiește te cu soția lui în fostul grajd. Am instalat curent electric. E foarte plăcut și confortabil. Mai are o soție la Adelaide, și copii. Câțiva sunt mari. Din când în când se duce să-i vadă și să stea cu ei.

O lasă pe Lucy la treburile ei și pleacă într-o plimbare tocmai până la drumul care duce spre Kenton. Este o zi friguroasă de iarnă, iar soarele se ascunde în spatele dealurilor cu pământ roșu, pătate ici-colo cu petice de iarbă decolorată. Ținut sărac, pământ arid, își spune el. Secătuit. Bun numai pentru capre. Oare Lucy chiar are de gând să-și petreacă toată

viața în acest loc? Speră să fie doar o fază trecătoare.

Îl depășește o ceață de copii care se întorc de la școală, îi salută, iar ei îi răspund, dându-i binețurile. Obiceiuri de la țară. Cape Town începe deja să se piardă undeva, în trecut.

Fără niciun preambul, îi revine în minte chipul fetei: își amintește de sânii ei mici și fermi, cu sfârcurile semețurile, de pânțele ei plat și neted. Simte cum îl străbate un fior de dorință. Este clar, indiferent ce sentimente ar fi avut pentru ea, încă nu i-au trecut.

Se întoarce în casă și termină de despachetat. A trecut multă vreme de când n-a mai locuit în aceeași casă cu o femeie. Trebuie să fie atent cum se poartă. Trebuie să se poarte foarte corect.

Planturoasă este un cuvânt prea dulce pentru Lucy. Nu peste multă vreme, se va transforma într-o femeie grasă. Nu o mai interesează aspectul ei exterior, așa se întâmplă cu oamenii care își iau adio de la dragoste. *Qu'est devenu ce front poli, ces cheveux blonds, sourcils voutes?*

Iau o cină simplă: supă cu pâine, apoi cartofi dulci. În general, nu-i plac cartofii dulci, numai că Lucy i-a pregătit cu coajă de lămâie, unt și piper, ceea ce-i face destul de plăcut și la gust, chiar mai mult decât plăcut și.

— Vrei să rămâi mai mult aici? îl întreabă ea.

— O săptămână? Să zicem o săptămână? Crezi că mă vei putea suporta atât de mult?

— Poți sta cât de mult dorești. Mi-e teamă doar să nu te plictisești.

- Nu mă voi plictisi.
- Și după o săptămână, unde ai de gând să te duci?
- Nu m-am gândit, încă. Poate că am să plec într-o hoinăreală, în marea hoinăreală.
- Oricum, ești ti bine-venit aici.
- Ești ti drăguț ă să spui asta, scumpa mea, însă aș prefera să rămânem prieteni. Vizitele lungi strică prietenii.
- Și dacă n-am numi-o vizită? Dacă i-am spune refugiu? Ai accepta să te refugiezi pe o perioadă nedefinită?
- Vrei să spui azil? Lucrurile nu stau chiar atât de prost, Lucy. Nu sunt un evadat.
- Roz îmi spunea că-i o atmosferă scârboasă în Cape.
- Mi-am făcut-o cu mâna mea. Mi s-a propus să accept un compromis, însă am refuzat.
- Ce fel de compromis?
- Reeducare. Reformarea caracterului. Cuvântul de cod era *consiliere*.
- Și chiar te crezi perfect, încât consideri că nu îți ar prinde bine să fii consiliat?
- Îmi amintești te prea mult de China din vremea lui Mao. Dezicere de faptele tale, autocritică, scuze publice. Eu sunt de modă veche, aș prefera să fiu, pur și simplu, pus la zid și împușcat. Să termin repede.
- Să fii împușcat? Pentru că ai avut o relație cu o studentă? Nu îți se pare că exagerezi, David? Treburile astea vor continua la infinit. Sigur aș a stăteau lucrurile și pe vremea studentei mele. Dacă ar fi adus pe banca acuzaților ilor

fiecare caz, atunci breasla profesorilor s-ar fi stins demult.

Ridică din umeri.

— Trăim vremuri puritane. Viața a particulară a devenit o chestiune de interes public. Pudibonderia este respectabilă, pudibonderia și sentimentalismul. Și-au dorit un spectacol: bătăi de inimă, remușcări, dacă se poate, și lacrimi. Ca într-o emisiune televizată. I-am dezamăgit.

Era cât pe ce să adauge „Adevărul este ca ar fi vrut să mă castreze”, numai că nu se cuvenea să rostească asemenea cuvinte, nu în fața fiica lui. De fapt, acum când se ascultă vorbind, detașat, parcă prin urechile altei persoane, întreaga lui tiradă îi sună melodramatică, extravagantă.

— Să îți eleg că tu ai ține-o pe a ta, și ei pe-a lor. Așa s-a întâmplat?

— Mai mult sau mai puțin.

— N-ar fi trebuit să fii atât de încăpățânat, David. Încăpățânarea nu are nimic eroic. Ți-au dat timp să te mai gândești?

— Nu. Sentința este definitivă.

— Fără drept de apel?

— Fără. Dar nu mă plâng. Nu poți recunoaște că faci acte josnice, ca apoi să te aștepți la un val de simpatie. Nu după ce ai trecut de o anumită vârstă. După o anumită vârstă, încetezi să mai fii atrăgător, ești fără drept de apel. Și asta e. Trebuie să tragi obloanele și să-ți duci viața până la capăt. Să faci față vieții.

— Ei bine, mare păcat. Poți sta aici cât vrei. Indiferent cum

s-ar numi șederea ta.

Se duce devreme la culcare. În miezul nopții, este trezit de o cascadă de lătrături. Mai ales unul dintre câini latră insistent, mecanic, fără întreruperi; ceilalți îi se alătură, se liniștesc, apoi, nedorind să se recunoască învinși, se alătură din nou corului canin.

— Chestia asta se petrece noapte de noapte? o întreabă pe Lucy în dimineața următoare.

— Omul se obișnuiește și cu asta. Îmi pare rău. El clatină din cap.

OPT

Uitase cât de friguroase sunt diminețile de iarnă în regiunea muntoasă din Eastern Cape. Cum nu și-a adus haine potrivite la el, e nevoit să împrumute un pulover de la Lucy.

Cu mâinile înfundate în buzunare, se plimbă agale printre straturile de flori. Undeva pe drumul spre Kenton, trece huruind nevăzută o mașină, lăsând ecoul să plutească în urma ei, în aerul liniștit. Sus pe cer, zboară un stol de găște în formație. Cu ce o să-și ocupe timpul?

— Vrei să facem o plimbare? îl întreabă Lucy ajungându-l din spate.

Iau cu ei trei dintre câini: doi dobermani tineri, pe care Lucy îi ține în lesă, și cățeaua bulldog, cea abandonată.

Cu urechile ciulite, cățeaua încearcă să-și facă nevoile. Nu rezultă nimic.

— Are probleme, îi explică Lucy. Va trebui să-i dau un hap.

Căţeaua continuă să se forţeze, cu limba atârându-i în afară, iscodind pe furis în toate părţile, ca şi când ar fi ruşinată că este privită.

Ies de pe drum, trec printre tufele pitice, apoi traversează păduricea de pini rari.

— Fata cu care ai avut o relaţie, începe Lucy. A fost ceva serios?

— Nu ţi-a povestit Rosalind?

— Nu mi-a dat toate detaliile.

— Este originară din regiunea asta a lumii. Din George. Îmi era studentă. De fapt, se juca de-a studenta, însă este o studentă foarte atrăgătoare. Dacă a fost ceva serios? Nu ştiu. Cert este că a avut consecinţe serioase.

— Şi acum s-a terminat? Îţi este dor de ea? Oare s-a terminat? Se mai gândeşti la ea?

— N-am ţinut legătura, îi răspunde el.

— De ce te-a reclamat?

— Nu a precizat, iar eu nu am avut ocazia să o întreb. Era într-o situaţie dificilă. Există un tânăr, iubitul sau un fost iubit, care n-o lăsa în pace. Au mai fost şi câteva fricţiuni în clasă. Apoi povestea a ajuns la urechile părinţilor ei, care au descins la Cape Town. Presupun că fata n-a mai suportat presiunile tuturor.

— Şi mai erai şi tu.

— Da, mai eram şi eu. Cred că nu am fost un personaj tocmai comod.

Ajung în dreptul unei porți, iar pe panoul de pe poartă stă scris avertismentul „SAPPI Industries – Proprietate privată. Intrușii vor fi dați în judecată”. Fac cale întoarsă.

— Așa, spune Lucy. Și ai plătit. Poate că, în timp, când se va gândi la tine, nu te va mai judeca la fel de aspru. Să știi că femeile sunt în stare să ierte când nu te așa tepti.

Se așterne tăcere. Oare Lucy, propriul lui copil, încearcă să îi înă o prelegere despre femei?

— Te-ai gândit că te-ai putea recăsători? îl întreabă Lucy.

— Cu o femeie de aceeași vârstă cu mine, vrei să spui. Nu sunt făcut pentru viața de familie, Lucy. Te-ai convins pe pielea ta.

— Da. Numai că...

— Numai că ce? E scandalos să alerg după fetițe?

— Nu asta am vrut să spun. Doar că, în timp, o să-ți fie din ce în ce mai greu, în niciun caz mai ușor.

N-a mai discutat până acum cu Lucy despre viața a lui intimă. Și se pare că e o treabă anevoioasă. Dar, dacă nici cu ea nu poate discuta, atunci cu cine să vorbească?

— Îți amintești de Blake? o întreabă el. Mai ușor să ucizi un prunc în leagăn, decât să-ți stăpânești pasiunile înăbușite?

— De ce îmi amintești citatul ăsta?

— Pasiunile înăbușite se pot dovedi a fi la fel de urâte la bătrâni, ca și la tineri.

— Și?

— Fiecare dintre femeile de care am fost mai apropiat m-a

învăţ at ceva despre mine însumi. Din acest punct de vedere, ele m-au ajutat să devin o persoană mai bună.

— Sper că nu ai pretenţi ii că ş i reciproca ar fi valabilă. Să nu spui că le-ai făcut mai bune pe femeile pe care le-ai avut.

O priveş te atent ş i sever. Ea îi surâde.

— Glumeam, adaugă ea.

Se îndreaptă spre casă, refăcând acelaş i drum pe ş oseaua asfaltată. Acolo unde drumul coteş te spre mica proprietate, se află un panou pe care nu l-a remarcat înainte. Pe el stă scris cu vopsea următorul anunţ : „FLORI PROASPETE. CICADEE” ş i o săgeată indicatoare „1 KM”.

— Cicadee? o întreabă el. Ş tiam că legea interzice să cultivi cicadee.

— Este ilegal să scoţ i bulbi de cicadee de pe câmp. Numai că eu le cultiv din seminţ e. O să-ţ i arăt.

Continuă plimbarea, cu cei doi câini tineri trăgând în lesă ş i încercând sa se elibereze, cu căţ eaua gâfâind greoaie în urma lor.

— Ş i tu? Asta vrei tu să faci în viaţ ă? o întreabă el, făcând un gest amplu înspre grădină, înspre casa pe al cărei acoperiş sclipeş razele soarelui.

— E suficient, îi răspunde Lucy liniş tită.

Este sâmbătă ş i zi de târg. Lucy îl trezeş te la ora cinci, după cum stabiliseră, cu cafeaua făcută. Înfofolit de teama frigului, i se alătură lui Petrus în grădină unde, la lumina unei lămpi cu halogen, acesta taie deja florile.

Se oferă să preia treaba lui Petrus, însă degetele îi îngheaţ ă

atât de rapid, încât, curând, nu mai reușeș te să lege florile în buchete. Îi înapoiază lui Petrus ș nurul ș i trece la ambalat ș i la împachetat.

Pe la ș apte, când lumina zorilor începe să mângâie dealurile ș i câinii prind să se agite, treaba este terminată. Încarcă în combi lădițe cu flori, saci cu cartofi, ceapă ș i varză. Lucy este la volan, iar Petrus stă aș ezat în spate. Sistemul de încălzire nu funcț ionează. Abia ghicind drumul prin parbrizul aburit, Lucy apucă pe ș oseaua spre Grahamstown. Stă în faț ă, lângă ea, muș când din sandviș urile pe care i le-a pregătit. Îi curge nasul ș i speră să nu-l vadă nimeni.

Prin urmare: o nouă aventură. Fiica lui, pe care odată ca niciodată o ducea cu maș ina la ș coală ș i la cursurile de balet, la circ, sau la patinoar, îl scoate acum în această plimbare, îi arată cum este să trăieș ti, îi face cunoș tinț ă cu această lume diferită, total necunoscută.

În Piaț a Donkin, tarabagiii îș i instalează deja măsuț ele rudimentare, cocoț ate pe căpriori, ș i încep să-ș i etaleze mărfurile. În aer se simte miros de carne arsă. Deasupra oraș ului atârnă o pâclă rece; oamenii îș i freacă mâinile, îș i lovesc picioarele să se încălzească, înjură. Este o adevărată demonstraț ie de bonomie de care Lucy, spre uș urarea lui, se ț ine deoparte.

Se află în ceea ce pare a fi zona pentru produse naturale. În stânga lor, sunt trei africane cu lapte, masa ș i unt de vânzare; iar într-o găleată acoperită cu o pânză jilavă au oase de supă. În dreapta lor s-a instalat o pereche de africani¹⁰ bătrâni pe care

Lucy îi salută numindu-i Tante Miems și Oom Koos, și un mic ajutor cu un fes *balaclava*, care nu are mai mult de zece ani. Ca și Lucy, au cartofi și ceapă de vânzare, dar și borcane cu marmeladă, murături, fructe confiate, pachet ele cu ceai buchu, ceai de iederă, plante medicinale.

Lucy a adus două scăunele cu fundul din pânză. În așteptarea primilor cumpărători, beau cafea dintr-un termos. În urmă cu două săptămâni era la cursuri, explicându-le tinerilor plictisii ai acestei țări diferența dintre *a bea* și *a bea până la fund*, dintre *ars* și *mistuit de foc*. Perfectivul exprimă o acțiune consumată, care se desfășoară până la ultima ei consecință. Cât de departe îi par toate acestea acum! Trăiesc, am trăit.

Cartofii aduși de Lucy, răsturnați într-un coș împletit, au fost curățati perfect. Cartofii aduși de Koos și Miems sunt plini de pământ. În cursul dimineții, Lucy reușește să strângă aproape cinci sute de *rand*. Florile ei se vând încet și sigur. La unsprezece dimineața, lasă din preț și își vinde ultimele produse. La taraba cu lapte și carne este destul de multă agitație. Însă perechea de bătrânei, așezați unul lângă celălalt, împietriți și gravi, se descurcă mai prost.

Mulți dintre clienții lui Lucy o știu după nume: majoritatea sunt femei de vârsta a doua, afixându-se un soi de atitudine de proprietare la adresa ei, ca și când succesul ei ar fi și al lor. Îl prezintă pe rând fiecareia dintre ele:

— Faceți cunoștință cu tatăl meu, David Lurie. Venit în vizită de la Cape Town.

— Trebuie să fiți mândru de fiica dumneavoastră, domnule Lurie, i se spune.

— Da, foarte mândru, le răspunde el.

— Bev conduce adăpostul pentru animale, îi spune Lucy după una din prezentări. O mai ajut din când în când. Să ne oprim la ea, în drum spre casă, dacă ești și tu de acord.

Bev Shaw nu-i spune nimic – o femeie scundă și îndesată, agitată, cu puncte negre pe față, păr sărmos, tuns scurt, și fără gât. Nu-i plac femeile care nu fac nimic să fie atrăgătoare. Este un tip de rezistență cu care a avut de furcă și înainte în cazul prietenelor lui Lucy. Nimic de care să fie mândru: este o prejudecată care i s-a fixat în minte, i s-a stabilit ferm acolo. Mintea lui a devenit un refugiu pentru gândurile vechi, leneșe, sărmane, care n-au alt loc unde să se ducă. Ar trebui să le alunge, să facă o curățenie generală. Totuși nu are chef de asta, nu-i pasă, sau, mai precis, nu-i pasă suficient de mult.

Liga pentru Protecția Animalelor, odinioară o asociație caritabilă activă din Grahamstown, a fost nevoită să-și înceteze activitatea. Totuși, o mână de voluntari conduși de Bev Shaw continuă să lucreze la clinica din vechea clădire.

Nu are nimic împotriva iubitorilor de animale cu care Lucy a fost dintotdeauna asociată. Cu siguranță, lumea ar fi un loc mult mai rău dacă ei nu ar exista. Prin urmare, când Bev Shaw le deschide ușa de la intrare, își compune o expresie binevoitoare, în ciuda mirosului de urină de pisică, de râie de câine și de soluție Jeyes care îi întâmpină din prag.

Casa este exact așa cum și-a închipuit că arată: mobilă luată

de la cei care nu mai au trebuință de ea, un mănunchi de bibelouri și alte decorațiuni de interior (ciobănițe din porțelan, tălângi, un pământuf din pene de struț de alungat muștele), văicăreala unui aparat de radio, piuit de păsări în colivii și pisici peste tot, încurcându-se printre picioarele oamenilor. Bev Shaw nu este singură în adăpost, mai este și Bill Shaw aici, la fel de bondoc ca și ea, bând ceai la masa din bucătărie, un individ cu o față roșie ca sfecla și păr argintiu și un pulover cu guler obosit.

— Ia loc, Dave, ia loc, îl invită Bill. Servește-te cu ceai, fă-te comod.

A fost o dimineață lungă, este obosit, iar ultimul lucru de care are chef este să stea la șuetă cu aceste persoane, îi aruncă o privire lui Lucy.

— Nu stăm, Bill, spune ea. Am trecut să iau niște medicamente.

Se uită pe una din ferestre spre curtea din spate: un măr din care pică fructe roase de viermi, buruieni și bălării înalte cât zidul, o zonă împrejmuită cu foi de tablă zincată, paturi de scânduri, cauciucuri vechi, printre care își fac veacul, scormonind, găinile și ceea ce pare a fi o antilopă mică africană care picotește într-un colț.

— Ce părere ai? îl întreabă Lucy după ce pleacă și ajung în mașină.

— N-aș vrea să fiu nepoliticos. Este vorba, cu siguranță, de o subkultură cu o forță remarcabilă. Nu au copii?

— Nu, nu au copii. N-o subestima pe Bev. Nu este nebună.

Face extraordinar de mult bine. Se duce de ani de zile în satul D, la început pentru Protecția Animalelor, acum, pe cont propriu.

— Probabil că poartă o bătălie pierdută.

— Da, așa este. Nu mai are finanțare. Pe lista de priorități a acestei națiuni nu a rămas loc și pentru animale.

— Probabil că situația asta o deprimă. Și pe tine la fel.

— Da. Nu. Nu contează. Important este că animalele pe care le îngrijești te nu sunt deprimare. Sunt foarte ușurate.

— Atunci e minunat. Îmi pare rău, fetițo, însă îmi este imposibil să îți opăi de fericire pe tema asta. Ceea ce faci este admirabil; și ce face ea. Numai că pentru mine oamenii care se implică în protecția animalelor aduc cu o anumită categorie de creștini. Toată lumea e așa de fericită și de bine intenționată, încât după o vreme îți vine să-ți iei câmpii, să pleci în lumea largă și să faci prostii, să violezi, sau să jefuiești. Sau să chinui pisici.

Ieșirea pe care o are îl surprinde chiar și pe el. Nici măcar nu este nervos. Nici pe departe.

— Crezi că ar trebui să mă implic în lucruri mai importante, spune Lucy.

Au intrat acum pe drumul principal, iar Lucy conduce și îi vorbești te fără să-l privească.

— Fiindcă sunt fiica ta, crezi că ar trebui să fac ceva mai bun în viața.

Deja clatină hotărât din cap.

— Nu... nu... nu, protestează el în șoaptă.

— Crezi că ar trebui să pictez tablouri cu natură moartă sau să învăț rusește. Nu ești ti de acord că sunt prietenă cu oameni ca Bev și Bill Shaw, fiindcă nu mă pot conduce spre o viață elevată.

— Nu-i adevărat, Lucy.

— Ba este adevărat. Ei chiar nu sunt un model de viață elevată, fiindcă nu există așa ceva. Asta este singura viață posibilă. Cea pe care o împărtășim cu animalele. Acesta este exemplul pe care oamenii de felul lui Bev vor să-l dea. Acesta este exemplul pe care doresc eu să-l urmez. Să împart câteva din privilegiile mele de ființă umană cu animalele. N-am chef să mă reîncarnerez într-o altă existență ca porc sau câine, și să fiu obligată să trăiesc așa cum trăiesc porcii și câinii cu noi drept stăpâni.

— Lucy, draga mea, nu te supăra! Da, recunosc, acesta e modelul de viață corect. Cât despre animale, pe legea mea, trebuie să ne purtăm frumos cu ele. Totuși, să nu pierdem simțul realității. Ne aflăm pe o altă treaptă a creației decât animalele, nu neapărat superioară, dar diferită. Așa încât, dacă trebuie să fim buni cu ele, s-o facem mai degrabă din pură generozitate, nu fiindcă ne-am simțit vinovați sau de teamă că vom fi pedepsiți.

Lucy trage aer în piept. Pare să fie pe punctul de a da o replică prediciei lui, însă se răzgândește. Ajung acasă fără ca vreunul din ei să mai scoată o vorbă.

NOUĂ

Stă așezat pe canapea în camera din față și urmărește un meci de fotbal la televizor. Scorul este zero la zero; niciuna din echipe nu dă semne că ar fi interesată să câștige.

Comentariul crainicilor alternează între sotho¹¹ și xhosa¹², dialecte din care nu pricepe un cuvânt. Reduce sonorul, până se aude un murmur slab. O după-amiază de sâmbătă în Africa de Sud: un moment consacrat bărbaților și plăcerilor masculine. Ați ipește.

Când se trezește, îl găsește pe Petrus așezat lângă el pe canapea, cu o sticlă de bere în mână. A mărit volumul.

— Bushbuck, spune Petrus. Echipa mea. Bushbuck și Sundown.

Celor din echipa Sundown li se acordă un corner. La gura porții se produce o *melee*. Petrus mormăie nemulțumit și își dă o palmă peste cap. După ce praful se împrăștie de pe teren, se zărește portarul de la Bushbuck întins la pământ, așezat cu pieptul peste minge.

— E bun! E bun! exclamă Petrus. E un portar bun. Trebuie să-l păstreze.

Meciul se termină fără puncte. Petrus schimbă canalele. Box: doi omuleți, atât de mici încât abia îi ajung la piept arbitrului, țopăie în cerc, își dau târcoale, se atacă reciproc.

Se ridică, se îndreaptă fără grabă spre partea din spate a casei. Lucy stă întinsă în pat, în camera ei, și citește.

— Ce citești? o întreabă el.

Îl priveș te zeflemitor, apoi îș i scoate căș tile de la urechi.

— Ce citeș ti? repetă el întrebarea, după care continuă: Nu merge, nu-i aș a? Vrei să plec?

Ea zâmbeș te ș i lasă cartea deoparte. *Misterul lui Edwin Drood*¹³, în niciun caz genul de carte la care s-ar fi aș teptat.

— Stai jos, îi spune ea.

Se aș ază pe pat, îi mângâie absent piciorul gol. Un picior frumos, bine făcut. Ș i oase bune, la fel ca mama ei. O femeie în floarea vârstei, atrăgătoare în pofida masivităț ii, în pofida hainelor care o dezavantajează.

— David, din punctul meu de vedere, lucrurile decurg cum nu se poate mai bine. Sunt bucuroasă că eș ti aici. Atâta doar, că îț i trebuie ceva vreme să te acomodezi cu viaț a de la ț ară. Îndată ce îț i vei găsi o preocupare, ai să vezi, n-ai să te mai plictiseș ti.

Dă din cap, însă mintea îi este în altă parte. Atrăgătoare, îș i spune el, însă o cauză pierdută pentru bărbăț i. Ar trebui să-ș i reproș eze sieș i, sau poate, indiferent ce-ar fi făcut, tot la asta s-ar fi ajuns? Din ziua în care i se născuse copilul, simț ise pentru fiica lui dragostea cea mai spontană, mai nestăvilită. Este imposibil ca ea să nu-ș i fi dat seama. Fusese prea multă, iubirea lui faț ă de ea? O resimț ise ca pe o povară? O sufocase? Îi dăduse ea o conotaț ie sumbră?

Se întreba cum se simte Lucy în compania iubiț ilor ei, ș i cum se simt iubiț ii respectivi alături de Lucy. Nu i-a fost niciodată teamă să urmeze un raț ionament până la ultima lui consecinț ă, ș i nici acum nu se fereș te s-o facă. Oare a

conceput o femeie pasională? Cât poate ea oferi, și cât nu poate oferi, în privința a plăcerii senzuale? Oare sunt ei în stare să discute despre acest subiect? Lucy nu a dus o viață a cumpătată. De ce să nu fie sinceri unul cu celălalt, la ce bun să-și impună limite, într-un moment în care nimeni nu o mai face?

— Îndată ce îmi voi găsi o preocupare, spune el, trezindu-se din meditație. Ce propui?

— M-ai putea ajuta cu câinii. Ai putea tranșa carnea pentru câini. Întotdeauna mi s-a părut greu s-o fac. Și apoi, ar mai fi și Petrus. Petrus este ocupat cu organizarea proprietății lui. Să știi că l-ai putea ajuta.

— Să-l ajut pe Petrus. Îmi place ideea. Îmi place noștimada asta istorică. Crezi că-mi va da și un salariu în schimbul muncii mele?

— Întreabă-l. Sunt sigură că te va plăti. La începutul anului, a obținut un împrumut de la Departamentul pentru Agricultură, o sumă suficient de mare încât să-și poată cumpăra un hectar de teren și o bucată de pământ de la mine. Nu ți-am spus? Linia de hotar trece prin bazinul de apă. Rezervorul îl deținem în comun. Tot pământul care pleacă de la rezervor este al lui. Are o vacă – o să fate la primăvară. Are două neveste, sau o soție și o iubită. Dacă și-a jucat cărțile corect, atunci s-ar putea să primească un al doilea împrumut pentru a-și construi o casă, și atunci se va putea muta din grajd. Conform standardului de viață din Eastern Cape, se poate spune că este un bărbat cu cheag. Așa că cere-i să-ți plătească. Își permite.

Eu nu sunt sigură că-mi pot permite să-l mai plătesc.

— Bine, mă voi ocupa de carnea pentru câini, mă voi oferi să dau la sapă pentru Petrus. Altceva?

— Ai putea da o mână de ajutor la clinică. Sunt disperat și să găsească voluntari.

— Adică s-o ajut pe Bev Shaw.

— Da.

— Nu cred că ea și cu mine o să ne înțelegem.

— Nu trebuie să te înțelegi cu ea. Nu trebuie decât s-o ajuti. Dar nu te aștepta să fii plătit. Va trebui s-o faci din bunătațe.

— Nu știu ce să spun, Lucy. Sună exact ca o muncă în folosul comunității. Sună de parcă aș vrea să răscumpăr niște greșeli ale trecutului.

— Cât despre motivul pentru care o faci, David, fii convins că pe animalele de la clinică nu le interesează. Nici nu-ți vor pune întrebări și nici n-o să le pese.

— Bine, bine, am s-o fac. Însă numai atâta vreme cât nu mi se cere să devin un om mai bun. Încă nu sunt pregătit să fiu reformat. Vreau să pot rămâne eu însumi. O fac numai în condițiile astea.

Mâna îi se odihnește încă pe piciorul ei, iar acum o strânge ferm de gleznă.

— S-a înțeles?

Ea îi adresează ceea ce ar putea numi un zâmbet dulce.

— Așa a deci, ești hotărât să rămâi un băiat rău. Nebun, rău, periculos, să fie foarte clar. Crede-mă, nimeni nu-ți va cere să te schimbi.

Îl tachinează aș a cum obișnuia și mama lui să-l necăjească. Numai că spiritul ei este, cu siguranță, mai ascuțit, întotdeauna s-a simțit atras de femeile agere la minte. Inteligentă și frumusețe. Nici dând dovadă de cea mai încăpățânată voință nu ar fi putut descoperi inteligentă la Melani. Însă frumusețe, asta da, din plin.

Și iar simte cum îl cuprinde un ușor val de voluptate, își dă seama că Lucy îl studiază cu atenție. Se pare că nu reușește să-și ascundă stările. Interesant.

Se ridică de pe pat și iese în curte. Cățelandrii sunt încântați să-l revadă: sar și țopăie în toate direcțiile în cuștile lor, scâncind de nerăbdare. Bătrâna cățea bulldog nu se obosește însă să se clintească din loc.

Intră în cușca ei, închide poarta după el. Cățeaua își înalță capul, îl privește, lasă capul la loc; mamelele ei bătrâne îi atârnă vlăguite.

Se lasă pe vine, o mângâie după urechi.

— Suntem abandonată? întrebă el în șoaptă.

Se întinde lângă ea, pe cimentul gol, cu cerul albastru deasupra capului. Își simte corpul destinzându-se.

Aș a îl găsește Lucy. Probabil că a ațipit; când deschide ochii, o vede mai întâi pe Lucy în cușcă, venită cu castronul cu apă, și cățeaua ridicându-se și amușinându-i picioarele.

— Vă împrieteniți? întrebă Lucy.

— Nu te lasă să te împrietenești cu ea ușor.

— Biata Katy. Jelește. Nimeni n-o vrea, iar ea știe asta. Ironia este că are probabil urmași răspândiți prin tot ținutul,

care ar fi bucuroș și să împartă același acoperiș cu ea. Numai că nu le stă lor în putere s-o invite. Ei fac parte din mobilier, din sistemul de alarmă. Câinii ne fac onoarea de a ne trata ca pe niște zei, iar noi le răspundem tratându-i ca pe niște obiecte.

Ies împreună din cușcă. Cățeaua se prăbușește greoaie, apoi închide ochii.

— Părinții Bisericii au polemizat îndelung asupra câinilor și au ajuns la concluzia că nu au suflet, în adevăratul înțeles al cuvântului, remarcă el. Sufletul lor este legat de corp și moare odată cu corpul.

Lucy ridică din umeri cu nepăsare.

— Nu știu sigur nici dacă eu am suflet. Și n-aș recunoaște un suflet dacă l-aș vedea pe stradă.

— Nu-i adevărat. Tu ești un suflet. Cu toții suntem suflete. Suntem suflete încă dinainte de a ne naște.

Îl privește cu un aer bizar.

— Ce-ai de gând să faci cu ea? o întreabă.

— Cu Katy? Am s-o păstrez, dacă n-o să am încotro.

— Nu ai omorât niciodată un animal, să-i curmi suferința?

— Nu. Eu nu fac așa ceva. Bev o face. Nimeni altcineva nu vrea s-o facă, așa că a preluat asupra ei sarcina asta. O afectează îngrozitor. Să știți că o subapreciezi. Este o persoană mult mai interesantă decât îți se pare. Chiar și după standardele tale.

După standardele lui: care or fi ele? Toate acele femei scunde și îndesate, cu voce groasă, merită oare să fie ignorate?

Îl cuprinde o umbră de tristețe și de milă: pentru Katy, care stă singură în cușca ei, pentru el, pentru toată lumea. Oftează din rărunchi, necenzurându-și suspinul.

— Iartă-mă, Lucy, rostește te el.

— Să te iert? Pentru ce? îl întreabă ea cu un surâs ușor ironic.

— Pentru că sunt unul dintre cei doi muritori care te-au adus pe această lume și pentru că nu am știut să te îndrum mai bine în viață. Dar mă voi duce să o ajut pe Bev Shaw. Cu condiția să nu fiu obligat să-i spun Bev. E caraghios să te fâțești în lume purtând acest nume. Îmi evocă o vită. Când să-ncep?

— Am s-o sun.

ZECE

Pe panoul montat la clinică stă scris ASOCIAȚIA PENTRU PROTECȚIA ANIMALELOR W.0.1529. Sub firmă, pe un singur rând, apare menționat programul zilnic, însă el a fost acoperit cu o bandă adezivă. La ușă s-a făcut coadă, unele din persoanele care așteaptă fiind însoțite de animale, în clipa în care coboară din mașină, este înconjurat de o droaie de copii care cerșesc, sau se holbează, pur și simplu, la el. Își croiește drum prin mulțimea care se îmbrânțește și printr-o hărmălaie iscată brusc de doi câini ținuți în lesă de stăpânii lor, care își arată colții și sar să se muște reciproc.

Sala de așteptare micuță, fără mobilier, este ticsită. Trebuie să pășească peste piciorul cuiva ca să intre.

— Doamna Shaw? întrebă el.

O femeie în vârstă îi face senin cu capul înspre golul din zidărie în care ar fi trebuit să fie o uşă şi peste care este trasă o draperie din plastic. Femeia ţine legată de o sfoară scurtă o capră care se uită agitată înspre cei doi câini, nescăpându-i o clipă din priviri, şi loveşte te cu copitele în podeaua dură.

În încăperea din care se degajă un iz înţepător de urină, Bev Shaw lucrează la o masă scundă, cu tăblia din otel. Cu ajutorul unei minilanterne de forma unui creion, inspectează gâtul unui căţelandru care arată a corcitură între un ogar şi un şacal. Aşezat în genunchi direct pe masă, stă un copil desculţ, în mod evident stăpânul căţelului, care îi imobilizează capul sub braţ şi încearcă să-i menţină în fâlcile deschise. Din gâtulejul câinelui iese un mârâit înfundat, ca un gălgâit; încordat, câinele se trage cu putere pe picioarele posterioare, încercând să scape. Intră şi el, cu stângăcie, în luptă, încercând să adune picioarele patruipedului, apăsându-i coapsele şi obligându-l să se aşeze.

— Mulţumesc, îi spune Bev Shaw, cu faţă îmbujorată de efort. A făcut abces de la un dinte care se clatină. Cum nu avem antibiotice – ţine-l bine, *boytjie!* –, trebuie să-l deschidem cu bisturiul şi să sperăm că totul va fi bine.

Scobeşte în gura câinelui cu o chiuretă. Câinele zvâcneşte violent, se eliberează din strânsoarea lui, aproape reuşind să scape şi din braţele băiatului. Acesta înşeafacă din nou câinele care se zbate, alunecă pe tăblie, încearcă să sară jos de pe masă; preţ de o clipă, ochii plini de furie şi de spaimă ai câinelui

rămân aț intit i în ochii lui.

— Aș a deci, e pe partea asta, spune Bev Shaw.

Scoț ând sunete liniș titoare, ia prin surprindere câinele, cu o miș care de profesionist, ș i îl aș ază pe masă pe o parte.

— Cureaua, spune ea.

El îi trece peste corp cureaua, pe care ea o strânge cu catarama.

— Aș a, spune Bev Shaw. Gândeș te-te la lucruri liniș titoare, gândeș te-te la lucruri bune. Câinii îț i simt gândurile.

Se lasă cu toată greutatea corpului peste câine. Cu băgare de seamă, cu o mână înfăș urată într-o zdreanț ă, copilul deschide iar larg maxilarele câinelui. Câinele îș i rostogoleș te îngrozit ochii în orbite. Îț i simt gândurile. Ce prostie!

— Gata, gata, ș opteș te el.

Bev Shaw introduce din nou chiuretă în gura câinelui. Câinele amuț eș te, îngheaț ă de spaimă, apoi se destinde.

— Aș a, spune ea, ș i acum trebuie să lăsăm natura să-ș i urmeze cursul.

Desface cureaua ș i îi vorbeș te copilului într-o limbă care pare a fi un dialect xhosa sacadat. Câinele sare în picioare ș i se ascunde speriat sub masă. Pe tăblie au rămas câț iva stropi de sânge ș i de salivă împroș caț i de câine, pe care îi ș terge Bev. Copilul ademeneș te căț elul ș i ies împreună afară.

— Mult umesc, domnule Lurie. Prezent a dumitale are o influenț ă bună. Simt că-ț i plac animalele.

— Îmi plac animalele? Le mănânc, aș a că presupun că îmi ș i plac, cel puț in, anumite părț i ale lor.

Părul ei este o încâlceală de cârlionț i mici. Își face oare singură buclele, cu cleștii de păr? Puț in probabil: i-ar lua câteva ore pe zi. Probabil că este părul ei natural. Nu a văzut niciodată până acum o asemenea *tessitura* de aproape. Viniș oarele roșii și purpurii de pe urechi sunt vizibile și desenează un filigran. Și viniș oarele de pe nas, la fel. Și bărbia care pare să-i țâșnească direct din piept, asemenea unei guși de porumbel. Impresie generală: remarcabil de neatrăgătoare.

Bev îi cântărește cuvintele, părând să nu remarce tonul pe care au fost rostite.

— Da, se mănâncă multă carne în țara asta, spune ea. Și, după toate semnele, nu ne face bine. Nu știu cum ne-am putea dezvinovăți în fața animalelor. Ne ocupăm de următorul? Întreabă ea.

Să ne dezvinovăți im? Când? În Ziua cea Mare, când vom da socoteală? E curios să audă mai mult pe această temă, însă acum nu e momentul.

Capra, un țap masiv, abia se ține pe picioare. O jumătate din scrot, gălbui și purpuriu, este tumefiată ca un balon; cealaltă jumătate este o masă de sânge închegat și de mizerie. A fost atacat de câini, povestește bătrâna. Însă pare destul de senin, vesel, combativ. În timp ce este examinat de Bev Shaw, aruncă pe podea o scurtă producție de cocoloașe. La capul lui și ținându-l de coarne, bătrâna se preface că-l ceartă.

Bev Shaw îi atinge scrotul cu o măturică. Țapul lovește cu picioarele.

— Îi poți lega picioarele? îl roagă ea, arătându-i și cum

trebuie procedat.

Îi leagă cu o curea piciorul drept din spate de piciorul drept din față. Tapul încearcă să lovească din nou, se clatină. Ea continuă să îi curețe rana atent cu pământul. Tapul tremură, scoate un behăit: un sunet jos, lugubru și răgușit.

Pe măsură ce Bev îndepărtează puroiul, constată că rana este vie, însuflețită de mici larve albe, care își agită, oarbe, capetele în aer. Se înfioară scârbit.

— Muscă de carne, spune Bev Shaw. Au cel puțin în o săptămână, spune ea, apoi, țuguindu-și buzele, continuă adresându-se femeii: Trebuia să-l aduci demult.

— Știu, îi răspunde femeia. Câinii vin noapte de noapte.

E tare, tare rău. Plătești cinci sute de rand pentru un mascul ca el.

Bev Shaw se îndreaptă de spate.

— Nu știu ce s-ar mai putea face. N-am destulă experiență și nu încerc să îl scot.

Poate aș tepta până joi, când vine doctorul Oosthuizen, însă amicul oricum o să rămână steril, și asta vrea ea? Apoi, mai e și problema antibioticelor. E pregătită să cheltuiască bani pe antibiotice?

Îngenunchează din nou lângă tap, își lipește capul de grumazul lui, lovindu-i-l cu părul ei. Tapul tremură, însă este liniștit. Îi face semn femeii să nu îl mai țină de coarne. Femeia se supune. Tapul nu face nicio mișcare.

Își oprește ceva.

— Ce spui, prietene? o aude întrebând. Ce părere ai? E gata?

Țapul rămâne stană de piatră, ca hipnotizat. Bev Shaw continuă să îl împungă cu capul. Pare să fi intrat și ea în transă.

Apoi se reculege și se ridică în picioare.

— Mă tem că-i prea târziu, îi spune ea femeii. Nu am cum să-l fac bine. Poți aștepta până joi, când vine doctorul, sau poți să-l lași aici la mine. Îl pot ajuta să aibă un sfârșit liniștit. Mă lasă să fac asta pentru el. S-o fac? Să-l ții aici?

Femeia șovăie, apoi clatină din cap. Începe să tragă țapul către ieșire.

— Ți-l dau înapoi după ce se termină, îi spune Bev Shaw. Vreau să-l ajut să treacă dincolo, asta-i tot.

Deși încearcă să-și stăpânească vocea, îi simte tonul înfrânt din glas. Și țapul aude: lovește te cu picioarele, însă îl oprește cureaua, se opintește te, se împiedică, iar tumefacția tremură obscen în urma lui. Femeia dezleagă cureaua, o aruncă deoparte. Apoi cei doi pleacă împreună.

— Ce-a fost asta? o întreabă el pe Bev. Bev Shaw își ascunde fața, își suflă nasul.

— Nimic. Am destul letal pentru cazurile disperate, însă nu-i putem forța pe stăpâni. În fond, e animalul lor, preferă să-l sacrifice singuri, în stilul lor. Mare păcat! Un tip așa de curajos, cuminte și încrezător!

Letal. Să fie numele unui medicament? Parcă n-ar scoate problema din sfera companiilor farmaceutice. Tenebre care s-au lăsat brusc, aduse pe apele lui Lethe.

— Poate că înțeleg mai mult decât îți închipui, spune el.

Spre propria lui surprindere, încearcă să o liniștească.

— Poate că a trecut deja prin asta. S-a născut cu un soi de premoniție, dacă mă pot exprima astfel. În fond, suntem în Africa. Caprele trăiesc aici de la începutul timpurilor. Nu e nevoie să li se spună ce este oțelul, sau ce este focul. Ele știu cum mor caprele. S-au născut cu o preștiință, sunt pregătite pentru moarte.

— Chiar crezi asta? Îl întreabă ea. Eu nu sunt convinsă. Eu nu cred că suntem pregătiți să acceptăm moartea – niciunul dintre noi – fără a fi conduși.

Lucrurile încep să se limpezească. Începe să întrevadă sarcina pe care și-a fixat-o această femeie urâtică. Clădirea mohorâtă nu este un loc de vindecare – îngrijirile medicale de amator pe care le oferă sunt prea rudimentare –, ci un popas pe ultimul drum. Își amintește povestea – a cui era? A Sfântului Hubert? Parcă el a adăpostit o căprioară rătăcită care a intrat găfâind, speriată și zăpăcită în biserica lui, fugind să scape de câinii vânătorilor. Bev Shaw, nu e un veterinar, ci o preoteasă modernă, impregnată de aiurelile New Age, străduindu-se, până la absurd, să ușureze suferința animalelor din Africa. Lucy spunea că o va găsi interesantă. Numai că Lucy se înșală. Cuvântul potrivit nu e „interesantă”.

Își petrece toată după-amiaza în sala de operații, ajutând atât cât îi stă în putință. După ce a fost rezolvat și ultimul caz al zilei, Bev Shaw îi face un tur al curții. În cușca de păsări se află doar un pui de vultur cu aripa frântă. În rest, sunt numai câini: nu exemplare bine îngrijite, de rasă, ca la Lucy, ci o haită

de corciturii costelive care umplu până la refuz două cuști, lătrând, mârâind, schelălăind, țopăind de bucurie.

O ajută să le toarne hrană uscată în vase și apă în jgheaburi. Golesc doi saci de câte zece kilograme.

— Cum reușești să plătești pentru toate astea? o întreabă el.

— Cumpărăm angro. Prin colectă publică. Primim donații. Oferim servicii gratuite de castrare în schimbul cărora primim un împrumut.

— Și cine se ocupă de castrare?

— Doctorul Oosthuizen, veterinarul nostru. Însă el trece pe la dispensar o singură dată-amiază pe săptămână.

Îi urmărește pe câini mâncând. Îl surprinde să vadă că animalele nu se încaieră. Cei mici, cei slabi se țin deoparte, acceptându-și soarta și așteptând să le vină rândul.

— Singura problemă este că sunt prea mulți, spune Bev Shaw. Firește, ei n-au cum să înțelegă, și nici noi n-avem cum să le explicăm. Sunt prea mulți, după standardele noastre, nu după ale lor. S-ar înmulți la nesfârșit dacă i-am lăsa să zburde liberi, până ar umple fața pământului. Din punctul lor de vedere, nu ar fi rău să aibă pui răspândiți peste tot. Cu cât sunt mai numeroși, cu atât e mai vesel. Și cu pisicile se întâmplă același lucru.

— Și cu șobolanii.

— Și cu șobolanii. Să nu uit: când ajungi acasă, să fii atent să nu fi luat purici.

Unul dintre câini, sătul, cu ochii strălucind de satisfacție, le

amuș înă degetele, le linge prin plasa de sârmă.

— Sunt egalitariș ti, nu-i aș a? remarcă el. N-au clase sociale. Niciunul nu este superior sau prea puternic, încât să se simtă înjignit că îi miroase dosul celuiilalt.

Se apleacă ș i lasă câinele să îi miroasă faț a, să îi simtă respiraț ia. Câinele are ceea ce s-ar putea numi o privire inteligentă, deș i probabil nici vorbă de aș a ceva.

— Toț i vor muri?

— Cei pe care nu-i vrea nimeni. Pe aceia o să-i ucidem.

— Și tu eș ti cea care se ocupă de asta.

— Da.

— Nu te afectează?

— Sigur că mă afectează. Mă tulbură profund. N-aș lăsa pe nimeni altcineva să o facă în locul meu dacă aș ș ti că nu îi pasă. Tu n-ai face la fel?

Tace. Apoi spune:

— Știi de ce m-a trimis fiica mea la tine?

— Mi-a spus că ai necazuri.

— Nu sunt simple necazuri. E legat de o chestiune care s-ar putea numi dezonoare.

O studiază atent. Dă semne că nu se simte în largul ei; dar poate că doar i se pare.

— Știind acest lucru, crezi că mai ai nevoie de mine? spune el.

— Dacă te simț i în stare...

Bev Shaw îș i desface larg mâinile, apoi îș i lipeș te palmele, după care îș i desface iar mâinile. Nu ș tie ce să spună, ș i nici

el nu îi vine în ajutor.

Înainte, nu a petrecut cu fiica lui decât perioade scurte de timp. Iar acum, trăiește sub același acoperiș cu ea, își împarte viața cu ea. Trebuie să fie atent, să nu lase vechile obiceiuri să se interpună între ei, obiceiurile lui de părinte: să lase capacul scaunului de la toaletă la loc, să stingă lumina, să dea jos pisica de pe canapea. Exerciții pentru bătrânețe, se muștră singur. Exerciții despre cum să-ți găsești locul. Exerciții utile pentru azilul de bătrâni.

Pretinde că este obosit și, după cină, se retrage în camera lui, de unde îi parvin, înăbușite, sunetele casei și dovada că Lucy își continuă viața în stilul ei: aude deschizându-se și închizându-se sertare, apoi aparatul de radio, murmurul unei conversații telefonice purtate în șoaptă. A sunat la Johannesburg, să aibă o discuție cu Helen? Oare prezentă lui aici le ține departe pe cele două femei? Ar îndrăzni ele să doarmă în același pat cât stau sub același acoperiș cu el? Dacă patul ar scârțâi în timpul nopții, oare s-ar simți jenate? Suficient de jenate, încât să se oprească? Dar ce știe el despre ce fac două femei când sunt împreună? Poate că femeile nu au nevoie să facă parul să scârțâie. Și ce știe el precis despre aceste două femei, Lucy și Helen? Poate că dorm împreună așa cum fac copiii, cuibărindu-se una în brațul celeilalte, mângâindu-se, chicotind, depanând amintiri din copilărie – mai degrabă ca două surori, decât ca niște iubite. A dormi în același pat, a folosi aceeași cadă, a coace împreună fursecuri de turtă dulce, a purta hainele celeilalte. Iubire safică: un

pretext pentru a te îngrășa.

Adevărul este că nu-i face plăcere să și-o închipuie pe fiica lui prinsă în mrejele pasiunii pentru o altă femeie, mai ales dacă respectiva este și țearsă, o oarecare. Dar ar fi oare mai mult umit dacă ar avea un iubit? De fapt, ce își dorește pentru Lucy? Nu să rămână de-a pururi o copilită, veșnic inocentă, veșnic a lui – sigur nu vrea asta. Însă este tată, asta-i soarta lui, iar când un tată îmbătrânește, se întoarce tot mai mult – e în legea firii și mai presus decât el – spre fiica lui. Ea devine cea de-a doua lui salvare, mireasa tinereții lui renăscute. Nu-i de mirare că reginele din basme încearcă să-și trimită fiicele la moarte!

Oftează. Biata Lucy! Bietele fete! Ce destin, ce povară grea de purtat! Și fiii: nici ei nu sunt feriți de suferință, deși și tie mai puțin despre acest subiect.

Ar vrea să doarmă. Însă îi este frig și nu reușește să închidă ochii.

Se dă jos din pat, își aruncă o haină pe umeri, revine în pat. Citește corespondența a lui Byron din anul 1820. Gras, ajuns în floarea vârstei, la numai treizeci și doi de ani, Byron locuiește la familia Guiccioli la Ravenna, cu Teresa, iubita lui mult umită de sine, cam găsculiță, și cu picioare scurte, și cu soțul ei suav și pizmaș. Arșița a verii, ceai după-amiaza târziu, bârfe de provincie, căscat abia disimulat.

„Femeile stau în cerc, iar bărbații joacă o banală partidă de faro”, scrie Byron. În adulter redescoperă întregul plictis al căsniciei. „Întotdeauna m-am așteptat ca, după treizeci de ani,

să găsesc adevăratul deliciu sau bucuria iubirii pățimaș e.”

Oftează din nou. Ce scurtă este vara dinaintea toamnei urmate de iarnă! Își continuă lectura până după miezul nopții ei, însă nici astfel nu reușește să adoarmă.

UNSPREZECE

Este miercuri. Se trezește devreme, însă Lucy s-a trezit înaintea lui. O găsește admirând găștele sălbatice de la stăvilă.

— Nu-i așa că sunt drăgălașe? spune ea. Se întorc în fiecare an. Întotdeauna aceleași trei găște. Mă simt norocoasă să fiu vizitată. Să fiu cea aleasă de ele.

Trei. Trebuie să fie vorba de o soluție a destinului. El și Lucy și Melanie. Sau el și Melanie și Soraya.

Iau micul dejun împreună, apoi scot cei doi dobermani la plimbare.

— Crezi că ai putea trăi aici, în această parte a lumii? Întreabă Lucy din senin.

— De ce? Ai nevoie de un nou îngrijitor la câini?

— Nu, nu la asta mă gândeam... Firește, însă, ai putea obține o slujbă la Universitatea Rhodes – nu se poate să n-ai niște cunoștințe pe acolo – sau poate la Port Elizabeth.

— Nu cred, Lucy. Nu mai sunt pe piață. Scandalul mă va urmări pretutindeni, se va lipi ca o etichetă de mine. Nu, dacă ar fi să-mi iau o slujbă, atunci ar trebui să fie ceva modest, de pildă să mă pot angaja funcționar contabil, dacă mai există

aș a ceva, sau om de serviciu la coteț ele de câini.

— Dar dacă vrei să pui capăt zvonurilor colportate, nu crezi c-ar trebui să te aperi? Oare zvonurile nu iau amploare dacă dai bir cu fugiț ii?

Când era mică, Lucy fusese un copil liniștit și șters, care îl studiasse discret, însă care, din cât își dădea el seama, nu îl judecase niciodată. Acum, la aproape douăzeci și cinci de ani, începea să facă distincții, să separe lucrurile. Câinii, grădinaritul, cărțile de astrologie, hainele asexuate: în fiecare recunoaște afirmarea independentă ei, deliberată, cu un scop precis. Și apoi fuga ei de bărbatul ei. Faptul că își are propria viață. Faptul că nu mai trăiește în umbra lui. Foarte bine! Aproba!

— Asta crezi tu că am făcut? îi spune el. Că am fugit de la locul crimei?

— Bine, dar ai bătut în retragere. Din motive pragmatice, dar care-i diferența?

— Scapi din vedere esențialul, draga mea. Cazul pe care vrei să mă vezi susținuându-l a încetat să mai fie un caz, *basta*. Cel puțin, nu mai este așa în zilele noastre. Dacă așa încerca să-mi susțină în punctul de vedere, nu m-ar asculta nimeni.

— Nu-i adevărat. Chiar dacă ești cea ce susții că ești, ultimul dinozaur al moralității, întotdeauna oamenii vor fi curioși să audă ce are de spus dinozaurul. Eu, una, sunt curioasă. Care este cazul tău? Să-l auzim.

Șovăie. Oare fata lui chiar vrea să-și exhibe din nou trăirile intime?

— Cazul meu se întemeiază pe dreptul la dorință, spune el. Pe zeul care face ca și păsările cerului să se înfioare de dorință.

Se vede în apartamentul fetei, în dormitorul ei, cu ploaia răpăind în spatele geamului și radiatorul din colț emanând un miros de parafină, îngenuncheat deasupra ei, dezbrăcând- o pe rând de haine, în timp ce fata își ține brațele inerte pe lângă trup ca și când ar fi o moartă. *L-am slujit pe Eros: asta ar dori să spună, dar are oare obrăznicia necesară? Prin mine a acționat un zeu. Câtă vanitate! Deși nu este o minciună, nu total. În afacerea asta mizerabilă, a existat un sentiment generos care se străduia să înflorească. Dacă ar fi știut că totul avea să dureze atât de puțin!*

Face o nouă încercare, de astă dată fără a se grăbi.

— Când erai mică, când încă locuiam în Kenilworth, vecinii noștri aveau un câine, un golden retriever. Nu știu dacă-ți amintești ti.

— Vag.

— Era mascul. De câte ori apărea prin vecini o cățea, devenea agitat și năvăla, iar stăpânii îl băteau cu regularitate pavloviană. Și lucrurile au continuat astfel, până când bietul câine n-a mai știut ce să facă. Când simțea miros de cățea în călduri, începea să alerge prin grădină fără rost, cu urechile trase pe spate și cu coada între picioare, schelălăind, încercând să se ascundă.

Se oprește.

— Nu îți eleg ce vrei să demonstrezi, spune Lucy. Chiar așa,

ce vrea să demonstreze?

— În acest spectacol exista ceva atât de josnic, încât m-a exasperat. După părerea mea, poți i pedepsi un câine pentru că a făcut o prostie, de pildă dacă ți i-a ros un papuc. Un câine poate accepta acest act de dreptate. Însă dorința a este complet o altă poveste. Niciun animal nu acceptă să fie pedepsit pentru că-și urmează instinctele.

— Aș adar, masculii trebuie să-și urmeze instinctul fără să fie pedepsiți i? Asta e morala?

— Nu, nu asta e morala. Josnic în spectacolul de la Kenilworth era că bietul câine începuse să își urască propria natură. Nu mai era nevoie să fie bătut. Era pregătit să se autopedepsească. În acel punct, cred că ar fi fost mai bine să fie împușcat.

— Sau să fie rezolvată problema.

— Posibil. Însă cred că în forul lui interior ar fi preferat să fie împușcat. Cred că ar fi preferat asta opțiunilor care i se ofereau: pe de o parte, să-și renege natura, pe de alta, să-și petreacă restul zilelor învârtindu-se prin camera de zi, oftând, adulmecând pisica și îngrășându-se.

— Asta ai simțit tu tot timpul, David?

— Nu, nu întotdeauna. Uneori simt exact pe dos. Că dorința a este o povară de care ne-am putea lipsi.

— Trebuie să-ți spun, intervine Lucy, că e un punct de vedere la care subscriu.

Aș teaptă ca ea să continue, însă nu o face.

— În orice caz, spune ea. Revenind la subiect, tu ai fost

exclus pentru sănătatea grupului. Colegii tăi pot respira acum uşuraţi, în timp ce tu apul ispăşitor zburdă în libertate.

A fost o afirmaţie? O întrebare? Chiar crede că este un simplu tu ap ispăşitor?

— Nu cred că termenul de tu ap ispăşitor descrie cel mai clar situaţia, îţi răspunde el prudent. Sacrificarea tu apului ispăşitor funcţională în practică, însă conceptul era susţinut de forţa credinţei religioase. Adică puneai în cârca tu apului toate păcatele cetăţii, îl alungai din cetate şi cetatea era purificată. Principiul funcţional, fiindcă toată lumea înţelega corect ritualul, inclusiv zeii. Apoi zeii au murit şi brusc oamenii au fost obligaţi să asaneze cetatea fără ajutorul divin. Se cerea acţiune concretă în locul simbolismului. Aşa s-a născut cenzorul, în sensul roman al termenului. Vigilenţa a devenit parola zilei: vigilenţa exercitată de toţi asupra tuturor. Purificarea s-a transformat în lichidare.

Se lasă antrenat de tiradă; tu ine un curs.

— În fine, conchide el, după ce mi-am luat adio de la cetate, ce fac în libertate? Îngrijesc câini. Mă joc de-a mâna dreaptă a unei femei specializate în castrarea şi eutanasierea animalelor.

Lucy izbucneşte în râs.

— Bev? Crezi că Bev face parte dintr-un aparat represiv? Bev te venerează! Eşti profesor universitar. N-a cunoscut niciodată până acum un profesor de modă veche. Este îngrozită să nu faci greşeli gramaticale în prezenţa ta.

Pe cărare, se apropie de ei trei bărbaţi, sau, mai precis, doi

bărbat și un băiat. Merg repede, cu pași mari, de oameni care au crescut la țară. Câinele de pe partea lui Lucy încetinește ritmul, se zbârlește.

— Ar trebui să fim neliniști? murmură el.

— Nu știu.

Trage din scurt dobermanul în lesă. Bărbatul îi au ajuns lângă ei. O înclinare a capului, un cuvânt de binețe, și trec mai departe.

— Cine sunt? întreabă el.

— E prima oară când îi văd.

Ajung la hotarul plantației și se întorc. Străinii au dispărut.

Apropiindu-se de casă, aud tot mai pregnant lătraturile furioase ale câinilor închiși în cuști. Lucy mărește pasul.

Cei trei sunt acolo, așteptându-i. Cei doi bărbatul și se țin la o oarecare distanță, în timp ce băiatul, lângă cuști, întărită câinii și gesticulează, cu mișcări bruște, amenințătoare, înnebuniți de furie, câinii latră și sar să muște. Câinele dinspre Lucy se zbate să scape. Până și cățeaua bulldog, pe care se pare că-a adoptat-o, pufnește în surdină.

— Petrus! strigă Lucy. Însă nici urmă de Petrus.

— Plecați de lângă câini! țipă ea. *Hamba!*

Băiatul se îndepărtează leneș și li se alătură tovarășilor lui. Are o față turtită, inexpresivă, și o privire lacomă. Poartă o cămașă înflorată, pantaloni largi și deformați și o pălărie mică de soare, galbenă. Cei doi tovarășii ai lui sunt îmbrăcați în salopete. Cel mai înalt dintre ei este un bărbat frumos, izbitor de frumos, cu o frunte înaltă, pomeți sculpturali, nări

mari, pronunț ate.

La apropierea lui Lucy, câinii se potolesc. Deschide cea de-a treia cușă că și le dă drumul înăuntru celor doi dobermanii. Un gest de curaj, își spune în sinea lui; dar este și înțeles?

Însă bărbatul ilor le spune:

— Ce vreți?

Îi răspunde cel tânăr.

— Trebuie să dăm un telefon.

— De ce trebuie să dați un telefon?

— Sora lui, răspunde acesta făcând un gest vag în spate, a avut un accident.

— Un accident?

— Da, foarte rău.

— Ce fel de accident?

— Un copil.

— Sora lui naște?

— Da.

— De unde sunteți?

— Din Erasmuskraal.

Un schimb de priviri cu Lucy. Erasmuskraal, din interiorul concesiunii forestiere, este un cătun fără curent electric, fără telefon. Povestea pare logică.

— De ce n-ați dat telefon de la ocolul silvic?

— Nu e nimeni acolo.

— Așteaptă afară, și oprește Lucy, după care adaugă, întorcându-se spre băiat: Care dintre voi vrea să dea telefon?

Băiatul îl indică pe bărbatul înalt și frumos.

— Vino înăuntru, îi spune Lucy.

Descuie uş a din spate ş i intră. Bărbatul înalt o urmează. După o clipă, cel de-al doilea bărbat trece în grabă pe lângă el ş i intră la rândul lui în casă.

Ceva nu-i în ordine, îş i dă seama imediat.

— Lucy, ieş i imediat din casă! îi strigă, ezitând o secundă dacă să intre sau să aş tepte afară, unde poate fi cu ochii pe băiat.

Din casă nu se aude nimic.

— Lucy! strigă el din nou ş i se pregăteş te să intre, când aude zăvorul uş ii închizându-se.

— Petrus! Ţ ipă el cât de tare poate.

Băiatul se întoarce ş i o rupe la fugă spre uş a din faţ ă. Dă drumul lesei de care Ţ inea buldogul.

— Pe el! Ţ ipă el.

Câinele fuge spre băiat, clătinându-se greoi. În faţ a casei, îi ajunge din urmă. Băiatul a apucat un arac din stratul de fasole ş i îl agită să Ţ ină câinele la distanţ ă.

— Marş ... marş ... marş ! strigă el gâfâind ş i împunge aerul cu băţ ul.

Mârâind, câinele îi dă târcoale.

Îi abandonează pe cei doi ş i dă fuga în spatele casei, spre uş a bucătăriei. Canatul batant din partea de jos a uş ii nu este închis cu zăvorul, iar după câteva lovituri puternice cedează ş i se deschide. Aterizează în bucătărie în patru labe.

Îl întâmpină o lovitură în moalele capului. Mai are timp să gândească. „Dacă sunt conş tient, înseamnă că n-am păţ it nimic”,

după care i se înmoaie picioarele și se prăbușește la podea.

Simte cum este târât pe jos, prin bucătărie, apoi își pierde cunoștința.

Zace cu fața în jos, lipită de dalele reci. Încearcă să se ridice, însă picioarele îi sunt blocate de ceva și nu reușește să le miște. Închide din nou ochii.

Este în baie, în WC, acasă la Lucy. Amețit, se ridică în picioare. Ușa este încuiată, cheia a dispărut din broască.

Se așază pe scaunul toaletei și încearcă să se adune. Casa este cufundată în tăcere. Afară, câinii continuă să latre, însă s-ar zice că o fac mai degrabă din simțul datoriei decât cu furie.

— Lucy! strigă el răgușit, apoi, mai tare: Lucy!

Încearcă să forțeze ușa, o lovește cu piciorul, însă membrele nu îl ascultă, spațiul este oricum prea strâmt, ușa este veche și solidă.

Prin urmare iată că a venit și ziua marelui test. Fără preaviz, fără surle și trâmbițe, iată că s-a petrecut, iar el este prins în miezul evenimentului. În piept, inima îi bate atât de puternic, încât probabil că și ea trebuie să știe, în felul ei mut. Cum vor trece de acest examen, el și inima lui?

Copila lui a încăput pe mâinile unor necunoscuți. Peste un minut, peste o oră, va fi prea târziu; orice i se întâmplă ei, va rămâne dăltuit în piatră, va tine de trecut. Numai că acum nu este prea târziu. Chiar acum trebuie să facă ceva.

Deși își încordează auzul, nu distinge niciun sunet în casă. Și totuși, dacă fata lui l-ar striga în ajutor, fie și în gând, precis că ar auzi-o!

Trage ș i scutură de uș ă.

— Lucy! strigă el. Lucy! Spune ceva!

Uș a se deschide, făcându-l să-ș i piardă echilibrul. În faț a lui stă cel de-al doilea bărbat, cel mai scund, ț inând atârnată pe după gât o sticlă goală de un litru.

— Cheile, îi cere bărbatul.

— Nu.

Bărbatul îl îmbrânceș te. Se clatină, se împiedică ș i cade pe scaunul toaletei. Bărbatul ridică sticla. Chipul lui este placid, lipsit de orice urmă de furie. Practic, este la serviciu: convinge, pur ș i simplu, pe cineva să îi dea ceva. Dacă asta presupune să-l lovească sălbatic cu sticla, atunci îl va lovi, îl va lovi de câte ori va fi necesar, iar dacă trebuie va sparge sticla în capul lui.

— Ia-le, îi răspunde. Ia tot ce vrei. Numai las-o pe fata mea în pace.

Fără a scoate o vorbă, bărbatul ia cheile ș i îl încuie la loc înăuntru.

Se înfioară. Un trio periculos. Cum de nu ș i-a dat seama la timp? Lui totuș i nu îi fac niciun rău; nu încă. Oare ceea ce se găseș te în casă o să-i mulț umească? Oare n-or să-i facă vreun rău lui Lucy?

Din spatele casei se aude sunet de voci. Lătraturile câinilor cresc din nou în intensitate ș i devin mai agresive. Se urcă în picioare pe scaunul toaletei ș i se uită afară printre zăbrelele ferestrei.

Cărând puș ca lui Lucy ș i un sac menajer umflat, cel de-al doilea bărbat tocmai dispare după colț ul casei. Se aude o

portieră trântită. Recunoaș te zgomotul: este maș ina lui. Bărbatul își face din nou apariție, de astă dată cu mâinile goale. Preț de o clipă, privirile celor doi bărbați se încruciș ează.

— Hei! rosteș te bărbatul cu un zâmbet dezagreabil și strigă câteva cuvinte.

Se aude un hohot de râs. O clipă mai târziu, i se alătură și băiatul, iar cei doi rămân sub fereastră, studiindu-și ostaticul și deliberându-i soarta.

Vorbeș te italiană, vorbeș te franceză, numai că nici italiana, nici franceza nu îl pot scăpa de Africa întunecată. Este neajutorat, asemenea mătuș ii Sally, personajul de desen animat, misionara în rasă călugărească și cu pălărie de soare cu boruri largi, cum se poartă la Tropice, aș teptând cu mâinile împreunate în rugăciune și cu ochii ridicați spre cer, în timp ce sălbaticii sporovăiesc în pășăreasca lor și se pregătesc să îl arunce în cazanul pus la fiert. Activitate misionară: ce a lăsat în urmă imensa întreprindere de înălț are spirituală? Nimic, după cum poate constata.

Apare acum, venind dinspre intrarea principală a casei, bărbatul cel înalt, cărând cu el puș ca. Cu dexteritatea unui om experimentat, armează și aduce cartuș ul pe ț eava, îndreaptă gura ț evii spre cuș ca câinilor. Cel mai mare dintre ciobăneș tii germani, făcând bale de furie, primeș te glonț ul în plin. Detonație este puternică; sânge și fragmente de creier stropesc cuș ca. O clipă, lătraturile încetează. Bărbatul trage alte două focuri. Unul din câini, lovit în piept, moare pe loc;

altul, cu o rană căscată în gâtlej, cade greoi, îşi lasă urechile pe spate, urmăreşte te cu privirea mişcările acestei fiinţe care nici măcar nu se oboseşte să îi aplice o *coup de grâce*¹⁴.

Se aşterne liniştea. Cei trei câini rămaşi în viaţă nu au unde să se ascundă şi i bat în retragere spre fundul cuştii, învârtindu-se năuci şi schelălăind slab. Fără să se grăbească între împuşcături, bărbatul îi ocheste şi îi răpune pe rând.

Paşi grăbiţi pe coridor, iar uşa toaletei se izbeşte de perete. Cel de-al doilea bărbat stă în faţa lui; în spatele acestuia, îl zăreşte pe băiatul în cămaşă înflorată mâncând dintr-un baton de îngheţată. Încearcă să-şi croiască drum afară, împingându-l pe bărbat cu umerii, trece de el, însă se prăbuşeşte. Trebuie să fie un truc la mijloc: probabil au ei un truc pe care îl folosesc fotbaliştii.

În timp ce zace lat la podea, simte cum este stropit din cap până în picioare cu ceva lichid. Îl ustură ochii, încearcă să-şi ştergă lacrimile. Recunoaşte mirosul: alcoolmetilic. În timp ce se chinuieşte să se ridice, este împins înapoi în toaletă. Scăpăratul unui băţ de chibrit şi deodată este scaldat într-o flacăra albastră, rece.

Prin urmare, s-a înşelat! Până la urmă, nici el, nici fiica lui nu vor scăpa uşor. Ar putea arde de viu, ar putea muri; şi dacă lui i se poate întâmpla asta, atunci şi Lucy ar putea muri, mai ales Lucy!

Dă din mâini ca un nebun, încercând să îşi acopere faţa; părul îi pârâie când este curpins de flăcări; se zvârcoleşte, vociferând ca scos din minţi şi scoţând sunete nearticulate

din care nu se înțeleg cuvinte, ci doar frica. Încearcă să se ridice în picioare, însă este împins la podea. O clipă, privirea i se limpezește și zărește, la doar câțiva centimetri de față a lui, o salopetă albastră și un pantof. Vârful pantofului este răsucit în sus, iar de sub căpută ies câteva fire de iarbă.

O flacăra îi dansează mută pe mână. Se căznește să se ridice în genunchi și își vâră mâna în apa din bazinul WC-ului. În spatele lui, ușa se închide și cheia se răsucesc te în broască.

Rămâne abia ținându-se deasupra closetului, stropindu-se cu apă pe față, apoi își vâră capul înăuntru. Se simte un miros neplăcut de păr părilit. Se ridică în picioare și stinge cu mâinile ultimele flăcări care îi ard pe haine.

Își spală față cu cocloașe de hârtie igienică înmuiate în apă. Genele i s-au părilit, o pleoapă stă să i se închidă, își trece mâna prin păr, iar vârful degetelor rămân murdare de cenușă. În afara unui smoc rămas intact pe ureche, s-ar zice că nu mai are păr; își simte scalpul gol, moale. Totul este moale, totul este ars. Ars, mistuit, consumat.

— Lucy! strigă el. Ești aici?

Îi vine în minte imaginea lui Lucy luptându-se cu cei doi bărbați în salopete, luptându-se să le țină piept. Se crispează de oroare, încercând să-și alunge din minte viziunea.

Aude cum cineva îi pornește masa și scrâșnetul roților pe pietriș. S-a sfârșit? Chiar pleacă? Nu-i vine să creadă.

— Lucy! repetă el, strigând de nenumărate ori, până când ajunge să distingă o notă de isterie în propria-i voce.

Într-un final, spre ușurarea lui, cheia se răsucesc te în

broască. Până să deschidă ușa, Lucy i-a întors deja spatele și se îndepărtează. Este îmbrăcată într-un halat de baie, desculț și are părul ud.

Se ține după ea prin bucătărie, unde ușa frigiderului a rămas larg deschisă, iar pe jos zace împrăștiată mâncare. Lucy stă în cadrul ușii de la bucătărie și vede carnajul din cuștile câinilor.

— Iubiții mei, dragii mei! o aude el abia murmurând.

Deschide prima cușcă și intră. Câinele rănit la gât respiră printr-o minune. Se apleacă deasupra lui, îi vorbește. Slab, câinele dă din coadă.

— Lucy! o strigă el din nou.

Ea se întoarce spre el și îl privește în ochi pentru prima oară. Se încruntă.

— Ce Dumnezeu ți-au făcut? spune ea.

— Draga mea copilă! rostește el.

Intră după ea în cușcă și încearcă să o cuprindă în braț e. Ea i se strecoară printre degete, blând, dar hotărât.

Camera de zi este în neorânduială, la fel și dormitorul lui. I-au fost furate diverse lucruri: jacheta, pantofii cei buni, și acesta-i doar începutul.

Se uită în oglindă. O cenușă maronie, adică tot ce i-a rămas din păr, îi acoperă craniul și fruntea. Sub cenușă, scalpul a luat o tentă de un roz violent. Își atinge pielea: îl doare și începe să se formeze o crustă. O pleoapă i s-a umflat și s-a închis; sprâncenele au dispărut, ca și genele.

Se duce la baie, însă ușa este închisă.

— Să nu intri, o aude pe Lucy spunându-i.

— Ți-e rău? Eș ti rănită?

Întrebări stupide; ea nu îi răspunde.

Încearcă să-și și teargă cenușa a de pe față ă, vârandu-și i capul sub jetul robinetului din bucătărie, turnându-și i pe cap pahar după pahar de apă. Apa i se prelinge pe spate; începe să tremure de frig.

Se întâmplă în fiecare zi, în fiecare oră, în fiecare minut, își spune în sinea lui, în fiecare colț al acestei țări. Consideră-te norocos că ai scăpat cu viață ă. Consideră-te norocos că nu ai fost luat ostatic, că nu eș ti dus cu mașina chiar în acest moment, sau că nu zaci aruncat pe fundul unei albiei secate de râu, cu un glonț în cap. Ia-o în calcul și pe Lucy. Mai ales pe Lucy.

E riscant să ai ceva, orice: o mașină, o pereche de pantofi, un pachet de țigări. Nu e de ajuns pentru toată lumea, nu sunt destule mașini, destui pantofi, destule țigări. Prea mulți oameni și prea puține lucruri. Tot ce există trebuie să intre în circulație, astfel încât fiecare să aibă șansa de a fi fericit măcar o zi. Cam asta-i ideea. Ține minte ideea și gândul reconfortant pe care îl conține. Nu-i vorba de răutate umană, ci de un vast sistem circulator pentru funcționarea căruia mila și teroarea sunt noțiuni irelevante. Așa ar trebui să privească oricine viața în această țară: sub aspectul ei schematic. Altfel, riști să îți pierzi mințile. Mașini, pantofi; chiar și femei. Ar trebui să existe în acest sistem o nișă pentru femei și pentru ceea ce li se întâmplă.

Lucy a apărut în spatele lui. Acum este îmbrăcată într-o pereche de pantaloni largi, marinărești, și într-un impermeabil; și-a pieptănat părul pe spate, are față curată și o expresie impenetrabilă. O privește fix în ochi.

— Draga mea, draga mea... îi spune el și se oprește, înecându-se de plâns.

Ea nu mișcă un deget să-l liniștească.

— Capul tău arată îngrozitor, remarcă ea. În dulăpiorul din baie găsești niște ulei pentru copii. Dă-ți cu el. Nu mai ai mașina?

— Nu. Cred că se îndreaptă spre Port Elizabeth. Trebuie să sun la poliție.

— Nu poți. Telefonul e făcut praf.

Îl lasă singur. Stă așezat pe pat și așteaptă. S-a înfășurat într-o pătură, însă continuă să tremure. Una din încheieturi i s-a umflat și îi pulsează de durere. Nu-și amintește cum s-a lovit. Se înserează deja. Întreaga după-amiază pare să fi trecut într-o clipită. Lucy revine.

— Au dezumflat cauciucurile mașinii combi, îi spune ea. Mă duc pe jos până la Ettinger. Nu lipsesc mult, continuă ea, după care se oprește. David, când vei fi întrebat, te-aș ruga să le spui oamenilor doar prin ce ai trecut tu, ce ți s-a întâmplat ție. Bine?

Nu pricepe.

— Tu ai să le povestești ce ți s-a întâmplat ție, iar eu, ce mi s-a întâmplat mie, repetă ea.

— Faci o greșeală, îi răspunde el cu o tonalitate care se

transformă rapid într-un croncănit.

— Ba nu. Nu fac, îi răspunde ea.

— Copila mea, copila mea! i se adresează el, întinzând mâinile să o cuprindă în braț e.

Constatând că Lucy nu vine spre el, lasă pledul deoparte, se ridică în picioare și o ia în braț e. În îmbrățișarea lui, ea stă rigidă ca un băț, pare să nu-și dorească nimic.

DOISPREZECE

Ettinger este un bărbat în vârstă, morocănos, care vorbește limba engleză cu un pronunțat accent german. Soția i-a murit, copiii au plecat definitiv în Germania, iar el este singurul membru al familiei rămas în Africa. Ajunge în furgoneta lui, cu Lucy așezată lângă el, și așteaptă cu motorul pornit.

— Da, nu merg niciodată nicăieri fără Beretta mea, remarcă el când intră pe drumul către Grahamstown, bătând afectuos tocul de pistol care îi atârnă la șold. Cel mai bine e să te ajuți singur, fiindcă poliția nu-ți mai sare în ajutor, fii sigur de asta.

Are Ettinger dreptate? Dacă ar fi avut la el o armă, ar fi putut-o salva pe Lucy? Se îndoiește. Dacă ar fi avut o armă, probabil ar fi fost morți ei, acum, și el, și Lucy.

Observă că mâinile îi tremură ușor, permanent. Lucy și-a încrucișat brațele peste piept. Să fie oare pentru că și ea tremură?

Se aştepta ca Ettinger să îi ducă la secția de poliție. Însă, după cum se dovedește, Lucy l-a rugat să îi conducă la spital.

— Pentru mine, sau pentru tine? o întreabă el.

— Pentru tine.

— N-ar trebui să mă vadă și polițiștii?

— Nu ai ce să le spui ce nu le-aș putea spune și eu, îi răspunde ea. Sau ai ceva în plus?

Ajunși la spital, Lucy o ia grăbită înainte, intră pe ușa pe care scrie URGENȚE, completează formularul cu datele lui și îl instalează în sala de așteptare. Din tot corpul fetei emană forță, hotărâre, în timp ce tremuratul lui pare să i se fi împrăștiat în tot corpul.

— Dacă îți dau drumul, așteaptă-mă aici, îl instruiește ea. Mă întorc să te iau.

— Și tu?

Ridică din umeri nepăsătoare. Dacă tremură, atunci nu lasă să se vadă nimic.

Găsește un loc liber între două fetișcane zdravene, care par a fi surori, una dintre ele ținând în braț e un copil care plânge, și un bărbat cu un tampon de vată plin de sânge pe mână. El este al doisprezecelea la rând. Ceasul de perete arată că este ora 5:45. Închide ochiul valid și cade într-o sincopă din care continuă să le audă pe cele două surori sporovăind în șoaptă, *chuchotantes*. Când deschide ochiul, ceasul arată tot ora 5:45. Este stricat? Nu: acul minutar sare și se oprește la 5:46.

Trec două ore până când îl invită o asistentă în cabinet, însă are și mai mult de așteptat până îi vine rândul, adică până îl

preia medicul de gardă, o tânără indiancă.

Arsurile de pe scalp nu sunt grave, îi explică ea, deși ar trebui să fie atent să nu se infecteze. Acordă ceva mai mult timp ochiului afectat. Pleoapa superioară și cea inferioară s-au lipit, iar operația de separare se dovedește a fi extraordinar de dureroasă.

— Sunteți norocos, comentează doctorița după încheierea controlului. Ochiul în sine nu este afectat. Dacă ar fi folosit benzină, atunci ar fi fost altă poveste.

Iese din cabinet cu capul complet înfășurat în bandaje, cu ochiul acoperit și cu o pungă de gheață prinsă cu o curea în jurul încheieturii. Este surprins să îl găsească pe Bill Shaw în sala de așteptare. Bill, care este cu un cap mai scund decât el, îl prinde ferm de umeri.

— Șocant, este absolut șocant, îi spune el. Lucy e la noi acasă. Voia să vină chiar ea după tine, însă Bev nici n-a vrut să audă. Cum te simți?

— Bine. Câteva arsuri ușoare, nimic grav. Regret că v-am stricat seara.

— Prostii! îi spune Bill Shaw. Doar pentru asta sunt prietenii, nu? Și tu ai fi făcut același lucru.

Rostite fără strop de ironie, cuvintele pătrund în el și refuză să dispară. Bill Shaw este convins că dacă el, Bill Shaw, ar fi fost lovit la cap și incendiat, el, David Lurie, ar fi dat fuga cu mașina la spital, l-ar fi așteptat, fără măcar să aibă la el un ziar de citit, pentru a-l duce acasă. Bill Shaw este convins că, deoarece a băut o dată o ceașcă de ceai cu David Lurie, David

Lurie îi este prieten și cei doi au obligați de prietenie unul față de celălalt. Are Bill Shaw dreptate sau se înșală? Oare Bill Shaw, care s-a născut la Hankey, nici două sute de kilometri depărtare de aici, și care lucrează într-un magazin de mărunțișuri de feronerie, cunoaște atât de puțin despre viața, încât nu știe că există bărbați care nu sunt dispuși să-și facă prieteni cu ușurință, a căror atitudine față de prietenia între bărbați este măcinată de scepticism? Termenul din engleza modernă pentru prieten, *friend*, vine din termenul din engleza veche *freond*, care vine din *freon*, a iubi. Oare, în ochii lui Bill Shaw, faptul de a bea ceai împreună are darul de a pecetlui o legătură de iubire? Și totuși, dacă n-ar fi fost Bill și Bev Shaw, sau bătrânul Ettinger, sau alte legături, unde ar fi el în clipa asta? La ferma distrusă, fără telefon, zăcând printre câinii morți.

— O chestie de-a dreptul șocantă, repetă Bill Shaw odată instalați în mașină. Atroce. E și-așa destul de rău când citești despre asta în ziare, însă când i se întâmplă unui cunoscut, continuă el clătinând din cap supărat, atunci chiar poți spune că ți s-a întâmplat ție. E ca și când te-ai trezi brusc într-un război. Iarăși.

Nu se obosește să-i răspundă. Ziua nu s-a stins, încă trăiește. *Război, atrocități*: cuvintele cu care fiecare încearcă să descrie ziua care stă să treacă și ziua înghite totul în gâtlejul ei întunecat.

Bev Shaw îl întâmpină în prag. Lucy a luat un calmant, anunță ea, și s-a băgat în pat. Mai bine ar fi să n-o deranjeze.

- A fost la politie?
- Da, au dat un anunț pentru mașină.
- A consultat-o un medic?
- Totul e rezolvat. Dar tu ce-ai făcut? Lucy ne spunea că ai avut arsuri grave.
- Am arsuri, însă nu sunt atât de serioase pe cât par a fi.
- Înseamnă că trebuie să mănânci ceva și să te culci.
- Nu mi-e foame.

Bev umple cu apă cada lor mare, de tip vechi, turnată din fontă, pregătindu-i baia. El își întinde corpul subțire, cu piele albă, neatinsă de soare, în apa din care ies aburi și încearcă să se destindă. Când vine momentul să iasă din cadă, alunecă și puț în lipsește să nu se prăbușească: este moale și slăbit ca un prunc, și simte cum i se învârtesc capul. Îl strigă pe Bill Shaw și suferă umilință de a fi ajutat să iasă din cadă, ajutat să se șteargă, ajutat să îmbrace pijamaua de împrumut. Mai târziu, îi aude pe Bill și Bev Shaw discutând în șoaptă și știe că vorbesc despre el.

A plecat de la spital cu un tub de analgezice, un pachet de lenjerie arsă și un suport din aluminiu pe care își sprijină capul. Bev Shaw îl instalează pe canapeaua care miroase a pisici. Adoarme imediat, surprinzător de ușor. Se trezește în toiul nopții, cu mintea limpede. A avut o viziune: Lucy îi vorbea; cuvintele ei – „Vino, salvează-mă!” – continuă să îi răsună în urechi. În visul lui, ea stă în picioare, cu brațele întinse înaintea, cu părul ud pieptănat peste cap, pe un câmp scaldat de o lumină albă.

Se ridică, se împiedică de un scaun, îl aruncă cât colo. Se aprinde lumina, iar Bev Shaw își face apariție în fața a lui, în cămașă de noapte.

— Trebuie să vorbesc cu Lucy, mormăie el cu gura uscată, simțindu-și limba încărcată.

Se deschide ușa a camerei în care doarme Lucy. Lucy nu seamănă deloc cu cea din vis. Are fața umflată de somn, își leagă cordonul halatului de casă care se vede că nu este al ei.

— Îmi cer scuze. Am avut un vis, rostește el. Brusc, termenul de *viziune* sună demodat, prea bizar.

— Am visat că mă strigi. Lucy clatină din cap.

— Nu te-am strigat. Culcă-te la loc.

Firește, ea are dreptate. E trei dimineața. Însă nu se poate împiedica să nu remarce că, în decursul aceleiași zile, i-a vorbit ca unui copil – ca unui copil sau unui bătrân.

Încearcă să adoarmă la loc, însă nu reușește. Probabil că își fac efectul pastilele, își spune: nu a avut o viziune, nici măcar un vis, ci o simplă halucinație medicamentoasă. Și totuși, chipul femeii stând în conul de lumină nu dispare din fața lui. „Salvează-mă!” îi strigă fiica lui, pronunțând clar cuvintele, sonor, imperativ. Este oare posibil ca sufletul să îi fi ieșit din corp lui Lucy și să vină la el? Oare persoanele care nu cred în suflete au și ele suflet, iar sufletele lor sunt capabile să ducă o existență de sine stătătoare?

Mai sunt câteva ore până la răsăritul soarelui. Îl doare încheietura, simte cum îi ard ochii, pielea capului este iritată și îl ustură. Aprinde atent veioza și se ridică din pat.

Înfășurat într-o pătură, deschide ușor a camerei în care doarme Lucy și intră. Lângă pat se află un scaun; se așază pe el. Toate simțurile îi confirmă că este trează.

Ce face? Veghează asupra copilei lui, o păzește să nu pățească nimic rău, alungă spiritele rele. După o vreme, o simte cum începe să se destindă. Un pocnet ușor când i se deschide gura, urmat de cel mai plăcut sforăit.

Este dimineață. Bev Shaw îi servește micul dejun compus din fulgi de porumb și ceai, apoi dispare în camera lui Lucy.

— Cum se simte? o întreabă el după ce se întoarce.

Bev Shaw îi răspunde doar cu o înclinare concisă a capului. Nu-i treaba ta, pare să îi transmită gestul ei. Menstruația, nașterea, violul și consecințele respective: chestiuni legate de sânge; povara pe care trebuie să o poarte femeia, fiul femeilor.

Se întreabă, nu pentru prima oară, dacă femeile nu ar fi mai fericite trăind într-o comunitate exclusiv feminină, primind vizita bărbaților numai atunci când cred ele de cuviință. Poate se înșală crezând că Lucy are o orientare homosexuală. Poate că pur și simplu preferă doar compania femeilor. Sau poate că așa sunt toate lesbienele: femei care nu au nevoie de bărbați.

Nu-i de mirare că sunt atât de vehemente împotriva violului, adică ea și Helen. Violul, acest zeu al haosului și imixtiunii, profanatorul vieții în reclusiune. A viola o lesbiană este o faptă mai cumplită decât a viola o fecioară: lovitură este mult mai teribilă. Oare bărbații așaștia au avut habar ce au făcut?

Oare se auzise ceva despre asta?

La nouă, după ce Bill Shaw pleacă la lucru, bate la ușă a lui Lucy. Stă întinsă în pat, cu fața a întoarsă la perete. Se așază lângă ea, o mângâie pe obraz. Îl simte umezit de lacrimi.

— Nu-i ușor să vorbești ti despre asta, rostești te el, însă vreau să știu dacă ai fost la medic.

Lucy se ridică și își suflă nasul.

— Am fost la doctor azi-noapte.

— Și se ocupă el de toate posibilitățile?

— Ea, îi răspunde. E doctoriță, nu doctor. Nu, continuă ea, cu o notă de iritare în glas. Cum ar putea? Cum s-ar putea ocupa un medic de toate posibilitățile? Nu știi ce vorbești!

Se ridică în picioare. Dacă ea vrea să fie artă țigoasă, atunci o să fie și el artă țigos.

— Îmi cer scuze că te-am întrebat, îi spune el. Ce planuri avem pentru azi?

— Ce planuri? Ne întoarcem la fermă și facem curățenie.

— Și după aceea?

— După aceea vom merge mai departe.

— La fermă?

— Firește. La fermă.

— Fii rațională, Lucy. Situația s-a schimbat. Chiar nu ne putem relua existența de unde am lăsat-o.

— De ce?

— Fiindcă nu este o idee bună. Fiindcă nu vom fi în siguranță.

— Niciodată n-am fost în siguranță. Și nu-i vorba de o idee,

fie că e bună sau rea. Eu nu mă întorc la fermă de dragul unei idei. Pur și simplu mă întorc la fermă.

Așezată în pat în cămașă de noapte împrumutată, îl înfruntă, cu ceafa încordată și ochii scăpărându-i scânteii. Nu mai este fetița tatei.

TREISPREZECE

Înainte de a porni la drum, trebuie să i se schimbe bandajele. În minuscula sală de baie, Bev Shaw îi desface pansamentul. Pleoapa îi este în continuare închisă, iar pe pielea capului i-au apărut bășicuțe, însă situația nu este atât de gravă pe cât ar fi putut fi. Cea mai dureroasă zonă este creștătura de la urechea dreaptă: sau, după cum i-a explicat tânăra doctoriță, singura porțiune a corpului care a luat foc.

Bev îi curăță pielea rozalie, expusă, a scalpului cu o soluție sterilă, apoi, cu ajutorul unei pensete, așază fesele îmbibate într-o soluție galbenă, uleioasă, deasupra ei. Cu delicatețe, îi unge pliurile pleoapelor și urechile. Nu scoate o vorbă în timpul operației. Își aduce aminte de țapul de la dispensar, se întreabă dacă, abandonându-se în mâinile ei, și animalul s-a simțit invadat de aceeași liniște interioară.

— Gata, spune ea în cele din urmă, îndreptându-și spatele.

Își inspectează imaginea reflectată în oglindă, cu capul alb, îngrijit, și ochiul acoperit cu plasture.

— Frumusele, rostește el cu glas tare, însă în sinea lui își spune: ca o mumie.

Face o nouă încercare de a aduce în discuție tema violului:

— Lucy spunea că a consultat-o medicul ei ieri-noapte.

— Da.

— Există riscul unei sarcini, insistă el. Există riscul să contracteze o boală venerică. Există riscul HIV. N-ar fi cazul să consulte și un ginecolog?

Bev Shaw se foiește jenată.

— Ar trebui să vorbeștii cu Lucy.

— Am vorbit. N-am reușit s-o conving.

— Mai încercă.

E trecut de ora unsprezece, însă Lucy nu dă semne că are de gând să iasă din cameră. Se plimbă fără rost prin grădină. Se simte invadat de o dispoziție sumbră. Nu-i vorba că nu știe cu ce să-și ocupe timpul. Evenimentele petrecute ieri l-au șocat profund. Tremuratul, starea de slăbiciune sunt doar primele semne superficiale ale stării de șoc. Are senzația că, în străfundul lui, i-a fost rănit, molestat un organ vital – poate chiar inima. Pentru prima oară simte practic gustul a ceea ce înseamnă să fii bătrân, plictisit până în măduva oaselor, lipsit de speranță, lipsit de dorințe, indiferent la ce i-ar putea oferi viitorul. Prăbușit pe un scaun din plastic, în duhoarea de pene de pui și de mere putrede, simte cum i se scurge, picătură cu picătură, interesul față de lume. S-ar putea să treacă săptămâni, poate chiar luni, până i se vor cicatriza rănilile, însă în acest moment sângerează. După ce se vor fi sfârșit toate acestea, va fi ca o muscă prinsă într-o pânză de păianjen, riscând să se frângă la cea mai mică atingere, mai ușor decât

pleava de orez, expus să plutească în derivă, departe.

Nu se poate aștepta la ajutor din partea lui Lucy. Cu răbdare, cu discreție, Lucy trebuie să-și croiască singură drum din tenebre înapoi spre lumină. Până își va reveni ea, povara existenței ei lor cotidiene va apăsa greu pe umerii lui. Numai că totul a venit prea brusc. Este o povară pentru care nu se simte pregătit: ferma, grădina de zarzavaturi, canisa. Viitorul lui Lucy, propriul lui viitor, viitorul pământului în ansamblul lui – toate acestea sunt chestiuni care îl lasă indiferent, trebuie să o spună; din partea lui, se poate duce totul de răpă, nu-i pasă. Cât despre bărbatul ei care i-au călcat, le dorește tot răul, oriunde ar fi, însă altfel refuză să se gândească la ei.

Trebuie să fie efectul secundar, își spune în sinea lui, simplul efect secundar al intruziunii. În scurt timp, organismul se va reface de la sine, iar eu, stafia care se ascunde în interior, voi redeveni aceeași persoană care am fost întotdeauna. Numai că, știu, adevărul este altul. Plăcerea de a trăi s-a stins. Ca o frunză purtată de apă, ca o păpădie dusă de o boare de vânt, a început să se îndrepte în derivă spre propriul sfârșit. Între elege cu claritate acest lucru, iar gândul îl umple (cuvântul nu îi dă pace) de disperare. Sângele vieții îi se scurge din trup, iar disperarea îi ia locul, o disperare care este asemenea unui gaz, inodoră, insipidă, care nu se hrănește din nimic. O aspiri, simți cum mădularele îți se destind, te detașezi, nu-ți mai pasă, chiar în clipa în care lama oțelului îți atinge gâtul.

Se aude soneria: în ușă sunt doi tineri polițiști în uniforme

nou-nouț e, pregătiți să înceapă ancheta. Lucy iese din camera ei, trasă la față, cu un aer buimac, îmbrăcată în aceleași haine pe care le-a purtat în ziua precedentă. Refuză să mănânce. Bev îi conduce cu mașina la fermă, polițiștii urmând-o în duba lor.

Cadavrele câinilor zac în cușcă, pe locul în care au căzut răpuși. Bulldogul Katy rătăcește prin zonă: o zăresc ascunsă lângă grajd, ținându-se departe. Cât despre Petrus, nici urmă de el.

Odată ajunși în casă, cei doi polițiștii își scot caschetele și le vâra sub braț. El se ține departe, lăsând-o pe Lucy să le spună versiunea pe care a ales să le-o povestească. Cei doi o ascultă cu deferență, își notează fiecare cuvânt, pixul alunecând nervos peste paginile carnetelor. Sunt de o vârstă cu ea, totuși rămân destul de distanți, ca și când ar fi o creatură murdară, iar murdăria asta ar putea ajunge până la ei, întinându-i.

Au fost trei bărbați, recită ea ca pe o poezie, sau doi bărbați și un băiat. Au păcălit-o și au intrat în casă, au luat (înșiruie obiectele) bani, haine, un televizor, un CD player, o pușcă și muniție. Când tatăl ei a încercat să-i oprească, l-au atacat, l-au stropit cu alcool, au încercat să-i dea foc.

După care au împușcat câinii și au fugit în mașina tatălui, îi descrie pe cei trei, spune cu ce erau îmbrăcați; descrie mașina.

În timp ce vorbește, Lucy nu îl scapă o clipă din ochi, privindu-l fix ca și când ar încerca să-și extragă din el forța

de a continua, sau poate interzicându-i să o contrazică. La întrebarea unuia din polițiști: „Cât a durat întregul incident?”, ea răspunde:

— Douăzeci, poate treizeci de minute.

Un neadevăr, știți și el, știți și ea. A durat mult mai mult. Oare cu cât mai mult a durat? Exact atât cât le-a luat celor trei să termine ce au avut de făcut cu stăpâna casei.

Cu toate acestea, nu o întrerupe. O *chestiune lipsită de importanță*: abia dacă o ascultă pe Lucy spunându-și povestea, încep să prindă contur cuvinte care stăteau ascunse prin cotloanele minții, încă din seara trecută. *Două bătrâne încuiate în closet /Au stat închise de luni până sâmbătă/Nimeni nu a știut că erau acolo*. Încuiat în closet, în timp ce fiica lui era folosită. Îi revine în minte un refren din copilărie care parcă arată cu degetul, batjocoritor: *O, dragă, ce poate fi?* Secretul lui Lucy; dezonoarea lui.

Polițiștii cercetează cu atenție casa, o inspectează. Nu este sânge, nici mobilă răsturnată. În bucătărie, cineva a făcut curat (Lucy? când?). În spatele ușii de la toaletă, două bețe de chibrit arse, pe care polițiștii nici măcar nu le remarcă.

În dormitorul lui Lucy, patul dublu nu are așternut. *Scena crimei*, își spune în sine ea; ca și când i-ar fi citit gândurile, cei doi polițiști își feresc privirea, trec mai departe.

O casă liniștită într-o dimineață de iarnă, nimic mai mult, nimic mai puțin.

— Va veni un detectiv să ia amprente, îi spun ei pregătindu-se să plece. Încercați să nu atingeți nimic. Dacă vă

amintiți și ce au mai luat, vă rog să ne sunați și la secțiie.

Imediat după plecarea lor, sosesc lucrătorii de la Telefoane, apoi bătrânul Ettinger. Despre absentul Petrus, Ettinger remarcă acru:

— Nu-i din ăia în care te poți încrede.

O să trimită un băiat să repare mașina combi, mai adaugă el.

În alte ocazii, a văzut-o pe Lucy reacționând furioasă, pe loc, auzind pronunțându-se cuvântul *băiat*. Acum nu are nicio reacție.

Îl conduce pe Ettinger la ușă.

— Biata Lucy, remarcă Ettinger. Pentru ea trebuie să fi fost rău. Totuși, putea fi și mai rău.

— Crezi? În ce fel?

— Puteau s-o ia cu ei.

Asta-l readuce la realitate. Nu-i deloc prost, Ettinger asta. În cele din urmă, el și Lucy rămân singuri.

— Am să-ngrop câinii dacă-mi spui unde, se oferă el. Ce-ai de gând să le spui stăpânilor?

— Le voi spune adevărul.

— Asigurarea ta acoperă totul?

— Nu știu. Nu știu dacă polițistele de asigurare acoperă masacrele. Trebuie să mă interesez.

Pauză.

— Lucy, de ce nu povestești ti tot ce s-a întâmplat?

— Ba am spus tot. Am spus exact ce s-a întâmplat. Clatină din cap cu un aer de îndoială.

— Sunt sigur că ai motivele tale, totuși i, într-un context mai amplu, ești sigură că procedezi corect?

Nu îi răspunde, iar el nu insistă, pentru moment. Totuși i, gândul îi zboară la cei trei intruși i, cei trei invadatori, bărbatu i pe care nu îi va revedea probabil niciodată, dar care au intrat pentru totdeauna în viața a lui și i a fiicei lui. Acești i bărbatu i vor urmări ce scriu ziarele, vor asculta bârfele. Vor citi că sunt căutați i pentru furt și i atac, nimic mai mult. Își i vor da seama că tăcerea s-a așternut ca o pătură peste trupul femeii. *Îi este rușine* – vor comenta între ei –, *prea rușine să spună*, și i se vor distra copios, amintindu-și i de isprava lor. Este Lucy pregătită să le cedeze această victorie?

Dor braț ele, încheietura începe să îl doară iar. Înghesuie cadavrele unele peste altele într-o roabă. Câinele cu o gaură în gâtlej își i arată încă colțul ii însângerați i. Ca și cum ai împușca pești într-un butoi, își i spune el. Jalnic, totuși i poate că și i ridicol, mai ales într-o țară în care câinii sunt crescuți i să mârâie când simt miros de negru. A fost o după-amiază de muncă satisfăcătoare, impetuoasă, ca orice răzbunare. Rând pe rând, aruncă câinii în groapă, apoi o acoperă cu pământ.

Când se întoarce, o găsește pe Lucy montând un pat de campanie în micuța debara care miroase a mușgai și i pe care o folosește pentru alimente.

- Pentru cine e asta? o întreabă.
- Pentru mine.
- Și camera de oaspeți i?
- Are plafonul și i ubred.

— Și camera mare din spate?

— Congelatorul face prea mult zgomot.

Nu-i adevărat. Congelatorul din camera din spate abia se aude. Din cauza a ceea ce se află în congelator nu vrea Lucy să doarmă acolo: măruntaie, oase, carne cumpărată de la măcelărie pentru câinii care nu mai au nevoie de hrană.

— Mută-te în camera mea, îi spune. Dorm eu aici, adaugă el începând să-și strângă lucrurile.

Dar chiar este dispus să doarmă în această celulă, cu cutiile în care sunt depozitate borcane goale de conserve, așezate teanc într-un colț, și o unică fereastră minusculă care dă spre sud? Dacă fantomele violatorilor lui Lucy încă bântuie în dormitorul ei, atunci ar trebui să fie alungate, să nu fie lăsate să îl acapareze, să îl transforme în sanctuarul lor. Aș a încât își mută lucrurile în dormitorul lui Lucy.

Se lasă înserarea. Nu le este foame, însă mănâncă. Masa este un ritual, iar ritualurile fac ca lucrurile să pară mai ușoare.

Pe cât de delicat poate, îi pune din nou întrebarea.

— Lucy, draga mea, de ce nu vrei să vorbești? Au comis o infracțiune. Nu este o rușine să fii victima unei infracțiuni. Nu tu ai ales să fii victimă. Tu ești ti nevinovată.

Așezată la masă în fața lui, Lucy trage adânc aer în piept, se adună, apoi dă aerul afară și clatină din cap.

— Pot să știu de ce? o întreabă el. Încerci să-mi spui ceva?

— Ce să încerc să-ți spun?

— Ceea ce pătesc femeile când încap pe mâna bărbaților ilor.

— La asta chiar că nu m-aș fi gândit. Asta nu are nicio

legătură cu tine, David. Vrei să știi de ce nu am depus plângere la poliție. Am să-ți spun de ce, cu condiția să nu mai deschizi niciodată subiectul. Motivul este că, în ceea ce mă privește, consider că ce mi s-a întâmplat este treaba mea personală. În altă epocă, în alt loc, probabil că ar fi fost o problemă de notorietate publică. Însă în acest loc, și în această epocă, nu este. Este treaba mea, și numai a mea.

— Când spui în acest loc, la ce te referi?

— La Africa de Sud.

— Nu sunt de acord. Nu pot fi de acord cu ceea ce faci. Crezi că acceptând resemnată ce ți s-a întâmplat te-ai putea disocia de fermieri de genul lui Ettinger? Crezi că ceea ce-ai pățit a fost ca un examen: dacă îl treci, capeteți o diplomă și notă bună la purtare care îți asigură viitorul, sau vreun semn pe pragul ușii care va face nenorocirea să dispară? Nu aș afuncționează răzbunarea, Lucy. Răzbunarea este ca un foc. Cu cât flăcările mistuie mai mult, cu atât focul devine mai nesățios.

— Oprește-te, David! N-am chef să ascult discuția asta despre nenorociri și incendii. Nu încerc să-mi salvez numai mie pielea. Dacă asta crezi, înseamnă că n-ai înțeles nimic.

— Atunci, fă-mă să înțeleg. Este vorba de un soi de mântuire personală pe care vrei s-o rezolvi? Crezi că poți ispăși păcatele din trecut suferind în prezent?

— Nu. Văd că interpretezi greșit ce-ți spun. Vinovăția și mântuirea sunt niște noțiuni abstracte. Eu nu mă mișc printre noțiuni abstracte. Dacă nu te străduiești să înțelegi atâta lucru, eu n-am cum să te ajut.

Vrea să îi răspundă, însă ea îl întrerupe.

— Gata, David! Am stabilit, doar. Nu sunt dispusă să continui această discuție.

Niciodată până acum nu au fost atât de departe unui de celălalt, atât de dureros de străini. Este zguduit.

PAISPREZECE

O nouă zi. Sună Ettinger, oferindu-se să le împrumute o armă, „până una, alta”.

— Mulțumesc, îi răspunde el. Ne vom gândi la asta.

Scoate sculele lui Lucy și repară ușa a bucătăriei pe cât de bine este în stare s-o facă. Ar trebui să monteze gratii, porți de securitate, un gard pentru împrejmuirea întregii proprietăți, așa cum a procedat și Ettinger. Ar trebui să transforme ferma într-o fortăreață. Lucy ar trebui să-și cumpere un pistol și un aparat portativ de emisie-recepție, și să ia lecții de tir. Va fi însă de acord? S-a stabilit aici tocmai fiindcă iubești te pământul și viața în stil vechi, în stil *landliche*¹⁵. Dacă acest stil de viață va dispărea în mod implacabil, atunci ce-i va mai rămâne de iubit?

Katy este convinsă să iasă din ascunzătoarea ei și instalată în bucătărie. Este supusă și timorată, se ține după Lucy ca o umbră, nedezlipindu-se de călcâiele ei. Sunt momente când viața nu mai e ce-a fost. Casa le pare străină, ca și când ar fi fost violată; iar ei sunt permanent în alertă, ciulind urechile la orice zgomot.

Apoi reapare Petrus. Vechiul camion se apropie gemând pe drumul plin de făgașe și se oprește lângă grajd. Petrus descinde din cabina șoferului, îmbrăcat într-un costum prea strâmt, urmat de soție și de șofer. Din spatele camionului, cei doi bărbați descarcă vioi cutii de carton, pari creozotați, foi de tablă zincată, un rulou de țeava din plastic și, în final, cu mult zgomot și după o luptă sumară, doi cârlani, pe care Petrus îi priponește de un stâlp al gardului. Camionul ocolește grajdul și se îndepărtează, luând-o înapoi pe același drum, într-un adevărat vacarm. Petrus și soția lui dispar în interiorul grajdului. Din hornul de azbest al coșului începe să se ridice o dâră de fum. Rămâne să se uite. În scurt timp, soția lui Petrus iese și, cu o mișcare amplă, pricepută și plină de naturalețe, golește o găleată cu lături. O femeie frumoasă, își spune în sinea lui, îmbrăcată în fustă lungă și cu basmaua strânsă sus pe cap, așa cum se poartă la țară. O femeie frumoasă și un bărbat norocos. Bine, dar unde au fost?

— S-a întors Petrus, îi spune lui Lucy. Cu o grămadă de materiale de construcție.

— Bine.

— De ce nu mi-ai spus că urma să fie plecat? Nu ți se pare dubios că și-a ales să dispară tocmai în acest moment?

— Nu-i pot comanda lui Petrus ce să facă. Este stăpân pe viața lui.

Un *non sequitur* tipic, însă nu reacționează. S-a hotărât să nu

mai reacționeze, să lase totul să treacă pe lângă el, în ceea ce o privește te pe Lucy, cel puțin în o vreme.

Lucy s-a închinat în ea, nu își exprimă sentimentele, pare total dezinteresată de tot ce se întâmplă în jur. Încât el, un ignorant perfect în treburile fermei, este cel care trebuie să scoată rațele din poiată, să merge să terească la sistemul de irigare și să se asigure că grădina nu se va usca sfârșit. Lucy petrece ore întregi zăcând în pat, privind în gol sau frunzărind reviste vechi, din care pare să aibă un stoc inepuizabil. Le răsfoiește cu nervozitate, cu nerăbdare, ca și când ar căuta ceva anume care nu este acolo. Cât despre *Edwin Droad*, nu se mai vede pe nicăieri.

Îl urmărește te pe Petrus, aflat lângă bazinul cu apă, îmbrăcat în salopeta lui de lucru. Pare bizar că bărbatul nu s-a dus la Lucy să-i spună că a venit. Se apropie cu pași mari de el, schimbă saluturi.

— Probabil ai auzit că am fost jefuit miercuri, cât ai fost plecat.

— Da, îi răspunde Petrus. Am auzit. E rău, e foarte rău.

Dar acum sunteți bine.

El se simte bine? Lucy este bine? Oare Petrus pune o întrebare? Nu sună a întrebare, însă cum altfel s-o înțelegă, dacă vrea să nu sune indecent? Întrebarea este: cum sună răspunsul?

— Am supraviețuit, îi răspunde el. Presupun că atâta vreme cât ești viu, înseamnă că totul este bine. Prin urmare, da, sunt bine.

Se opreș te, lasă liniș tea să evolueze, o tăcere pe care Petrus ar trebui să se simtă obligat s-o curme cu întrebarea: *Și Lucy, ce face? Se înș ală.*

— Lucy se duce mâine la piaț ă? îl întreabă în schimb Petrus.

— Nu ș tiu.

— Fiindcă o să-ș i piardă taraba dacă nu se duce, adaugă Petrus. Probabil.

— Petrus vrea să ș tie dacă te duci mâine la piaț ă, o informează pe Lucy.

— Ce-ar fi să merget i voi doi? îi spune ea. Eu nu mă simt în stare.

— Eș ti sigură? Ar fi păcat să ratezi o săptămână.

Nu-i răspunde. Ar vrea să-ș i ascundă faț a de el, iar el cunoaș te motivul. Din cauza dezonoarei. Din cauza ruș inii. Asta au reuș it să facă vizitatorii lor; asta i-au făcut acestei tinere moderne, încrezătoare în oameni. Povestea se va răspândi ca o pată în toată regiunea. Adică nu povestea ei se va răspândi, ci versiunea lor: dreptul de autor le aparț ine. Cum au pus-o la punct, cum i-au arătat la ce-i bună femeia.

Cu ochiul bandajat ș i capiș onul alb de pe creș tetul capului, are ș i el măsura propriei timidităț i care îl reț ine să apară în public. Însă, de dragul lui Lucy, trece prin povestea cu piaț a, aș ezat lângă Petrus în faț a tarabei, îndurând privirile curioș ilor, răspunzându-le politicos amicilor lui Lucy care suferă alături de el,

— Da, am rămas fără una din maș ini, răspunde el. Ș i câinii, aș a este, toț i, cu except i a unuia. Nu, fiica mea este bine, doar

că nu se simte în apele ei astăzi. Nu, nu sperăm să mai găsim ceva, poliția este suprasolicitată, doar știți și voi. Da, sigur, n-am să uit să-i transmit.

Citește articolul despre pățania lor în versiunea din *Herald*. Agresori necunoscuți, așa îi numește autorul pe cei doi bărbați. „Trei agresori necunoscuți i-au atacat pe domnișoara Lucy Lourie și pe tatăl ei vârstnic pe mica lor proprietate din apropiere de Salem, plecând cu haine, aparatură electronică și o armă. Printr-o întorsătură ciudată a lucrurilor, hoții i-au împușcat mortal pe cei șase câini de pază înainte de a fugi într-o Toyota Corolla din 1993, cu numărul de înmatriculare CA 507644. Domnul Lourie, care a fost ușor rănit în cursul atacului, a primit îngrijiri la Spitalul Coloniștilor, după care a fost externat.”

Este bucuros că nu se face nicio legătură între tatăl vârstnic al domnișoarei Lourie și David Lurie, discipolul poetului naturii, William Wordsworth și, până de curând, profesor la Universitatea Tehnică din Cape.

Cât despre comerțul cu care se ocupă în prezent, nu are mare lucru de făcut. Petrus este cel care etalează marfa pe tarabă, expeditiv și eficient, cel care dă informații despre preț, care încasează banii, dă restul. În realitate, Petrus este cel care face toată treaba, în timp ce el stă pe scaun și își încălzește mâinile. Ca în vremurile bune de altă dată: *baas en Klaas*. Atâta doar că nu-i trece prin minte să îi dea ordine lui Petrus. Petrus face tot ce trebuie făcut, și asta-i tot.

În ciuda acestui aspect, câștigul lor este slab: mai puțin de

trei sute de *rand*. Motivul este absența a lui Lucy, asta-i cert. Trebuie să încarce înapoi în combi lăzile cu flori, sacii cu legume. Petrus clatină nemulțumit din cap:

— Nu-i bine, rostește te el.

Până în prezent, Petrus nu a simțit nevoia să dea vreo explicație legată de absența a lui. Petrus are dreptul să vină și să plece după cum pofteste; și i-a exercitat acest drept; și i-a câștigat dreptul de a nu da explicații. Totuși, întrebările rămân. Oare Petrus îi cunoaște pe străini? Să fie oare un cuvânt scăpat de Petrus motivul pentru care au ales-o pe Lucy drept victimă a lor, și nu pe Ettinger, să spunem? A știut Petrus dinainte ce au pus la cale?

Odinioară, ai fi putut ajunge la o întâlnire elegere cu Petrus. Odinioară, ai fi putut ajunge la o întâlnire elegere cu el, mergând până acolo încât să-ți ieși din fire și să-l trimiți să-și facă bagajele și să angajezi imediat pe altcineva în locul lui. Însă, deși primești un salariu, Petrus nu mai este, la drept vorbind, un ajutor plătit. Greu de spus ce este Petrus, la drept vorbind. Cuvântul care pare cel mai potrivit este cel de *vecin*. Petrus este un vecin care, în prezent, se întâmplă să-și vândă forța de muncă, fiindcă asta i se pare cel mai nimerit. Își vinde forța de muncă potrivit unui contract, un contract nescris, iar acest contract nu cuprinde nicio clauză referitoare la concedierea lui pe baza unei simple bănuieli. Este o lume nouă cea în care trăiesc – el, Lucy și Petrus. Petrus și tie asta, și el și tie asta, iar Petrus și tie că el și tie.

În pofida acestui fapt, se simte bine în compania lui Petrus,

ba chiar este gata, rămânând totuși i precaut, să îl simpatizeze. Petrus este un om care aparține generației sale. Nu încapă îndoială, a trecut prin multe, are ce povesti. Nu l-ar deranja să asculte într-o bună zi povestea vieții lui Petrus. Dar de preferință nu redusă la o relatare în limba engleză. Este convins tot mai mult că engleza reprezintă un mijloc nepotrivit pentru comunicarea adevărului în Africa de Sud. Fraze întregi din codul englez s-au îngroșat, și i-au pierdut articulațiile, capacitatea de a fi articulate. Ca un dinozaur care moare și se prăbușește în noroi, limba a început să epenit. Presată în matricea limbii engleze, povestea lui Petrus ar fi probabil anchilozată, vetustă.

Ceea ce îl atrage la Petrus este chipul său, fața și mâinile sale. Dacă munca cinstită există cu adevărat, atunci Petrus poartă toate semnele. Este un bărbat care emană răbdare, energie, rezistență. Un țărăan, un *paysan*, un bărbat de la țară. Viclean, intrigant și, în mod indubitabil, mincinos, ca toți țărăanii de pretutindeni. Trudă cinstită și viclenie cinstită.

Are o bănuială în privința planurilor pe care le pune la cale Petrus, pe termen mai lung. Petrus nu este genul care să se mulțumească să are la nesfârșit hectarul lui și jumătate de pământ. Chiar dacă Lucy a rezistat mai mult decât prietenii ei hipioți, boemi, pentru Petrus Lucy este o pradă ușoară: o diletantă, mai degrabă o entuziastă a vieții la țară decât o țărăncă adevărată. Lui Petrus i-ar plăcea să preia pământul lui Lucy. Apoi, i-ar mai plăcea să pună mâna și pe pământul lui Ettinger, sau cel puțin în destul încât să-și poată crește o

cireada. Ettinger este însă un caracter mai tare, o problemă mai greu de rezolvat. Lucy este în trecere; în timp ce Ettinger e și el tot țărăn, un om al pământului, tenace, *eingewurzelt*¹⁶. Atâta doar că Ettinger va muri într-o bună zi, iar fiul lui Ettinger a plecat definitiv. Din acest punct de vedere, Ettinger a fost un prost. Un adevărat țărăn se îngrijește să aibă mai mult și fii.

Petrus are despre viitor o viziune în care oameni de soiul lui Lucy nu-și află locul. Asta nu face însă neapărat din Petrus un dușman. Viața a la țară s-a redus întotdeauna la vecini care uneltesc unii împotriva altora, dorind ca celălalt să aibă parte numai de nenorociri, recolte proaste, dezastre financiare, deși, la vreme de necaz, sunt gata să întindă o mână.

Cea mai rea ipoteză, cea mai cumplită, ar fi ca Petrus să-i fi tocmit pe cei trei necunoscuți pentru a-i da o lecție lui Lucy, răsplătindu-i cu prada pe care și-au luat-o singuri. Totuși, îi vine greu să creadă acest lucru, ar fi mult prea simplu. Se teme că explicația reală, că adevărul este mult mai complicat, mai – se învâрте în căutarea termenului potrivit – *antropologic*, ceva căruia nu-i dai de capăt decât după luni întregi de discuții răbdătoare, purtate în tihnă, cu zeci de persoane, și cu ajutorul unui interpret.

Pe de altă parte, este convins că Petrus știa că se pune ceva la cale; este ferm convins că Petrus ar fi putut-o avertiza pe Lucy. Acesta este motivul pentru care nu se dă bătut. Acesta este motivul pentru care continuă să-l cicălească pe Petrus.

Petrus a golit rezervorul de apă din beton și îl curăț de

alge. Este o îndeletnicire neplăcută. Se oferă totuși să dea o mână de ajutor. Cu picioarele vârâte în cizmele de cauciuc ale lui Lucy, se urcă în bazin, călcând cu atenție pe bordura alunecoasă. O vreme, el și Petrus muncesc la unison, râcâind, periind și îndepărtând noroiul. După care răbufnește te:

— Știi, Petrus, începe el, mi-e greu să cred că cei trei care au venit aici erau complet străini. Nu-mi vine să cred că au apărut de niciunde, au făcut ceea ce au făcut și au dispărut ca niște fantome. Și îmi mai vine greu să cred că ne-au ales tocmai pe noi fiindcă am fost primii albi pe care i-au întâlnit în ziua respectivă. Tu ce părere ai? Mă înșel cumva?

Petrus fumează pipă, o pipă demodată cu tija răsucită în formă de cârlig și un mic capac din argint peste partea sferică. Se îndreaptă, își scoate pipa din buzunarul salopetei, îi deschide capacul, îndeasă tutun în ea, trage din pipă fără să o aprindă. Privește gânditor peste zidul rezervorului, dincolo de șesul întins. Are o expresie de liniște neclintită.

— Poliția o să-i găsească, spune el în cele din urmă. Poliția trebuie să-i găsească și să-i arunce la închisoare. Asta e treaba poliției.

— Numai că polițiștii nu-i vor găsi dacă nu sunt ajutați. Oamenii ăia știu de ocolul silvic. Sunt sigur că auziseră și de Lucy. Cum altfel ar fi putut ști toate acestea dacă erau complet străini în regiune?

Petrus preferă să nu ia intervenția lui drept o întrebare. Pune pipa înapoi în buzunar, și schimbă cazmaua cu mătura.

— Nu-i vorba de o simplă spargere, Petrus, insistă el. Nu au

venit doar să fure. Nu au venit doar să-mi facă mie ce vezi că mi-au făcut.

Își atinge bandajul, își duce mâna la pleoapă.

— Au venit să mai facă și altceva. Știi la ce mă refer, sau dacă nu știi, precis îți dai seama. După ce-au făcut ceea ce au făcut, nu te poți aștepta ca Lucy să-și continue viața a liniștită, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic. Sunt tatăl lui Lucy. Vreau ca indivizii aceia să fie prinși, aduși în fața legii și pedepsiți. Greșesc cumva? Greșesc oare dorind să se facă dreptate?

Nu îi mai pasă în acest moment cum poate scoate un răspuns de la Petrus, important este să îl obțină.

— Nu, nu greșești.

Se simte străbătut de un val de furie, suficient de puternic încât îl ia și pe el prin surprindere. Înșfacă lopata și scoate fășii de nămol și de alge de pe fundul rezervorului, pe care le aruncă peste umăr, peste buza bazinului. *Te enervezi singur, se ceartă în sinea lui. Potolește-te-te! Totuși, în această clipă îi vine să îl strângă pe Petrus de gât. Dacă în locul fiicei mele ar fi fost soția ta, i-ar plăcea să îi spună lui Petrus, sunt sigur că nu ți-ai îndesa pipa și nici nu ți-ai alege atât de judicios cuvintele. Viol: acesta este cuvântul pe care i-ar plăcea să i-l smulgă lui Petrus. Da, a fost un viol, i-ar plăcea să-l audă pe Petrus rostind; da, a fost o atrocitate.*

În liniștea, fără să mai scoată o vorbă, el și Petrus termină ce au început.

Așa își trece timpul la fermă. Îl ajută pe Petrus să curețe

sistemul de irigație. Are grijă de grădină, să nu intre în paragină. Ambalează roadele pentru a le duce la piață. O ajută pe Bev Shaw la dispensar. Mătură podelele, gătește, face toate lucrurile pe care Lucy nu le mai face. Este ocupat din zori și până noaptea.

Ochiul îi se vindecă surprinzător de rapid: după nicio săptămână, vede din nou cu el. Arsurile se vindecă însă mai greu. Nu renunță încă la scufie, și nici la pansamentul de la ureche. Descoperită, urechea lui arată ca o moluscă nudă, de culoare rozalie: nu știe când va avea curajul să o expună privirilor celorlalți.

Își cumpără o pălărie, să îl apere de soare și, până la un punct, să îi acopere fața. Încearcă să se obișnuiască treptat cu aspectul bizar pe care a început să îl capete, mai rău decât bizar, respingător – una din creaturile acelea năpăstuite care îi lasă pe copii cu gura căscată pe stradă. „De ce este atât de caraghios omul ăsta?” își întreabă ei mamele, care sunt obligate să le facă semn să tacă.

Evită cât poate să meargă la cumpărături în Salem, iar la Grahamstown se duce numai sâmbăta. Brusc a devenit un pustnic, un pustnic de țară. Capătul rătăcirilor. Chiar dacă inima este iubitoare și luna, la fel de strălucitoare. Cine s-ar fi gândit că va ajunge la capătul drumului atât de curând și atât de brusc: rătăcire, iubire!

Nu are motive să creadă că aventura lor nefericită a făcut circuitul bârfelor și a ajuns până la Cape Town. Totuși, vrea să se asigure că Rosalind nu va auzi povestea într-o versiune

denaturată. Încearcă în două rânduri să o găsească la telefon, însă nu dă de ea. A treia oară, telefonează la agentul ei de voiaj la care știe că lucrează. Rosalind este plecată în Madagascar, i se spune, prospectează terenul. I se dă un număr de fax al unui hotel din Antananarivo.

Compune un mesaj: „Lucy și cu mine am avut un necaz. Mi s-a furat mașina și am avut parte și de o mică busculadă din care am ieșit puțin în ciufulit. Nimic grav – amândoi suntem bine, deși zdruncinați. M-am gândit să te anunț, să nu afli de la alții. Sper că te distrezi”. Îi arată foaia lui Lucy, să o aprobe, apoi i-o dă lui Bev Shaw, să o transmită. Lui Rosalind, în Africa neagră.

Starea lui Lucy nu se ameliorează. Stă trează toată noaptea, pretinzând că nu poate dormi; apoi, o găsește după-amiaza dormind pe canapea, cu policarul în gură, ca un copil. Și-a pierdut orice interes față de mâncare: el este cel care trebuie să o momească să mănânce, gătind feluri neobișnuite, fiindcă refuză să se atingă de carne.

Nu asta a venit să găsească aici – să rămână blocat dincolo de nicăieri, alungând demoni, având grijă de fiica lui, ocupându-se de o întreprindere care stă să moară. Dacă a venit dintr-un motiv, atunci acela era să se adune, să își refacă forțele. Aici se pierde zi după zi.

Demonii nu îl ocolesc nici pe el. Are propriile coșmaruri, în care se vede zvârcolindu-se într-o baltă de sânge, sau, bâjbâind, clătinându-se, urlând mut, fuge de un bărbat cu o față de vultur, ca o mască din Benin, ca Thoth. Într-o noapte,

pe jumătate adormit, pe jumătate ajuns în pragul dementei ei, smulge cearșafurile de pe pat, întoarce salteaua pe dos, căutând urmele de sânge.

Ar mai fi proiectul Byron. Dintre cărțile pe care le-a adus cu el de la Cape Town, i-au rămas doar două volume de corespondență – restul erau în portbagajul mașinii furate. Biblioteca publică a orașului Grahamstown nu are decât pagini alese de poezie. Totuși, chiar are nevoie să citească? La ce bun să știe cum și-au trecut timpul Byron și cunoștințele lui în bătrâna Ravenna? Oare n-ar putea inventa un Byron care să îi fie fidel lui Byron, ca și o nouă Teresa?

La drept vorbind, de câteva luni amână momentul când se va afla dinaintea colii albe de hârtie, când va atinge prima notă, când va constata de ce este în stare. În mintea lui sunt deja imprimate câteva fragmente dispartate ale iubitelor în duet, ale liniilor vocalice, soprano și tenor, încolăcindu-se fără cuvinte una în jurul celeilalte, apoi șerpuind în continuare. O melodie căreia îi lipsește punctul culminant; solzi de reptilă lovindu-se ușurel pe scări de marmură; și, vibrând în fundal, vocea baritonală a soțului umilit. Acesta să fie locul în care va vedea lumina trio-ul tenebros: nu în Cape Town, ci în bătrâna Kaffraria?

CINCISPREZECE

Cele două oi tinere stau priponite toată ziua lângă grajd, pe un petic sterp de pământ. Behăitul lor, egal și monoton, a

început să îl plectisească. Se îndreaptă cu pași mari spre Petrus care merge te la bicicleta lui întoarsă cu roțile în sus.

— Oile acelea, îi spune el. Nu crezi că ar trebui legate într-un loc în care să pască?

— Sunt pentru petrecere, îi răspunde Petrus. Le tai sâmbătă pentru petrecere. Tu și Lucy trebuie să veniți, adaugă el ștergându-se pe mâini. Vă invit la petrecere, pe Lucy și pe tine.

— Sâmbătă?

— Da. Dau o petrecere sâmbătă. O petrecere mare.

— Mulțumesc. Totuși, chiar dacă oile sunt pentru petrecere, nu crezi că ar trebui să pască?

O oră mai târziu, oile sunt tot prionite și continuă să behăie trist. Petrus nu se vede pe nimeni. Exasperat, le dezleagă și le trage lângă rezervor, într-un loc cu iarbă abundentă.

Oile beau pe îndelete, apoi încep să pască liniștit. Sunt oi persane, cu față neagră, identice între ele ca mărime, semne distinctive, chiar și în mișcări. Gemene, după toate probabilitățile, sortite încă de la naștere să ajungă sub satârul măcelarului. Ei bine, nimic remarcabil în această privință. De fapt, s-a auzit vreodată despre o oaie că ar fi murit de bătrânețe? Oile nu dispun de viața lor, nu sunt stăpâne pe viața lor. Ele există pentru a fi folosite, până la ultimul dram, carnea pentru a fi mâncată, oasele pentru a fi zdrobite și a servi drept hrană păsărilor. Nimic nu se aruncă, poate cu excepția vezicii, pe care nu o mănâncă nimeni. Descartes ar fi

trebuit să cugete la acest aspect. Sufletul, suspendat în întuneric, vezica amară, ascunzându-se.

— Petrus ne-a invitat la o petrecere, îmi spune lui Lucy. De ce dă o petrecere?

— Presupun că din cauza transferului de proprietate. Se oficializează în prima săptămână din luna viitoare. Pentru el este o zi mare. Ar trebui cel puțin să salvăm aparențele, să le luăm un cadou.

— O să taie cele două oi. Nici nu-mi închipuim că două oi ar trăi foarte mult.

— Petrus este un zgârie-brânză. Altădată ar fi tăiat un taur.

— Nu sunt sigur că îmi place cum procedează – aduce acasă animale de abator și le face cunoștință cu oamenii care urmează să le mănânce.

— Și ce-ai prefera? Să fie tăiate la abator, ca tu să nu te mai gândești la asta?

— Da.

— Trezește-te, David. Așa a-i la țară. Asta-i Africa.

În ultima vreme, simte în atitudinea lui Lucy o irascibilitate a cărei justificare nu o înțeleg. Reacția lui obișnuită este să bată în retragere și să tacă. Uneori sunt ca doi străini care locuiesc în aceeași casă.

Își repetă că trebuie să aibă răbdare, că Lucy încă trăiește sub spectrul agresiunii, că trebuie să lase timpul să treacă până își va veni în fire. Dar dacă se înșală? Dacă după o agresiune ca aceasta nu-ți mai revii niciodată? Dacă după o asemenea agresiune te transformi pur și simplu într-o altă persoană, una

sumbră?

Există o explicație și mai sinistră a toanelor lui Lucy, una pe care nu și-o poate alunga din minte.

— Lucy, o întreabă din senin în aceeași zi, sper că nu-mi ascunzi ceva. N-ai luat nimic de la bărbatul ei?

Lucy stă întinsă pe canapea, îmbrăcată în pijama și în halat de casă, jucându-se cu pisica. Este trecut de amiază. Pisica este tânără, prezentă, pândește te. Lucy răsuște te cordonul halatului, îl scutură în față a pisicii. Aceasta plesnește te cordonul, rapid, cu lovituri ușoare de labă, una-două-trei-patru.

— Bărbatul ei? Care bărbatul ei? întreabă Lucy.

Și-i dă un bobârnac cordonului într-o parte; pisica plonjează să-l prindă.

Care bărbatul ei? Inima ei se oprește în loc. Și-a pierdut mințile? Refuză să-și amintească?

După cum se dovedește te, ea doar îl tachinează.

— David, nu mai sunt copil. M-a văzut un medic, am făcut analize, am făcut tot ceea ce e omenește te posibil. Acum nu pot decât să stau și să aștept.

— Am priceput. Și, când spui că trebuie să aștept, te gândești la ceea ce cred eu că te gândești?

— Exact.

— Și cât durează? Lucy ridică din umeri.

— O lună. Trei luni. Poate mai mult. Știința nu a reușit să stabilească exact cât de mult ai de așteptat. Poate toată viața.

Pisica face cu agilitate un salt spre cordon, însă joacă s-a

încheiat.

Stă așezat pe canapea lângă fiica lui; pisica sare de pe canapea și pleacă, pășind leneș. O prinde pe Lucy de mână. Acum, că stă atât de aproape de ea, simte un ușor iz de stătut, de nespălat.

— Măcar nu va fi pentru veșnicie, draga mea, îi spune el. Măcar de asta vei fi scutită.

Oile își petrec restul zilei lângă rezervor, unde le-a priponit mai devreme. A doua zi de dimineață le găsește înapoi lângă grajd, pe peticul de pământ sterp.

Se presupune că mai au două zile de trăit, până sâmbătă. Este o manieră destul de tristă de a-ți trăi ultimele zile din viață. Așa e la țară – așa vorbește Lucy despre lucrurile acestea. El ar folosi alte cuvinte: indiferență, împietrire a inimii. Dacă oamenii de la țară îi pot judeca pe cei de la oraș, atunci și cei de la oraș îi pot judeca pe cei de la țară.

I-a trecut prin minte să cumpere oile de la Petrus. La ce bun? Ce-ar rezolva cu asta? Petrus va folosi banii respectivi pentru a-și cumpăra alte animale de sacrificat, iar diferența o va băga în buzunar. Și oricum, ce-ar putea el face cu oile după ce le va fi eliberat din sclavie? Le va da drumul, lăsându-le să plece pe drumul public? Le va închide în cuștile câinilor și le va hrăni cu fân?

Între el și cele două oi persane se pare că s-a creat o legătură, deși nu își dă seama exact cum s-a întâmplat. Nu-i vorba de o legătură afectivă. Nici măcar nu-i vorba de o relație între el și aceste două oi în mod special, fiindcă dacă le-ar

vedea într-o turmă n-ar ști să le deosebească de restul. Cu toate acestea, în mod neașteptat și inexplicabil, soarta lor a devenit foarte importantă pentru el.

Stă în picioare în fața lor, scaldat de razele soarelui, așteptând să se stingă bâzâitul din mintea lui, așteptând un semn.

O muscă încearcă să intre în urechea uneia dintre oi. Urechea tresare. Musca își reia zborul, îi dă târcoale, revine, se așază la loc. Urechea tresare din nou.

Se apropie de oaie. Animalul se retrage, neliniștit, și ajunge la capătul lanțului.

Și-o amintește pe Bev Shaw adulmecând țapul cel bătrân cu testicule compromise, mângâindu-l, încercând să-l liniștească, dând buzna în existența lui. Oare cum reușește să intre în comuniune cu animalele? Are ea ceva, o șmecherie pe care el nu o știe. Probabil că trebuie să fii un anumit gen de om, cu mai puțin complicații.

Razele soarelui îi mângâie chipul cu căldura lor primăvărată. Oare trebuie să mă schimb? se întreabă el. Oare ar trebui să fiu ca Bev Shaw?

Stă de vorbă cu Lucy.

— M-am gândit la petrecerea asta a lui Petrus. Una peste alta, aș prefera să nu mă duc. Crezi că aș putea s-o fac fără să fiu nepoliticos?

— Are legătură cu măcelul oilor?

— Da. Nu. Am aceeași părere, dacă la asta te referi. Continui să fiu convins că animalele au o viață proprie. Din punctul

meu de vedere, care dintre ele supraviețuiește și care dintre ele moare nu cred că este un subiect pe marginea căruia să îți dai duhul. Totuși...

— Totuși?

— Totuși, în cazul de față sunt tulburat. Nu aș putea explica de ce.

— Ei bine, cred că nici Petrus, nici oaspeții lui nu sunt dispuși să renunțe la coastele de oaie la grătar din deferență față de tine și de sentimentele tale.

— Nici nu cer aș ceva. Aș prefera doar să nu mă aflu în compania respectivă, nu de data asta. Îmi cer scuze. Nu mi-aș fi închipuit niciodată că voi ajunge să vorbesc în acest fel.

— David, misterioase sunt căile Domnului.

— Nu-ți bate joc de mine.

Vine și ziua de sâmbătă, ziua de mers la piață.

— Vrei să mergem la tarabă? o întreabă el pe Lucy. Ea ridică nepăsătoare din umeri.

— Tu hotărăști, îi spune ea. Nu se duce la tarabă.

Nu îi pune hotărârea la îndoială. De fapt, se simte ușurat. Pregătirile pentru festivitatea lui Petrus încep sâmbătă la amiază, odată cu sosirea unui grup de femei robuste, gătite într-o ținută ca de mers la biserică, sau cel puțin în la asta îl face să se gândească. Încep să pregătească focul în spatele grajdului. Curând, vântul aduce până la el mirosul greu de măruntaie puse la fiert, de unde trage concluzia că fapta s-a comis, dublul atentat, și că totul s-a sfârșit.

S-ar cuveni să jelească? Oare se cuvine să deplângi moartea

unor ființe care nu au obiceiul să jelească moartea unei surate? Cercetându-și sufletul, își dă seama că nu simte decât o vagă tristețe.

Prea aproape, își spune în sinea lui: trăim prea aproape de Petrus. Este ca și când ai împărți casa cu niște străini, ca și când ai împărți cu ei aceleași zgomote, aceleași mirosuri.

Bate la ușă a camerei lui Lucy.

— Vrei să ieși la o plimbare? o întreabă el.

— Nu, mulțumesc. Ia-o pe Katy.

Ia buldogul, însă câinele este atât de greoi și de lent, încât începe să-l irite, o gonește înapoi la fermă și pornește singur pe drumul care face un ocol de opt kilometri, mergând iute, în pas alert, încercând să se obosească.

La ora cinci, încep să sosească oaspeții, cu mașina, cu taxiul, pe jos. Îi urmărește din spatele perdelei, de la fereastra bucătăriei. Majoritatea sunt de o vârstă cu gazda lor, oameni așezați, puternici. Apare o femeie mai în vârstă, în jurul căreia se iscă oarecare agitație. Îmbrăcat într-un costum albastru și cu o cămașă de culoare roz țipător, Petrus vine pe potecă în întâmpinarea ei.

Se întunecă până când își fac apariția invitații mai tineri. Adierea vântului aduce zumzet de glasuri, de râsete și muzică, muzică pe care el o asociază cu Johannesburg-ul tinereții lui. Destul de tolerabil, își spune în sinea sa – chiar destul de simpatic.

— E timpul, îi spune Lucy. Vii?

Total atipic pentru ea, poartă o rochie lungă până la

genunchi, pantofi cu toc și un colier din mărgele de lemn pictate, cu cercei asortați. Nu este sigur că îi place efectul.

— Bine. Vin și eu. Sunt gata.

— Nu îți ai adus cu tine un costum?

— Nu.

— Atunci măcar pune-ți o cravată.

— Dar am crezut că suntem la țară.

— Cu atât mai mult trebuie să te îmbraci frumos. Pentru Petrus, este o zi mareă.

Are la ea o lanternă minusculă. O iau pe cărarea ce duce la locuința a lui Petrus, tată și fiică mergând braț la braț, ea luminând drumul, el purtând cadourile.

Se opresc, zâmbind, în fața ușii deschise. Petrus nu se vede nicăieri, însă îi întâmpină o fetiță îmbrăcată într-o rochie de petrecere, care îi conduce înăuntru.

Vechiul grajd nu are plafon, și nicio pardoseală propriuzisă, însă măcar este spațios și are curent electric. Întunericul e împlânzit de lămpi cu abajur și de fotografiile de pe pereți (reproduceri cu floarea-soarelui lui Van Gogh, o doamnă în albastru de Tretcikov, Jane Fonda în ținută de Barbarella, Doctor Khumalo marcând un gol).

Sunt singurii albi. Dansul este în toi, iar lumea dansează pe acordurile de jazz african vechi pe care le-a auzit mai devreme. Priviri curioase se îndreaptă spre ei, sau poate că numai spre capiișonul pe care îl poartă pe cap.

Lucy le cunoaște pe câteva dintre femei. Începe să facă prezentările. Apoi Petrus apare lângă ea. Nu joacă rolul gazdei

îndatoritoare, nu le oferă nimic de băut, în schimb zice: „Nu mai sunt câini. Nu mai sunt omul-câine”, afirmă ie pe care Lucy preferă să o ia drept o glumă. Prin urmare, totul pare să fie în regulă.

— V-am adus ceva, îi spune Lucy. Dar cred că ar fi mai potrivit să i-l dăm soț ie. E ceva pentru casă.

Petrus strigă spre bucătărie, dacă aș a se poate numi zona respectivă, după nevastă-sa. E prima oară când o vede de aproape. Este tânără – mai tânără decât Lucy –, cu o față mai degrabă plăcută decât frumoasă, rușinoasă și evident însărcinată. O ia pe Lucy de mână, dar nu și pe el, și nici măcar nu îl privește în ochi.

Lucy rostește câteva cuvinte în dialectul xhosa și îi oferă pachetul. De acum s-au strâns în jurul lor o jumătate de duzină de curioși.

— Trebuie să îl desfacă, spune Petrus.

— Da, trebuie să îl desfaci, spune Lucy.

Cu mare băgare de seamă, străduindu-se să nu rupă hârtia festivă de ambalaj cu mandoline și rămurele de dafin, tânăra soț ie desface pachetul. Este o pânză cu un motiv Ashanti destul de atrăgător.

— Mult umesc, și optește ea în engleză.

— Este o cuvertură, îi explică Lucy lui Petrus.

— Lucy este binefăcătoarea noastră, rostește Petrus, după care, întorcându-se spre Lucy: Ești ti binefăcătoarea noastră.

Un cuvânt dizgraț ios, are impresia, un cuvânt cu două tăișuri, care strică plăcerea momentului. Și totuși, cu ce este

Petrus de vină? Limbajul de care se agaț ă cu asemenea aplomb este, măcar dacă ș i-ar da seama, obosit, casant, ca ș i când termitelile l-ar mânca din interior. Numai mono-silabele rămân de nădejde, deș i nici chiar ele în totalitate.

Ce-i de făcut? Nimic, din câte îș i poate da seama, el, cel care a fost odinioară profesor universitar ș i a predat comunicare. Nimic altceva decât să înceapă de la zero, cu ABC-ul. În clipa în care marile cuvinte vor reveni la el reconstruite, purificate, potrivite să fie din nou crezute, el va fi demult mort.

Se înfioară, de parcă ar fi trecut o găscă pe mormântul lui.

— Copilul – când urmează să naș ti? o întrebă pe soț ia lui Petrus.

Ea îl priveș te fără să înț eleagă.

— În octombrie, intervine Petrus. Copilul o să se nască în octombrie. Sperăm să fie băiat.

— Da? Aveț i ceva împotriva fetelor?

— Ne rugăm să fie băiat, răspunde Petrus. Întotdeauna e mai bine ca primul copil să fie băiat. După aceea poate să le arate surorilor lui – adică să le arate cum să se poarte. Da, mai spune el ș i se opreș te. Cu fetele, cheltuiala e mare.

Ș i continuă frecându-ș i policarul de arătător.

— Bani, bani ș i iar bani.

A trecut mult timp de când n-a mai văzut făcându-se gestul acesta. Îl foloseau evreii, demult: bani-bani-bani, ș i acelaș i gest sugestiv din cap. Probabil însă că Petrus e străin de acest amănunt al tradiț iei europene.

— Ș i băieț ii costă bani, remarcă el pentru a-ș i aduce

contribuț ia la conversaț ie.

— Trebuie să le cumperi asta, și asta, continuă Petrus urmându-și firul gândurilor, fără a-l asculta. Acum, în zilele noastre, bărbaț ii nu mai plătesc pentru femei. *Eu plătesc.*

Își trece mâna peste capul soț iei lui, iar ea își pleacă privirea, cu smerenie.

— *Eu plătesc.* Numai că asta e după stilul vechi. Haine, găтели, totul e la fel: plăteș ti, plăteș ti, plăteș ti, continuă el frecându-și cele două degete. Nu, dacă e băiat e mai bine. N-o punem la socoteală pe fata ta. Fata ta e altfel. Fata ta e la fel de bună ca un băiat. Aproape la fel de bună, încheie râzând de propria-i vorbă de duh. Hei, Lucy!

Lucy zâmbeș te, însă el își dă seama că se simte jenată.

— Mă duc să dansez, murmură ea.

Ajunsă pe ring, dansează de una singură, în stilul solipsistic care pare a fi acum la modă. În scurt timp, i se alătură un tânăr înalt, spilcuit, care face miș cări dezordonate. Dansează în faț a ei, pocneș te din degete, îi zâmbeș te radios, îi face curte.

Femeile încep să vină de afară, aducând tăvi cu carne pregătită pe grătar.

Aerul se umple de arome apetisante. Un nou contingent de oaspeț i invadează hambarul, tineri, zgomotoși, plini de viaț a, departe de a fi demodaț i. Petrecerea se dezlănț uie.

În mâinile lui aterizează un platou plin cu mâncare. I-l dă mai departe lui Petrus.

— Nu, spune Petrus, e pentru tine. Că n-o să trecem toată noaptea farfurii de la unu' la altu'.

Petrus și soția lui stau mult timp cu el, făcându-l să se simtă ca acasă.

Oameni draguți, își spune în sinea lui. Oameni de la țară.

Se uită după Lucy. Acum tânărul dansează la numai câțiva centimetri de ea, ridicându-și picioarele, apoi bătând pământul cu ele, dând din mâini, într-un cuvânt distrându-se de minune.

Platoul pe care îl ține în mână conține două cotlete de miel, un cartof copt, un polonic de orez care înoată în sos, o felie de dovleac. Găsește un scaun pe care să se cotocească, pe care îl împarte cu un bătrân costeliv cu ochi urduși. Am să mănânc chestia asta și am să-mi cer scuze după aceea.

Apoi se pomenește cu Lucy lângă el, gâfâind, cu o expresie încordată pe chip.

— Vreau să plecăm, spune ea. Sunt aici.

— Cine este aici?

— L-am zărit pe unul din ei afară, în spate. David, nu vreau să se iște un scandal din pricina mea, așa că te rog să plecăm.

— Ține asta.

Îi dă farfuria și iese pe ușa din spate. Afară sunt la fel de mulți oameni ca și înăuntru, care se înghesuie în jurul focului, vorbesc, beau, râd. Din partea cealaltă a focului, cineva se uită fix al el. Deodată, totul se limpezește. Cunoașteți fața asta, o cunoașteți intim. Trece printre oameni îmbrâncindu-i. *Am să provoc un scandal, își spune el. Păcat, tocmai într-o zi ca asta. Sunt însă unele lucruri care nu pot fi amânate.*

Se postează în fața băiatului. Este cel de-al treilea din grup,

puș tiul ucenic cu faț ă rea, de prostănac ș i câine fugărit.

— Pe tine te cunosc, îi spune pe un ton ameninț ător.

Băiatul nu dă semne că ar fi speriat. Dimpotrivă, pare că a aș teptat această clipă, pregătindu-se pentru ea. Glasul care îi iese din gâtlej este încărcat de furie:

— Tu cine eș ti? îl întreabă el.

Numai că vorbele lui sună de parcă ar fi vrut să spună: *Cu ce drept eș ti aici?* Din toț i porii corpului se degajă un aer de violenț ă.

Apoi Petrus răsare lângă ei ș i începe să turuie în xhosa. Încearcă să îl oprească, punându-ș i mâna pe braț ul lui. Petrus se opreș te, îi aruncă o privire iritată.

— Știi cine este? îl întreabă pe Petrus.

— Nu, nu ș tiu despre ce-i vorba, îi răspunde Petrus furios. Nu ș tiu care-i treaba. Care-i treaba?

— El - criminalul acesta - a fost aici înainte, cu amicii lui. E unul din ei. Dar mai bine să-ț i spună *el* despre ce-i vorba. Să-ț i spună *el* de ce e căutat de poliț ie.

— Nu-i adevărat! ț ipă băiatul.

Îi vorbeș te din nou lui Petrus, într-o cascadă de cuvinte furioase. Acordurile muzicii continuă să se răsfire în aerul nocturn, însă nu mai dansează nimeni: oaspeț ii lui Petrus se strâng ciorchine în jurul lor, înghesuindu-se, îmbrâncindu-se, scoț ând exclamaț ii. Atmosfera e încărcată.

Ia cuvântul Petrus.

— Spune că nu ș tie despre ce vorbeș ti.

— Minte. Știe foarte bine. Lucy poate confirma.

Însă, fireș te, Lucy nu va confirma. Cum de i-a trecut prin minte că Lucy va ieși afară și, în fața a acestor străini, îl va înfrunța pe băiat, îl va arăta cu degetul și va spune: *Da, este unul din ei. Este unul din cei care mi-au făcut ce mi-au făcut.*

— Mă duc să sun la poliție, rosteș te el.

Din partea grupului de curioși se aude un murmur de dezaprobare.

— Mă duc să sun la poliție, îi repetă el lui Petrus, care nu scoate o vorbă, cu fața a împietrită.

Revine în interior, urmărit de o tăcere desăvârșită, iar aici o găseș te pe Lucy aș teptându-l.

— Să mergem, îi spune el.

Oaspeții se retrag din calea lor, făcându-le loc să treacă. A dispărut atitudinea prietenoasă. Lucy și-a uitat lanterna: se rătăcesc în întuneric; Lucy își scoate pantofii; se împiedică printre straturile de cartofi; în final, ajung la fermă.

Are deja receptorul în mână, când Lucy îl opreș te.

— David, te rog, nu face asta. Nu-i Petrus de vină. Dacă chemi poliția, petrecerea lui va fi compromisă. Fii rezonabil.

Este stupefiat, suficient de stupefiat încât să se întoarcă spre fiica lui.

— Pentru numele lui Dumnezeu, de ce nu-i vina lui Petrus? într-un fel sau altul, el este cel care i-a adus pe oameniiăștia aici, de la început. Și ce tupeu, să îi invite să revină. Ce motive aș avea să fiu rezonabil? Zău aș a, Lucy, nu reușesc să înțeleg nimic, de când a început. Nu înțeleg de ce nu ai depus într-adevăr plângere împotriva lor, iar acum nu reușesc să înțeleg

de ce-l protejezi pe Petrus. Petrus nu-i o făptură inocentă, Petrus e în cârdăşie cu ei.

— Nu mai Ț ipa la mine, David. Este vorba despre viața a mea. Eu sunt cea care rămâne să trăiască aici. Ce mi s-a întâmplat mă priveș te pe mine și numai pe mine. Nu-i treaba ta, iar dacă există vreun drept pe care sunt sigură că-l am este de a nu fi judecată în felul acesta, de a nu fi obligată să mă justific – nici față de tine, nici față de altcineva. Cât despre Petrus, el nu este un angajat oarecare pe care să-l pot da afară fiindcă am senzația că s-a amestecat cu cine nu trebuie. Toate astea nu mai există, au dispărut pe aripile vântului. Dacă vrei să-l înfrunți pe Petrus, atunci ar fi bine să te asiguri mai întâi că acuzațiile tale coincid cu realitatea. Nu poți chema poliția. N-am să accept așa ceva. Așteaptă până mâine dimineața. Așteaptă să vezi ce are de zis și Petrus în privința asta.

— Bine, și între timp băiatul va dispărea!

— Nu dispăre nicăieri. Petrus îl cunoaște te. Fii sigur, nimeni nu dispăre în Eastern Cape. Nu-i un loc unde dispar oameni.

— Lucy, Lucy, te implor! Vrei să repari greșelile trecutului, numai că nu asta este calea de urmat. Dacă nu-ți aperi cauza acum, n-ai să mai poți merge niciodată cu capul sus. Mai bine îți faci bagajele și pleci. Cât despre poliție, dacă ești prea delicată să-i chemi acum, atunci la ce bun i-am mai implicat de la început în povestea asta? Mai bine tăceam și așteptam liniștit următorul atac. Sau ne tăiam singuri beregata.

— Destul, David! N-am de ce să mă apăr în ochii tăi. Tu nu știi ce s-a întâmplat.

— Nu știi?

— Nu, nici măcar nu-ti trece prin minte. Ia o pauză și încearcă să-ți dai seama. În ceea ce priveș te poliț ia, trebuie să-ți aduc aminte care este motivul principal pentru care i-am chemat: de dragul asigurării. Am completat un formular, altminteri n-am încasa asigurarea.

— Lucy, mă lași cu gura căscată. Pur și simplu nu-i adevărat, iar tu știi bine asta. În ceea ce-l priveș te pe Petrus, repet: dacă te lași intimidată acum, dacă nu faci nimic, n-o să mai ai liniș te. Ai o datorie față de tine însăși, față de viitorul tău. Lasă-mă să chem poliț ia. Sau cheamă-i tu.

— Nu.

Nu: acesta a fost ultimul cuvânt pe care i l-a adresat Lucy. Se retrage în camera ei, îi închide ușa în nas, îl izolează. Treptat, la fel de inexorabil ca și când ar fi soț și soție, el și ea se îndepărtează unul de celălalt, iar el nu poate face nimic în privința asta. Divergențele lor au început să semene cu certurile unui cuplu de oameni căsătoriți, obligați să rămână împreună, prinși în capcană, neavând unde să plece. Cât de mult trebuie să regrete acum ziua în care a venit să locuiască în casa ei! Probabil ar vrea să-l vadă plecat, cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Totuși, și ea va fi obligată să plece, la un moment dat, mai târziu. Este limpede că nu are niciun viitor ca femeie singură la o fermă. Până și zilele lui Ettinger, cu toate puștile lui, sistemele de alarmă și sârma ghimpată, sunt numărate. Dacă Lucy are cât de cât minte, arunci își va da seama că trebuie să

plece din acest loc înainte de a se abate asupra ei o soartă mai cumplită decât moartea. Fireș te, însă, nu va face așa. Este încăpățânată și mult prea absorbită de existența pe care o duce acum.

Se strecoară afară din casă. Bâjbâind cu grijă în beznă se apropie prudent de grajd, venind din spate.

Vâlvățiile focului cel mare s-au stins, iar muzica s-a oprit. Un grup de oameni e adunat la ușa din spate, o ușă suficient de mare pentru a lăsa să treacă un tractor. Trage cu ochiul peste capetele lor.

În centrul încăperii stă în picioare unul din oaspeții, un bărbat de vârstă mijlocie. Este ras pe cap și are o ceafă groasă ca de taur; poartă un costum de culoare închisă și, în jurul gâtului, un lanț din aur cu un medalion de mărimea pumnului, de felul celor pe care căpeteniile le primeau ca însemn al demnității lor. Simboluri de umplut lăzi întregi, făcute într-o turnătorie din Coventry sau Birmingham; placate pe avers cu efigia unei regine Victoria sobră, *regina et imperatrix*, iar pe revers cu gnu sau ibis năvalnice. Medalii, căpetenii, împuternicit de către. Încărcate pe corăbii și trimise în toate colțurile imperiului: Nagpur, Fiji, Coasta de Aur, Kaffraria.

Bărbatul vorbește, declamând ca un orator; poartă iunile de frază urcă și coboară. Nu știe ce spune bărbatul, însă din când în când se oprește, și atunci se aude un murmur aprobator ridicându-se din asistență, în rândul căreia, bătrâni sau tineri, pare să domnească o stare de calmă satisfacție.

Privește în jur. Băiatul stă nu departe de el, înăuntru, chiar

lângă uşă. Băiatul se uită la el în treacăt, cu nervozitate. Şi alte priviri se aţintesc asupra lui: se întorc spre străin, spre tipul acela ciudat de afară. Bărbatul medaliat se încruntă, se opreşte o clipă, apoi continuă pe un ton ridicat.

Cât despre el, nu-l deranjează că i se dă atenţie. Lasă să ştie că n-am plecat, să ştie că n-am fugit să mă ascund în casa cea mare. Iar dacă asta le tulbură adunarea, cu atât mai bine. Duce mâna la capişorul alb de pe creştetul capului. Pentru prima oară, este bucuros că îl are, că îl poartă ca pe un lucru personal.

ŞAISPREZECE

Toată dimineaţa următoare, Lucy îl evită. Întâlnirea pe care a promis că o vor avea cu Petrus nu are loc. Apoi, după-amiază, Petrus însuşi bate la uşa din spate, mai pus pe treabă ca niciodată, îmbrăcat în salopetă şi cu cizme de lucru. Este momentul să tragă conductele, îi spune el. Vrea să tragă conducte din PVC de la rezervor şi până la casa lui cea nouă, pe o distanţă de două sute de metri. Poate împrumuta nişte scule de la ei şi îi poate da David o mână de ajutor să monteze dispozitivul de reglare?

— Nu mă pricep la reglări. Şi nu mă pricep la instalaţii, în general.

N-are niciun chef să fie prevenitor cu Petrus.

— Nu-i vorba de instalaţii, îi spune Petrus. E vorba să tragem conductele. Nu trebuie decât să le aşezăm la locul lor.

Până la rezervor, Petrus îi vorbeşte despre dispozitive de

reglare de diverse tipuri, despre supape sub presiune, despre joncți iuni; aruncă vorbele folosind un stil înflorit, exhibându-ș i priceperea. Noua conductă va traversa terenul lui Lucy, îi explică el; e foarte bine că a fost de acord. Este o „vizionară”.

— Este o doamnă care priveș te spre viitor, nu spre trecut.

Despre petrecere, despre băiatul cu privire scăpărătoare, Petrus nu scoate o vorbă. Ca ș i când nu s-ar fi întâmpilat nimic.

Începe să se clarifice rolul pe care îl va avea la rezervor. Petrus nu are nevoie de el în calitate de consultant în montarea conductelor sau în instalaț ii, ci pentru a ț ine anumite lucruri, pentru a-i da sculele pe care i le cere – de fapt, spre a fi un fel de *handlanger*¹⁷ al lui personal. Nu este un rol împotriva căruia să aibă obiecț ii. Petrus este un lucrător eficient ș i până la urmă va fi educativ să-l urmărească în timp ce munceș te. Pe Petrus însuș i a început să-l antipatizeze. În vreme ce Petrus îi vorbeș te liniș tit de planurile lui, devine tot mai glacial faț ă de el. Nu i-ar plăcea să se ș tie naufragiat pe o insulă pustie numai cu Petrus. Dacă ar fi femeie, cu siguranț ă nu i-ar plăcea să îi fie soț ie. O personalitate dominatoare. Tânăra lui soț ie are aerul că este fericită, însă ar fi curios să ș tie ce are de povestit vechea lui soț ie.

În cele din urmă, când simte că nu mai poate răbda, ia taurul de coarne.

— Petrus, spune el, tânărul acela care era la tine aseară – cum îl cheamă ș i unde se află acum?

Petrus îș i scoate ș apca, îș i ș terge sudoarea de pe frunte. Astăzi poartă pe cap o ș apcă cu cozoroc, cu însemnele argintii

ale Liniilor Ferate și Maritime din Africa de Sud. Pare să dețină o adevărată colecție de caschete și șepci.

— Vezi tu, David, începe Petrus încruntându-se, ce spui tu e foarte grav; că băiatul e hoț. Este foarte supărat că îl faci hoț. Asta le spune tuturor. Iar eu, eu sunt cel care trebuie să liniștescă lucrurile. Așa că, vezi, mi-e foarte greu și mie.

— N-am nici cea mai mică intenție de a te implica în povestea asta, Petrus. Spune-mi cum îl cheamă pe băiat și unde poate fi găsit și am să transmit informațiile mai departe la poliție. După care vom lăsa poliția să-și vadă de anchetă și să-i aducă, pe el și pe prietenii lui, în fața justiției. Tu nu vei fi în niciun fel implicat, totul va fi exclusiv de competența justiției.

Petrus se întinde, iar chipul lui este scaldat de strălucirea soarelui.

— Da' asigurările or să-ți dea o mașină nouă.

Este o întrebare? O afirmație? Ce joc face Petrus?

— Asigurările nu-mi vor da o mașină nouă, îmi explică el lui Petrus, încercând să-și țină firea. Presupunând că nu au dat încă faliment din pricina tuturor furturilor de mașini din țara asta, asigurările îmi vor da un procentaj din cât cred ei că valorează mașina mea veche. Iar suma nu va fi suficientă pentru a cumpăra o mașină nouă. În fine, este vorba de un principiu. Nu putem lăsa companiile de asigurări să facă dreptate. Nu este problema lor.

— Dar nici n-ai să-ți vezi mașina înapoi de la băiatul ăla. N-are cum să-ți dea mașina înapoi. Habar n-are unde e mașina

ta. Mașina ta a dispărut. Cel mai bine e să-ți cumperi o mașină nouă cu asigurarea, și atunci o să ai iar mașină.

Cum a ajuns în impasul ăsta? Încearcă o nouă abordare.

— Petrus, dă-mi voie să te întreb ceva. Ești rudă cu băiatul?

— Și de ce, continuă Petrus ignorând întrebarea, vrei să-l duci pe băiat la poliție? E prea mic, nu-l poți băga la închisoare.

— Dacă a împlinit optsprezece ani, atunci poate fi judecat.

— Nu, nu, încă n-a făcut optsprezece ani.

— De unde știi? Mie mi se pare că arată de optsprezece ani, chiar mai mare de optsprezece ani.

— Știi, știu! Da' e doar un copil, nu poate intra la pușcărie, așa-i legea, nu poți băga la pușcărie un copil, trebuie să-l lași în pace!

Din punctul de vedere al lui Petrus, discuția pare să se încheie aici. Se lasă cu toată greutatea pe un genunchi și începe să mestece la cuplarea conductei de evacuare.

— Petrus, fiica mea vrea să fie un bun vecin – un bun cetățean și un bun vecin. Îi place enorm în Eastern Cape. Vrea să-și clădească viața aici, vrea să se înțeleagă bine cu toată lumea. Dar cum să facă asta dacă, în orice moment, este expusă unei spargerii, iar hoții îi scapă basma curată? Sunt sigur că înțelegi ce vreau să spun!

Petrus se căznete să monteze și să cupleze racordurile. Pielea de pe mâini are crăpături adânci, urâte. Geme și gâfâie în timp ce muncește. Și nu dă niciun semn că măcar l-ar fi auzit.

— Lucy e în siguranță aici, anunță el brusc. N-are probleme. Poți să pleci liniștit. E în siguranță.

— Dar nu-i deloc în siguranță, Petrus! în mod evident, nu este deloc în siguranță! Doar știu bine ce s-a petrecut aici în douăzeci și unu.

— Da, știu ce s-a întâmplat. Însă acum e bine.

— Cine spune că e bine?

— Eu spun.

— Tu? Ai s-o aperi tu?

— Am s-o apăr eu.

— Tu n-ai apărut-o nici data trecută. Petrus dă cu unsoare pe ți evi.

— Susții că știu ce s-a întâmplat, însă ultima dată n-ai fost aici s-o aperi, repetă el. Ai plecat, apoi au venit bandiții aceia, iar acum s-ar zice că ești bun prieten cu unul dintre ei. Ce concluzie ar trebui să trag din asta?

Mai mult de atât nu-l poate acuza pe Petrus. Și, în fond, de ce să nu-l acuze?

— Băiatul nu-i vinovat, îi răspunde Petrus. Nu-i infractor. Nu-i hoț.

— Dar eu nu mă refer numai la furt. A mai existat o infracțiune, una cu mult mai gravă. Susții că știu ce s-a întâmplat. Probabil îți alegi la ce mă refer.

— Nu-i vinovat. E mult prea mic. E o greșeală, o mare greșeală.

— Știi tu?

— Da, știu.

Teava a intrat în lăcașul ei. Petrus prinde clema, o strânge, se ridică, își îndreaptă spatele.

— Știu. Crede-mă că știu.

— Știi. Știi ce se va întâmpla în viitor. Ce-aș putea răspunde la asta? Vorbești și tu. Mai ai nevoie de mine?

— Nu, acum e mai ușor. Acum nu trebuie decât să sap și să îngrop teava în pământ.

În ciuda încrederii manifestate de Petrus față de industria asigurărilor, nu există nicio reacție la reclamația lui. Fără mâhnă, se simte prins ca într-o cursă aici, la fermă.

Într-una din după-amiezile petrecute la clinică, își descarcă sufletul în fața lui Bev Shaw.

— Lucy și cu mine nu ne înțelegem prea bine, îi mărturisesc te el. Presupun că nu este ceva ieșit din comun. Părinții și copiii n-ar trebui să locuiască împreună. În condiții normale, m-aș fi mutat demult, m-aș fi întors la Cape Town. Însă nu o pot lăsa pe Lucy singură la fermă. Nu este în siguranță. Încerc să-o conving să-i lase lui Petrus afacerea și să ia o pauză. Însă nu vrea să mă asculte.

— Părinții trebuie să-i lase pe copii să-și vadă de viața lor, David. Nu poți avea grijă de Lucy până la adânci bătrâneți.

— Am lăsat-o demult pe Lucy să facă ce vrea. Am fost cel mai puțin protector tată posibil. Numai că acum situația s-a schimbat complet. Obiectiv vorbind, Lucy este în mare pericol. Ni s-a demonstrat acest lucru.

— O să fie bine. Petrus o va lua sub aripa lui protectoare.

— Petrus? Ce interes ar avea Petrus să o ia sub aripa lui?

— Îl subapreciezi. Petrus a muncit ca un sclav să pună pe picioare grădina de zarzavaturi a lui Lucy. Fără Petrus, Lucy n-ar fi ajuns unde este acum. Nu vreau să spun că îi datorează totul, însă îi datorează enorm.

— Aș a o fi. Întrebarea este, însă, ce îi datorează Petrus ei?

— Petrus este un tip de treabă. Te poț i bizui pe el.

— Să mă bizui pe Petrus? Doar fiindcă poartă barbă, fumează pipă și are baston, crezi că Petrus este un *kaffir*¹⁸ de modă veche? Bine, dar nu-i aș a deloc. Petrus nu este un *kaffir* de modă veche, și cu atât mai puțin în un tip de treabă. După părerea mea, Petrus moare de nerăbdare să o dea pe Lucy afară. Dacă mai ai nevoie de dovezi, gândeș te-te numai la ce am păț it Lucy și cu mine. Poate că nu este urmarea unui plan pe care l-a pus la cale Petrus, însă în mod cert a închis ochii; este cert că nu ne-a prevenit și la fel de cert este că a avut grijă să nu fie prin preajmă când s-a întâmplat.

Vehement și cu care vorbeș te o surprinde pe Bev Shaw.

— Biata Lucy, murmură ea. Prin câte a trecut!

— Știu foarte bine prin ce a trecut Lucy. Am fost și eu de față.

Ea îl priveș te cu ochii măriți și de uimire.

— Dar n-ai fost de față, David. Mi-a spus chiar ea. N-ai fost deloc de față.

N-ai fost de față. Nu știi ce s-a întâmplat. Este încurcat.

Unde, după părerea lui Bev Shaw, a lui Lucy, nu a fost el de față? În camera în care intruș ii comiteau faptele lor scandaloase? Chiar își închipuie că el habar nu are ce

înseamnă un viol? Chiar îș i închipuie că el n-a suferit pentru fiica lui? La ce ar fi trebuit să asiste ș i nu-ș i poate închipui? Sau îș i închipuie toț i că, atunci când este vorba de viol, bărbaț ii nu suferă la fel ca femeile? Indiferent care ar fi răspunsul, se simte pur ș i simplu scandalizat, scandalizat de a fi tratat ca un străin.

Cumpără un televizor cu ecran mic, care-l înlocuieș te pe cel furat. Serile, imediat după cină, el ș i Lucy stau unul lângă celălalt pe canapea ș i se uită la ș tiri, iar dacă suportă, urmăresc o emisiune distractivă.

Este foarte adevărat că vizita lui s-a prelungit exagerat de mult, nu numai el are această convingere, ci ș i Lucy. A obosit să trăiască mereu pe picior de plecare, s-a săturat să ciulească urechile la scrâș netul pietriș ului pe alee. Îș i doreș te să se poată aș eza din nou la biroul lui, să doarmă în patul lui. Cape Town este însă atât de departe, aproape în altă ț ară. În ciuda sfaturilor primite de la Bev, a asigurărilor lui Petrus ș i a atitudinii încăpăț ânate a lui Lucy, nu este încă pregătit să-ș i abandoneze fiica. Aici trăieș te el acum, în prezent: în acest timp, în acest loc.

Ș i-a recăpătat complet vederea la ochiul vătămat. Scalpul i s-a vindecat, încât nu mai are nevoie de pansamente îmbibate în unguent. Numai urechea necesită îngrijiri zilnice. Aș adar, timpul chiar le vindecă pe toate. Este de presupus că ș i Lucy începe să se vindece, sau, dacă nu se vindecă, măcar începe să uite, îi creș te un fel de ț esut cicatrizant peste amintirea acelei zile, care o disimulează, o face să dispară. Astfel încât, într-o

bună zi, va fi în stare să spună: „în ziua în care ne-au spart hoț ii casa” și să se gândească la acel moment doar ca la ziua în care i-au atacat hoț ii și le-au furat lucruri din casă.

Încearcă să stea cât mai mult în aer liber, lăsându-i toată casa la dispoziție lui Lucy, să poată respira în voie. Muncește în grădină; când obosește, se duce să se întindă lângă rezervor, urmărind agitația familiei de rațe în zbor, visând la proiectul Byron.

Proiectul bate pasul pe loc. Tot ce prinde din el sunt frânturi. Primele versuri din primul act încă îi opun rezistență; iar primele note rămân inefabile ca firicelele de fum. În răstimpuri, se teme că personajele acestei opere, care l-au însoțit, fantome prietenoase, preț de un an, încep să se estompeze. Până și cea mai atrăgătoare dintre ele, Margarita Cogni, ale cărei atacuri pasionate în contraalto îndreptate împotriva perechii feminine a lui Byron, Teresa Guiccioli, abia aștepta să le audă, refuză să prindă contur. Pierderea lor împlumple de disperare, o disperare tot atât de cenușie, egală și lipsită de importanță, în planul general, ca o migrenă.

Se duce la Clinica pentru Protecția Animalelor cât mai des posibil, oferindu-se voluntar să îndeplinească acele corvezi care nu au nevoie de nicio calificare specială: hrănește animalele, curăță și șterge după ele.

Animalele îngrijite la clinică sunt în majoritatea lor câini și mult mai rar pisici; în ceea ce privește șeptelul, satul D pare să aibă propriile sale cunoștințe veterinare, dar și farmacopeea proprie, vindecătorii săi personali. Câinii aduși la

dispensar suferă de indispoziții, labe rupte, infecții datorate mușcăturilor, râie, indiferență din partea oamenilor, benignă sau malignă, bătrânețe, malnutriție, paraziți intestinali, însă, cel mai frecvent, suferă de fertilitate excesivă. Pur și simplu sau înmulțit peste măsură. Când oamenii aduc la clinică un câine, ei nu spun clar: „V-am adus acest câine să-l omorâți”, însă este ceea ce se așteaptă ca ei să facă: să-l elimine, să-l facă să dispară, să-l extermine, aruncându-l în uitare. Ceea ce li se cere, de fapt, este *Losung* (întotdeauna germana cochetează cu termeni abstracti, goliți de sens): sublimare, așa cum alcoolul este sublimat de apă, fără a lăsa reziduuri, niciun gust persistent.

Prin urmare, duminică după-amiază ușa clinicii este închisă și încuiată, iar el o ajută pe Bev Shaw să (*losen*) rezolve câinii de prisos rămași din cursul săptămânii. Rând pe rând, scoate câte unul din cușca aflată în spate și îl conduce sau îl cară până în sala de operații. Bev îi acordă fiecăruia, în cursul a ceea ce vor constitui ultimele lui clipe din viață, toată atenția ei, mângâindu-l, vorbindu-i, ușurându-i moartea. Dacă, după cum se întâmplă de cele mai multe ori, câinele refuză să se lase vrăjit, este din cauza prezenței ei lui: fiindcă el emană acel miros nepotrivit (*îți miros gândurile*), mirosul rușinii. Cu toate acestea, el este cel care imobilizează câinele în timp ce acul găsește vena și drogul ajunge la inimă și picioarele se înmoaie și lumina din ochi se stinge.

Crezuse că se va obișnui cu asta. Dar s-a înșelat. Cu cât asistă la mai multe omoruri, cu atât devine mai agitat, mai

tulburat. Într-o duminică seară, în timp ce merge spre casă la volanul mașinii combi a lui Lucy, trebuie efectiv să oprească pe marginea drumului să-și revină. Lacrimi pe care nu le poate opri încep să i se prelingă pe obraji; mâinile îi tremură.

Nu înțeleg ce se întâmplă cu el. Până acum a fost mai mult sau mai puțin indiferent față de animale. Deși dezaprobă cruzimea, la modul abstract, nu ar putea spune cu precizie dacă este crud sau milos din fire. Pur și simplu nu este nimic. Presupune că oamenii pentru care cruzimea reprezintă o îndatorire profesională, de pildă cei care muncesc în abatoare, au lăsat să le crească o carapace peste suflete. Obișnuința îi face insensibili pe oameni: probabil astfel stau lucrurile în majoritatea cazurilor, numai că în cazul lui par să nu stea la fel. Se pare că nu posedă acest dar, de a fi tare, insensibil.

Întreaga sa ființă este prinsă într-o strânsoare ca de clește din pricina a ceea ce se petrece în sala de operații. Este convins că animalele simt că le-a venit clipa. În ciuda liniștii și a lipsei de durere cu care se petrece procedura, în ciuda gândurilor bune care îi trec prin minte lui Bev, și pe care și el se străduiește să le aibă, în ciuda sacilor închiși ermetic la gură în care depune cadavrele proaspete, câinii din curte miros ce se petrece înăuntru. Își lasă urechile pe ceafă, își vâră cozile între picioare, ca și când și ele ar simți mizeria morții; își încordează picioarele și trebuie să-i tragi sau să-i împingi sau să-i târăști până în pragul ușii. Ajunși pe masă, unii dau să muște sălbatic, clămpănind în dreapta și în stânga, alții urlă jalnic; niciunul însă nu privește fix acul din mâna lui Bev,

despre care știi cumva că le va face un rău îngrozitor.

Cel mai greu este cu câinii care îl amușină și îi ling mâna. Nu i-a plăcut niciodată să fie lins, iar primul imbold este să se ferească. Ce rost are să te prefaci că ești prieten, când de fapt ești un criminal? Însă apoi se înmoaie. De ce să facă el o ființă care presimte umbra morții coborându-se asupra sa să se simtă respinsă, ca și când atingerea i-ar fi dezgustătoare? Mai bine să le lase să-l lingă, dacă aștia simt ele nevoia, după cum Bev Shaw le mângâie și le sărută dacă ele îi permit.

Nu este, speră, un sentimental. Încearcă să nu devină sentimental cu câinii pe care îi omoară, sau față de Bev Shaw. Evită să-i spună „Nu știi cum reușești tu să faci asta”, fiindcă nu vrea să o audă răspunzându-i „Cineva trebuie s-o facă și pe asta”. Ia în calcul și posibilitatea ca Bev Shaw, la un nivel foarte profund al ființei ei, să nu fie un înger eliberator, ci un diavol, sau ca, sub masca compasiunii pe care o afișează, să se ascundă un suflet la fel de împietrit ca și cel al unui măcelar. Încearcă să nu aibă prejudecăți.

Cum Bev Shaw este cea care aplică acul, lui îi revine sarcina de a curăța sala de rămășițe. În fiecare dimineață care urmează ședinței ei de sacrificii, merge cu mașina combinată încărcată pe terenul care aparține Spitalului Coloniștilor, la crematoriu, iar acolo încredințază flăcărilor corpurile închise în sacii negri.

Ar fi mai simplu să transporte sacii la crematoriu imediat după ședință și să-i lase acolo, să se ocupe de ei personalul de la crematoriu. Numai că asta ar însemna să abandoneze

leșurile pe grămada de gunoi împreună cu restul mizeriei adunate peste weekend: resturile din saloanele spitalului, mortăciunile aruncate de vidanjori pe marginea drumului, deșeurile urât mirositoare de la tăbăcărie – un amestec obișnuit și teribil în același timp. Nu este pregătit să le rezerve și lor asemenea soartă rușinoasă.

Prin urmare, în fiecare duminică seara transportă sacii la fermă, în portbagajul mașinii lui Lucy, îi lasă parcați peste noapte, iar luni dimineața îi duce cu mașina până la terenul spitalului. Acolo, îi descarcă el însuși, rând pe rând, îi depune pe platforma căruciorului crematoriului, pune în mișcare mecanismul care împinge căruciorul prin poarta din față spre flăcări, trage levierul pentru a goli căruciorul de conținutul lui și acționează mecanismul pentru a readuce căruciorul în poziția de pornire, în timp ce muncitorii care se ocupă în mod normal de această operație stau deoparte și îl urmăresc.

În prima luni, i-a lăsat pe ei să se ocupe de incinerare. *Rigor mortis* începe să apară peste noapte. Picioarele inerte s-au prins în barele căruciorului, iar când acesta a refăcut traseul, revenind de la cuptor, și câinele a revenit odată cu el, înnegrit și rânjind, mirosind a blană pârlită, cu învelitoarea din plastic arsă complet. După o vreme, muncitorii au început să dea cu dosul lopeților în saci înainte de a-i încărca în cărucior, pentru a rupe membrele începute. În acest moment, a intervenit el și a preluat sarcina asupra sa.

Crematoriul funcționează cu combustibil din cărbune, are un ventilator electric pentru aspirarea și tirajul aerului prin

hornuri. Presupune că datează din anii 1950, când a fost construit și spitalul. Funcționează șase zile pe săptămână, de luni până sâmbătă. În cea de-a șaptea zi se oprește. Când personalul sosește la muncă în ziua următoare, primul lucru pe care îl fac muncitorii este să curețe cenușa rămasă din ziua precedentă, după care aprind focul. La ora nouă dimineața, camera interioară ajunge la o temperatură de o mie de grade, încălzindu-se suficient de mult încât să calcineze oase. Focul este întreținut până spre ora douăsprezece; apoi este necesară întreaga după-amiază pentru răcirea cuptorului.

Nu cunoaște numele muncitorilor, și nici ei nu știu cum îl cheamă. Pentru ei, este bărbatul care a început să aducă lunea sacii de la Centrul pentru Protecția Animalelor și care de când a venit prima oară își face apariția tot mai devreme dimineața. Vine, își vede de treabă, pleacă; nu este un membru al societății care gravitează în jurul crematoriului în ciuda gardului de sârmă ghimpată și a porții încuiate cu lacăt și a plăcuțelor scrise în trei limbi.

Fiindcă gardul a fost tăiat demult; iar poarta și plăcuțele sunt, pur și simplu, ignorate. Până când încep să sosească infirmierii dimineața, cu primii saci de gunoi din spital, deja sunt adunați copiii și femeile care așteaptă să găsească în gunoaie seringi, ace, pansamente lavabile sau orice lucru pentru care există o piață, însă mai ales medicamente, pe care le vând magazinelor *muti* sau pe care le comercializează direct pe stradă. Mai sunt și oameni fără adăpost, vagabonzi care în timpul zilei își fac veacul pe terenul spitalului, pentru ca

noaptea să doarmă lipiț i de zidul crematoriului, poate chiar în galerie, căutând să se încălzească.

Nu încearcă să fie asimilat în vreo frăț ie, însă când este el acolo, sunt ș i ei acolo; iar dacă ceea ce aduce el la groapa de gunoi nu-i interesează, explicaț ia este că rămăș iț ele unui câine mort nu pot fi nici vândute, nici consumate la masă.

Ce motiv a avut să preia sarcina asta? Pentru a-i uș ura corvoada lui Bev Shaw? Fiindcă ar fi suficient să arunce sacii la groapa de gunoi ș i să-ș i vadă liniș tit de drum. De dragul câinilor? Bine, dar câinii sunt deja morț i; ș i, oricum, ce ș tiu câinii despre onoare ș i dezonoare?

Atunci, probabil că o face pentru sine. Pentru propria viziune pe care o are despre lume, o lume în care oamenii nu folosesc lopeț i pentru a tasa leș uri, astfel încât acestea să încapă mai bine în camera de incinerare.

Câinii sunt aduș i la clinică, fiindcă nu îi doreș te nimeni: *fiindcă suntem prea mulț i*. În acest punct îș i face el intrarea în viaț a lor. Poate că nu este salvatorul lor – cel pentru care ei nu sunt prea mulț i –, însă este gata să aibă grijă de ei odată ce sunt incapabili, îngrozitor de incapabili, să mai aibă grijă de ei înș iș i, ș i odată ce Bev s-a spălat pe mâini de ei. Omul câinilor, aș a ș i-a spus Petrus la un moment dat. Ei bine, acum el a devenit omul câinilor: antreprenorul de pompe funebre al câinilor; un psihoantreprenor de câini; un *harijan*¹⁹.

Curios că un bărbat atât de egoist ca el a ajuns să se pună de bunăvoie în slujba câinilor morț i. Probabil că există ș i alte modalităț i, mult mai productive, de a te pune la dispoziț ia

lumii, sau a ideii pe care ți i-o faci despre lume. De pildă, ai putea face ore suplimentare la clinică. Sau ai putea încerca să-i convingi pe copiii de la groapa de gunoi să nu-și mai bage otravă în corp. Până și faptul de a te apleca hotărât asupra libretului Byron ar putea fi considerat, la rigoare, un serviciu adus umanității.

Numai că există alți oameni capabili să facă toate lucrurile astea – povestea cu protecția animalelor, cu reabilitarea socială, chiar și chestiunea Byron. El le redă leșurilor onoarea, fiindcă nu există un alt prost s-o facă. Iată ce a ajuns: un prost, un neghiob, un încăpățânat care persistă în eroare.

ȘAPTESPREZECE

Munca lor la clinică s-a încheiat pentru aceasta zi de duminică. Mașina combi geme sub greutatea transportului neînsuflețit. Ca o ultimă corvoadă, spală pardoseala sălii de operații.

— Fac eu asta, îi spune Bev Shaw, intrând din curte. Poate vrei să pleci acasă.

— Nu mă grăbesc.

— Totuși, probabil ești obișnuit cu un alt stil de viață.

— Un alt stil de viață? Nu știu că viața are mai multe stiluri.

— Vreau să spun că probabil viața de aici ți se pare tare plicticoasă. Probabil că simți lipsa cercului tău de prieteni. Probabil îți lipsesc prietenele.

— Prietene, zici. Sunt sigur că Lucy Ț i-a povestit de ce am plecat din Cape Town. Prietenele nu mi-au purtat noroc acolo.

— N-ar trebui să o judeci prea aspru.

— Să o judec pe Lucy? Nu-mi stă în fire să o judec pe Lucy.

— Nu, nu pe Lucy – pe tânăra din Cape Town. Lucy spune că a fost o tânăra care Ț i-a adus neazuri.

— Da, a existat o tânăra. Numai că, în cazul respectiv, eu sunt cel care a făcut neazuri. I-am provocat tinerei în chestiune tot atât de mult rău pe cât mi-a făcut ș i ea mie.

— Lucy spune că a trebuit să-Ț i laș i postul de la universitate. Cred că Ț i-a fost foarte greu. RegreȚ i?

Ce băgăcioasă! Curios cum le excită pe femeii izul de scandal. Oare această creatură mărună nu îl crede în stare să o ș ocheze? Sau poate a se lăsa ș ocată este încă una din îndatoririle pe care ș i le asumă – ca o călugăriȚ ă care ar sta sa fie violată ca să se asigure că rata violului din lume va fi astfel redusă prin contribuȚ ia sa?

— Dacă regret? Nu ș tiu. Ceea ce s-a petrecut la Cape Town m-a adus aici. Nu sunt nefericit aici.

— Dar la momentul respectiv... Ai regretat la momentul respectiv?

— La momentul respectiv? Vrei să spui, în vâltoarea acȚ iunii? Fireș te că nu. În toiul acȚ iunii nu ai niciodată dubii. Sunt sigur că înȚ elegi ș i tu foarte bine.

Bev roș eș te. A trecut atâta vreme de când nu a mai văzut roș ind atât de puternic o femeie trecută de prima tinereȚ e.

Până la rădăcina firului de păr.

— Totuș i, cred că Grahamstown ți se pare foarte liniștit, rostește ea în șoaptă. Prin comparație.

— N-am nimic cu Grahamstown. Cel puțin sunt departe de ispite. În plus, nu locuiesc în Grahamstown. Locuiesc la fermă, cu fiica mea.

Departee de ispite: ce lucru nemilos a putut să-i spună unei femei, fie ea și urâtică. Deși nu complet neatrăgătoare în ochii tuturor. Trebuie să fi fost un moment în care Bill Shaw a văzut ceva la tânăra Bev. Poate că și alți bărbați.

Încearcă să și-o imagineze mai tânără cu douăzeci de ani, când fața ei răvășită de timp, așezată pe gâtul scurt, trebuie să fi avut un aer obraznic, iar pielea pistruiată trebuie să fi avut un aer sănătos, proaspăt. Fără să se gândească ce face, întinde mâna și își trece un deget pe buzele ei.

Bev coboară privirea, însă nu bate în retragere. Dimpotrivă, îi răspunde, frecându-și buzele de mâna lui — ba chiar, așadar putea spune, sărutând-o — și roșește violent în tot acest timp.

Asta este tot ce se întâmplă. Până aici merg ei doi. Fără o vorbă, el pleacă de la clinică. O aude în urma lui stingând luminile.

A doua zi după-amiază, primește un telefon de la ea.

— Ne vedem la clinică la ora patru, îi spune ea.

Nu este o întrebare, ci un anunț, făcut pe un ton ridicat, imperios, gătit. Îi vine să o întrebe — și aproape că o face — „De ce?“, însă are atâta tact încât să se abțină. Totuși, îl ia prin surprindere. Este gata să pună pariu că nu a mai făcut așa

ceva până acum. În inocenț a ei, probabil aș a îș i închipuie că se petrece adulterul: femeia îi telefonează curtezanului său, anunț ându-l că este gata.

Clinica nu este deschisă luna. Se strecoară înăuntru, răsuceș te cheia în broască ș i o încuie după el. Bev Shaw se află în sala de operaț ii, stă în picioare ș i cu spatele la el. O prinde în braț e; ea îș i freacă urechea de bărbia lui; buzele lui îi mângâie cârlionț ii din păr.

— Sunt pături, îi spune ea. În dulap. Pe raftul de jos.

Două pături, una roz, cealaltă gri, aduse pe furiș de acasă de o femeie care, în decursul ultimei ore, trebuie să fi făcut baie, să se fi pudrat ș i să se fi uns cu uleiuri aromate, în aș teptare, anticipând; care, din propria lui experienț ă, s-a pudrat ș i s-a uns în fiecare duminică, ș i a adus pături la cabinet, pentru orice eventualitate. Care îș i închipuie că – deoarece el vine din metropolă, deoarece numele lui este asociat unui scandal – face dragoste cu multe femei ș i se aș teaptă ca toate femeile care-i ies în cale să facă dragoste cu el.

Au de ales între masa de operaț ii ș i pardoseală. Întinde păturile direct pe pardoseală, cea gri dedesubt, cea roz deasupra. Stinge lumina, iese din încăpere, verifică uș a din spate, să fie încuiată, aș teaptă. Aude foș netul hainelor ei în timp ce se dezbracă. Bev. Nici în visele lui nu ș i-ar fi închipuit că se va culca vreodată cu o Bev.

Ea s-a întins sub pătura trasă până sub bărbie, de sub care nu-i iese decât capul. Nici măcar în semiobscuritate, scena nu are nimic fermecător. Se dezbracă, se strecoară lângă ea, îș i

plimbă mâinile în jos pe trupul ei. Nu se poate spune că are sâni. Bondoacă, aproape fără piept, asemenea unui tub mic și îndesat.

Îl apucă de mână și îi strecoară ceva în pumn. Un contraceptiv. Totul a fost bine planificat, de la început și până la sfârșit.

Despre reuniunea lor, cel puțin poate spune că-și face datoria. Fără pasiune, dar nu în silă. Astfel încât, la final, Bev Shaw să se poată declara mult umită de propria persoană. Tot ce și-a pus în minte a fost dus la îndeplinire. El, David Lurie, a fost ajutat, așa cum un bărbat este ajutat la nevoie de o femeie; prietena ei, Lucy Lurie, a fost ajutată la nevoie printr-o vizită de curtoazie.

Să nu uit ziua asta, își spune el, stând întins lângă ea după ce amândoi sunt epuizați. După carnea tânără și dulce a lui Melanie Isaacs, iată la ce am ajuns. Cu asta trebuie să mă obișnuiesc, asta și chiar mai puțin decât atât.

— E târziu, spune Bev Shaw. Trebuie să plec.

Dă pătura la o parte și se ridică, nu face nici cel mai mic efort să se ascundă. Las-o să se sature uitându-se la acest Romeo al ei, la umerii lui căzuți, la picioarele lui slăbănoage. Într-adevăr, s-a făcut târziu. La orizont, persistă o ultimă strălucire purpurie; luna se ridică sus pe cer; fumul plutește în aer; de dincolo de fâșia de pământ sterp, de la primul rând de cocioabe, ajunge până la ei zvon de voci. La ușă, Bev se lipește o ultimă dată de el, își odihnește capul la pieptul lui. O lasă, așa cum a lăsat-o să facă tot ce și-a dorit. Gândul îi zboară la

Emma Bovary, plimbându-se mândră prin faț a oglinzii după prima ei după-amiază notabilă. *Am un iubit! Am un iubit!* cântă Emma pentru sine. Ei bine, fie ca ș i biata Bev Shaw să meargă acasă ș i să cânte la rîndul ei. Și, mai ales, fie ca el să nu o mai numească săraca Bev Shaw. Dacă ea este săracă, atunci el e falit.

OPTSPREZECE

Petrus a împrumutat un tractor – de unde, nu are nici cea mai vagă idee – la care a cuplat vechiul plug rotativ care a zăcut, aruncat să ruginască, în spatele grajdului, încă dinainte de a veni Lucy. În doar câteva ore, ară tot terenul lui. Totul foarte rapid ș i eficient; totul foarte diferit de stilul african. În trecut – adică în urmă cu zece ani – i-ar fi luat câteva zile să mîne plugul tras de boi.

Ce ș anse are Lucy împotriva acestui Petrus de tip nou? Când a sosit Lucy la fermă, Petrus a fost omul care a muncit cu ziua, omul care a săpat, omul care a cărat, omul care a udat. Acum este prea ocupat pentru acest gen de activitate. Unde va găsi Lucy pe cineva să sape, să care, să ude? Dacă ar fi vorba de o partidă de ș ah, ar putea afirma că Lucy a fost învinsă pe toate fronturile. Dacă ar avea minte cât de cât, atunci ar renunț a: s-ar adresa Băncii Agricole, ar ajunge la o înț elegere cu ei, i-ar lăsa lui Petrus ferma în arendă, s-ar întoarce la lumea civilizată. Ar putea deschide pensiuni pentru câini la periferia oraș ului; ș i-ar putea diversifica activitatea, extinzându-o la

creșterea pisicilor. Ar putea chiar reveni la îndeletnicirile ei și ale prietenilor ei din perioada hippy: țesături cu motive etnice, ceramică pictată cu motive etnice, coșuri etnice împletite; sau ar putea vinde mărgelile turiștilor.

Înfrântă. Nu este greu să și-o imagineze pe Lucy peste zece ani: o femeie masivă, greoaie, cu chipul brăzdat de cute de tristețe, îmbrăcată în haine ieșite demult din modă, întretinându-se cu animalele sale, mâncând singură la masă. Nu este cine știe ce viață. Însă, tot e mai bine decât să-și petreacă zilele temându-se de o nouă spargere, când nu vor mai fi suficienți câini s-o apere și când nu-i va răspunde nimeni la telefon.

Se apropie de Petrus, aflat pe locul ales pentru noua sa reședință, pe o moviliță care domină ferma. Antreprenorul i-a făcut deja o vizită, iar jaloanele sunt bătute la locul lor.

— N-ai de gând să construiești singur casa, nu-i așa? îl întreabă el.

Petrus chicotește.

— Nu, construcțiile sunt treabă de meseriaș, răspunde el. Să pui cărămizi, să faci mortar, la toate astea trebuie să te pricepi. Nu, eu am să sap șanțurile. Asta pot să fac și singur. Nu-i o treabă grea, o poate face și un copil. La săpat, nu-ți trebuie decât un flăcău.

Petrus rostește cuvântul vădit amuzat. Odinioară a fost și el băiat, acum nu mai este. Acum se poate juca de-a băiatul, așa cum se juca și Marie-Antoinette de-a lăptăreasa când interpreta acest rol pe scenă.

Intră în subiect.

— Dacă eu și Lucy ne hotărâm să ne întoarcem la Cape Town, crezi că te poți ocupa de fermă în locul ei? Ți-am da un salariu, sau ai putea-o face contra unui comision. Adică a unui procent din profit.

— Trebuie să mă ocup de ferma lui Lucy, spune Petrus. Trebuie să fiu *managerul fermei*.

Pronunț ă cuvintele de parcă le-ar fi auzit pentru prima oară, ca și când ar fi țâșnit în fața a lui asemenea unui iepure care sare din pălărie.

— Da, te numim managerul fermei dacă vrei.

— Și Lucy o să se-ntoarcă într-o zi.

— Sunt convins că va reveni. Este foarte atașată de fermă. Nu are de gând să renunțe la ea. Atâta doar că a trecut printr-o perioadă grea în ultima vreme. Trebuie să facă o pauză. Are nevoie de o vacanță.

— La mare, spune Petrus zâmbind, arătându-și dinții îngălbeniți de tutun.

— Da, la mare, dacă aș vrea.

Îl irită stilul lui Petrus de a lăsa propozițiile să plutească în aer. A fost un moment când a crezut că se poate împrieteni cu Petrus. Acum îl detestă. Să faci conversație cu Petrus seamănă cu a lovi într-un sac cu nisip.

— Nu cred că vreunul din noi are dreptul să o întrebe pe Lucy dacă hotărâște să ia o pauză, spune el. Nici eu, nici tu.

— Cât timp trebuie să fiu managerul fermei?

— Încă nu știu, Petrus. N-am discutat cu Lucy, doar explorez

posibilitatea asta. Încerc să-mi dau seama dacă te atrage ideea.

— Și trebuie să fac toate treburile – trebuie să dau de mâncare la câini, trebuie să cultiv legume, trebuie să merg la piață ă...

— Petrus, nu este cazul să faci o listă. Nu vor mai fi câini. Te întrebam ce părere ai în general. Dacă Lucy ar vrea să plece în vacanță ă, ai fi dispus să ai grijă de fermă?

— Cum să mă duc la piață ă dacă nu am combi?

— Astea sunt detalii. Putem discuta toate amănunțele altă dată. Vreau doar să am un răspuns de principiu: da sau nu.

Petrus clatină din cap.

— E prea mult, prea mult, răspunde el.

Din senin, primesc un telefon de la poliție, de la un oarecare sergent Esterhuysen, detectiv în Port Elizabeth. I-au recuperat mașina. Este în curtea secției de poliție din New Brighton, unde poate merge să o identifice și să o ridice. Poliția a arestat doi bărbați.

— E grozav, spune el. Aproape că pierdusem orice speranță ă.

— Nu, domnule, toate cazurile rămân deschise timp de doi ani.

— În ce stare este mașina? Poate fi condusă?

— Da, domnule, poate fi condusă.

Într-o stare de neobișnuită agitație și fericire, pleacă împreună cu Lucy, în mașina ei, până la Port Elizabeth, apoi, mai departe, la New Brighton, unde, urmând instrucțiunile, ajung pe strada Van Deventer, apoi la secția de poliție, o clădire turtită, cu aspect de fortăreață ă, înconjurată de un gard

înalt de doi metri în vârful căruia este întinsă sârmă ghimpată. O mulțime de indicatoare atrag atenția asupra faptului că parcare este interzisă în fața secției. Parchează mașina ceva mai departe, pe aceeași stradă.

— Aș tept în mașină, îi spune Lucy.

— Ești sigură?

— Nu-mi place locul asta. Te aș tept aici.

Se prezintă la ghișeu, este îndrumat să străbată un labirint de coridoare care duce la biroul diviziei Furturi de autoturisme. Sergentul Esterhuyse, un omuleț blond și înțesat, caută în dosare, apoi îl conduce într-o curte unde sunt parcate bară la bară nenumărate mașini. Se plimbă de-a lungul și de-a latul și irurilor de mașini.

— Unde ați găsit-o? îl întreabă pe Esterhuyse.

— Aici, în New Brighton. Ați avut noroc. De obicei, hoții de mașini desfac bucată cu bucată Corollele vechi și vând piesele.

— Spuneați că ați arestat pe cineva.

— Doi indivizi. I-am prins într-o razie. Am descoperit o casă plină cu lucruri furate. Televizoare, aparate video, frigidere – dar ce nu era acolo!

— Unde sunt cei doi acum?

— Au plătit cauțiunea și au ieșit.

— N-ar fi fost mai rezonabil să mă chemați înainte de a-i elibera, să-i identific? Acum, dacă au ieșit pe cauțiune, se vor face nevăzuți. Probabil că știți mai bine decât mine.

Detectivul tace, cu țânț.

Se opresc în fața a unei mașini marca Corolla, de culoare albă.

— Asta nu-i mașina mea, spune el. A mea are numere de CA. Așa scrie și pe certificatul de înmatriculare, continuă el, indicându-i cu degetul numărul de pe bucata de hârtie: CA 507644.

— Le vopsesc. Pun plăcuțe false. Schimbă plăcuțele între mașini.

— Chiar și așa, asta nu-i mașina mea. Vreți, vă rog, s-o deschideți?

Detectivul descuie mașina. În interior se simte miros de hârtie umedă și de pui fript.

— Eu n-am sistem audio, spune el. Asta nu-i mașina mea. Sunteți sigur că mașina mea nu este în altă parte, printre celelalte furate?

Fac turul complet al lotului de mașini furate. Mașina lui nu se află printre ele. Esterhuysen se scarpină în cap.

— Am să verific, spune el. Probabil că s-a făcut o încurcătură. Lăsați-mi numărul de telefon și vă sun eu.

Lucy îl așteaptă la volanul combiului; ține ochii închiși. Bate în geam, iar ea deblochează ușile.

— Au făcut o greșeală, îi spune el în timp ce se urcă în mașină. Au o Corolla, însă nu-i a mea.

— I-ai văzut pe indivizi?

— Care indivizi?

— Spuneai că au arestat doi bărbați.

— Au ieșit pe cauțiune. Oricum, nu-i mașina mea, așa că

indiferent cine a fost arestat nu poate fi și cel care mi-a furat mașina.

Urmează o lungă tăcere.

— E logic, nu-i așa?

Lucy pornește motorul, smucește te violent de volan.

— Nu mi-am dat seama că tu îi să fie prinși, îi răspunde el, simți indușii iritarea din glas, dar nefăcând nimic să și-o stăpânească. Dacă îi prind, va urma un proces și tot ce presupune el. Vei fi obligată să depui mărturie. Te simți în stare să treci prin așa ceva?

Lucy oprește motorul. Are chipul încordat și se vede că se căznește să-și stăpânească lacrimile.

— Oricum, urmele s-au răcit. Iar amicii noștri nu vor fi prinși, nu de poliția noastră, în halul în care este. Așa că mai bine să nu ne mai gândim la asta.

Se adună. Știe că a devenit un moșticăitor și plicticos, dar nu are ce face.

— Lucy, cred că este cazul să te gândești bine ce soluții ai. Fie rămâi într-o casă plină de amintiri neplăcute și continui să te frământți gândindu-te la ce tu și s-a întâmplat, fie dai uitării întregul episod și începi un nou capitol din viața ta, în altă parte. După părerea mea, alte soluții nu ai. Știu că tu i-ar plăcea să rămâi, însă nu crezi că ai putea cel puțin să te gândești și la cealaltă variantă? N-am putea să discutăm cu luciditate despre acest subiect?

Lucy clatină hotărât din cap.

— Nu mai pot discuta despre asta, David. Pur și simplu nu

mai pot, spune ea, vorbind aproape în șoaptă, rapid, ca și când s-ar teme că vorbele îi vor seca. Știu că sunt incoerentă. Aș vrea să te pot face să înțelegi. Dar nu pot. Din cauză că tu ești cine ești și eu sunt cine sunt, nu pot. Îmi pare rău. Și îmi pare rău și pentru masa ta. Îmi pare rău că ești dezamăgit.

Își așază capul pe brațul ei, iar umerii încep să i se scuture de plâns.

Din nou se simte străbătut de același sentiment: apatie, indiferență, dar și o senzație ca de imponderabilitate, ca și când ar fi ros, devorat din interior și nu i-ar mai rămâne decât cochilia erodată a inimii. Cum, își spune el, ar putea un bărbat găsi în starea asta cuvintele, muzica în stare să înduioșeze, să trezească morții?

La nici cinci metri de ei, s-a oprit pe trotuar o femeie. În papuci și cu o rochie ponosită pe ea, îi fixează intens, își petrece brațul după umerii lui Lucy într-un gest protector. *Fata mea*, își spune el; *iubita mea fetiță*. *Pe care eu am datoria să o călăuzesc. Care, cât de curând, va trebui să mă călăuzească ea pe mine.*

Oare ea îi simte gândurile?

Se așază la volan și preia el rolul șoferului. La jumătatea drumului către casă, spre surprinderea lui, Lucy începe să vorbească.

— A fost ceva atât de personal, începe ea. Au făcut-o cu atâta ură față de mine. Asta m-a împietrit de uimire mai mult decât orice. Restul era... previzibil. Însă de ce să mă urască în asemenea hal? Nu i-am văzut în viața mea.

Așteaptă, crezând că vrea să continue, însă ea nu mai adaugă nimic pentru moment.

— Probabil a vorbit în ei glasul trecutului, o ajută el într-un târziu. Un trecut al răului. Ia-o și așa, dacă îți e mai ușor. Chiar dacă îți s-a părut că au ceva cu tine, să știi că nu a fost așa. Probabil că li s-a transmis de la strămoși.

— Asta nu ușurează lucrurile în niciun fel. Pur și simplu nu reușesc să scap de starea de șoc. Șocul de a fi urâtă, vreau să spun. În cursul actului.

În cursul actului. Se referă la ce crede el ca se referă?

— Te mai temi? o întreabă el.

— Da.

— Te temi că s-ar putea întoarce?

— Da.

— Te-ai gândit că dacă n-ai să depui plângere împotriva lor la poliție nu se vor întoarce?

— Nu.

— Atunci de ce? Lucy tace.

— Lucy, e atât de simplu, numai să vrei. Închide canisa. Fă-o imediat, nu mai sta pe gânduri. Închide casa, plătește-l pe Petrus să aibă grijă de fermă. Ia o pauză de șase luni, poate chiar un an; până când lucrurile se vor ameliora în țara asta. Pleacă în străinătate. Du-te în Olanda, îți dau eu banii. Când ai să te întorci, poți să cumperi alți câini, să o iei de la capăt.

— Dacă plec acum, David, n-am să mă mai întorc niciodată, îți mulțumesc pentru ofertă, însă nu merge. Nu e nimic din ce mi-ai putea propune la care să nu mă fi gândit și eu de o sută

de ori.

— Atunci ce propui să faci?

— Nu știi. Însă, indiferent ce hotărâre aș lua, vreau să știi că am luat-o singură, fără a fi împinsă de la spate. Sunt lucruri pe care pur și simplu nu ai cum să le-nțelegi.

— Ce nu pot înțelegi?

— În primul rând, nu înțelegi ce mi s-a întâmplat în ziua aceea. Ești îngrijorat pentru mine, lucru pe care îl apreciez, crezi că înțelegi, însă de fapt nu înțelegi nimic. Fiindcă n-ai cum.

Încetinește și iese de pe șosea.

— Nu! Ți-ai spus Lucy. Nu opri aici. E o porțiune proastă, e prea riscant să oprești.

Accelerează.

— Dimpotrivă, înțeleg mult prea bine, îi răspunde el. Voi rosti un singur cuvânt pe care l-am evitat până acum. Ai fost violată. De trei bărbați.

— Și?

— Te-ai temut pentru viața ta. Ți-a fost frică că te vor ucide după ce te folosesc. Că te vor lichida. Fiindcă pentru ei nu înseamnă nimic.

— Și?

Vocea ei a ajuns o șoaptă.

— Și eu n-am făcut nimic. Nu te-am salvat.

Asta este confesiunea lui. Ea face un mic gest cu mâna, întrerupându-l.

— Nu te învinovăți, David. Nimeni nu se aștepta să mă

salvezi, fiindcă nu aveai cum. Dacă ar fi venit cu o săptămână mai devreme, aș fi fost singură în casă. Însă ai dreptate, nu înseamnă nimic pentru ei, absolut nimic. Exact asta a fost și senzația mea.

Din nou pauză.

— Cred că n-au făcut-o pentru prima oară, reia ea pe un ton mai ferm. Cel puțin în cei doi mai mari au mai făcut-o și altă dată. Cred că, în primul și în primul rând, sunt violatori. Faptul că fură lucruri e ocazional. Ca o direcție de lucru secundară. Cred că se ocupă cu violurile.

— Crezi că se vor întoarce?

— Cred că sunt pe teritoriul lor. M-au marcat. Se vor întoarce după mine.

— Atunci chiar că nu mai poți rămâne.

— De ce?

— Fiindcă este ca și când i-ai invita să se întoarcă.

Cade o clipă pe gânduri, apoi îi răspunde:

— David, dar poate că ar trebui să privim lucrurile din alt unghi. Și dacă... dacă asta e prețul pe care trebuie să-l plătească aceia care aleg să rămână pe loc? Poate că ei aș a privesc lucrurile. Poate că și eu ar trebui să privesc la fel lucrurile. Ei mă percep ca și când le-aș datora ceva. Iar pe ei înșiși se văd ca pe niște receptori, ca pe niște țipi care strâng impozitele. De ce ar trebui să mi se permită să trăiesc aici fără să plătesc? Poate că asta este ceea ce-și spun.

— Sunt convins că le trec prin minte o mulțime de lucruri. Este în interesul lor să inventeze diverse povești, să-și

justifice faptele. Dar te sfătuiesc să ai încredere în ceea ce-ți spune inima. Ziceai că ai simțit numai ură din partea lor.

— Ură... Când e vorba de bărbatul și de sex, David, nimic nu mă mai surprinde. Poate că pentru bărbatul și detestarea femeii face din actul sexual un episod mai excitant. Tu ești bărbat, ar trebui să știi. Când faci sex cu o necunoscută – când o prinzi în brațul ei, o așezi sub tine, te lași cu toată greutatea deasupra ei – asta nu aduce într-o câțiva cu actul de a ucide? Vări cuțitul în ea; apoi îl scoți, lăsând trupul acoperit de sânge – asta nu te face să simți că ai ucis, ca și când ai comite nepedepsit o crimă?

Tu ești bărbat, ar trebui să știi: oare așa îi vorbești o fiică tatălui ei? Oare ea și el sunt de aceeași parte a baricadei?

— Poate, îi răspunde el. În unele cazuri. Pentru anumiți și bărbatul.

Apoi continuă iute, fără a premedita:

— Așa a fost cu amândoi? Ca și când te-ai fi luptat cu moartea?

— S-au îndemnat unul pe celălalt. Probabil că din cauza asta o fac împreună. Ca niște câini în haită.

— Și cel de-al treilea? Băiatul?

— Era acolo să învețe.

Au trecut de indicatorul care anunța cicadeele. Timpul aproape a expirat.

— Dacă ar fi fost albi, probabil n-ai vorbi așa despre ei, spune el. Dacă ar fi fost niște golani albi din Despatch, de pildă.

— Chiar?

— Nu, n-ai vorbi așa. Nu te judec, nu asta-i ideea. Însă vorbeș ti despre ceva diferit. Sclavie. Vor să le fii sclavă.

— Nu. Nu-i vorba de sclavie. Supunere. Subjugare. Clatină din cap și îi spune:

— Deja s-a ajuns prea departe, Lucy. Vinde tot. Vinde-i ferma lui Petrus și vino cu mine.

— Nu.

Aici se încheie discuția. Însă vorbele lui Lucy îi răsună în minte. *Acoperit de sânge*. Ce vrea să spună? Oare a avut dreptate, în fond, când a visat o baltă de sânge, o baie de sânge?

Se ocupă cu violurile. Se gândeș te la cei trei vizitatori plecând în Toyota nu prea veche, cu bancheta din spate plină cu lucruri furate din casă; și cu penisurile lor, armele lor, satisfăcute, călduș e, îndesate între picioare și *torcând* – asta e cuvântul care îi vine în minte. Pesemne că au avut motive să fie mulțumiți de treaba făcută în acea după-amiază; probabil că și-au simțit împlinită vocația.

Își aminteș te cum, în copilărie, găsea în articolele de ziar cuvântul *viol* și cum reflecta asupra lui, încercând să-i înțelegă sensul exact, întrebându-se ce căuta litera *v*, îndeobș te atât de blândă, într-un cuvânt care stârnea atâta groază și dezgust, încât nimeni nu îndrăzne să-l pronunț e tare. Într-un album de artă de la bibliotecă, a găsit o reproducere intitulată *Răpirea sabinelor*, bărbatul călare, îmbrăcat în sumarele armuri ale romanilor, femeii drapate în văluri ridicându-și brațul spre cer și tânguindu-se. Oare ce

legătură exista între această atitudine și ceea ce bănuia el că trebuie să fie violul: bărbatul deasupra femeii, penetrând-o cu forță?

Se gândește te la Byron. Printre legiunile de contese și de bucătărese pe care le-a penetrat Byron, fără îndoială că au fost și unele pentru care asta trebuie să fi reprezentat un viol. Numai că, firește, niciuna dintre ele nu s-a temut că interludiul avea să se sfârșească prin tăierea beregatei. Din perspectiva lui personală, din perspectiva lui Lucy, Byron pare, într-adevăr, foarte depășit.

Lucy a fost înspăimântată, înspăimântată de moarte. I-a pierit glasul, respirația i s-a oprit, a fost incapabilă să mai facă vreo mișcare. *Nu se întâmplă cu adevărat, și i-a spus ea în timp ce bărbatul îi o trânteau la pământ; e doar un vis, un coșmar.* În timp ce bărbatul îi s-au înfruptat din spaima ei, s-au desfătat cu ea, au făcut tot ce le-a stat în putință să o rănească, să o amenințe, să o înspăimânte și mai mult, să o terorizeze. *Cheamă-ți i câinii!* i-au spus ei. *Hai, cheamă-ți i câinii! N-ai câini? Atunci, las' că-ți i arătăm noi ție câini!*

Nu îți alegi, n-ai fost acolo, spune Bev Shaw. Ei bine, se înșală. De fapt, Lucy intuiește bine lucrurile: el îți elege. El poate – dacă se concentrează, dacă uită de sine – să fie acolo, să intre în pielea bărbatilor, să le umple trupurile cu stafia propriei persoane. Întrebarea este: are în el datele să fie femeia?

Din singurătatea camerei lui, îi scrie fiicei sale o scrisoare:

„Dragă Lucy,

Cu toată dragostea din lume, trebuie să-ți spun

următoarele. Riș ti să comiți o eroare periculoasă. Vrei să te lași și călcată în picioare de istorie. Însă calea pe care ai ales-o este greșită. Te va face să-ți pierzi onoarea. Și nu te vei mai suporta. Te conjur, ascultă-mă, și tiu ce vorbesc.

Tatăl tău”.

O jumătate de oră mai târziu, îi este strecurat un plic pe sub ușă.

„Dragă David,

Nu ai auzit ce ți-am spus. Nu mă cunoști. Nu sunt persoana pe care o știi. Sunt moartă și nu știu ce m-ar putea readuce acum la viață. Tot ce știu este că nu pot pleca.

Nu îți alegi acest lucru, iar eu n-am idee ce-aș mai putea spune să te fac să vezi. E ca și când ai fi ales în mod deliberat să stai într-un colț întunecos în care nu pătrund razele soarelui. Când mă gândesc la tine, te văd ca pe una dintre cele trei maimuțe: cea care își acoperă ochii cu lăbuțele.

Da, calea pe care o urmez ar putea fi greșită. Însă dacă plec acum de la fermă, am să plec învinsă și am să simt gustul înfrângerii tot restul vieții.

Nu pot rămâne un copil la nesfârșit. Nu poți fi tată la nesfârșit. Știu că îmi vrei binele, însă nu ești tu cel care mă poate îndruma, nu în acest moment.

A ta, Lucy.”

Aici se oprește schimbul epistolar. Acesta-i ultimul cuvânt al lui Lucy.

Treaba cu omorârea câinilor s-a sfârșit pe ziua de azi, iar sacii negri sunt puși grămadă la ușă, un sac pentru fiecare

trup și suflet. El și Bev Shaw stau întinși, unul în brațul celeilalt, pe pardoseala cabinetului medical. Peste o jumătate de oră, Bev se va întoarce la Bill al ei, iar el însuși va începe să încarce sacii în mașină.

— Nu mi-ai vorbit niciodată despre prima ta soție, îi spune Bev Shaw. Nici Lucy nu vorbește despre ea.

— Mama lui Lucy este olandeză. Asta probabil că ți-a spus. Evelina. Evie. După divorțul s-a întors în Olanda. Mai târziu, s-a recăsătorit. Lucy nu s-a întâlnit eles cu tatăl ei vitreg. Ea a vrut să se întoarcă în Africa de Sud.

— Așadar, te-ai ales pe tine.

— E un fel de-a spune. În același timp, ai ales un anumit mediu, un anumit orizont. Iar acum încerc să o conving să plece din nou, fie și numai pentru scurt timp. Are o familie în Olanda, are prieteni. Poate că Olanda nu este cel mai extraordinar loc de pe lume în care să trăiești, dar, cel puțin, nu te face să visezi urât.

— Și?

Ridică din umeri.

— Lucy nu este dispusă, cel puțin pentru moment, să ia în seamă sfaturile pe care i le-aș da eu. Îmi spune că nu sunt bun la sfaturi.

— Dar ai fost profesor.

— În mod cu totul întâmplător. Profesoratul nu a reprezentat niciodată o vocație pentru mine. Firește, nu am aspirat niciodată să-i învăț pe oameni cum să trăiască. Am fost ceea ce se numea înainte un erudit. Am scris cărți și despre

oameni care au murit. Acolo îmi era sufletul. Nu am predat decât pentru a-mi câștiga existența.

Ea așteaptă să afle mai mult, însă el nu are chef să continue.

Soarele coboară spre asfințit; e tot mai frig. Nu au făcut dragoste. De fapt, au încetat să mai pretindă că asta este ceea ce fac împreună.

În mintea lui, Byron, singur pe scenă, inspiră profund, pregătindu-se să cânte. Este pe punctul de a pleca spre Grecia. La vârsta de treizeci și cinci de ani, a înțeles că de prețioasă este viața.

Sunt lacrimae rerum, et mentem mortalia tangunt: acestea vor fi exact cuvintele pe care le va rosti Byron, acum și-tu. Cât despre muzică, plutești te indecisă undeva la orizont, încă nu îți vine.

— Nu trebuie să fii îngrijorat, îți spune Bev Shaw. Și-a lipit capul de pieptul lui: probabil că îți aude bătăile inimii cu care îți ine pasul hexametrul.

— Bill și tu cu mine vom avea grijă de ea. Vom trece des pe la fermă. Și mai este Petrus. Petrus va fi vigilent.

— Paternul Petrus.

— Da.

— Lucy îmi spune că nu pot fi tată la nesfârșit. Nu-mi pot închipui cum ar arăta să nu mai fiu tatăl lui Lucy în viața asta.

Ea își trece degetele prin părul lui aspru și îți epos.

— O să fie bine, și optești te ea. Ai să vezi.

NOUĂSPREZECE

Casa face parte dintr-un complex care, cu cincisprezece sau douăzeci de ani în urmă, pe vremea când era nouă, trebuie să fi avut un aspect destul de anost, dar între timp a fost îmbunătățită cu alei pline de iarbă, copaci și plante agățătoare care invadează pereții din vibracret. Casa de pe Rustholme Crescent nr. 8 are o porțiune de grădină, vopsită, și un interfon.

Apasă pe buton. Se aude o voce tinerească:

— Da?

— Îl caut pe domnul Isaacs. Mă numesc Lurie.

— Nu a venit încă acasă.

— Când trebuie să sosească?

— Dintr-o clipă în alta.

Se aude un bâzâit; zăvorul se deblochează. Împinge poarta și intră.

Aleea duce la ușa de la intrare, unde o copilă subțirică urmărește apropiindu-se. Este îmbrăcată în uniformă de școală: sarafan bleumarin, ciorapi trei sferturi albi, bluză descheiată la gât. Are ochii lui Melanie, pomeții mari ai lui Melanie, părul negru al lui Melanie. Este mai frumoasă, cu siguranță. Sora mai mică despre care i-a vorbit Melanie, și al cărei nume nu și-l amintește pe moment.

— Bună ziua. Când trebuie să vină tatăl tău acasă?

— Școala se termină la trei, însă de obicei stă după ore. E-n regulă, puteți intra.

Ține ușa deschisă, făcându-i loc să intre, și se lipește de toc când trece pe lângă ea. Mănâncă dintr-o felie de tort pe

care o ține delicat între două degete. Pe buza superioară are câteva firimituri. Simte nevoia presantă de a întinde mâna, de a o șterge la gură, însă, instantaneu, îi vine în minte imaginea surorii ei și se simte invadat de un val de dorință. *Doamne ferește-te, își* spune în gând. *Ce caut eu aici?*

— Puteți lua loc dacă doriți.

Ia loc. Mobila lucește-te, camera este sufocant de ordonată.

— Cum te cheamă?

— Desiree.

Desiree. Acum își amintește-te. Melanie, prima născută, cea obscură, Desiree, cea dorită. Cu siguranță i-au ispitit pe zei dându-i un asemenea nume!

— Mă numesc David Lurie.

O privește-te atent, însă fata nu dă semne că i-ar recunoaște-te numele.

— Sunt din Cape Town.

— Sora mea este în Cape Town. Studentă.

Dă din cap a încuviința-te. Nu spune: o cunosc pe sora ta, o știu foarte bine. În schimb, îi trece prin minte: rodul aceluiași arbore, probabil până în cele mai intime detalii. Totuși, cu câteva diferențe: pulsuni diferite ale sângelui, nevoi pasionale diferite. Ele două în același pat: o experiență demnă de un rege.

Îl scutură un ușor frison, se uită la ceas.

— Știi ceva, Desiree? Cred că am să-n cerc să îl prind pe tatăl tău la școală, dacă-mi spui cum pot ajunge acolo.

Școala este construită în același stil cu reședința: o clădire

fără etaj, construită din cărămidă, cu geamuri din oțel și acoperiș din azbest, așezată într-un patruleter prăfuit, împrejmuț de un gard din sârmă ghimpată. Pe unul din stâlpii de la intrare stă scris F. S. MARAIS, iar pe celălalt, ȘCOALĂ GENERALĂ.

Locul este pustiu. Se plimbă prin zonă până când descoperă o plăcuț ă pe care scrie BIROU. În interior, stă așezată la birou o secretară durdulie, între două vârste, care își face unghiile.

— Îl caut pe domnul Isaacs, i se adresează el.

— Domnule Isaacs! Aveți un vizitator! strigă ea, apoi, întorcându-se spre el îl poftesește: Intrați i.

Din spatele biroului, Isaacs se ridică, se oprește la jumătatea drumului, îl privește nedumerit.

— Vă mai amintiți i de mine? David Lurie, din Cape Town.

— O, spune Isaacs, după care se așază la loc pe scaun.

Este îmbrăcat în același costum care îi este larg și care nu pare croit pentru el: gâtul i se pierde în haină, din care omul iese ca o pasăre cu ciocul ascuțit, ca prinsă într-un sac. Ferestrele sunt închise, iar înăuntru plutește un miros de aer stătut.

— Dacă nu vreți i să vorbiți i cu mine, am să plec imediat, rostește el.

— Nu, îi răspunde Isaacs. Luați i loc. Verificam prezentul a. Vă deranjează dacă termin cu asta mai întâi?

— Vă rog.

Pe birou se află o fotografie înrămată. Din locul în care este așezat, nu o poate vedea, însă știe ce reprezintă: Melanie și i

Desiree, odoarele tatălui lor, alături de mama care le-a purtat.

— Prin urmare, spune Isaacs închizând cataloagele. Cărui fapt datorez plăcerea de a vă revedea?

Se aşteptase să fie încordat, însă în realitate este cât se poate de liniştit.

— După ce Melanie a depus plângerea, rosteşte el, universitatea a organizat o audiere oficială. Rezultatul este că am demisionat. Aşa s-au petrecut lucrurile. Probabil ştiţi.

Isaacs îl priveşte întrebător, fără a lăsa să transpară nimic.

— De atunci, am fost liber. Eram astăzi în trecere prin George şi mi-a venit ideea să mă opresc să stăm de vorbă, îmi amintesc că, ultima dată când ne-am văzut, discuţia a fost... încinsă. M-am gândit, totuşi, că ar trebui să trec să vă văd şi să vă spun ce am pe suflet.

Până aici nu a minţit deloc. Chiar vrea să-şi uşureze sufletul. Problema este: ce are pe suflet?

Isaacs ţine în mână un pix ieftin Bic. Îşi trece degetele de la capăt spre vârf, îl răsucesc, îşi trece degetele în jos, la nesfârşit, într-un gest care este mai degrabă mecanic decât nervos. Continuă:

— Aţi auzit varianta lui Melanie despre cele întâmplate. Aş dori să v-o ofer şi pe a mea, dacă sunteţi dispus să o ascultaţi. În ceea ce mă priveşte, totul a început fără ca eu să fi premeditat ceva. A început ca o simplă aventură, una dintre acele aventuri nevinovate, neaşteptate, pe care le are un anumit gen de bărbaţi... pe care le am eu şi care mă ajută să merg mai departe. Scuzăţi-mă că vă vorbesc în felul acesta,

însă încerc să fiu sincer.

Totuși, în cazul lui Melanie, s-a petrecut ceva surprinzător. Mă gândesc la cele întâmplate ca la un foc. A făcut să se aprindă un foc în mine.

Se oprește. Pixul își continuă dansul. *O aventură nevinovată, neașteptată.* Un anumit gen de bărbat. Oare bărbatul așezat la birou în fața lui are aventuri? Cu cât se uită mai bine, cu atât se îndoiește mai mult. Nu ar fi surprins să afle că Isaacs este ceva la biserică, diacon sau ministrant, indiferent ce o fi un ministrant.

— Un foc: ce este remarcabil în privința focului? Dacă se stinge, iei un chibrit și faci altul. Asta credeam mai demult. Și totuși, în trecut, oamenii venerau focul. Se gândeau de două ori înainte de a lăsa focul să se stingă; era zeul foc. A fost genul de foc pe care l-a aprins fiica dumneavoastră în mine. Nu suficient de puternic încât să mă mistuie, însă real: un foc adevărat.

Ars-consumat-mistuit. Pixul se oprește în loc.

— Domnule Lurie, rostește tatăl fetei, cu un surâs strâmb, chinuit, pe chip. Mă întreb ce Dumnezeu aveți în cap, să veniți la școală și să-mi spuneți povești...

— Îmi cer scuze. E revoltător, știu. Asta e. Asta-i tot ce am avut de spus, în apărarea mea. Ce face Melanie?

— Melanie e bine, dacă tot ați întrebat. Ne sună săptămânal. Și-a reluat studiile, i-au dat o dispensă specială să facă asta, sunt sigur că înțelegem, având în vedere situația. În timpul liber își continuă activitatea la teatru, și se descurcă bine.

Aşa că Melanie e bine. Şi dumneavoastră? Ce planuri aveţi acum, după ce aţi renunţat la profesie?

— Şi eu am o fiică, poate vă interesează să ştiţi. Are o fermă. Cred că am să-mi petrec ceva vreme la ea, să-i dau o mână de ajutor. De asemenea, lucrez la o carte... un fel de carte. Într-un fel sau altul, asta o să mă ţină ocupat.

Se întrerupe. Isaacs îl priveşte cu ceea ce ar putea spune că este o atenţie scrutătoare.

— Ei bine, rosteşte Isaacs cu blândeţe, iar cuvintele îi ies de pe buze cu un oftat, cum cad de sus cei puternici!

Căzut? Da, se poate spune că a existat o cădere, asta în mod cert. Însă *puternic*? Oare termenul de *puternic* i se potriveşte? El se consideră obscur, sau, mai precis, tot mai obscur. Un personaj de la periferia istoriei.

— Poate că ne face bine tuturor, rosteşte el, să avem din când în când parte de o cădere. Cu condiţia să nu ne frângem gâtul.

— Da. Da. Da, spune Isaacs încă fixându-l atent, cu privirea aceea concentrată.

Detectează pentru prima oară la Isaacs ceva ce-i aminteşte de Melanie: o anumită proporţie a gurii şi a buzelor. Simte nevoia să-i strângă omului mâna peste birou, însă reuşeşte doar să-i atingă dosul mâinii. Pielea este rece, fără păr.

— Domnule Lurie, i se adresează Isaacs, mai aveţi să-mi spuneţi ceva? În afara istoriei despre dumneavoastră şi Melanie? Spuneţi că aveţi ceva pe suflet.

— Pe suflet? O, nu. Am trecut doar să aflu ce mai face

Melanie. Mult umeșc că m-ați primit, spune ridicându-se. Vă sunt recunoscător.

Întinde mâna, de astă dată ferm și direct.

— La revedere.

— La revedere.

Ajunge la ușă – de fapt, este în biroul secretarei în care nu se mai află nimeni –, când se aude strigat de Isaacs:

— Domnule Lurie! O clipă, vă rog.

Se întoarce.

— Ce faceți și astă-seară?

— În seara asta? Stau la hotel. Nu mi-am făcut niciun plan.

— Veniți și să luăm masa împreună. Veniți și la cină.

— Nu sunt convins că soția dumneavoastră se va bucura.

— Poate că da. Poate că nu. Oricum, veniți și împărțiți și pâinea cu noi. Luăm masa la șapte. Să vă scriu adresa.

— Nu este nevoie. Am trecut deja pe la dumneavoastră și am cunoscut-o pe fiica dumneavoastră. Ea mi-a explicat cum să ajung aici.

Isaacs nu clipește te.

— Perfect, spune el.

Ușa îi este deschisă de Isaacs în persoană.

— Poftiți și, intrați și, îl invită el conducându-l în camera de zi.

Soția nu se vede pe nicăieri, și nici cea de-a doua fiică.

— V-am adus ceva, spune el oferindu-i o sticlă cu vin.

Isaacs îi mulțumește te, însă pare că nu știe ce are de făcut cu ea.

— Vreți și puțin în vin? Mă duc să desfac sticla.

Iese din cameră. Dinspre bucătărie se aud ș oapte. Revine.

— Se pare că am răătăcit tirbuș onul. Însă Dezzy s-a dus să facă rost de unul din vecini.

În mod evident, sunt o familie de oameni aș ezaț i. Trebuia să-ș i fi închipuit. O mică familie unită de mic-burghezi, sobră, prudentă. Maș ina este spălată, iarba – tunsă, economiile – la bancă. Toate resursele lor se concentrează asupra lansării celor două bijuterii de fete, asupra clădirii viitorului lor: inteligenta Melanie, cu ambiț iile ei teatrale; Desiree, frumoasa.

Ș i-o aminteș te pe Melanie din prima seară când s-au apropiat, stând alături de el pe canapea, ea sorbind din cafeaua cu un strop de whisky care avea menirea să – cuvântul urcă în silă – să o lubrifieze. Trupul ei îngrijit ș i fragil; hainele sexy; ochii strălucindu-i de emoț ie. Păș ind afară în pădurea în care pândesc lupii flămânzi.

Frumoasa Desiree intră cu sticla ș i tirbuș onul. În timp ce traversează camera îndreptându-se spre ei, are o clipă de ezitare, conș tientă că se cuvine să spună „bună seara”.

— Tati? murmură ea uș or derutată, întinzându-i sticla.

Aș a deci: a aflat cine este. Au vorbit despre el, poate s-au ș i dondănit din pricina lui: musafirul nepoftit, bărbatul al cărui nume stârneș te groază.

Tatăl ei a prins-o de mână ș i o ț ine ferm.

— Desiree, îi spune el, acesta este domnul Lurie.

— Bună, Desiree.

Părul care îi încadrase chipul este acum strâns la spate. Privirile li se întâlnesc, a fetei este încă jenată, totuș i mai

fermă acum, și tiindu-se sub aripa protectoare a tatălui.

— Bună, murmură ea.

Iar el exclamă în gând: *Doamne Dumnezeu! O, Doamne!* Cât despre fată, nu poate disimula ce-i trece prin minte: *Așadar, ăsta-i bărbatul în fața a căruia s-a dezbrăcat sora mea! Așadar, ăsta-i bărbatul cu care a făcut-o! Moșul ăsta!*

Există o sufragerie, despărțită de bucătărie printr-o arcadă. Masa este pusă pentru patru persoane, cu vesela cea mai bună. Pe masă ard lumânări.

— Luați loc, luați loc! îl invită Isaacs. În continuare, nici urmă de soț ie.

— Scuzați-mă o clipă, spune Isaacs dispărând în bucătărie.

Este lăsat singur cu Desiree, care stă așezată la masă chiar în fața a lui. Ține capul plecat, iar curajul pare să o fi părăsit. Apoi se întorc, cei doi părinți ei, împreună. Se ridică.

— Nu ați cunoscut-o pe soția mea. Doreen, oaspetele nostru, domnul Lurie.

— Vă mulțumesc, doamnă Isaacs, că m-ați primit în casa dumneavoastră.

Doamna Isaacs este o femeie scundă, genul care are tendința de a se îngrași după o anumită vârstă, cu picioare crăcănate care creează iluzia că se rostogolesc te în timp ce merge. Totuși, își dă seama pe cine moștenesc cele două surori. La vremea ei, trebuie să fi fost o adevărată frumusețe.

Expresia de pe chip rămâne la fel de împietrită, îi evită privirea, totuși înclină scurt din cap în direcția lui. Supusă; o bună soție și tovarășă de viață. *Și veți fi un singur trup.* Oare

fetele îi calcă pe urme?

— Desiree, rosteș te ea pe un ton autoritar, vino să mă ajuț i. Plină de recunoș tinț ă, fata sare de pe scaun.

— Domnule Isaacs, i-am deranjat pe toț i ai casei, spune el. Aț i fost foarte amabil să mă invitaț i, apreciez gestul dumneavoastră, însă ar fi mai bine să plec.

Isaacs îi oferă un zâmbet în care ghiceș te, spre surprinderea lui, un strop de veselie.

— Luaț i loc, luaț i loc! O să ne descurcăm! După care continuă, aplecându-se spre el:

— Trebuie să fiț i tare!

Apoi, Desiree ș i mama ei revin, încărcate cu platouri: ostropel de pui aburind într-un sos de roș ii din care se înalț ă arome de ghimbir ș i chimion, orez, o mulț ime de salate ș i murături. Exact felurile de mâncare cărora le dusesese cel mai mult dorul de când stătea la Lucy.

Sticla este aș ezată în faț a lui, alături de un pahar de vin solitar.

— Sunt singurul care bea? întreabă el.

— Vă rog, îi răspunde Isaacs. Serviț i-vă.

Îș i umple paharul. Nu-i plac vinurile dulci, a adus soiul „Recoltă târzie” crezând că va fi pe gustul lor. Mă rog, cu atât mai rău pentru el.

Mai rămâne de rostit rugăciunea înainte de a începe să mănânce. Membrii familiei Isaacs se prind de mână. Nu are încotro ș i întinde mâinile, apucându-l de mână pe tatăl fetei, în stânga, ș i, în dreapta, pe mama ei.

— Pentru tot ce primim acum, ne rugăm lui Dumnezeu să ne ajute să nu uităm că-i datorăm recunoștință, rostește te Isaacs.

— Amin, îi răspund soția și fiica sa.

Până și el, David Lurie, mormăie un „Amin” și dă drumul celor două mâini, celei a tatălui, rece ca mătasea, și celei a mamei, micuță, cărnoasă, caldă de la gătit.

Servește te doamna Isaacs.

— Aveți grijă, e fierbinte, îi spune ea în timp ce îi oferă farfuria, rostind singurele cuvinte pe care i le adresează toată seara.

În cursul mesei, se străduiește să fie un bun musafir, să poarte o conversație interesantă, să umple tăcerile. Vorbește despre Lucy, despre pensiunea ei canină, despre îndeletnicirile ei legate de apicultură și despre proiectele ei de horticultură, despre diminețile de sâmbătă pe care el și le petrece la piață. Amintește în trecut despre spargerea casei, pomenind doar că i s-a furat mașina. Vorbește despre Liga pentru Protecția Animalelor, însă nu spune nimic despre crematoriul din incinta spitalului și nici despre după-amiezile lui furate cu Bev Shaw.

Însăilate astfel una de cealaltă, istorisirile se succedă lipsite de umbre. Viața la țară în toată simplitatea ei stupidă. Ce n-ar da să fie adevărat! S-a plictisit de umbre, de complicații, de oameni cu complicații. Își iubeste fiica, însă, în unele momente, și-ar dori ca ea să fie o ființă mai simplă: mai simplă, mai lipsită de nuanțe. Bărbatul care a violat-o, șeful găștii, așa era. Ca o lamă de cuțit care poate tăia și vântul.

Are viziunea propriei persoane, întins pe o masă de operație. Lama unui bisturiu scipește; este deschis de la gât și până la vintre; vede tot, însă nu simte nicio durere. Un chirurg cu barbă se apleacă deasupra lui, încruntat.

Ce-i porcăria asta? bombăne nemulțumit chirurgul. Zgândărește te vezica biliară. Ce-i asta? O taie și o aruncă deoparte, împunge și inima. Ce-i asta?

— Și fiica dumneavoastră, se ocupă singură de fermă? Întreabă Isaacs.

— Are pe cineva care o mai ajută din când în când. Un bărbat – Petrus. African.

Și le vorbește despre Petrus, Petrus cel puternic, de neclintit, pe care te poartă la bizui, cu cele două soții ale lui și cu ambițiile lui moderate.

Îi este mai puț în foame decât s-a așteptat. Conversația lăncește, însă într-un fel sau altul reușesc să termine masa. Desiree se scuză, merge să își facă temele. Doamna Isaacs strânge masa.

— Ar trebui să plec, spune el. Mâine dimineață pornesc la drum foarte devreme.

— Așteptați, nu plecați încă, îl reține Isaacs. Sunt singuri. Nu mai poate evita subiectul.

— Despre Melanie, începe el.

— Da.

— Mai am ceva de spus, apoi nu mai scot un cuvânt pe tema asta. Probabil că lucrurile ar fi putut avea un alt deznodământ, cred, pentru noi doi, în ciuda diferenței ei de vârstă. Însă a

existat ceva ce nu am reușit să-i ofer, ceva — căută cuvântul — liric. Îmi lipsește te lirismul. Cu dragostea reușesc mult mai bine. Chiar și când ard de dorință, nu pot cânta, dacă îmi elegeți ce vreau să spun. Îmi pare rău. Regret că am obligat-o pe fiica dumneavoastră să treacă prin toate astea. Aveți o familie minunată. Îmi cer scuze pentru suferința pe care v-am provocat-o dumneavoastră și doamnei Isaacs. Îmi cer iertare.

Minunat nu este cel mai bun cuvânt. Mai potrivit ar fi *exemplar*.

— Aș a, rostește te Isaacs. În fine, v-ați cerut iertare. Chiar mă întrebam când o s-o faceți.

Reflectează. Nu s-a așezat la loc pe scaun; începe să se plimbe prin cameră.

— Regrețați. Vă lipsește partea lirică, ziceți. Dacă ați fi avut lirism, poate că n-am fi fost astăzi aici. Însă eu îmi spun că ne pare rău doar când suntem descoperiți. Atunci ne pare rău. Problema nu este dacă ne pare rău. Problema este ce lecție am învățat din asta. Problema este ce vom face acum, după ce am aflat că regretăm.

Este pe punctul de a-i da replica, însă Isaacs îl oprește ridicând mâna.

— Aș putea rosti numele lui *Dumnezeu* în prezența dumneavoastră? Nu faceți parte dintre oamenii care se simt tulburați când aud numele Domnului? Întrebarea este, ce așteaptă Dumnezeu de la dumneavoastră, în afara faptului că regretați foarte mult? Aveți vreă idee în sensul acesta,

domnule Lurie?

Deș i întru câțva zăpăcit de tot acel du-te-vino al domnului Isaacs, încearcă să-ș i aleagă cu grijă cuvintele.

— În alte condiț ii, aș spune că după o anumită vârstă eș ti prea bătrân să-ț i mai înveț i lecț ia, rosteș te el. Nu poț i fi decât pedepsit ș i iar pedepsit. Dar probabil că nu e adevărat, nu întotdeauna. Aș tept să văd. Cât despre Dumnezeu, eu nu sunt un om credincios, aș a încât va trebui să traduc ceea ce dumneavoastră numiț i Dumnezeu ș i planurile lui Dumnezeu în termenii mei. În termenii mei, sunt pedepsit pentru ceea ce s-a întâmplat între mine ș i fiica dumneavoastră. Sunt cufundat într-o stare de dezonoare din care nu-mi va fi uș or să mă ridic. Nu este o pedeapsă căreia să-i opun rezistenț ă. Nu scot niciun cuvânt de protest împotriva ei. Dimpotrivă, trăiesc cu ea de pe o zi pe alta, încercând să accept dezonoarea ca pe o stare de fapt. Credeț i că pentru Dumnezeu este de ajuns să trăiesc dezonorat pe termen nelimitat?

— Nu ș tiu, domnule Lurie. În mod normal, aș spune că nu pe mine trebuie să mă întrebaț i, ci pe Dumnezeu. Numai că dumneavoastră nu vă rugaț i, ș i atunci nu aveț i nici cum să-i puneț i lui Dumnezeu întrebarea. Aș a încât Dumnezeu va trebui să găsească o cale de a vă da răspunsul. De ce credeț i că vă aflaț i aici, domnule Lurie?

Tace.

— Să vă spun eu. Treceaț i prin George ș i v-a venit ideea că familia studentei dumneavoastră este din George ș i atunci v-aț i spus: *De ce nu?* Nu aț i plănuit nimic, ș i totuș i, iată,

sunteți i la noi acasă. Asta trebuie să vă fi surprins, am dreptate?

— Nu chiar, nu v-am spus adevărul. De fapt, nu sunt în trecere prin George. Am venit până în George având un singur scop: să stăm de vorbă. Mă gândesc la acest lucru de ceva vreme.

— Da, spuneți i că ați venit să discutați i cu mine. Dar de ce tocmai cu mine? Eu sunt o persoană cu care se poate discuta, poate cu prea mare ușurință. Toți copiii de la școală știu asta. Cu Isaacs scapi ușor, așa a spus ei.

Zâmbește iar, arborând același zâmbet strâmb de mai devreme.

— Așa adar, de fapt, cu cine ați venit să stați i de vorbă?

Acum știți: nu-i place omul acesta, nu-i place stilul lui presărat cu capcane.

Se ridică, trece prin sufrageria pustie, continuă bâjbâind nesigur pe coridor. Aude vorbindu-se în șoaptă în spatele unei ușii pe jumătate închise. Deschide ușă larg. Așezate pe pat stau Desiree și mama ei, cu un scul de lână. Uimite de apariția lui, cele două tac.

Cu gesturi atente, ceremonioase, se așază în genunchi și atinge podeaua cu fruntea.

Oare este destul? se întreabă el. Gestul va fi suficient? Dacă nu, ce ar mai trebui să facă?

Își înalță capul. Cele două nu s-au clintit din loc, înmărmurite. Privirea i se încrucișează cu cea a mamei, apoi cu cea a fetei, și din nou țâșnește la suprafața aceluși fior,

fiorul dorinț ei.

Se ridică în picioare, ceva mai greoi decât ș i-ar fi dorit.

— Noapte bună, le spune el. Vă mult umesc pentru amabilitate. Vă mult umesc pentru masă.

La ora unsprezece, primeș te un telefon la hotel. Este Isaacs.

— V-am sunat să vă urez să fiț i tare în viitor. Urmează o scurtă pauză. Am o întrebare pe care n-am avut ocazia să v-o pun, domnule Lurie. Nu speraț i ca noi să intervenim în favoarea dumneavoastră – nu-i aș a – la universitate?

— Să interveniț i?

— Da. Să fiț i reinstalat în post, de pildă.

— Nu mi-a trecut nicio clipă prin minte acest gând. Am încheiat cu universitatea.

— Fiindcă drumul pe care sunteț i acum este calea pe care v-a ales-o Dumnezeu. Nu se cade să intervenim noi.

— Am înț eles.

DOUĂZECI

Intră din nou în Cape Town pe ș oseaua N2. Nu a lipsit din oraș decât trei luni, ș i totuș i în această perioadă cocioabele ș i barăcile s-au extins dincolo de autostradă ș i la est de aeroport. Coloana de maș ini trebuie să încetinească atunci când pe ș oseă intră un copilandru, încercând să mâne cu un toiag o vacă rătăcită. În mod inexorabil, ruralul a ajuns la oraș . Curând, pe Rondebosch Common se vor plimba din nou cirezi de vite; curând istoria va forma un cerc complet.

Este iar acasă. Nu are sentimentul că s-a întors acasă. Nu-și imaginează că s-ar putea instala din nou în casa de pe Torrance Road, în umbra universității, furiosându-se asemenea unui infractor, evitându-și foștii colegi. Va fi nevoit să-și vândă casa, să se mute undeva, într-un apartament mai ieftin.

Finanțele lui se află în plin haos. Nu și-a mai plătit facturile de când a plecat. Trăiește pe datorie. Foarte curând, creditul lui se va epuiza.

Capătul rătăcirilor. Ce se întâmplă când ajungi la capătul rătăcirilor? Se vede pe sine însuși, cu părul cărunt, gârbovit, târșându-și picioarele spre magazinul din colț să își cumpere jumătatea de litru de lapte și jumătatea de franzelă; se vede stând absent și fără chef la un birou, într-o cameră ticsită de hârtii îngălbenite, așteptând să se isprăvească ziua, să-și poată pregăti gustarea de seară și să se bage apoi în pat. Viața de cărturar scos la pensie, lipsit de speranță, lipsit de perspective. Este pregătit să se instaleze într-o asemenea existență?

Descuie porțiunea din fațetă. Grădina este năpădită de buruieni, cutia poștală, îndesată cu broșuri, anunțuri publicitare. Deși bine apărută conform majorității standardelor, casa a rămas nelocuită timp de câteva luni. Ar însemna să nutrească speranțele deșarte închipuindu-și că nu a avut vizitatori. Într-adevăr, din clipa în care deschide ușa de la intrare și simte mirosul aerului din interior, știe că ceva nu-i în regulă. Inima începe să-i pompeze în piept, încărcată de o emoție care îi face greață.

Nu se aude niciun sunet. Indiferent cine a trecut pe aici, acum a plecat. Însă cum a intrat? Trecând pe vârfuri dintr-o cameră în alta, descoperă curând despre ce este vorba. Drugii puși la ferestrele din spate au fost smulși din zid, apoi împinși la loc și îndoțiți, ochiurile geamurilor, sparte, lăsând un spațiu suficient de larg pentru ca un copil sau un bărbat de statură mai mică să se strecoare înăuntru. Pe podea s-a depus un covor de nisip și de frunze pe care vântul le-a suflat înăuntru.

Se plimbă prin casă, făcând un inventar al pierderilor.

Dormitorul a fost răscolit, dulapurile, cu ușile larg căscate, sunt goale. Echipamentul audio a dispărut, benzile și casetele, computerul, de asemenea. În biroul lui, masa de lucru și dulapul au fost deschise prin efracție; peste tot zac împrăștiate hârtii. Bucătăria a fost golită sistematic: tacâmurile, vasele din ceramică, mica aparatură de bucătărie.

Rezerva lui de băuturi a dispărut. Până și dulapul în care își ținea conservele este gol.

Nu pare o spargere obișnuită. În casă s-a mutat un grup organizat de spărgători, care au curățat teatrul de operațiuni, s-au retras cu saci, cutii, geamantane. Pradă; reparații de război; un nou incident în marea campanie de redistribuire a bunurilor. Cine-i poartă în clipa asta pantofii? Oare Beethoven și Janacek și-au găsit un cămin, sau au fost aruncați pe un morman de vechituri la groapa de gunoi?

Din baie se simte un miros neplăcut. Un porumbel, rămas prizonier în locuința lui, a murit în closet. Apucă delicat

resturile de oase și pene, le pune într-un sac din plastic, îl leagă strâns la gură.

Curentul electric este întrerupt, telefonul este mort. Dacă nu face ceva în privință a asta, își va petrece noaptea în beznă.

Este însă mult prea deprimat ca să mai întreprindă ceva. Să se ducă naibii toate, își spune în sinea lui. Se prăbușește într-un scaun și închide ochii.

După căderea nopții, se ridică și iese din casă. Pe cer au apărut primele stele. Trecând pe străzi pustii, traversând grădini grele de parfumul verbinei și al narciselor, se îndreaptă spre campusul universității.

Încă mai are cheia de la clădirea Facultății de Comunicare. Este un ceas din zi potrivit să pornească la vânătoare: culoarele sunt pustii. Ia liftul care îl duce la etajul cinci, unde se află biroul lui. Eticheta de pe ușă pe care era scris numele lui a fost scoasă între timp. Pe noua plăcuță scrie acum DR S. OTTO. Pe sub ușă se prelinge un firicel de lumină.

Bate. Niciun sunet. Deschide ușa și intră.

În cameră s-au făcut câteva modificări. Cărțile și tablourile de pe pereți au dispărut, lăsându-i despuiați, cu excepția unei fotografii mărite de dimensiunea unui afiș, care reproduce un panou dintr-o carte de benzi desenate: Superman lăsând capul în piept în timp ce Lois Lane îl dojenește.

În semiobscuritatea din încăpere, zărește așezat la birou și în fața computerului un bărbat pe care îl vede pentru prima oară. Tânărul îl privește nedumerit.

— Cine sunteți? îl întreabă el.

— Sunt David Lurie.

— Da? Și?

— Am venit să-mi ridic corespondența a. Acesta a fost biroul meu.

În trecut, îi vine să adauge.

— A, da, David Lurie. Îmi cer scuze, eram cu mintea aiurea. Am pus totul într-o cutie. Împreună cu alte lucruri de-ale tale pe care le-am găsit. Acolo, îi indică el făcând un gest cu mâna.

— Și cărți ale mele?

— Sunt toate jos, în depozit. Ridică de pe jos cutia.

— Mulțumesc, spune el.

— Nicio problemă, îi răspunde Dr. Otto. Te descurci?

Cară cutia grea până în bibliotecă, vrând să-și sorteze acolo corespondența a. Însă, când ajunge la bariera de acces, constată că nu-i mai este acceptată cartela. Va trebui să-și sorteze lucrurile pe o banchetă, în hol.

Este prea agitat ca să poată adormi. La răsăritul soarelui, pornește spre munți și, ajuns acolo, pleacă într-o lungă plimbare pe jos. A plouat, pâraiele stau să iasă din matcă. Trage puternic în plămâni parfumul amețitor de brad. Începând de astăzi, este un om liber, care nu trebuie să mai dea socoteală nimănui, decât lui însuși. Timpul pe care îl are de acum înainte așteaptă să fie consumat după pofta inimii lui. Sentimentul este neliniștitor, însă presupune că se va obișnui și cu asta.

Scurtul răstimp petrecut acasă la Lucy nu a reușit să-l

transforme radical într-un ț ăran. Cu toate acestea, sunt câteva lucruri cărora le duce dorul, de pildă familia de raț e. Mama-raț ă cârmind pe suprafaț a apei, cu pieptul scos ț anț oș în afară, în timp ce Eenie, Meenie, Minie ș i Mo pedalează în urma ei, încrezătoare că atâta vreme cât ea se va afla acolo ele nu pot păț i nimic.

Cât despre câini, refuză să se gândească la ei acum. Începând de luni ș i până la sfârș itul săptămânii, câinii eliberaț i de viaț ă între zidurile clinicii vor fi aruncaț i grămadă pe foc, anonimi, fără ca cineva să jelească după ei. Oare va fi iertat vreodată pentru această trădare?

Trece pe la bancă, apoi ia un vraf de rufe murdare ș i le duce la spălătorie. În micul magazin cu coloniale din care îș i cumpără cafeaua de ani de zile, vânzătorul se face că nu-l recunoaș te. Vecina lui, care îș i udă în acest moment grădina, îi întoarce ostentativ spatele.

Gândul îi zboară la William Wordsworth ș i la prima ș edere la Londra, vizionând spectacolul de pantomimă (de Crăciun), urmărindu-l pe uriaș ul Jack Ucigaș ul traversând scena în pas vioi, fluturându-ș i sabia, protejat de cuvântul *Invizibil* scris pe pieptul lui.

Seara o sună pe Lucy de la un telefon public.

— M-am gândit să-ț i dau un telefon, să nu fii îngrijorată , îi spune el. Sunt bine. Presupun că îmi va lua ceva timp să mă adun. Mă învârtesc prin casă fără rost, ca un bob de mazăre într-un borcan. Mi-e dor de raț e.

Nu pomeneș te nimic despre faptul că a fost jefuit. Ce rost ar

avea să o împovăreze pe Lucy cu problemele lui?

— Și Petrus? întrebă el. A avut grijă de tine, sau este prins cu construcția lui?

— Petrus m-a ajutat. Toți i m-au ajutat.

— Ei bine, pot să mă întorc oricând ai nevoie de mine. Nu trebuie decât să spui.

— Mult umesc, David. Poate nu chiar acum, însă la un moment dat, da.

Cine ar fi crezut, atunci când copila lui a venit pe lume, că în timp avea să se târască în genunchi, rugând-o să-l primească la ea acasă?

Aflat la cumpărături la supermagazin, se pomeneș te stând la coadă în spatele lui Elaine Winter, șefa catedrei la care a lucrat și el odinioară. Are un cărucior încărcat de cumpărături, el, un simplu coș. Elaine îi întoarce salutul cu nervozitate.

— Și cum se descurcă catedra fără mine? o întrebă el pe un ton cât se poate de vesel.

Adevărul este că foarte bine, ar fi răspunsul cinstit: Ne descurcăm foarte bine fără tine. Numai că femeia e prea bine crescută ca să spună așa ceva.

— Ne descurcăm la fel de greu ca de obicei, îi răspunde ea evaziv.

— Ați reușit să angajați pe cineva?

— Am luat pe cineva din afara universității. Cu contract. Un tânăr.

L-am cunoscut, s-ar cuveni să îi răspundă. Debutantul de care

aveți nevoie, ar trebui să adauge. Însă și el este prea bine crescut să spună așa ceva.

— Ce specialitate are? o întreabă el în schimb.

— Studii aplicate de limbă. În domeniul limbilor.

Cu atât mai bine pentru poezii, cu atât mai bine pentru maeștrii defuncții. Care, trebuie să-o spună, nu l-au călăuzit bine. *Aliter*, pe care nu i-a ascultat.

Femeia care stă la coadă în fața lor nu se grăbește să plătească. Elaine are încă timp să-i pună următoarea întrebare, care ar trebui să fie *Și tu, David, cum o mai duci?*, iar el ar trebui să-i răspundă *Foarte bine, Elaine. Foarte bine.*

— Vrei să treci în fața mea? îl întreabă ea în schimb, făcând un gest spre coșul lui. Ai cumpărat atât de puțin.

— Nici nu-mi trece prin minte să fac așa ceva, Elaine, îi răspunde el.

Apoi o urmărește cu oarecare plăcere în timp ce pune cumpărăturile pe banda de la casă: nu numai pâinea și untul, ci și micile plăceri pe care și le oferă o femeie care trăiește singură – înghețată cu de toate (cu migdale adevărate, cu stafide adevărate), fursecuri italienești de import, batoane de ciocolată – ca și un pachet de șervețele sanitare.

Elaine plătește cu cartea de credit. Din capătul celălalt al barierei, îi face semn cu mâna de rămas-bun. Sentimentul de ușurare pe care îl are Elaine este aproape palpabil.

— La revedere! îi strigă el peste capul casierii ei. Transmite-le salutări tuturor!

Ea se îndepărtează fără a se uita înapoi.

Aşa cum a fost concepută inițial, opera i-a avut în prim-plan pe Lord Byron și pe amanta lui, contesa Guiccioli. Prizonieri în Villa Guiccioli din Ravenna, sufocată de arși și a verii, spionaj și de soțul gelos al Teresei, cei doi ar fi rătăcit triști prin saloanele întunecoase, cântându-și iubirea nefericită, condamnată de prejudecățile celorlalți. Teresa se simte prizonieră; în ea mocnește frustrarea și îl cicăleşte pe Byron să o scoată din această existență și să îi ofere o altă viață. Cât despre Byron, el însuși frământat de îndoieli, este prea prudent încât să le dea glas. Episoadele iubirii lor extatice de la început – așa bănuiește el – nu se vor repeta niciodată. Viața lui s-a liniștit; a început să tânjească în taină după solitudine; dorindu-și, ca o apoteoză, moartea. Ariile îndurerate ale Teresei nu aprind nicio scânteie în sufletul lui; propria lui linie vocalică, sumbră, care urcă și coboară descriind spirale, trece pe lângă, prin, dincolo de ea.

Iată cum și-a conceput opera: o compoziție camerală pe tema iubirii și a morții, cu o tânără pasională și un bărbat odinioară pasional, iar acum mai puțin decât pasional, bătrân. Ca pe o acțiune susținută de o linie melodică complexă, neliniștită, interpretată într-o engleză care se avântă continuu spre o italiană imaginară.

Sub aspect formal, conceptul nu este deloc neinspirat. Personajele sunt într-o contrapondere perfectă: cuplul prizonier, amanta respinsă bătând la ferestre, soțul gelos. Chiar și vila, cu maimuțele de casă ale lui Byron, care stau atârând plictisite de candelabre, și cu păunii care

zburătăcesc fără astâmpăr printre piesele de mobilier napolitane cu ornamente încărcate, are amestecul corect de ingrediente care sugerează atemporalitatea și decadența.

Iată că totuși, inițial la ferma lui Lucy, iar acum aici, proiectul nu reușește să-l absoarbă, să-i capteze fibra sa cea mai intimă. Ceva este conceput prost, există ceva care nu izvorăște din suflet. O femeie lamentându-se la stele că, deoarece servitorii o spionează, ea și iubitul ei trebuie să facă amor într-o debara... Cui ce-i pasă? Pentru Byron găsește cuvintele potrivite, însă acea Teresa pe care istoria a transmis-o posterității și lui – tânără, lacomă, îndărătnică, impetuoasă – nu se ridică la înălțimea partituri la care visează el, muzica ale cărei armonii, voluptuos autumnale și totuși de o ironie incisivă, le aude răsunându-i estompat în urechi.

Încearcă să abordeze o nouă pistă. Abandonând paginile de însemnări pe care le-a făcut, abandonând-o pe insolenta și precocea mireasă în compania milordului ei englez captiv, încearcă să o surprindă pe Teresa la maturitate. Noua Teresă este o micuță văduvă bondoacă și cu picioare scurte, instalată la Villa Gamba împreună cu tatăl ei vârstnic, ca stăpână absolută a casei, țînând strâns baie-rele pungii, urmărindu-i pe servitori să nu fure zahărul. În noua versiune, Byron a murit demult; unica pretenție la nemurire care i-a mai rămas Teresei, ca și consolarea în nopțile de singurătate, este sîpetul cu epistole și amintiri evocatoare de clipe dragi, pe care îl păstrează sub pat, sau ceea ce ea numește *reliquie*, și pe care nepoatele le vor deschide după moartea ei și le vor citi cu

o venerație și o teamă pline de respect.

Să fie aceasta eroina pe care o caută de atâta vreme? Oare o Teresa mai matură îi va capta sufletul, așa cum îl simte acum?

Trecerea timpului a fost nemiloasă cu Teresa. Cu bustul ei masiv, cu trunchiul îndesat, picioarele scurte, arată mai degrabă a femeie de la țară, *contadina*, decât a aristocrată. Pielea pe care altădată a admirat-o atât de mult Byron a devenit ftizică; vara suferă de crize de astm în urma cărora abia își recapătă suflul.

În scrisorile pe care i le-a adresat, Byron o numește *Prietena mea*, apoi *Iubita mea*, iar apoi *Iubita mea pe vecie*. Numai că există și scrisori care contrazic această viziune, scrisori care nu aveau cum să-i parvină Teresei și pe care nu le putea arunca în foc. În aceste scrisori, adresate prietenilor săi englezi, Byron o menționează ireverențios pe lista cuceririlor sale din Italia, îi persiflează soțul, face aluzie la femeile din anturajul ei cu care el, Byron, a făcut amor. În anii care au urmat morții lui Byron, prietenii acestuia scriu o carte de memorii după alta, luând ca sursă de inspirație scrisorile poetului. După ce a cucerit-o pe tânăra Teresa, furându-i-o soțul ei, spune povestea așa cum o relatează amicii, Byron s-a plictisit curând de ea; a descoperit că n-are minte; a rămas alături de ea numai dintr-un sentiment al datoriei. Și tocmai pentru a scăpa de ea a pornit spre Grecia, unde s-a întâlnit cu moartea.

Calomniile amicilor o rănesc imediat și profund. Anii petrecuți alături de Byron constituie apogeul existenței ei. Dragostea lui Byron este singurul lucru prin care se distinge.

Fără el, ea nu este nimic: o femeie trecută de prima tinerețe, lipsită de orice perspectivă, trăindu-și viața într-un oraș el plicicos de provincie, vizitându-se cu prietenele ei, masându- i picioarele tatălui ei atunci când îl dor, dormind singură în pat.

Găsești te oare, în sufletul lui, puterea să o iubească pe această femeie simplă, prozaică? O poate iubi îndeajuns încât să compună un libret în cinstea ei? Iar dacă nu poate, ce-i mai rămâne de făcut?

Revine asupra a ceea ce a devenit acum scena de deschidere. Sfârșitul unei alte zile de caniculă înăbușitoare. Teresa stă la fereastra unei încăperi de la etajul doi, din casa tatălui ei, care dă spre mlaștini și spre crângul de pini pitici din Romagna, privind spre soarele care sclipește deasupra Adriaticii. Sfârșitul preludiului; liniște; inspiră. *Mio Byron*, cântă ea cu glasul sufocat de tristețe. Un clarinet solitar îi răspunde, se stinge treptat, amuțește. *Mio Byron*, cântă ea iarăși, mult mai puternic.

Unde este – Byron al ei? Byron s-a rătăcit, acesta-i răspunsul. Byron rătăcește printre umbre. Și ea este pierdută, acea Teresa pe care a iubit-o, tânăra de nouăsprezece ani cu bucle blonde, care i s-a oferit cu asemenea bucurie englezului tiranic, mângâindu-i apoi sprânceana în vreme ce capul i se odihnește pe sânul gol și, inspirând profund, adoarme după marele act de pasiune.

Mio Byron, intonează ea pentru a treia oară; iar de undeva, din catacombele lumii de dincolo, un glas îi răspunde cântând, tremurând și fără trup, vocea unei umbre, vocea lui Byron.

Unde eș ti? cântă el. Apoi, un cuvânt pe care ea nu vrea să-l audă: *secca*, uscat. *S-a uscat sursa vieț ii.*

Atât de nesigură, atât de slabă este vocea lui Byron, încât Teresa trebuie să repete vorbele lui, să i le transmită înapoi, ajutându-l cu fiecare respiraț ie, aducându-l din nou la viaț ă: copilul ei, băiatul ei. *Sunt aici*, cântă ea, susț inându-l, salvându-l de la cădere. *Sunt sursa ta. Îț i aminteș ti cum ne-am plimbat împreună la izvorul Arqui? Împreună, tu ș i cu mine. Eram Laura ta. Îț i aminteș ti?*

Iată cum trebuie să fie mai departe: Teresa va fi glasul iubitelui ei, iar el, bărbatul din casa care a fost călcată de hoț i, va fi glasul Teresei. Bicisnicul sprijinindu-l pe ș chiop, din lipsă de altceva mai bun.

Lucrând într-un ritm cât mai alert, agăț ându-se strâns de Teresa, încearcă să schiț eze primele pagini ale partiturii. Aș terne cuvintele pe hârtie, îș i spune el. După ce vei fi făcut asta, totul va fi mai uș or. După aceea vei avea timp să-i studiezi pe maeș tri – de pildă, să cauț i în Gluck –, să extragi melodii, poate – cine ș tie – să adaptezi ș i idei.

Pas cu pas, însă, pe măsură ce începe să trăiască mai intens alături de Teresa ș i de Byron cel dispărut, înț elege tot mai limpede că nu sunt de ajuns melodiile furate, că cei doi cer o muzică numai a lor. Ș i, uimitor până ș i pentru el, încetul cu încetul, iată că muzica îi vine. Uneori îi răsare în minte conturul unei fraze înainte chiar de a ș ti care vor fi cuvintele; uneori, cuvintele sunt cele care pun în miș care ritmul; uneori, umbra unei melodii, care a plutit zile întregi refuzând să se

lase auzită, i se dezvăluie, i se revelează binecuvântată. Iar pe măsură ce acțiunea începe să se dezvolte, își cheamă propriile modulații și treceri pe care el le simte în sânge, chiar și atunci când nu are resursele muzicale pentru a le transpune.

Se așază la pian, trudind să formeze un întreg din frânturile disparate și să scrie primele file ale partiturii. Există totuși ceva în sunetul pianului care îl înfrânează: este prea rotund, prea material, prea plin. Găsește în pod, într-o ladă plină cu cărți vechi și jucării de-ale lui Lucy, ciudatul banjo micuț cu șapte strune pe care i l-a cumpărat de pe o stradă din Kwamashu când era mică. Cu ajutorul banjoului începe să aștearnă notele pe care Teresa, când melancolică, când furioasă, i le va cânta iubitului ei defunct, și pe care Byron i le va cânta în chip de răspuns, cu vocea lui pierdută, venită de pe tărâmul umbrelor.

Cu cât o urmează pe Contessa mai departe în lumea de dincolo, cântând cuvintele libretului în locul ei sau fredonând linia ei melodică, cu atât devin mai inseparabile de acest personaj – spre surprinderea lui – acordurile inepte, sacadate, ale banjoului de jucărie. Renunță să treptat la ariile copleșitoare pe care visase că i le va oferi; de aici, mai rămâne doar un pas până să îi pună instrumentul în brațe. În loc să străbată scena cu pas maiestuos, Teresa stă acum așezată la fereastră, privind pierdută dincolo de mlaștini spre poarta iadului, legănând mandolina cu care își acompaniază avântul liric; în timp ce, într-un colț al scenei, un trio în pantaloni scurți și cu bretele

(la violoncel, flaut, fagot) umple antractele sau face comentarii muzicale moderate între strofe.

Așezat la biroul lui care dă înspre grădina năpădită de buruieni, el însuși se minunează câte lucruri are de învățat de la micuțul banjo. În urmă cu șase luni, își închipuise că prezentul a lui spectrală în *Byron în Italia* va oscila undeva între cea a Teresei și cea a lui Byron; că adică va oscila între dorința de a prelungi ardoarea vărată a trupului cuprins de pasiune și o trezire fără voie din lungul somn al uitării. S-a înșelat, însă. Nu simte chemarea erotismului, nu are vocație pentru stilul elegiac, ci pentru stilul comic. El nu este în această operă nici asemenea Teresei, nici asemenea lui Byron, nici măcar asemenea unui amestec dintre cei doi. El este conștient în muzica însăși, în sunetul searbăd, ca de tinichea pe care îl scot strunele banjoului când le ciupește, în glasul care se încordează să se înalțe, disociindu-se de acest instrument caraghios, dar care este iar tras înapoi, ca un pește prins într-o undiță.

Prin urmare, asta este arta, așa lucrează ea! Ce bizar! Ce fascinant!

Își petrece zile întregi între Byron și Teresa, trăind numai cu cafea neagră și cereale. Frigiderul este gol, patul nu este făcut; suflă prin geamul spart, frunzele se fugăresc pe podea. Ce importantă are: să lăsăm morții să-și îngroape morții.

Din poezii pe care am învățat să-i iubesc, cântă Byron în monologul lui strident, nouă silabe în de becar; însă viața, gălesc (coborând plastic cu un semiton în fa), este o altă poveste.

Zang-zing-zong, continuă strunele banjoului. *De ce, O! de ce spui asta?* cântă Teresa într-o vultură prelungă, încărcată de reproșuri. *Zang-zing-zong* îi răspund strunele.

Vrea să fie iubită, Teresa, să fie iubită etern; vrea să fie înălțată în compania Laurelor și a Florelor de altădată. Și Byron? Byron îi va fi credincios până la moarte, însă asta-i tot ce poate promite. Să rămână înălțată și până când primul dintre ei își va da sufletul.

Iubirea mea, cântă Teresa, rotunjindu-și buzele și rostogolind această monosilabă englezească²⁰ pe care a învățat-o în patul poetului. *Zang*, îi răspund strunele. O femeie îndrăgostită, rostogolindu-se în iubirea ei; o pisică pe acoperiș, urlând; lanțuri de proteine rotindu-se în sânge, dilatând organele genitale, făcând să transpire palmele și să se îngroașe vocea în timp ce sufletul își strigă dorul către cer. La asta sunt bune Soraya și restul: să sugă proteinele complexe ca veninul de șarpe din sângele lui, lăsându-l cu capul limpede și curat. Spre nefericirea ei, Teresa, care trăiește în casa tatălui ei de la Ravenna, nu are pe nimeni care să-i sugă veninul adunat în ea. *Vino, mio Byron*, strigă ea: *vino, iubirea mea!* Iar Byron, surghiunit din viață, palid ca o stafie, îi răspunde, ecou zeflemitor: *Lasă-mă, lasă-mă, lasă-mă!*

Cu ani în urmă, pe când trăia în Italia, a fost într-o excursie în aceeași pădure dintre Ravenna și litoralul Mării Adriatice unde obișnuiau să călărească împreună Byron și Teresa cu un secol și jumătate înainte. Undeva printre copacii aceia trebuie să fie locul în care englezul a ridicat pentru prima oară juponul

tinerei sirene de optsprezece ani și mireasă a unui alt bărbat. Mâine ar putea zbura la Veneția, apoi ar putea lua un tren către Ravenna, să refacă traseul pe care cei doi călăreau împreună, să treacă prin exact același loc. Inventează muzica (sau poate muzica îi inventează pe el?), însă nu inventează istoria. Pe acele de pin a avut-o Byron pe Teresa lui – „rușinoasă ca o gazelă”, după cum a numit-o el –, boțindu-i hainele, băgându-i nisip în lenjeria intimă (în timp ce caiașteptau, indiferenți), iar din acel episod s-a născut o pasiune care a ținut-o pe Teresa într-un urlet la lună pentru tot restul vieții ei biologice, și într-o feroare care l-a făcut și pe iubit să urle, în stilul lui.

Teresa conduce. Filă după filă, el o urmează. Apoi, într-o bună zi, din întuneric răsună o altă voce, una pe care nu a auzit-o până acum, pe care n-a prevăzut că o s-o audă. Din vorbele pe care le cunoaște, ea aparține fiicei lui Byron, Allegra. Dar de unde urcă, din interiorul lui, această voce? *De ce m-ai părăsit? Vino să mă ieși!* strigă Allegra. *Atât de cald, atât de cald, atât de cald!* se lamentează ea pe un ritm propriu care acoperă instantaneu glasurile celor doi iubiți.

La chemarea fetiței ei de cinci ani, atât de inoportună, nu răspunde nimeni. Fără dragoste, neiubită, neglijată de tatăl ei celebru, a fost trecută de la unul la altul pentru ca finalmente să fie dată în grija călugărilor. *Atât de cald, atât de cald!* scâncește ea pe pătuțul de la mănăstire unde se stinge de la mal'aria. *De ce m-ai uitat?*

De ce nu vrea să-i răspundă tatăl ei? Fiindcă s-a săturat de

viață. Fiindcă preferă să se întoarcă în locul căruia îi aparține, pe țărmul morții ei, cufundat în somnul cunoscut. *Micula mea copilă!* cântă Byron, șovăitor, ca împotriva propriei voințe și prea încet să poată fi auzit. Așezată în umbră într-o parte a scenei, cei trei instrumentiști interpretează motivul racului, un acord urcând, altul coborând, care este al lui Byron.

DOUĂZECIȘIUNU

Îi telefonează Rosalind.

— Mi-a spus Lucy că te-ai întors în oraș. De ce nu m-ai căutat?

— Nu mă simt apt pentru societate, îi răspunde el.

— Și când ai fost? comentează sec Rosalind.

Se întâlnesc la o cafenea din Claremont.

— Ai slăbit, remarcă ea. Ce-ai pățit la ureche?

— Nimic, îi răspunde el, refuzând să-i dea explicații. În timpul conversației ei, privirea ei alunecă spre urechea accidentată. S-ar înfiora de neplăcere, este convins, dacă ar trebui să o atingă. Nu este genul misionar. Cele mai frumoase amintiri rămân cele din primele lor luni petrecute împreună: nopțile de vară fierbinți din Durban, cearșafurile umezite de transpirație, trupul zvelt, cu piele albă al lui Rosalind zvârcolindu-se convulsiv sub imperiul unei plăceri greu de deosebit de durere. Doi iubitori de plăceri senzuale: este ceea ce i-a ținut împreună, atâta timp cât relația lor a durat.

Discută despre Lucy, despre fermă.

— Credeam că are o prietenă care locuieș te cu ea, spune Rosalind. Grace.

— Helen. Helen s-a întors la Johannesburg. Bănuiesc că s-au despărț it definitiv.

— Și Lucy este în siguranț ă în locul acela pustiu?

— Nu, nu este în siguranț ă. Ar trebui să fie nebună să se simtă în siguranț ă. Totuș i, preferă să rămână acolo. Pentru ea a devenit un soi de chestiune de onoare.

— Spuneai că ț i s-a furat maș ina.

— A fost vina mea. Ar fi trebuit să fiu mai atent.

— Uitam să-ț i spun. Am aflat povestea procesului tău. Versiunea din interior.

— Procesul meu?

— Audierea, ancheta, cum vrei să-i spui. Am aflat că nu te-ai comportat bine.

— A, da? Și cum de-ai aflat? Credeam că este confident ial.

— Asta n-are important ă. Am auzit că n-ai făcut o impresie prea grozavă. Ai fost prea băț os ș i defensiv.

— Nu încercam să fac impresie. Am apărat un principiu.

— Poate că asta ai făcut, David, însă ar trebui să ș tii, până la vârsta ta, că la procese nu este vorba de principii, ci de cât de bine reuș eș ti să demontezi acuzaț iile. După spusele sursei mele, te-ai apărat destul de prost. Și care e principiul pe care l-ai apărat?

— Libertatea de exprimare. Libertatea de a tăcea.

— Sună grandios. Numai că tu, David, te-ai priceput întotdeauna să te amăgeș ti singur. I-ai amăgit bine pe oameni

Și te-ai amăgit și pe tine însuși. Ești sigur că n-a fost vorba doar de un caz în care ai fost prins cu pantalonii în vine?

Nu se coboară până într-acolo încât să muș te din momeală.

— În fine, indiferent care a fost principiul respectiv, a fost prea profund pentru auditoriul tău. Părerea lor este că ai fost confuz. Mai bine făceai înainte o repetiție cu cineva. Cum ai să te descurci cu banii? Ți-au luat pensia?

— Am să recuperez ce am investit. Am de gând să vând casa. E prea mare pentru mine.

— Și cu timpul liber ce-ai să faci? Ai de gând să-ți cauți o slujbă?

— Nu cred. Sunt ocupat până peste cap. Scriu ceva.

— O carte?

— De fapt, o operă.

— O operă! Ei da, ăsta da început. Sper să-ți aducă mult bani. Ai de gând să te muți la Lucy?

— Opera este doar un hobby, ceva cu care să-mi ocup timpul. Nu aduce bani. Și nu, nu am de gând să mă mut cu Lucy. Nu cred că ar fi o idee bună.

— De ce nu? Voi doi v-ați înțeles întotdeauna bine. S-a întâmplat ceva?

Întrebările ei sunt indiscrete, dar pe Rosalind nu o reușește niciodată nimic când este curioasă. „Ai împărțit același pat cu mine timp de opt ani”, i-a spus ea la un moment dat. „Nu înțeleg cum poți avea secrete față de mine.”

— Lucy și cu mine ne înțelegem în continuare de minune, îi răspunde el. Însă nu suficient încât să trăim în aceeași casă.

— Povestea vieț ii tale.

— Da.

Se lasă tăcerea, în vreme ce fiecare dintre ei contemplă, din perspectivă proprie, povestea vieț ii lui.

— Am văzut-o pe prietena ta, îi spune Rosalind schimbând subiectul.

— Prietena mea?

— Înamorata ta. Melanie Isaacs – nu aș a o cheamă? Joacă într-o piesă la Dock Theatre. Nu ș tiai? Înț eleg de ce te-ai îndrăgostit de ea. Ochi mari, negri. Adorabil trupuș or de nevăstuică. Exact genul tău. Sunt sigură că te-ai gândit că va fi o altă scurtă aventură de-a ta, un fleac. Iar acum, uită-te la tine. Ai irosit toate realizările de-o viaț ă; ș i pentru ce?

— Viaț a mea nu este irosită, Rosalind. Fii rezonabilă.

— Bine, dar aș a este! Ț i-ai pierdut slujba, numele îț i este târât în noroi, prietenii te evită, te ascunzi în Torrance Road ca o broască ț estoasă prea speriată să-ș i scoată capul din carapace. Persoane care nu sunt bune nici să-ț i lege ș ireturile acum glumesc pe socoteala ta. Cămaș a ț i-e ș ifonată, Dumnezeu ș tie cine ț i-a făcut tunsoarea asta, ai...

Se opreș te din tiradă.

— Ai să sfârș eș ti ca bătrâneii ăia nefericiț i care caută prin pubele.

— Am să sfârș esc într-o groapă, în pământ, spune el. Ș i tu la fel. Aș a cum vom sfârș i toț i.

— Taci, David. Sunt ș i aș a destul de supărată, nu vreau să mă cert cu tine, spune ea culegând pachetele de pe jos. Când ai

să te sature de pâine cu dulceață, dă-mi un telefon și am să-ți pregătesc ceva de mâncare.

Menținerea numelui lui Melanie Isaacs îl tulbură. Nu a avut niciodată o relație care să-l lase cu frustrări. După încheierea unei legături amoroase, ea pur și simplu nu mai există pentru el. Numai că în legătura lui cu Melanie Isaacs ceva a rămas neterminat. În străfundurile ființei ei lui păstrează mirosul ei, mirosul perechii. Oare și ea își amintește mirosul lui? *Genul tău*, s-a exprimat Rosalind, care știe ce vorbești. Și dacă drumurile lor se vor intersecta iar, al lui și al lui Melanie? Și dacă va apărea un licăr de sentiment, un semn că relația lor nu s-a consumat?

Totuși, însăși ideea de a-i se adresa din nou lui Melanie este nebunească. Ce motive ar avea să stea de vorbă cu bărbatul condamnat pentru că a persecutat-o? Și ce-o să creadă despre el – netotul caraghios cu urechea lui, cu părul netuns, gulerul botit?

O nuntă între Cronos și Armonie: nefirească. Asta și-a propus ancheta să pedepsească, după ce cuvintele frumoase au fost date la o parte. A fost judecat la proces pentru stilul lui de viață. Pentru actele lui nefirești: pentru a fi răspândit sămânță bătrână, sămânță leneșă, sămânță care nu dă viață, *contra naturam*. Dacă bărbații bătrâni ar înșfăca pofticios femeile tinere, ce s-ar alege de viitorul speciei omenești? Aceasta a fost, în concluzie, pledoaria acuzației. Jumătate din literatură tratează exact această temă: tinere femei care se zbat să scape de sub greutatea corporală a

bărbaț ilor bătrâni, de dragul supravieț uirii speciei.

Oftează. Tineri ț inându-se îmbrăț iș aț i, dezinvolt i, absorbiț i de o muzică senzuală. Ț ara asta nu este pentru bărbaț ii bătrâni. Se pare că-ș i petrece mult timp oftând.

Regret: o notă tristă, de regret, pe care să-ș i facă ieș irea.

Până în urmă cu doi ani, Dock Theatre fusese un mare depozit frigorific unde, atârinate de cârlige, carcasele de porci ș i de vite aș teptau să fie transportate peste ocean. În prezent, este un loc de divertisment la modă. Ajunge târziu, se aș ază în clipa în care luminile încep să se stingă. „Un mare succes reluat la cererea publicului”: aș a este prezentat *Apus de soare la Salonul Globe* în noua sa punere în scenă. Decorul este mai stilat, regia mai profesionistă, în rolul principal joacă un alt actor. Cu toate acestea, găseș te piesa, cu umorul său grosier ș i trimiterile politice făț iș e, la fel de greu de suportat ca ș i anterior.

Melanie interpretează în continuare rolul Gloriei, coafeza începătoare. Într-un caftan roz îmbrăcat peste colanț ii aurii din lame, machiată violent, cu părul strâns în bucle în creș tetul capului, se agită pe scenă cu paș i mici, cocoț ată pe tocuri. Replicile pe care trebuie să le dea sunt previzibile, însă le spune sincronizându-le abil ș i cu tipicul accent plângăreț *Kaaps*²¹. Una peste alta, e mult mai sigură pe ea decât înainte — de fapt e bună în rol, e foarte talentată. Este posibil ca în lunile în care a lipsit ea să se fi maturizat, să se fi regăsit pe sine? *Ceea ce nu te omoară te face mai puternic*. Poate că ancheta a fost ș i pentru ea un proces în plan personal; poate că ș i ea a suferit,

și a reușit să depășească etapa.

Și-ar dori să primească un semn. Dacă ar primi un semn, ar ști ce să facă în continuare. De pildă, dacă hainele acelea caraghioase cu care este îmbrăcată ar arde brusc, mistuite de o flacără rece, privată, și ea ar sta dinaintea lui, revelându-i-se în taină numai lui, goală și perfectă la fel ca în ultima noapte petrecută în fosta cameră a lui Lucy.

Vilegiaturiștilor printre care stă așezat, cu fețe bronzate, bine instalați în masa lor de carne, le place piesa. Melanie-Gloria i-a cucerit. Chicotesc la glumele picante, râd în hohote când personajele fac schimb de cuvinte grele sau de insulte.

Deși sunt concetățenii lui, se simte cum nu se poate mai străin printre ei, un impostor. Și totuși, când râd la replicile pe care le dă Melanie, nu-și poate stăpâni valul de mândrie care-l cuprinde. *E-a mea!* i-ar plăcea să rostească tare, întorcându-se spre ei, ca și când ar fi fiica lui.

Fără nicio legătură, își amintește o întâmplare de acum câțiva ani: o tânără în jur de douăzeci de ani, pe care a luat-o cu mașina de pe șoseaua NI, chiar la ieșirea din Trompsburg, și care călătorea singură, o turistă din Germania, arsă de soare și plină de praf. A condus-o cu mașina lui până la Touws River, a luat o cameră la hotel; a invitat-o la masă, s-a culcat cu ea. Își amintește picioarele ei lungi și filiforme; și își mai amintește moliciunea părului ei, ușor ca puful între degetele lui.

Într-o explozie bruscă și mută, ca și când ar fi căzut într-un somn din care se trezește, încep să i se deruleze prin minte un

torent de imagini, imagini ale unor femei pe care le-a întâlnit pe două continente, unele atât de îndepărtate în timp, încât abia dacă le mai recunoaș te. Asemenea unor frunze purtate de vânt, claie peste grămadă, i se perindă prin fața ochilor. *Un câmp blond plin de oameni*: firele a sute de vieți i sunt încâlcite în viața a lui. Își i ține respirația, dorindu-și ca această viziune să nu se mai sfârș ească.

Ce s-a întâmplat cu ele, cu toate aceste femei, ce-a devenit viața a lor? Sunt momente când și ele, sau măcar unele dintre ele, plonjează brusc în oceanul amintirilor? Nemț oaica: este posibil ca, în chiar această clipă, să-și amintească de bărbatul care a cules-o de pe marginea unui drum din Africa, petrecându-și noaptea cu ea?

Îmbogăț it: este cuvântul pe care l-au ales ziarele ca să-l persifleze. Ce cuvânt idiot au strecurat, date fiind împrejurările, și totuși i, în acest moment, probabil că ar avea puterea să-l înfrunte. Melanie, fata din Touws River; Rosalind, Bev Shaw, Soraya: a fost îmbogăț it de fiecare dintre ele, dar și de celelalte, mai puțin importante, chiar și cele care nu au fost la înălț ime. Ca un mugur care se deschide înflorind în pieptul lui, inima i se umple de recunoș tință.

De unde vin momente ca acesta? Hipnagogic, fără îndoială; dar ce explică asta? Dacă este condus, atunci ce zeu a preluat conducerea?

Piesa continuă să curgă. Au ajuns la momentul în care mătura lui Melanie se încurcă în cablurile electrice. O lumină de blitz și scena se cufundă brusc în beznă.

— *Isuse Cristoase, proastă mai ești! Ți ipă cu voce ascuțită coafeza.*

Intre el și Melanie sunt douăzeci de șiruri de scaune, însă speră ca acum, prin acest spațiu, fata să-l simtă, să-i simtă gândurile.

Ceva îl atinge ușor pe cap, readucându-l la realitate. O clipă mai târziu, un alt obiect zboară pe lângă el și lovește scaunul din față: un cocoloș de hârtie de mărimea unei pietricele. Un al treilea îl lovește în ceafă. El este ținută, nu încapă nicio îndoială.

Ar trebui să se întoarcă și să se uite semnificativ. *Cine a făcut asta?* ar trebui să întrebe înțepat. Sau, dimpotrivă, ar trebui să privească ținută înainte, prefăcându-se că nu a remarcat.

Un al patrulea cocoloș îl atinge pe umăr și ricoșează în aer. Bărbatul așezat în fața lui îi aruncă o privire mirată.

Pe scenă, acțiunea a progresat. Sidney, coafeza, rupe și deschide plicul fatal și citește ultimatumul proprietarului. Până la sfârșitul lunii trebuie să plătească chiria, iar dacă nu, Globe va trebui să se închidă.

— Ce ne facem? se lamentează Miriam, femeia de la spălat.

— *Ssst*, se aude un șușotit în spatele lui, suficient de discret încât să nu se audă până în primele rânduri. *Ssst*.

Se întoarce și un cocoloș îl nimerește în tâmplă. Sprijinit de peretele din spatele sălii stă Ryan, prietenul cu cercei în ureche și ținută. Privirile li se intersectează.

— Profesoare Lurie! și optește Ryan pe un ton răgușit.

Indiferent cât de ofensator este comportamentul lui, tânărul

pare sigur pe el. Pe buze are un zâmbet abia schiț at.

Piesa își urmează cursul, însă în jurul lui se produce rumoare și foiala.

— Ssst, și uieră din nou Ryan.

— Liniș te! exclamă o femeie așezată două scaune mai departe, adresându-i-se lui, deși el nu a scos niciun sunet.

Sunt cinci perechi de genunchi peste care trebuie să treacă („Scuzați i-mă... Vă rog să mă scuzați i”), apoi priviri supărate, murmure furioase, până ajunge la culoarul dintre șirurile de bănci, găsește drumul spre ieșire, ajunge în stradă, în noaptea cu vânt și fără lună.

Din spatele lui se aude un sunet. Se întoarce. Vede strălucind mucusul unei țigări: Ryan l-a urmărit până în parcare.

— Ai de gând să te explici? exclamă el supărat. Ai de gând să explici comportamentul acesta infantil?

Ryan trage din țigară.

— Îți făceam o favoare, profule. Tot nu îți ai învăț at lecția?

— Și care era lecția pe care trebuia s-o învăț ?

— Să stai cu ăia de-o teapă cu tine.

De-o teapă cu tine: cine este puștiul ăsta să-i spună lui cine sunt oamenii cu care trebuie să se-nsoț ească? Ce știe el despre atracția irezistibilă care împinge doi străini unul în brațul ele celuilalt, făcându-i să devină unul, de aceeași teapă, uitând de orice prudentă? Omnis gens quaecumque se in se perficere vult. Sămânța generației, împinsă pentru a găsi perfecțiunea, propulsându-se sa ajungă în partea cea mai

intimă a trupului de femeie, străduindu-se să dea viață viitorului. Împins, propulsând.

Ryan vorbește.

— Las-o în pace, omule! Melanie o să te scuipe între ochi dacă te vede.

Aruncă țigara, se apropie de el. Sub stelele atât de strălucitoare încât ai crede că au luat foc, cei doi stau față în față și se înfruntă.

— Găsește-ți altă viață, profule. Crede-mă.

Conduce lent înapoi spre casă, de-a lungul străzii principale din Green Point. *O să te scuipe între ochi:* la asta nu se aștepta. Mâna așezată pe volan îi tremură. Șocuri pe care ții le oferă viața: ar trebui să se învețe să le ia mai ușor.

Plimbăreții au ieșit pe străzi, în număr mare. La un semafor, o trecătoare îi prinde privirea, o fată înaltă, îmbrăcată într-o minusculă fustă neagră din piele. *De ce nu, își* spune el, *în această noapte a revelațiilor?*

Parchează într-o fundătură, pe o stradă în pantă de pe Signal Hill. Fata este beată, sau poate a luat droguri. Nu reușește să scoată nimic coerent de la ea. Cu toate acestea, își face treaba cu el pe cât de bine se așteptase el să o facă. După ce termină, rămâne cu capul în poala lui, odihnindu-se. Este mai tânără decât părea la lumina de pe stradă, mai tânără chiar și decât Melanie. Își așază mâna pe capul ei. Tremuratul i-a trecut. Se simte amețit, somnoros, satisfăcut; și, foarte ciudat, protector.

Deci asta-i tot! își spune el. *Cum de-am uitat?*

Nu-i un bărbat rău, dar niciunul bun. Nici rece, nici cald, nici măcar în momentele sale cele mai toride. Nu după măsura Teresei; nici măcar după măsura lui Byron. Îi lipsește focul interior. Acesta va fi oare verdictul care i se va da, verdictul pe care i-l va da universul și ochiul atotvăzător?

Fata se mișcă, se ridică.

— Unde mă duci? mormăie ea.

— Te duc înapoi de unde te-am luat.

DOUĂZECIȘIDOI

Păstrează legătura cu Lucy prin telefon. În discuțiile lor, ea se străduiește să-l liniștească, spunându-i că totul este în ordine la fermă, iar el, să-i dea impresia că nu se îndoiește de spusurile ei. Muncеște serios în grădină, unde înflorește prima recoltă de primăvară. Canisa a început să revină la viață. A primit doi câini în pensiune completă și speră să-i mai vină și alții. Petrus este ocupat cu construirea casei, însă nu într-atât de ocupat încât să nu o ajute. Familia Shaw trece des în vizită. Nu, nu are nevoie de bani.

Numai că ceva din tonul pe care îi vorbește Lucy îl descumpănește.

O caută la telefon pe Bev Shaw.

— Ești singura persoană careia îi pot pune această întrebare, îi spune el. Vreau să-mi spui adevărul. Ce face Lucy?

Bev Shaw este circumspectă.

— Ea ce ț-a spus?

— Îmi spune că totul este în regulă. Numai că are o voce de zombi. Vorbeș te de parcă ar lua tranchilizante. Chiar ia ceva?

Bev Shaw evită să-i răspundă. Totuși, îi spune ea – dând impresia că-și alege cu grijă cuvintele – au apărut câteva „noutăți”.

— Ce noutăți?

— Nu-ți pot spune, David. Nu mă obliga să-o fac. Cel mai potrivit ar fi să-ți spună chiar Lucy.

O sună pe Lucy.

— Trebuie să fac un drum până la Durban, îi spune el mințind-o. S-ar putea să-mi găsec o slujbă. Pot să mă opresc la tine pentru o zi sau două?

— Ai vorbit cu Bev Shaw?

— Bev nu are nicio legătură cu asta. Pot veni?

Ia avionul până la Port Elizabeth, iar aici închiriază o mașină. După două ore de mers, iese de pe șoseaua principală și cotește spre drumul lateral care duce la fermă, la ferma lui Lucy, la peticul de pământ al lui Lucy.

Oare este și pământul lui? Nu are sentimentul că ar fi și pământul lui. În ciuda perioadei pe care a petrecut-o aici, se simte ca într-o țară străină.

S-au produs schimbări. Un gard din sârmă, ridicat fără prea multă pricepere, marchează acum hotarul dintre proprietatea lui Lucy și cea a lui Petrus. În partea care îi aparține lui Petrus paște o pereche de vacuțe costelive. Casa lui Petrus a devenit o realitate. Cenușie și fără vreo trăsătură distinctivă, se înalță pe o ridicătură de pământ la răsărit de vechea casă a

fermei; dimineața a lasă probabil o umbră prelungă pe pământ.

Îmbrăcată într-un halat de lucru informal, care ar putea fi la fel de bine o cămașă de noapte, Lucy deschide ușa. I-a dispărut aerul de tânăra care trăiește în aer liber, energică și plesnind de sănătate pe care îl degaja înainte. Este mai palidă și are părul nespălat. Răspunde fără căldură îmbrățișării lui.

— Intră, îi spune ea. Tocmai am pus de ceai.

Stau așezată împreună la masa din bucătărie. Îi toarnă ceai, îi oferă fursecuri subțiri cu ghimbir.

— Povestește-mi despre oferta de la Durban, îl invită ea.

— Asta mai poate aștepta. Sunt aici, Lucy, fiindcă îmi fac griji pentru tine. Ești în regulă?

— Sunt însărcinată.

— Ce ești?

— Sunt însărcinată.

— Cu cine? Din ziua aceea?

— Din ziua aceea.

— Nu pricep. Am crezut că ai făcut ce trebuie în privința asta, tu și medicul tău personal.

— Nu.

— Cum adică, nu? Vrei să spui că nu ai avut grijă să faci ce trebuie?

— Ba am avut grijă. Am făcut tot ce se putea face în ciuda a ceea ce încerci tu să insinuezi. Însă refuz să fac avort. Nu mă simt în stare să trec prin așa ceva încă o dată.

— Nu știu că te deranjează. Nu mi-ai spus niciodată că nu ești de acord cu avortul. Însă, oricum, de ce a trebuit să

ajungem la avort? Credeam că ai luat Ovral.

— Asta n-are nicio legătură cu convingerile mele. Și nu, n-am spus niciodată că am luat Ovral.

— Puteai să-mi spui mai demult. De ce te-ai ascuns de mine?

— Fiindcă nu mă simțeam în stare să țin în piept unei alte ieșiri de-ale tale, David. Și nu-mi pot organiza viața în funcție de aprobarea sau de dezaprobarea ta. Nu mai am de gând s-o fac și gata. Te porți de parcă tot ce fac eu este o parte din povestea vieții tale. Tu ești personajul principal, iar eu sunt personajul secundar care apare parțial, din când în când. Ei bine, să știi că în ciuda a ceea ce crezi tu, oamenii nu se împart în majori și minori. Eu nu sunt minoră. Am viața mea, care este la fel de importantă pentru mine pe cât este a ta pentru tine, iar eu sunt cea care hotărăște ce să fac cu viața mea.

O ieșire? Și asta ce-a fost, dacă nu o ieșire?

— Am înțeles, Lucy, îi spune el apucând-o de mână peste masă. Încerci să-mi spui că o să ai un copil?

— Da.

— Un copil cu unul dintre bărbații ăia?

— Da.

— De ce?

— De ce? Sunt femeie, David. Tu chiar crezi că urăsc copiii? Ar trebui să renunți la copil din pricina identității tatălui?

— S-a mai întâmplat. Când vei naște te?

— În mai. La sfârșit de mai.

— Și ești tu ferm hotărâtă?

— Da.

— Foarte bine. Mărturisesc că m-ai luat prin surprindere, însă sunt alături de tine, indiferent ce decizie vei lua. Să nu te îndoiești ti nicio clipă de asta. Acum am să ies să fac câțiva pași. Vorbim mai târziu.

Și de ce nu pot vorbi acum? Fiindcă este șocat. Fiindcă există pericolul ca și el să aibă o ieșire.

Nu este pregătită, susține ea, să mai treacă prin așa ceva încă o dată. Asta înseamnă că a mai făcut un avort înainte. N-ar fi bănuț niciodată. Oare când s-o fi întâmplat? Când încă mai locuia cu ei acasă? Oare Rosalind a știut, iar lui nu i-au spus nimic?

Banda formată din trei bărbați. Trei tați într-unul singur. Violatori mai degrabă decât spărgători, așa i-a numit Lucy — violatori combinați cu colectori de taxe care bântuie prin zonă, atacă femeile, se înfruptă din plăcerile lor violente. Ei bine, Lucy n-a avut dreptate. Nu violau, se împerecheau. Nu principiul plăcerii a fost cel care a guvernat demonstrația, ci testiculele, mici săculețe umflate de o sămânță tânjind aproape dureros să-și găsească exprimarea perfectă. Iar acum, atenție! *Copilul!* Deja îi spune *copilul*, deși nu este altceva decât un mormoloc în pânțele fiicei lui! Oare ce fel de copil poate veni pe lume dintr-o sămânță ca asta, sămânță implantată în femeie nu din iubire, ci din ură, hărăzită de la început să o întineze, să o însemneze, ca urina de câine?

Un tată care nu a putut să aibă un fiu: oare așa se va sfârși totul, așa se va stinge neamul lui, asemenea unui firicel de apă

care se scurge în pământ? Cine-ar fi crezut! O zi ca oricare alta, cer senin, soare blând, și i brusc, totul se schimbă complet, se răstoarnă pur și simplu.

Sprrijinit cu spatele de zidul bucătăriei, ascunzându-și i faț a în mâini, gâfâie, suspină și i în cele din urmă plânge.

Se instalează în fosta cameră a lui Lucy, pe care ea n-a vrut-o înapoi. O evită tot restul zilei, temându-se să nu spună ceva necugetat.

La cină are parte de o nouă dezvăluire.

— Apropo, îi spune ea. Băiatul s-a întors.

— Băiatul?

— Da, cel cu care te-ai certat la petrecerea lui Petrus. Stă la Petrus și i îl ajută. Îl cheamă Pollux.

— Nu Mncedisi? Nu Nqabayakhe? Nimic imposibil de pronunț at, doar Pollux?

— P-O-L-L-U-X. Și, David, ne poț i scuti de ironiile astea ale tale?

— Nu și tiu la ce te referi.

— Bineînț eles că și tii. Ani de zile ai folosit împotriva mea umorul ăsta caustic, când eram mica, să mă faci să mor de ruș ine. Imposibil să nu-ț i aminteși ti. În fine, se pare că Pollux este frate cu soț ia lui Petrus. Dacă asta înseamnă frate de sânge, nu și tiu. Însă Petrus are niș te obligaț ii faț ă de el, obligaț ii de familie.

— Aș a deci, totul începe să iasă la lumină. Și acum tânărul Pollux revine la locul crimei, iar noi trebuie să ne comportăm ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Nu mai face pe indignatul, David. N-are niciun rost. După spusele lui Petrus, Pollux s-a lăsat de școală și nu-și găsește nimic de lucru. Vreau doar să te previn că este prin zonă. Să fii în locul tău, m-aș ține cât mai departe de el. Am impresia că ceva nu-i în regulă cu el. Însă nici nu-i pot comanda să plece de pe proprietate, fiindcă nu-mi stă în putere.

— Mai ales... începe el, însă nu sfârșește te propoziția.

— Mai ales ce? Hai, spune.

— Mai ales că ar putea fi tatăl copilului pe care îl porți în pântece. Lucy, situația în care te afli începe să devină ridicolă. Mai rău decât ridicolă, sinistră. Nu-mi dau seama cum de reușești să nu vezi. Te implor, părăsește ferma înainte de a fi prea târziu. Este singurul lucru sănătos care îți-a mai rămas de făcut.

— Încetează să-i mai spui *ferma*, David. Nu-i o fermă, ci doar un petic de pământ pe care cresc diverse lucruri – amândoi știți foarte bine asta. Însă nu, n-am de gând să renunț.

Se duce la culcare cu inima grea. Nimic nu s-a schimbat între el și Lucy, nimic nu s-a vindecat. Se ceartă și se mușcă de parcă nu s-ar fi despărțit nici măcar o zi.

Este dimineața. Se cațără pe nou-construitul gard. Soțuia lui Petrus întinde rufe în spatele vechiului grajd.

— Bună dimineața, îi spune el. *Molo*. Îl caut pe Petrus.

Nu îl privește în ochi, însă indică lenes cu degetul spre locul pe care s-a ridicat construcția. Mișcările ei sunt lente, greoaie. Se apropie momentul în care va naște: până și el își dă seama de asta.

Petrus pune geamuri la ferestre. Urmează un lung schimb de saluturi prin care este necesar să treacă, deși i nu are chef de aș a ceva.

— Lucy îmi spune că băiatul s-a întors, rosteș te el. Pollux. Băiatul care a atacat-o.

Petrus răzuieș te cuț itul până rămâne curat, apoi îl pune deoparte.

— Mi-e rudă, spune el rulând r-ul. Ce-ar trebui, să-i spun să plece din cauza chestiei care s-a întâmplat?

— Mi-ai spus că nu-l cunoș ti. M-ai minț it.

Petrus îș i aș ază pipa între dinț ii pătaș i ș i trage sănătos din ea. Apoi scoate pipa din gură ș i îi zâmbeș te larg.

— Mint, spune el.

Și mai trage un fum din pipă.

— De ce-ar fi nevoie să te mint?

— Nu mă-ntreba pe mine, Petrus. Întreabă-te pe tine. De ce minț i?

Zâmbetul s-a topit.

— Pleci, te-ntorci. De ce? îl întreabă Petrus privindu-l provocator. N-ai nicio treabă aici. Vii ca să ai grijă de copilul tău. Și eu am grijă de copilul meu.

— Copilul tău? Acum e copilul tău, acest Pollux?

— Da. E un copil. E familia mea, neam cu mine. Prin urmare, despre asta-i vorba. Gata cu minciunile.

Neam cu mine. Un răspuns mai direct decât ar fi sperat. Ei bine, ș i Lucy este *neam cu el*.

— Spui că-i rău ce s-a întâmplat, continuă Petrus. Și eu zic

că-i rău. Da' acum s-a terminat.

Îș i scoate pipa din gură și împunge cu un gest vehement aerul cu ea.

— S-a terminat.

— Ba nu s-a terminat deloc. Nu te preface că nu pricepi la ce mă refer. Nu s-a terminat. Dimpotrivă, abia începe. Și o să continue mult timp după ce eu voi muri și după ce tu vei muri.

Petrus priveș te în gol, dus pe gânduri, fără a se preface că nu înț elege.

— O să se însoare cu ea, îi spune în cele din urmă. O să se însoare cu Lucy, doar ca e prea mic, prea tânăr pentru însurătoare. E încă copil.

— Un copil periculos. Un mic criminal violent. Băiatul ș acal. Petrus ignoră insultele.

— Da, e prea tânăr, prea mic. Poate că într-o zi o să se însoare, da' nu acum. Mă însor eu.

— Cu cine să te-nsori?

— Mă-nsor cu Lucy.

Nu-i vine să-ș i creadă urechilor. Aș adar, iată despre ce e vorba, pentru asta a fost tot meciul purtat din umbra: pentru oferta asta, pentru lovitura asta! Petrus stă dinaintea lui, bine înfipt pe picioare și degajând hotărâre, pufăind din pipa goală, aș teptând un răspuns.

— Spui că vrei să te-nsori cu Lucy, începe el cântărind cuvintele. Explică-mi la ce te referi. Nu, stai, mai bine nu-mi explica. Nici nu vreau să aud. Nu aș a facem noi lucrurile.

Noi: este gata să spună Noi occidentalii.

— Da, pricep, pricep, spune Petrus chicotind vesel. Da' eu îŧ i spun ŧ ie. Şi tu să-i spui lui Lucy. După aia, se termină cu chestia asta rea.

— Lucy nu vrea să se mărite. Nu vrea să se mărite cu niciun bărbat. Nu este o variantă pe care s-o ia în calcul. Cred că mai limpede de atât nici că mă pot exprima. Vrea să trăiască singură, fără bărbat.

— Da, ş tiu, spune Petrus.

Şi poate că ş tie cu adevărat. Ar trebui să fie nebun să-l subestimeze pe Petrus.

— Da', ascultă, îi spune Petrus. E periculos, prea periculos. O femeie trebuie să fie măritată.

— M-am străduit să tratez problema cu inima cât mai uş oară, îi relatează mai târziu lui Lucy. Deş i aproape nu mi-a venit să-mi cred urechilor. ăsta a fost pur ş i simplu ş antaj.

— N-a fost ş antaj. Te-nş eli în privinŧ a asta. Sper că măcar nu ŧ i-ai ieş it din fire.

— Nu, nu mi-am pierdut cumpătul, i-am spus doar că am să transmit mai departe oferta lui, asta-i tot. I-am spus că mă îndoiesc că vei fi încântată.

— Te-ai simŧ it ofensat?

— Ofensat gândindu-mă la perspectiva de a deveni socrul lui Petrus? Nu. Am fost luat prin surprindere, consternat, lăsat cu gura căscată, însă nu jignit. Te rog să mă crezi.

— Fiindcă trebuie să-ŧ i mărturisesc că nu este prima oară când Petrus face aluzii. Că mă voi simŧ i mai în siguranŧ ă dacă devin parte a gospodăriei lui. Nu-i o glumă ş i nicio

ameninț are. La un anumit nivel, să știi că vorbeș te serios.

— Nici nu mă-ndoiesc că este serios dintr-un anumit punct de vedere. Întrebarea este: din ce punct de vedere? Știe că ești ti...?

— Vrei să știi dacă și i-a dat seama de starea în care sunt? Nu i-am spus. Însă sunt convinsă că el și nevasta lui au discutat și și-au dat seama.

— Și asta n-o să-l facă să se răzgândească?

— De ce s-ar răzgândi? Asta ar face și mai mult din mine un membru al familiei. În orice caz, nu pe mine mă vrea, ci ferma mea. Ferma este zestrea mea.

— Bine, dar este scandalos, Lucy! Are deja o soție! De fapt, îmi amintesc că mi-ai spus că are două soții. Cum de poți fi și să te gândești la perspectiva asta?

— David, nu cred că îți alegi exact cum stau lucrurile. Petrus nu-mi oferă o cununie la biserică, urmată de o lună de miere pe coasta sălbatică. El îmi propune o alianță, un târg. Eu contribui cu pământul, și primesc în schimb dreptul de a mă strecura sub aripa lui protectoare. Altfel, țiine să-mi amintească, sunt lipsită de apărare, sunt o pradă ușoară.

— Și asta nu-i șantaj? Și cum rămâne cu aspectele legate de viața intimă? Nu există nicio propunere intimă în toată povestea asta?

— Mă întrebi dacă Petrus se așteaptă să mă culc cu el? Nu cred că Petrus își dorește te să se culce cu mine, ar face-o poate doar ca să se asigure că am priceput mesajul. Dar, sinceră să fiu: nu, nu vreau să mă culc cu Petrus. În mod categoric, nu.

— Atunci nu mai are niciun rost să continuăm discuț ia. Să-i transmit lui Petrus hotărârea luată? Că îi respingi oferta, fără să-i spun de ce?

— Nu. Aș teaptă. Înainte să-i spui lui Petrus pe un ton superior ce părere ai, ia o pauză și încearcă să cântărești cu obiectivitate situaț ia în care mă aflu. Din punct de vedere obiectiv, sunt o femeie singură. Nu am fraț i. Am un tată, însă este departe și clar neputincios din perspectiva situaț iei de aici. Cui să-i cer ajutorul, cine să mă protejeze? Ettinger? E o chestiune de timp până când Ettinger va fi găsit cu un glonț în ceafă. Pragmatic vorbind, nu ne rămâne decât Petrus. Poate că Petrus nu este mi tip important, însă este suficient de mare pentru o persoană neînsemnată ca mine. Și, cel puțin, pe Petrus îl cunosc. N-am iluzii în privinț a lui. Știu la ce să mă aș tept.

— Lucy, sunt pe punctul de a-mi vinde casa din Cape Town. Sunt dispus să te trimit în Olanda. De fapt, sunt pregătit să-ț i ofer tot ce-ț i trebuie pentru a te stabili în altă parte, într-un loc mai sigur decât ăsta. Măcar gândeș te-te.

Lucy reacț ionează ca și când nu l-ar fi auzit.

— Du-te înapoi la Petrus, îi spune ea. Și fă-i următoarea propunere. Spune-i că accept protecț ia pe care mi-o oferă. Spune-i că poate să lanseze orice poveste vrea despre relaț ia noastră, iar eu n-am să-l contrazic. Dacă vrea să se ș tie că sunt a treia lui soț ie, aș a să fie. Sau că sunt concubina lui, bine și aș a. Însă atunci copilul va fi și al lui. Copilul intră în familia lui. Cât despre pământ, spune-i că fac acte și-i dau lui

pământul atâta vreme cât casa îmi rămâne mie. Voi deveni chiriaș pe pământul lui.

— Adică *bywoner*.

— *Bywoner*. Însă casa îmi rămâne mie. Spun asta încă o dată. Nimeni nu intră în casă fără permisiunea mea. Nici chiar el. Și păstrez canisa.

— Nu merge, Lucy. Din punct de vedere legal nu va funcționa. Știi și tu la fel de bine ca mine.

— Și atunci, ce propui?

În halat de casă și în papuci, Lucy stă cu ziarul de ieri în poală. Părul îi atârnă în laț e; este supraponderală într-un fel nesănătos și neglijent. Începe tot mai mult să semene cu femeile acelea care își târșăiesc papucii pe coridoarele azilurilor și care vorbesc singure. De ce s-ar obosi Petrus să negocieze? Lucy nu va rezista multă vreme: las-o de capul ei și la momentul convenit o să cadă singură ca un fruct putred.

— Ți-am făcut și eu o propunere. Chiar două propuneri.

— Nu, nu plec de aici. Du-te și spune-i lui Petrus ce ți-am zis. Spune-i că renunț la pământ. Spune-i că poate să-l ia, cu act de proprietate în bună regulă. O să-i placă la nebunie chestia asta.

Între ei se așterne tăcerea.

— Ce umilitor, rostește el în cele din urmă. Atâtea speranțe și totul să se sfârșească așa.

— Da, sunt de acord, este umilitor. Dar poate că e un început bun. Poate că asta trebuie să învăț să accept. Să pornesc de jos. Cu nimic. Nu chiar cu nimic, dar aproape. Cu nimic. Fără

cartele, fără arme, fără proprietăți, fără drepturi, fără demnitate.

— Ca un câine.

— Da, ca un câine.

DOUĂZECIȘITREI

E dimineață devreme. A scos la plimbare câțea bulldog pe nume Katy. În mod surprinzător, Katy ține pasul cu el, fie pentru că el a început să meargă mai greoi, fie pentru că ea a început să fie mai agilă. Geme și gâfâie la fel de mult ca și până acum, însă lucrul ăsta pare să nu îl mai irite.

În timp ce se apropie de casă, îl remarcă pe băiat, ce i despre care Petrus i-a vorbit numindu-l *neam cu mine*, stând cu față spre zidul din spatele casei. La început, are impresia că urinează; apoi, își dă seama că se uită pe furiș pe fereastra băii, spionând-o pe Lucy.

Katy a început să mârâie, însă băiatul este prea absorbit s-o mai bage în seamă. În clipa în care se întoarce, ei l-au încolțit deja. Latul palmei îl plesnește în plin pe băiat peste obraz.

— *Porcule!* urlă el, lovindu-l pentru a doua oară atât de puternic, încât băiatul se clatină. *Porc împușcă it!*

Mai mult speriat decât rănit, băiatul încearcă să fugă, însă se împiedică de propriul lui picior. Imediat, câinele se repede la el. Își încleștează colțul în cotul lui, se sprijină puternică pe picioarele din spate și trage, mârâind. Cu un țipăt de durere, băiatul încearcă să scape. Izbește cu pumnul, însă loviturii sale

îi lipseș te forț a, iar câinele îl ignoră.

Cuvântul încă îi răsună în urechi: *Porcule!* Niciodată nu a resimț it o furie atât de elementară. I-ar plăcea să-i dea băiatului ceea ce merită: o bătaie zdravănă. Fraze pe care toată viaț a a evitat să le pronunț e i se par deodată drepte ș i juste: *Dă-i o lecț ie. Pune-l la locul lui.* Prin urmare, aș a te simț i, îș i spune el! Asta înseamnă să fii sălbatic!

Îi dă băiatului o lovitură zdravănă, cu toată forț a, încât acesta cade pe o parte. *Pollux!* Ce nume!

Căț eaua îș i schimbă poziț ia, se urcă pe băiat, trăgând turbată de braț ul lui, sfâș iindu-i cămaș a. Băiatul încearcă să o împingă de pe el, însă Katy nu se clinteș te.

— Au, au, au! ț ipă el de durere. Te omor! urlă el. Apoi Lucy îș i face apariț ia.

— Katy! îi comandă ea.

Câinele îi aruncă o privire lungă, însă nu o ascultă.

Lăsându-se în genunchi, Lucy o prinde pe Katy de zgardă, vorbindu-i cu blândeț e, dar autoritar. Câinele îș i slăbeș te strânsoarea.

— Ai păț it ceva? întreabă Lucy.

Băiatul geme de durere. Din nări îi curg mucii.

— Te omor! spune el gâfâind ș i încercând cu greu să se ridice.

Pare că este gata să izbucnească în plâns.

Lucy îi suflecă mâneca. Pe braț are câteva urme de muș cături, de la colț ii câinelui. În timp ce se uită la braț ul lui, câteva picături de sânge încep să se contureze pe pielea

neagră.

— Vino să te spăl, îi spune ea.

Băiatul își înghite mucii și lacrimile, scuturând din cap.

Lucy este înfășurată într-un prosop. Când se ridică, se desface cordonul, și preț de o clipă i se văd sânii dezgoliți.

Ultima oară când a văzut sânii fiicei lui arătau ca niște mugurași, bobocii fragezi de trandafir ai unei fetițe de numai șase ani. Acum sunt mari, rotunzi, aproape grei de lapte. Se așterne tăcere. Îi privește; și băiatul se uită la ei, cu nerușinare. Simte cum îl cuprinde din nou un val de furie care îi întunecă vederea.

Lucy le întoarce celor doi spatele, se acoperă. Dintr-o singură mișcare rapidă, băiatul sare în picioare și face o criză de furie.

— O să vă omorâm pe toți! țipă el.

Se răsucesc te. Călcând dinadins în picioare stratul de cartofi, se strecoară pe sub gardul din sârmă și se retrage spre casa lui Petrus. Acum calcă țanțoș și are o atitudine bățăioasă, deși se ține în continuare de braț.

Lucy are dreptate. Ceva nu e în regulă cu el, are o problemă la cap. Un copil violent într-un corp de bărbat. Însă ar mai fi ceva care scapă înțelesului ei. Ce este în capul lui Lucy atunci când încearcă să țină în partea băiatului?

Și Lucy vorbește.

— Așa nu se mai poate, David. Îți pot ține piept lui Petrus și furiilor lui, mă descurc și cu tine, dar nu vă pot face față tuturor în același timp.

— Se holba la tine prin geam. Știi asta?

— Este deranjat la cap. E un copil cu probleme.

— Și crezi că asta e o scuză? O scuză pentru ce ți i-a făcut? Buzele lui Lucy se mișcă, însă nu aude ce spune.

— N-am încredere în el, continuă el. E viclean. Ca un șacal care dă târcoale, așteptând momentul să facă stricăciuni. Pe vremea mea, exista un cuvânt pentru persoanele ca el. Debil. Persoană cu deficiență e mintale. Cu deficiență e morale. Ar trebui internat.

— Nu știi ce vorbești, David. Dacă aș a-ți i place să gândești, te rog să-ți păstrezi ideile astea pentru tine. Mă rog, nu este important ce părere ai tu despre el. Este aici, nu va dispărea într-un nor de fum, este un fapt de viață. Îl înfruntă hotărâtă, mijindu-și ochii în lumina soarelui.

Katy se prăbușește la picioarele ei, gemând ușor, mult umită de sine, de ceea ce a realizat.

— David, aș a nu mai putem continua. Lucrurile se liniștiseră, totul revenise la normal, până când ai apărut tu iar. Am nevoie de liniște în jurul meu. Sunt gata să fac orice, orice sacrificiu, de dragul de-a avea puțin liniște.

— Iar eu fac parte dintre lucrurile pe care ești dispusă să le sacrifici?

Ea ridică din umeri.

— N-am spus eu asta, tu ai spus-o.

— În acest caz, mă duc să-mi fac bagajul.

La câteva ore de la incident, mâna tot îl mai ustură de pe urma loviturilor. Gândindu-se la băiat și la amenințările lui,

simte cum clocoteș te de furie. În acelaș i timp, îi este ruș ine de el însuș i. În mod clar, se condamnă pentru ce-a făcut. Nu i-a dat nimănu i o lecț ie – în niciun caz băiatului. N-a făcut decât să se îndepărteze ș i mai mult de Lucy. S-a dat plin de pasiune în spectacol, ș i sigur ei nu i-a plăcut ce a văzut.

Ar trebui să-ș i ceară scuze. Dar nu poate. S-ar părea că e incapabil să se controleze. Ceva la Pollux ăsta îl înfurie: ochii lui mici, urăț i ș i goi, insolent a lui, dar ș i gândul că a fost lăsat să-ș i întindă rădăcinile, asemenea unei buruieni, ș i să pătrundă în viaț a lui Lucy.

Dacă Pollux îi mai insultă încă o dată fata, o să-l lovească din nou. *Du musst dein Leben andern!* trebuie să-ț i schimbi viaț a. Ei bine, este prea bătrân să mai fie prudent, prea bătrân să se schimbe. Probabil că Lucy acceptă ideea de a se lăsa pusă la pământ de furtună; el nu poate, atâta vreme cât ț ine la onoare.

De aceea trebuie să o asculte pe Teresa. Teresa ar putea fi ultima persoană care îl mai poate salva. Teresa a trecut dincolo de onoare. Ea îș i oferă sânii în lumina soarelui; ea cântă la banjo în faț a servitorilor ș i nu-i pasă dacă surâd ironic. Are un dor nemuritor ș i îș i cântă dorul. Ea nu va muri.

Ajunge la clinică exact în clipa în care Bev Shaw pleacă. Se îmbrăț iș ează, într u câtva distant, ca doi străini. Greu de crezut că odată au stat goi, ț inându-se în braț e.

— Ai venit în vizită sau te-ai întors să rămâi o vreme? Îl întreabă ea.

— Stau atât cât va fi necesar. Însă n-am să locuiesc acasă la

Lucy. Ea și cu mine nu suntem în termenii cei mai cordiali. Am de gând să-mi caut o cameră în oraș .

— Scuză-mă, dar care este problema?

— Între mine și Lucy? Niciuna. Sper. Nimic ce nu poate fi rezolvat. Problema este cu oamenii în mijlocul cărora trăiești te. Când mai vin și eu, suntem prea mulți i. Prea mulți i într-un spaț iu prea strâmt. Ca niște păianjeni într-o sticlă, în minte îi vine o imagine din *Inferno*: marea mocirlă a Styxului, în care sufletele sunt puse la fiert ca niște ciuperci. *Vedi l'anime di color cui vine l'ira*. Suflete copleș ite de furie, aruncându-se violent unele asupra altora. O pedeapsă pe măsura păcatelor comise.

— Te referi la băiatul ăla care s-a mutat la Petrus. Îți mărturisesc că nici mie nu-mi place cum arată. Însă, atâta vreme cât Petrus este acolo, sunt sigură că Lucy nu va păți i nimic. Poate că a venit vremea, David, să stai deoparte și să o lași pe Lucy să-și rezolve singură problemele. Femeile se adaptează mai uș or. Lucy se adaptează. Și este tânără. Ea mult mai cu picioarele pe pământ decât tine. Decât oricare dintre noi.

Lucy se adaptează? N-am remarcat.

— Îmi repeți să mă ț in deoparte, îi spune el. Dacă aș fi stat deoparte de la început, ce s-ar fi întâmplat cu Lucy?

Bev Shaw nu scoate o vorbă. Oare este ceva cu el ce Bev Shaw înț ilege și el nu? De vreme ce animalele au încredere în ea, ar trebui să aibă și el încredere în ea? Poate învaț ă o lecție de la ea? Animalele au încredere în ea, iar ea se folosește de încrederea lor să le lichideze. Ce lecție ar putea

desprinde din asta?

— Dacă ar fi să nu mă mai amestec, bâjbâie el mai de parte, și la fermă s-ar mai produce încă o nenorocire, cum crezi că aș mai putea trăi cu mine însumi?

Ea ridică din umeri.

— Asta era întrebarea, David? spune ea pe un ton blând.

— Nu și tiu. Nici măcar nu mai și tiu care era întrebarea. E ca și când între generația mea și cea a lui Lucy s-ar fi lăsat o cortină grea. Nici măcar nu mi-am dat seama când a apărut.

Între ei se lasă o tăcere care persistă o vreme.

— În fine, continuă el, nu pot locui la Lucy, așa încât trebuie să-mi găsesc o cameră. Dacă auzi că este ceva liber în Grahamstown, te rog să mă anunți. Am venit de fapt să-ți spun că sunt gata să lucrez din nou la clinică.

— Îmi prinde bine o mână de ajutor, spune Bev Shaw.

De la un prieten de-al lui Bill Shaw cumpără un camion cu platformă, de jumătate de tonă, pentru care plătește te cu un cec de 1 000 R și un al doilea cec de 7 000 R, care urmează a fi încasat la sfârșitul lunii.

— La ce ai de gând să-l folosești? îl întreabă prietenul.

— Pentru animale. Câini.

— O să ai nevoie de niște bare la spate, să nu sară afară. Știu pe cineva care fi le poate monta.

— Câinii mei nu sar.

Conform actelor, camionul are doisprezece ani, însă motorul merge destul de bine. Și oricum, își spune el, nu trebuie să țină o veșnicie. Nimic nu trebuie să țină o veșnicie. Dând

curs unui anunț din *Grocott's Mail*, închiriază o cameră într-o casă din apropierea spitalului. Se înregistrează sub numele de Lourie, plătește în avans chiria pentru o lună, îi spune proprietăresei că se află în Grahamstown pentru un tratament ambulatoriu. Nu îi explică pentru ce boală este tratamentul, însă știe că femeia se gândește la cancer.

Cheltuiește bani în neștire. Nu îi pasă. Cumpără de la un magazin cu articole pentru camping un termoplonjon, o mică mașină de gătit cu gaz, o oală din aluminiu. În timp ce le cară sus pe scări spre camera lui, se întâlnește cu proprietăreasa.

— Nu e voie să gătești în cameră, domnule Lourie, îi spune ea. Din cauza incendiilor, știi.

Camera este întunecoasă, îmbâcsită, încărcată cu mobilă, iar salteaua, plină de cocoloașe. Însă se va obișnui cu asta, așa cum s-a obișnuit și cu altele.

Mai există un chirieș, un profesor de școală ieșit la pensie. Se salută la micul dejun, în rest nu vorbesc. După micul dejun, pleacă spre clinică, unde își petrece tot restul zilei, în fiecare zi, chiar și duminica.

În mai mare măsură chiar decât pensiunea, clinica devine casa lui. În spațiul nefolosit din spatele clădirii își amenajează cuibul, cu o masă și un fotoliu vechi de la familia Shaw, și o umbrelă de soare, să îl apere de căldura nemiloasă din timpul zilei. Aduce aici mașina de gătit cu gaz, să-și facă un ceai sau să încâlzească din când în când conserve: spaghete cu chifteluțe, *snock*²² cu ceapă. Hrănește animalele de două ori pe zi; face curat în cuști și uneori stă de vorbă cu ele; altfel,

citeș te sau moț ăie, sau, când rămâne singur în toată clinica, ciupeș te strunele banjou-lui lui Lucy, căutând muzica pe care i-o va dăruia Teresei Guiccioli.

Până când se va naș te copilul, cam aș a va arăta viaț a lui. Într-o dimineaț ă, îș i ridică privirea ș i zăreș te feț iș oarele a trei băieț i care se zgâiesc la el peste zidul din beton. Se ridică de pe scaun; câinii încep să latre; băieț ii sar jos ș i se împrăș tie chirăind veseli. Ce multe au de povestit acasă: un bătrânel nebun care stă cu câinii ș i cântă singur!

Nebun, chiar aș a. Cum le-ar putea explica vreodată, lor, părinț ilor lor, satului D, ce au făcut Teresa ș i iubitul ei pentru a merita să fie din nou redaț i acestei lumi?

DOUĂZECIȘIPATRU

În cămaș a albă de noapte, Teresa stă la fereastra dormitorului. Ține ochii închiș i. Este ora cea mai neagră din noapte: respiră profund, expiră lăsând aerul să se piardă în foș netul vântului, în concertul strident al broaș telor.

— *Che vuol dir, cântă ea, cu voce abia auzită, ca o ș oaptă. Che vuol dir questa solitudine immensa? Ed io, cântă ea, che sono?*

Tăcere. Solitudinea imensă nu îi oferă răspunsul. Până ș i trioul din colț ul scenei este tăcut ca un hârciog.

— Vino! ș opteș te ea. Vino la mine, te implor, Byron al meu! Îș i deschide larg braț ele, îmbrăț iș ând noaptea, îmbrăț iș ând ceea ce noaptea îi va aduce.

Vrea să-l vadă apărând pe aripile vântului, să o învăluie, să-ș i ascundă faț a în abisul dintre sânii ei. Sau vrea ca el să apară

în zori, să apară la orizont asemenea regelui-soare revărsându-și strălucirea și căldura asupra ei. Tot ce-și dorește te este să se întoarcă la ea.

Așezat la măsut a sa din curtea câinilor, ascultă atent înfloriturile, voluta avântată a rugăminții Teresei înfruntând noaptea. Este o perioadă din lună foarte proastă pentru Teresa. Este melancolică, palidă, nu a pus geană pe geană, e mistuită de dor. Își dorește să fie salvată – de suferință, de arși a verii din Villa Gamba, de furia tatălui ei, de tot.

De pe scaunul pe care a lăsat-o, ia mandolina. Legănând-o în braț e ca pe un copil, se întoarce la fereastră.

Zdrang, zdronc, se tânguie mandolina din braț ele ei, încet, să nu-i trezească tatăl. *Zdrang, zdronc*, jeleşte strident banjoul din curtea părăsită din Africa.

Doar ceva cu care să-mi ocup timpul, i-a spus lui Rosalind. O minciună. Opera nu este un hobby, a încetat să mai fie un hobby. Îl absoarbe zi și noapte.

Totuși, în ciuda unor momente bune, adevărul este că *Byron în Italia* bate pasul pe loc. Nu are acțiune, nu evoluează, este doar o cantilenă lungă, poticnită, pe care Teresa o aruncă în vânt, punctată când și când de mormăielile și oftaturile lui Byron, din culise. Soțul și rivala sunt de mult dați uitării – pot la fel de bine să nu fi existat niciodată. Pesemne că imboldul liric nu a murit în el, însă după decenii de înfometare nu reușește să se târască afară din peștera în care a zăcut decât zbârcit, sfrijit, deformat. Nu are nici resursele muzicale, nici energia să înalțe și *Byron în Italia* de pe pista monotonă pe

care aleargă de când a dat startul. A devenit genul de operă pe care o poate crea și un somnambul.

Oftează. Ce frumos ar fi fost să revină triumfal în societate, ca autor al unei mici opere camerale excentrice. Așa ceva nu se va întâmpla. Trebuie să-și tempereze speranțele: să tragă nădejde că de undeva, din cacofonia sonoră va țâșni, ca o pasăre, o singură notă autentică și nemuritoare de dor. Cât despre recunoașterea valorii ei, lasă asta pe seama erudiților din viitor, dacă până atunci vor mai exista erudiții. Iar el însuși nu va auzi această notă, atunci când se va naște, dacă se va naște – știe prea multe despre artă și expresiile artistice încât să se aștepte la asta. Deși i-ar prinde bine lui Lucy o dovadă a talentului tatălui ei în timpul vieții, ca să aibă o părere ceva mai bună despre el.

Biata Teresa! Biata nefericită! A scos-o din mormântul ei, i-a promis că-i va da o nouă viață, iar acum o dezamăgește. Speră să găsească în sufletul ei tăria de a-l ierta.

Dintre câinii din cuștile de deținuți, a ajuns să țină la unul în mod special. Este un mascul tânăr, cu piciorul stâng din spate bolnav, pe care și-l târâște după el. Dacă s-a născut așa, nu are cum să știe. Niciun vizitator nu s-a arătat interesat să-l adopte. Perioada lui de grație se apropie de sfârșit. Curând va trebui să treacă prin proba acului.

Uneori, în timp ce citește sau scrie, îi dă drumul din cușcă și îl lasă să zburde, să dea din coadă, în felul lui grotesc, prin curte, sau să moțăie așezat la picioarele lui. Sub nicio formă nu este „al lui”; a avut grijă să nu-i dea un nume (deși Bev

Shaw îi spune *Driepoot*); cu toate acestea, este sensibil la valul de generoasă afecțiune pe care i-o transmite câinele. În mod arbitrar, necondiționat, a fost adoptat: câinele și i-ar da viață a pentru el, și tie acest lucru.

Câinele este fascinat de sunetul banjoului. Când ciupește zdrăgănind coardele, câinele sare în picioare, își înalță capul, ascultă. Când fredonează linia melodică a Teresei, iar fredonatul începe să se umple de sentiment (e ca și când i s-ar înțepeni laringele: simte sângele lovind ca un ciocan în gât), câinele își țuguie botul de parcă ar fi gata să cânte și el, sau să urle.

Ar cuteza oare să facă asta: să introducă un câine într-o piesă, să-i permită să dea glas propriei tânguiri înălțate spre cer, printre strofele lamentațiilor acestei Teresa abandonate? Și de ce nu? Cu siguranță, într-o operă care nu va fi interpretată niciodată în fața publicului oricând este permis, nu-i așa?

În fiecare sâmbătă dimineață, conform aranjamentului dintre ei, merge în Piața Donkin să o ajute pe Lucy la tarabă. După aceea o scoate la masă.

Lucy e tot mai greoaie în mișcări. A început să afișeze un aer placid, preocupat. Încă nu se vede că e gravidă; însă, dacă el caută musai semne, cât timp le va lua bravelor fiice cu ochi de vultur din Grahamstown până să vadă și ele semnele?

— Cum se descurcă Petrus? o întreabă el.

— A terminat casa, mai are de pus plafonul și canalizarea. Tocmai se mută.

— Și copilul lor? Nu se apropie termenul?

— Săptămâna viitoare. Totul a fost cronometrat perfect.

— A mai făcut Petrus aluzii?

— Aluzii?

— În legătură cu tine. Despre locul tău în această schemă.

— Nu.

— Poate că lucrurile se vor schimba după ce copilul – și i face un gest discret spre fiica sa, spre trupul ei – se va naște. În definitiv, va fi un copil al acestui pământ. Nu vor avea cum să nege acest adevăr.

Urmează o lungă tăcere.

— Începi să-l iubești?

Deși i cuvintele îi aparțin, ieșite de pe buzele lui îl surprind, îl sperie.

— Copilul? Nu. Cum l-aș putea iubi? Dar am să-l iubesc. Dragostea o să apară – poți i avea încredere în Mama Natură. David, sunt hotărâtă să fiu o mamă bună. O mamă bună și i un om bun. Și tu ar trebui să încerci să fii un om bun.

— Presupun că pentru mine e prea târziu. Sunt un biet moș ulică trimis în surghiun care își i ispășește te pedeapsa. Tu însă nu trebuie să te lași i. Te afli pe drumul cel bun.

Un om bun. Nu-i o decizie proastă de luat, în vremuri de restriște.

Printr-o înțelegere tacită, nu trece, cel puțin în deocamdată, pe la ferma fiicei lui. Cu toate acestea, o dată pe săptămână, în zilele de lucru, pleacă pe șoseaua spre Kenton, lasă camioneta la curbă și parcurge pe jos restul drumului, dar nu merge pe

traseu, ci taie savana sud-africană.

De pe ultima creastă a dealurilor, ferma se deschide dinaintea sa: casa veche, la fel de solidă ca întotdeauna, grajdurile, noua casă a lui Petrus, balta bine cunoscută, unde zăreşti nişte puncte care trebuie să fie raţele şi nişte puncte mai mari care trebuie să fie găştale sălbatice, oaspeţii lui Lucy veniţi de departe.

De la această depărtare, răzoarele de flori sunt nişte pete de culoare: fucsină, cornalină, albastru-cenuşiu. Anotimpul în care totul înfloreşte. Albinele trebuie să fie în al şaptelea cer.

Nici urmă de Petrus, de soţia lui sau de băiatul şacal care aleargă cu ei. Însă Lucy este la lucru, printre flori. Şi în timp ce coboară atent dealul, zăreşti şi căţeluşul bulldog, o pată brun-roşcată aşezată pe alee, chiar lângă Lucy.

Ajunge la gard şi se opreşte. Întoarsă cu spatele spre el, Lucy nu i-a remarcat încă prezenţa. Poartă o rochie decolorată de vară, este încălţată cu cizme, pe cap are o pălărie de soare cu boruri mari. Când se apleacă deasupra florilor, să tundă sau să cureţe sau să lege, îi vede pielea de un alb lăptos, cu vinişoare albastre, şi tendoanele mari, vulnerabile, din spatele genunchilor: cea mai puţin în frumoasă parte a trupului de femeie, cea mai puţin expresivă, şi de aceea poate cea mai scumpă şi îndrăgită.

Lucy se îndreaptă, se întinde, se apleacă din nou. Lucru la câmp; treburi de ţărani, din timpuri imemorabile. Fiica lui a ajuns o ţărăncă.

Încă nu îi simte prezenţa. Cât despre câinele de pază, ei

bine, câinele de pază pare să doarmă.

Aşa: odată, demult, era doar un mormoloc în trupul mamei ei, şi iat-o acum, bine înfiptă în propria-i existenţă, mai bine decât a fost el vreodată. Dacă are noroc, va trăi mult timp, mult după ce el va fi dispărut. După moartea lui, ea va fi tot aici, îndeplinindu-şi treburile ei obişnuite printre straturile de flori. Iar din pânțele ei va fi ieşit o altă viaţă, care, cu puţin noroc, va fi la fel de puternică, la fel de durabilă. Şi astfel se va perpetua o linie de urmaşi la a căror viaţă a partea lui, darul lui, se va împuţina inexorabil, până când va fi complet dat uitării.

Un bunic. Un Iosif. Cine s-ar fi gândit la asta! Ce tânără frumuşică mai poate spera să atragă în patul lui de bunic?

Îi rosteşti şi optit numele:

— Lucy! Nu îl aude.

Oare ce urmări va avea faptul de a fi bunic? Ca tată, nu a prea reuşit, deşi s-a străduit cât a putut. Ca bunic, probabil că va aduna chiar mai puţine puncte decât media, îi lipsesc virtuţile bătrâneţii: cumpătate, blândeţe, răbdare. Dar pesemne că aceste virtuţi apar când dispar alte virtuţi: virtutea pasiunii, de pildă. Trebuie să reia lectura din Victor Hugo, poetul vârstei bunicilor. S-ar putea să înveţe câte ceva de acolo.

Vântul se opreşte. Este un moment de pace pură, pe care şi-ar dori să-l vadă prelungindu-se la nesfârşit: soare blând, linişte de după-amiază, albine roind pe un câmp de flori; în centrul tabloului, o femeie tânără, *das ewig Weibliche*, uşor

însărcinată, cu o pălărie de soare din paie. O scenă gata creată pentru un Sargent sau un Bonnard. Băieții de la oraș ca el; dar până și băieții de la oraș sunt în stare să recunoască frumusețea când o întâlnesc, și lor li se poate tăia respirația.

Adevărul este că niciodată n-a fost prea atras de viața la țară, în ciuda tuturor lecturilor din Wordsworth. N-a prea fost atras de nimic, cu excepția fetelor frumoase. Și unde l-au adus toate acestea? Este oare prea târziu să-ți educi privirea?

Își drege glasul.

— Lucy, rostește-te el ceva mai tare.

Vraja s-a destrămat. Lucy se ridică, se întoarce spre el, îi zâmbește.

— Bună, îi spune ea. Nu te-am auzit.

Katy înalță capul și se uită înspre el cu o privire mioapă. Trece peste gard. Katy vine greoi spre el, îi miroase pantofii.

— Unde e camioneta? îl întreabă Lucy.

Este îmbujorată de efort, poate și puț în arsă de soare. Deodată, arată ca o întruchipare a sănătății.

— Am parcat-o și am venit pe jos într-o plimbare.

— Vrei să intri să bei un ceai?

Îi face invitația de parcă s-ar adresa unui musafir. Bun. Vizitator, vizitare: o nouă bază, un nou început.

Este iar duminică. El și Bev Shaw sunt prinși cu una din ședințele lor de *Losung*. Pe rând, aduce înăuntru pisicile, apoi câinii: animalele bătrâne, oarbe, betege, mutilate, dar și cele tinere, sănătoase – toate cele cărora le-a sunat ceasul. Rând pe rând, Bev le mângâie, le vorbește, le îmbărbătează și le ucide,

după care se retrage și îl urmărește în timp ce sigilează rămășițele lor în giulgiul din plastic negru.

El și Bev nu își vorbesc. A învățat până acum, de la ea, să se concentreze exclusiv asupra animalului pe care îl omoară împreună, oferindu-i ceea ce nu mai este atât de greu de numit: dragoste.

Leagă la gât ultimul sac și îl duce la ușă. Douăzeci și trei. A rămas doar câinele cel tânăr, cel căruia îi place muzica, cel care, dacă i s-ar da măcar puțin o șansă, ar fi puțin opăit după tovarășii săi până în clădirea dispensarului, în sala de operații cu masa cu tablă din zinc unde plutesc încă mirosuri amestecate, puternice, inclusiv unul pe care nu l-a mai întâlnit încă până acum: mirosul ultimei suflări, mirosul scurt, discret, al sufletului eliberat.

Ceea ce nu va înțeles elegele câinele (*nici într-o lună de duminică!* îi trece prin minte), ceea ce nasul nu-i va semnala este cum poate cineva să intre în ceea ce pare a fi o încăpere oarecare și să nu mai iasă niciodată. Ceva se întâmplă în această cameră, ceva despre care nu se poate vorbi: aici sufletul este smuls din trup; plutește puțin în aer, zbatându-se, contorsionându-se; apoi este aspirat și dispare. E mai presus de înțeles alegerea lui, această încăpere care nu este propriu-zis o încăpere, ci o groapă unde sufletele se scurg de viață.

De fiecare dată este tot mai greu, i-a spus odată Bev Shaw. Mai greu, și totuși mai ușor. Te obișnuiești cu greutatea; nu mai ești surprins când constăți că ceea ce era cât se poate de greu devine și mai greu. Poate păstra câinele tânăr, dacă vrea,

pentru încă o săptămână. Însă va veni și clipa – nu poate scăpa de ea – când va fi obligat să i-l aducă lui Bev Shaw în sala de operații (poate îl va aduce în brațe, poate va face asta pentru el), îl va mângâia, îi va aranja blana astfel încât acul să găsească vena, îi va șopti la ureche și îi va murmura și îi va fi alături în clipa în care, cu uimire, picioarele i se vor înmuia; iar atunci când sufletul lui va pleca, îl va plia și îl va împacheta în sacul lui, iar a doua zi va pune sacul pe platformă și îl va arunca în flăcări și va vedea cum este ars, mistuit. O să facă toate acestea pentru el când îi va veni clipa. Va fi foarte puțin, mai puțin decât puțin: nimic. Străbate cabinetul.

— Țsta a fost ultimul? îl întreabă Bev Shaw.

— Mai e unul. Deschide ușa a cuștii.

— Vino, rostește-te el și se apleacă, își deschide brațele. Câinele își târâște posteriorul schilodit, îi adulmecă fața, îl linge pe obraji, pe gură, pe urechi. Nu face niciun gest să-l oprească.

— Vino.

Purtându-l pe brațe ca pe un miel, intră din nou în cabinet.

— Credeam că vrei să-l mai lași o săptămână, îi spune Bev Shaw. Renunți la el?

— Da, renunți la el.

¹ Moneda sud-africană. (N.ed.)

² Atac neașteptat, menit să-l ia prin surprindere pe

duş man (lb. Franceză). (N.ed.)

³ Byron, *Opere*, Editura Univers, 1986, voi. 2, p. 277, trad. De Aurel Covaci şi Virgil Teodorescu. (N.ed.)

⁴ — Idem p. 39. 40

⁵ Guvernantă sau doamnă/domniş oară de companie (lb. Spaniolă). (N.ed.)

⁶ Plăcere derivată din nenorocirile altora (lb. Germană). (N.ed.)

⁷ Cânepă indiană folosită ca narcotic; marijuana. (N.ed.)

⁸ În original: *prickly pear*, un soi de cactus (*Opuntia ficus-indica*) cu fructe comestibile, în formă de pară. {N.ed.)

⁹ Familie de plante tropicale gimnosperme, cu tulpină fără nervuri şi frunze foarte mari, asemănătoare cu palmierii. (N.ed.)

¹⁰ în original: Afrikaner – sud-africani de origine europeană, urmaşii ai coloniştilor (în special olandezi) stabiliţi în Africa de Sud în secolul al XVII-lea, care vorbesc Afrikaans (dialect al limbii olandeze). (N.ed.)

¹¹ Grup de limbi bantu înrudite, incluzând tswana, vorbite în sudul Africii. (N.ed.)

¹² Limbă a populaţiei bantule care locuieşte în partea de est a provinciei Cape, din Africa de Sud. (N.ed.)

¹³ Roman neterminat al lui Charles Dickens (N.ed.)

¹⁴ Lovitură de graţie (lb. Franceză). (N.t.)

¹⁵ Rural (lb. Germană). (N.ed.)

¹⁶ În rădăcinat (lb. Germană). (N.ed.)

¹⁷ Slugă (lb. Germană). (N.ed.)

¹⁸ Termen peiorativ prin care este desemnată populația de rasă neagră din sudul Africii. (N.ed.)

¹⁹ În India, individ care aparține castei celei mai de jos, din punct de vedere social și ritual. (N.ed.)

²⁰ Love (lb. Engleză). (N.t.)

²¹ Dialect al populației de culoare din vestul provinciei Cape, în Africa de Sud. (N.ed.)

²² Pește marin (*Thyristes atun*) din familia Gempylidae, foarte răspândit în emisfera sudică. (N.ed.)